

Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
Työ ja yrittäjyys
12/2011

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

PEKKA MYRSKYLÄ

Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja

Työ ja yrittäjyys

12/2011

Tekijät Författare Authors Pekka Myrskylä	Julkaisu-aika Publiceringstid Date Maaliskuu 2011 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment 12.7.2010	
Julkaisun nimi Titel Title Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella		
Tiivistelmä Referat Abstract Tässä tutkimuksessa on kerätty tietoja niistä 15–29-vuotiaista nuorista, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa ja jotka eivät ole työmarkkinoilla eivätkä opiskele. Samalla tarkastellaan kouluttamattomia työttömiä nuoria. Hoitovapaalla olevien nuorten ei katsota kuuluvan ulkopuolisten ryhmään. Työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella olevien sekä työttömien rakennetta on kuvattu mm. perheolojen, asunnottomuuden, ulkomaalaistaustan ja tulojen mukaan. Lisäksi ryhmille on yhdistetty selittäviksi muuttujiksi vanhempien koulutusta ja sosioekonomista asemaa kuvaavia tietoja. Ulkopuolisiksi jääneitä ja työttömiä nuoria on yhteensä 48 300, joista 7 700 on hoitovapaalla. Suurimpia riskejä jäädä opiskelun ja työmarkkinoiden ulkopuolelle on vieraskielisillä ja asunnottomilla ja pienin riski vanhempiensa kanssa elävillä lapsilla. Vieraskielisten vaara jäädä työelämän ja opiskelun ulkopuolelle on moninkertainen kotimaisiin nuoriin verrattuna. Valtaosa ulkopuolisista ja työttömistä on köyhyysrajan alapuolella. Ulkopuoliseksi jääneitä ja työttömiä nuoria on seurattu vuodesta 2003 vuoteen 2008. Seuranta paljastaa, että 19 prosenttia nuorista on suorittanut tutkinnon tai edelleen opiskelee, 4 prosenttia on siirtynyt hoitovapaalle, 7 muuttanut maasta, 30 prosenttia on työssä ja lähes 36 prosenttia on edelleen ulkopuolisena tai työttömänä ja loput ovat eläkkeellä tai armeijassa. Ulkomaalaistaustaisista jopa 20 prosenttia on poistunut maasta. Tutkinnon suoritti ulkopuolisista ja työttömistä vajaa viidennes. Opiskeluhalut vähenevät nopeasti iän karttuessa; 16-vuotiaista ulkopuolisista noin 55 prosenttia suoritti tutkinnon viiden seurantavuoden aikana, 22 vuotiaista enää 20 prosenttia ja 25-vuotiaista korkeintaan 15 prosenttia. Tämä merkitsee sitä, että yli 80 prosenttia ulkopuoliseksi tai työttömäksi päätyneistä ei koskaan suorita perusastetta korkeampaa tutkintoa. Opiskelu kyllä kannattaisi, sillä tutkinnon suorittaneista jopa 60 prosenttia on työllistynyt. Ulkopuolisten nuorten tulotaso on hyvin heikko. Työvoiman (työlliset + työttömät) keskitulot ovat 32 200 euroa. Nuorten työttömien suomalaismiesten keskitulot ovat 11 900 euroa, vieraskielisten miesten 9 400 ja naisten 5 800. Työttömien tulotaso on noin puolet työvoiman tulotasosta ja muuten ulkopuolisten taas puolet työttömien tulotasosta. Kotitaustalla on suuri merkitys aikuistuvan nuoren alkutaipaleella. Opiskelun ulkopuolelle ja työttömiksi jääneiden nuorten vanhemmatkin ovat keskimääräistä heikommin koulutettuja ja he kuuluvat tavallisimmin alimpiin sosioekonomisiin ryhmiin. Runsas kolmannes vanhemmistakin on ollut työtön tai ulkopuolinen. Yhteyshenkilöt: Työ- ja elinkeinoministeriö/Matti Sihto, puh. 050 396 0092 ja opetus- ja kulttuuriministeriö/Jaana Waldén, puh. 09 1607 7228		
Asiasanat Nyckelord Key words työttömyys, työttömyyden kasvu, työttömien rakenne, työttömyysriski, ulkomaalaisten työllisyys		
ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-508-0	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 137	Kieli Språk Language Suomi, finska, finnish	Hinta Pris Price 20 €
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Esipuhe

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja/Työ ja yrittäjyys -sarjan 12. niteenä julkaistaan Pekka Myrskylän tilastotutkimus ”Nuoret opiskelun ja työmarkkinoiden ulkopuolella”. Tutkimus perustuu Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastoon.

Tutkimuksessa arvioidaan, paljonko nuoria on työmarkkinoiden ja koulutuksen ulkopuolella ja mitkä ominaisuudet heitä luonnehtivat. Yhteiskunnallisten järjestelmien ja palvelujen ulkopuolella olo voi olla syrjäyttävä asia, jolla on vaikutuksia nuoren koko elinaikaan, mutta se voi olla vain väliaikainen tai myös täysin luonteva ja arvostettu olotila. Tutkimuksessa pyritäänkin ottamaan huomioon, onko ulkopuolella olevilla nuorilla naisilla lapsia hoidettavanaan. Syrjäytymisen vakavuutta pyritään arvioimaan seuraamalla samojen ulkopuolella olevien henkilöiden tilannetta useamman vuoden aikana. Perheen vaikutusta lapsien ulkopuolella oloon eritellään yhdistelemällä eri sukupolvien tietoja keskenään. Tutkimuksessa myös kartoitetaan koulutuksen ja työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteiden vaikutuksia nuorten työmarkkina-aseman kehitykseen.

Tutkimuksen ohjausryhmän puheenjohtajana on ollut työmarkkinaneuvos Matti Sihto työ- ja elinkeinoministeriöstä. Ryhmän jäseninä ovat toimineet neuvotteleva virkamies Jaana Walldén ja ohjelmajohtaja Georg Henrik Wrede opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä neuvotteleva virkamies Ilkka Nio työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Tutkimuksen ovat rahoittaneet työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö.

Helsingissä helmikuussa 2011

MATTI SIHTO
työmarkkinaneuvos
työpolitiikan dosentti

Sisältö

Esipuhe.....	5
1 Tiivistelmä – nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella.....	9
Ulkopuolisia enemmän kuin työttömiä työnhakijoita.....	10
Koulutuksen puute syrjäyttää.....	11
Vieraskielisillä vakava riski syrjäytyä	14
Perhe vaikuttaa.....	15
Työvoimapolitiittiset toimenpiteet ehkäisevät nuorten syrjäytymistä	18
Ulkopuoliset ja työttömät nuoret köyhyysrajan alapuolella	19
Osalla ulkopuolisuus ja työttömyys pitkittyvät.....	20
2 Mitä ulkopuolisuus on, miksi tutkimus tehdään ja miten tutkitaan?	22
2.1 Suomen tilanne	23
2.2 Muita tutkimuksia.....	26
2.3 Käsitteiden määrittelyä ja tutkimusmenettely.....	27
2.3.1 Pääasiallinen toiminta	27
2.3.2 Taustatiedot	29
2.3.3 Syrjässä olevat väestössä – tutkimusjoukon rajaaminen	31
2.3.4 Kohdejoukon rakenne perheeseän mukaan.....	33
2.3.5 Maahanmuuttajat	36
2.4 Syrjässä olevien määrän kehitys eri vuosina.....	38
2.5 Väestö ja erityisesti nuoret	43
2.6 Ulkopuoliset iän, koulutustason ja vanhemmuuden mukaan	46
2.7 Syrjään jäämisen riski	51
2.8 Ulkopuolelle jäävät ikäryhmittäin.....	55
2.9 Ulkopuolisten ja työttömien taustaperheet.....	59
2.9.1 Ulkopuoliset ja erikseen vieraskieliset.....	59
2.9.2 Ulkopuolisuuden riski perhetyypin mukaan	62
2.9.3 Syrjään jääneistä hoitovapilla olevat	66
2.9.4 Lapsiasemassa olevat	68
2.9.5 Yksin elävät ja asunnottomat	71
2.10 Syrjään jäämisen riski iän ja koulutuksen mukaan.....	72
2.11 Syrjään jäämisen riski perhetyypin mukaan 2008.....	76
2.12 Vain ylioppilastutkinnon suorittaneiden syrjään jääminen 2008.....	79
2.13 Nuoret kouluttamattomat toiminnan mukaan 2008.....	81
2.14 Ulkopuolisten ja työttömien työ- ja työttömyyskuukaudet	82

2.15	Syrjään jääminen maakunnittain	84
2.16	Huostassa olleiden ulkopuolisuus	86
3	Paneeliseuranta	90
3.1	Ulkopuolisten ja työttömien seuranta 2003–2008.....	90
3.2	Työvoimakoulutuksessa ja sijoitustöissä olleet	99
3.3	Tulovirta ulkopuolella oleviin ja työttömiin.....	104
3.4	Opintojen keskeytymisen seuraukset.....	105
3.5	Lapsen asemassa olleiden seuranta	109
3.6	Ulkopuoliseksi jääneiden vanhempien sosioekonominen asema ja koulutustaso	111
3.7	Työttömien ja ulkopuolisten tulotaso.....	112
Liite 1	Nuoret Toiminnan 1999 -2008, erikseen kotimaiset ja vieraskieliset.....	118
Liite 2	Ulkopuolella olevat ja työttömät iän ja äidinkielen mukaan 2008.....	119
Liite 3	Ulkopuolisuuden ja työttömyyden riskit maakunnittain 2008	120
Liite 4	Ulkopuoliset ja työttömät perhetyypin ja äidinkielen mukaan 2008.....	121
Liite 5	Ulkopuoliset ja työttömät iän, koulutusasteen ja lasten lukumäärän mukaan 2008.....	122
Liite 6	Ulkopuoliset ja työttömät koulutusasteen ja iän mukaan 2008.....	123
Liite 7	Vuonna 1990 ulkopuolisena ja työttömänä olleiden toiminta 2005	124
Liite 8	18–29-vuotiaat toiminnan ja iän mukaan 2008. erikseen on/ei ole lapsia.....	125
Liite 9	Työttömien ja ulkopuolisten tulodesiilit ja veronalaiset vuositulot 2008	126
Liite 10	Vain ylioppilastutkinnon suorittaneiden toiminta iän mukaan 2008.....	128
Liite 11	15–29-v. asunnottomien ulkopuolisuuden riski 2008, vain perusasteen koulutus	129
Liite 12	Huostassa olleiden toiminnat iän mukaan 2008.....	130
Liite 13	Ulkopuolisten ja työttömien työttömyyskuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus	131
Liite 14	Ulkopuolisten ja työttömien työkuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus	133
Liite 15	Ulkopuoliset ja työttömät perheaseman ja perhetyypin mukaan 2008.....	134

1 Tiivistelmä – nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella

Taantuman aikana on erityisesti nuorten työttömyys noussut korkeaksi. Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, että osa nuorista jää kaikkien yhteiskunnallisten instituutioiden ja palvelujen ulkopuolelle. He eivät ole töissä tai työttömiä mutta eivät myöskään koulutuksessa, eläkkeellä tai varusmiehinä. He katoavat jonnekin ulkopuolelle, mistä heitä ei tavoita.

Yhteiskunnallisten järjestelmien ja palvelujen ulkopuolella olo on ongelmallista, koska se viivyyttää nuorten siirtymistä työelämään. Ulkopuolella olo herättää huolta kuitenkin ennen muuta siksi, että pitkittyessään se voi leimata koko elinikä. On vaara, että nämä nuoret syrjäytyvät. Kun ne taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset siteet, jotka nivovat nuoria yhteiskuntaan asteittain murtuvat, jäävät nuoret tavansa omaisten elinympyröiden opiskelun, työn ja toimeentulon ulkopuolelle. Myös sosiaaliset kontaktit voivat kadota.

Tämä tutkimus kohdistuu työmarkkinoiden ja koulutuksen ulkopuolella oleviin 18–29-vuotiaisiin nuoriin ja käytössä ovat nuortenkin kaikki toiminnot kattavat Tilastokeskuksen rekisteriaineistot. Syrjäytymisprosessien ja niiden syiden syvempi ymmärtäminen edellyttäisi myös henkilöhaastatteluja. Tässä tilastotutkimuksessa katsotaan kuinka pitkälle rekisteriaineistoilla päästään ulkopuolisuuden ja työttömyyden rakenteiden ja syiden selvittämisessä. Saadaan myös tietoja siitä, kuinka suuri osa ulkopuolisista ja työttömistä selviää ja kuinka suuri osa siihen jää. Työsäkäyntitilastossa väestö jaetaan toiminnan mukaan: työllisiin, työttömiin, opiskelijoihin, eläkeläisiin, varusmiehiin sekä näihin ryhmiin kuulumattomiin ”Muihin työvoiman ulkopuolella oleviin”.

”Muut ulkopuolella olevat” -ryhmä on tutkimuksen keskeinen kohde. Kuvataan koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolisuutta, lasketaan eri osajoukkojen syrjäytymisriskejä ja kuvataan ulkopuolisten taloudellista (tulot), sosiaalista asemaa sekä taustaperheen vaikutusta. Aikaisemmissa tutkimuksissa myös tulee esiin, että työttömäksi joutuminen saattaa johtaa työelämästä ja yhteiskunnasta syrjäytymiseen. Tämän vuoksi käsitellään myös pelkän peruskoulun varassa olevia nuoria työttömiä.

Ulkopuolella olevien luokka on sisällöltään heterogeeninen eivätkä kaikki heistä ole syrjäytymisvaarassa. Ulkopuolella olevat voivat hoitaa omia lapsiaan tai vanhempiaan, valmentautua pääsykokeisiin tai toimia ns. kolmannella sektorilla. Ulkopuolinen voi olla sairas tai muuten estynyt työnteosta esim. pitkään jatkunen työttömyyden, jonkin riippuvuuden tai vastoinkäymisen vuoksi. ”Muut työvoiman ulkopuolella olevat” -ryhmää tarkennetaan ottamalla huomioon, onko ”muut” -ryhmässä olevalla hoidettavana lapsia. Ulkopuolisten ja työttömien ryhmää tarkastellaan

pääsääntöisesti vuotta 2008 koskevana poikkileikkaustietona. Tätä kuvaa syvennetään ensinnäkin tarkastelemalla tilanteen muutosta yli 20 vuoden ajanjaksolla.

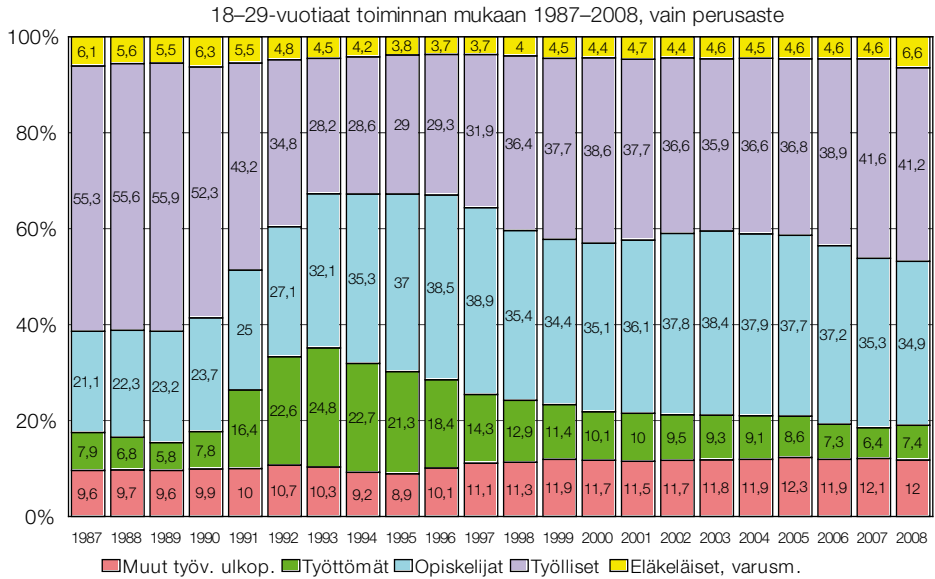
Nuorten opiskelu ja työmarkkina-aseman vakiintuminen vievät vuosia. Ulkopuolisten ja työttömien ryhmät elävät koko ajan: osa poistuu opiskeluun, työhön, perhepaille tai muuttaa maasta. Ryhmään tulee työnsä menettäneitä, opintonsa keskeyttäneitä sekä maahan muuttajia. Myös työttömiä lopettaa aktiivisen työnhaun ja siirtyy ulkopuolisten ryhmään. Ulkopuolisena tai työttömänä olo voi olla väliaikaista mutta se voi kestää myös kauan. Näitä arvioidaan tutkimalla, kuinka monta kuukautta työttömät ja ulkopuolella olevat ovat vuoden aikana olleet työllisinä, työttöminä ja ulkopuolisina. Syrjässä olon vakavuutta eritellään keskeisesti siten, että seurataan samojen henkilöiden kehitystä useamman vuoden aikana. Tämä paneelitarkastelu tuo esiin ongelman pysyvyyden, pysyvän syrjäytymisriskin olemassa olon. Osa ulkopuolisuus- ja työttömyysriskistä siirtyy sukupolvelta toiselle. Tämän vuoksi tutkimuksessa selvitetään myös nuorten vanhempien koulutustietoja ja sosioekonomista asemaa. Lisäksi arvioitiin aktiivitoimenpiteiden vaikutuksia syrjäytymisen ehkäisyssä seuraamalla työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä olleiden työmarkkina-aseman kehitystä.

Ulkopuolisia enemmän kuin työttömiä työnhakijoita

Vuonna 2008 ”Muut työvoiman ulkopuolella olevat” -ryhmään kuului 57 800 nuorta 15–29-vuotiaista. Työttöminä työnhakijoina oli 52 000 nuorta. Ulkopuolisista 32 400 ja työttömistä 15 900 oli suoritettuna vain pelkkä perusasteen tutkinto. Heitä oli yhteensä 48 300 nuorta, joista 26 000 oli miehiä ja 22 300 naisia. Heistä 8 000 oli äitiyslomalla tai hoitovapaalla eli noin 40 000 nuorta on työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella ja koulutukseltaan pelkän perusasteen varassa. Nuorten työllisyys-tilanteen huononnettua kokonaismäärä lienee jonkin verran kasvanut.

Ulkopuolisten osuus kaikista perusasteen varassa olevista nuorista on viimeisten vuosikymmenten aikana pysynyt melko vakaana. Osuus lähti hienoiseen kasvuun 1990-luvun laman jälkeen ja se on noussut 12 prosenttiin vuonna 2008. Ulkopuolella oleminen on ollut yleisempää nuorten naisilla kuin miehillä. Vuonna 2008 osuus oli 9,8 prosenttia miehillä ja 15,9 prosenttia naisilla. Naisten kuulumisella ulkopuolisten ryhmään voi kuitenkin olla luontevana selityksenä se, että he hoitavat lastaan. Yli puolella nuorista ulkopuolisista naisista onkin lapsia hoidettavanaan. Lapsettomien ulkopuolisten naisten osuus oli 7,2 % eli vähän alempi kuin miehillä.

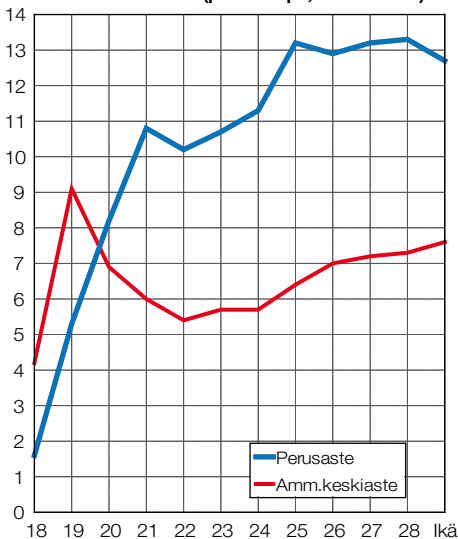
Työttömyys on vaihdellut suhdanteiden mukaan. Se on ollut laskevaa 1990-luvun lamasta aina viime taantumaan saakka. Työttömyys on kahden viime vuosikymmenen aikana aina ollut selvästi yleisempää nuorilla miehillä kuin naisilla. Vaikka lapsia hoitavia ei luettaisi ulkopuolisten ryhmään kuuluviksi, on ulkopuolisten määrä kuitenkin ylittänyt viime vuosina nuorten työttömien työnhakijoiden määrän niin naisilla kuin miehilläkin. Perusasteen varassa olevat nuoret ovat useammin ulkopuolisina kuin työ- ja elinkeinotoimistojen palvelujen piirissä.

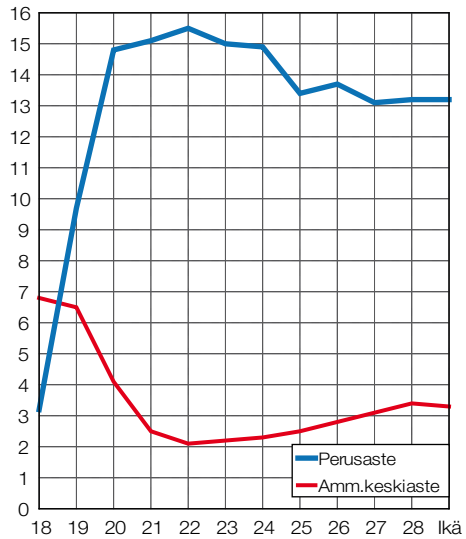
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Koulutuksen puute syrjäyttää

Työttömyysriski (%) vuonna 2008 koulutustason mukaan (pl. ulkop., ei hoitov.)

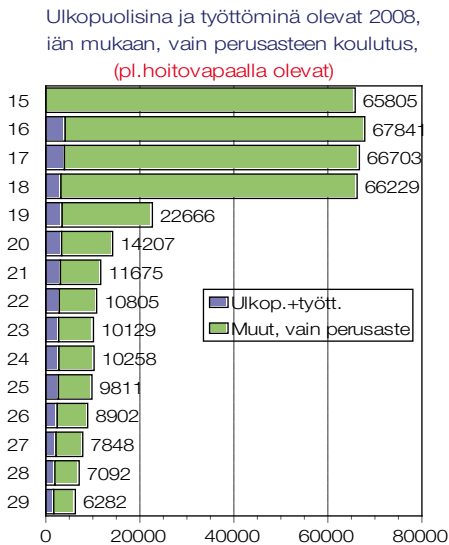

Ulkopuolisuusriski (%) vuonna 2008 koulutustason mukaan (pl. työttömät, ei hoitov.)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevan nuoren riski kuulua ”ulkopuolella olevien” ryhmään on lähes kolminkertainen verrattuna ammatillisen keskiasteen koulutuksen saaneisiin (riski on laskettu ulkopuolella tai työttömänä olevien osuutena kaikista vain perusasteen tai ammatillisen keskiasteen suorittaneista nuorista). Myös nuorten työttömyyden riski on selvästi suurinta perusasteen suorittaneilla, vaikkakaan ero ei ole yhtä selkeä kuin ”ulkopuolella olevilla”.

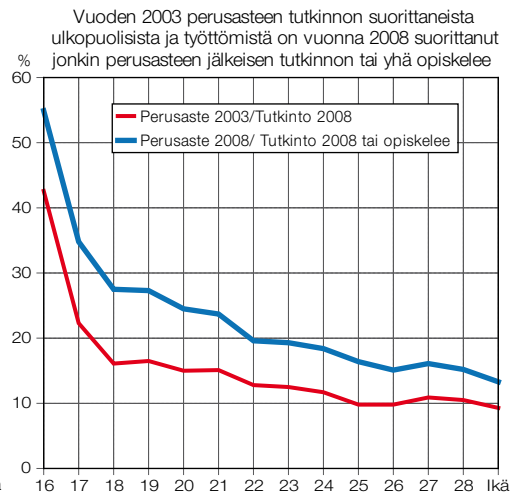
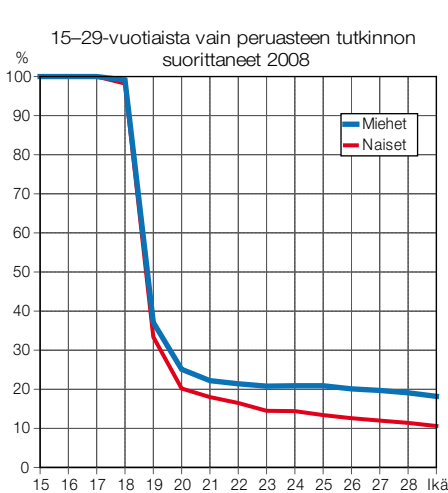

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Peruskoulun varassa olevien ulkopuolisuusriski kasvaa 20. ikävuoteen saakka ja alkaa sitten hitaasti laskea. Samaan aikaan pelkän peruskoulun varassa olevien osuus ikäluokista laskee voimakkaasti, kuten käy ilmi seuraavasta kuviosta. Tämä johtuu siitä, että lähestyttäessä 20. ikävuotta valtaosa nuorista on suorittanut joko keskiasteen ammatillisen tutkinnon tai ylioppilastutkinnon. Pelkän peruskoulun suorittaneiden ulkopuolisten ja työttömien määrä ei paljoa muutu 19. ikävuoden jälkeen. Työttömyysriski nousee vielä jonkin aikaa sekä peruskoulun että ammattikoulun suorittaneilla. Ulkopuolisuusriski alkaa laskea 22. ikävuoden jälkeen (hoitovapaalla olevat eivät ole mukana). Keskiasteen suorittaneiden työttömyysriski on noin puolet perusasteen työttömyysriskistä ja keskiasteen ulkopuolisuusriski on vajaa neljäsosa peruskoulun suorittaneiden riskistä.

Ilman tutkintoa olevien miesten osuus laskee enää hyvin hitaasti 20. ikävuoden jälkeen ja 29 vuotiaista miehistä 18 prosenttia on perusasteen varassa. Naisilla lasku jatkuu pidempään ja 29 vuotiaista enää kymmenellä prosentilla on vain perusaste.

Opiskeluun hakeutumisen vähenee nopeasti iän karttuessa. 16-vuotiaista ulkopuolisista yli puolet on suorittanut tutkinnon tai jatkaa opintojaan 21-vuotiaana, 22-vuotiaista vain 20 prosentilla on tutkinto tai opiskelupaikka viiden vuoden kuluttua ja 28 vuotiaista enää 15 prosentilla. Niistä ulkopuolisista ja työttömistä, joilla ei 25-vuotiaana ole perusasteen jälkeistä tutkintoa tai kesken olevia opintoja näyttää 90 prosenttia jäävän vaille jatkokoulutusta. Jos opiskelua ei aloiteta nuorena, tulee sen aloittaminen myöhemmin yhä epätodennäköisemmäksi.

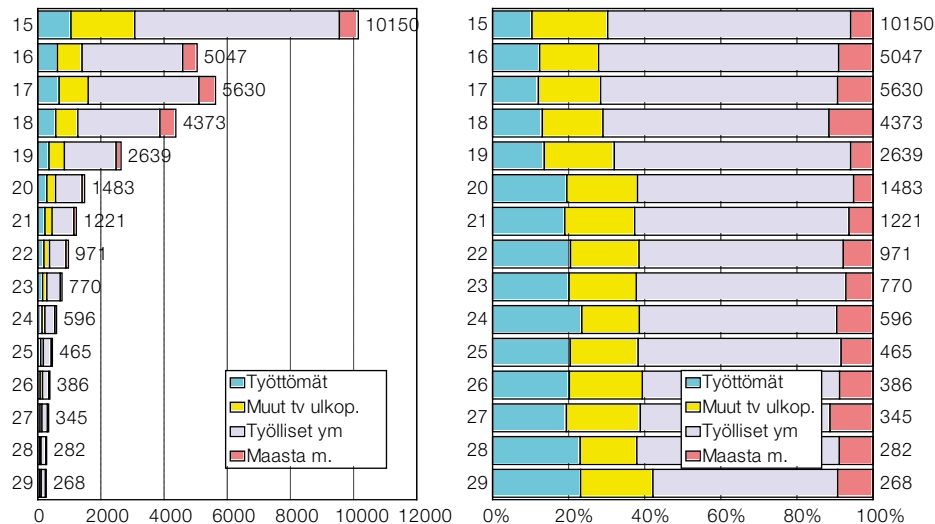

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Koulutustason kohoaminen vähentää ulkopuoliseksi tai työttömäksi joutumisen riskiä selvästi. Koulutustaso myös vaikuttaa ulkopuolisuuden tai työttömyyden keskinäiseen tärkeyteen. Pelkän peruskoulutuksen varassa olevista nuorista valtaosa kuuluu ulkopuoliseen ryhmään. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista työttömien osuus alkaa ylittää ulkopuolisten osuuden 20. ikävuoden jälkeen. Tämä johtuu varsinkin siitä, että kouluttamattomia ulkopuolisia alkaa olla hyvin vähän ja tutkinnon suorittaneista valtaosa työllistyy suoraan tai hakeutuu työvoimatoimistojen asiakkaiksi. Tällöin he ovat myös työelämään integroivien yhteiskunnallisten palvelujen piirissä.

Tutkimuksessa myös seurattiin vuoden 2003 opiskelijoita, jotka olivat vuoteen 2008 mennessä keskeyttäneet opintonsa suorittamatta loppututkintoa. Opintojen keskeyttäminen on yleisintä alle 20-vuotiailla. Iän myötä perusasteen jälkeisten opiskelijoiden samoin kuin keskeyttäjiäkin määräkin laskee jyrkästi. Kaikista vain peruskoulun käyneistä keskeyttäneistä miesikäluokista yli 60–70 prosenttia oli töissä, naisista 50–60 prosenttia. Naisilla työllisten osuutta alentavat hoitovapaalla olevat, jotka kuuluvat ”Muut työvoiman ulkopuolella olevat” tilastoluokkaan. Opintonsa keskeyttäneiden työllisyysaste on lähes normaalilla tasolla ja voi ajatella, että töihin meneminen on usein keskeyttämisen syy.

Perusasteen jälkeiset opintonsa keskeyttäneet, perusaste 2003 ja 2008, toiminta 2008

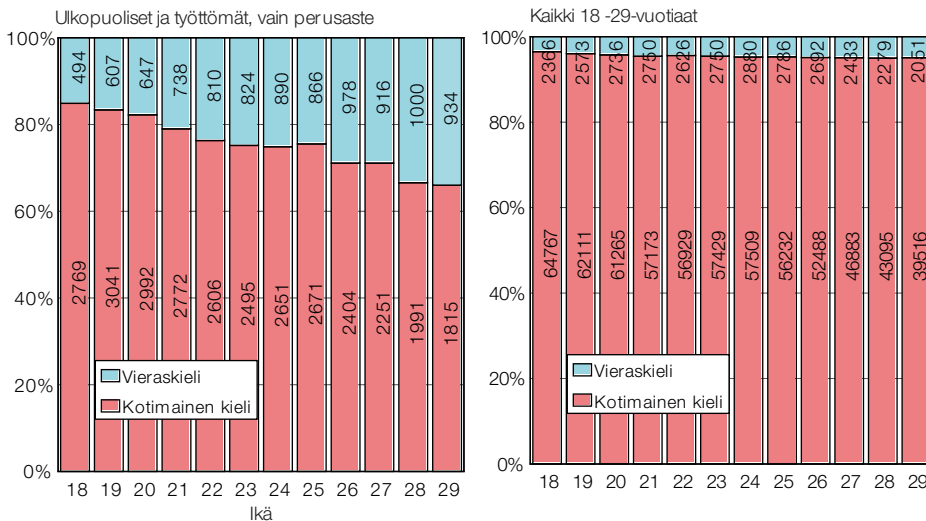

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Vieraskielisillä vakava riski syrjäytyä

Ulkomaalaistaustaisten määrää on tutkimuksessa arvioitu äidinkielen perusteella. Muita kuin kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvien osuus nuorista oli 5,2 prosenttia vuonna 2008. Heidän osuutensa ulkopuolella olevista ja työttömistä on 23 prosenttia (kun hoitovapailla olevat on poistettu) eli nelinkertainen väestöosuuteen verrattuna ja 29 prosenttia kotimaisia kieliä puhuvista. Ulkomaalaistaustaisten, peruskoulun suorittaneiden ulkopuolisuus- ja työttömyysriski on lähes kuusinkertainen kotimaisiin nuoriin verrattuna.

Vieraskielisten osuus ulkopuolella olevista ja työttömistä sekä kaikista 18–29-vuotiaista iän mukaan, 2008 vain perusasteen koulutus (pl. hoitovapaa)

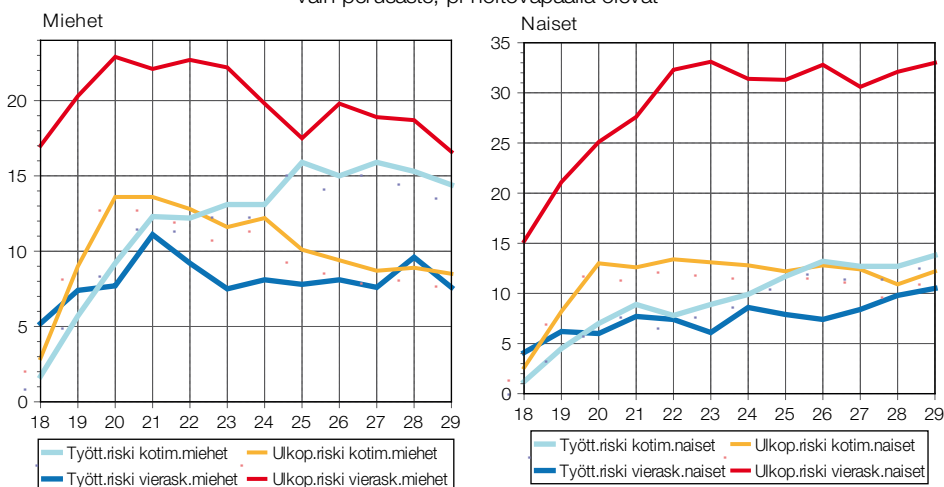

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Maahanmuuttajanaisilla on tyypillisempää jäädä ulkopuoliseksi kuin työttömäksi, ulkopuolisuusriski on kolminkertainen. Miehilläkin ulkopuolisuus on selvästi yleisempää kuin työttömyys, ulkopuolisuusriski on kaksinkertainen. Kotimaisilla naisilla ulkopuolisuusriski on vain hieman korkeampi kuin työttömyysriski ja miehillä työttömyysriski on 22. ikävuoden jälkeen selvästi korkeampi kuin ulkopuolisuusriski. Perusasteen tutkinnon varassa olevien vieraskielisten nuorten riski joutua työttömäksi on sekä miehillä että naisilla alempi kuin kotimaisia kieliä puhuvilla. Ulkopuolisuuden riski kuitenkin on molemmilla sukupuolilla noin kaksinkertainen kotimaisiin verrattuna ja kaikissa ikäluokissa.

Vieraskielisten vaikeutta integroitua Suomen työmarkkinoille kuvaa sekin, että 20 prosenttia heistä on viiden seurantavuoden aikana lähtenyt maasta.

Työttömyys ja ulkopuolisuusriski 2008 kotimaisilla ja vieraskielisillä, vain perusaste, pl hoitovapaalla olevat

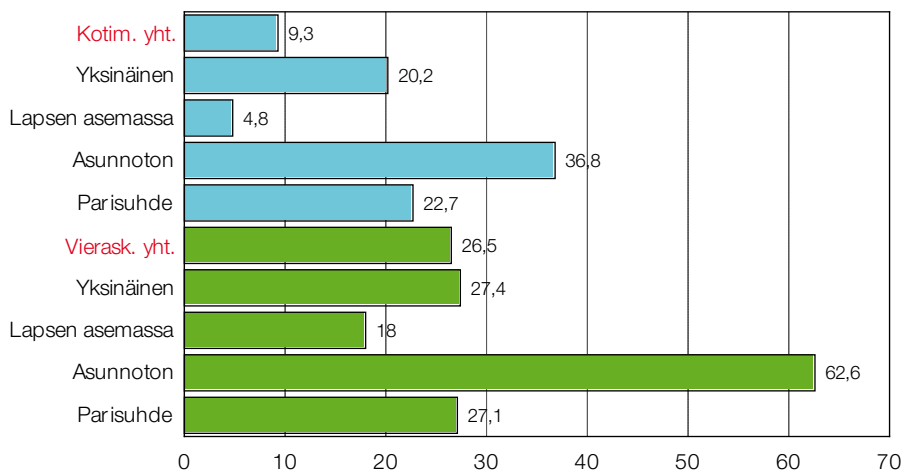

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Perhe vaikuttaa

Lapsen asemassa olevilla (vanhempiensa luona asuvilla) ulkopuolisuuden ja työttömyyden riski on pienin, kotimaisilla 5 ja vieraskielisillä 19 prosenttia. Suurimmassa vaarassa ovat asunnottomat, joista 37 on ulkopuolisia, yksineläjästä 20 ja parisuhhteessa olevista 23 prosenttia. Parisuhhteessa olevilla miehillä riski on 17 ja naisilla naisten 30 prosenttia. Ulkomaisten asunnottomien riski olla ulkopuolinen on 63 prosenttia, yksinelävien 27 ja lapsen asemassa olevienkin 18 prosenttia.

Ulkopuolisuusriski (ml. työttömät)1) 2008 perheaseman mukaan, erikseen vieraskieliset

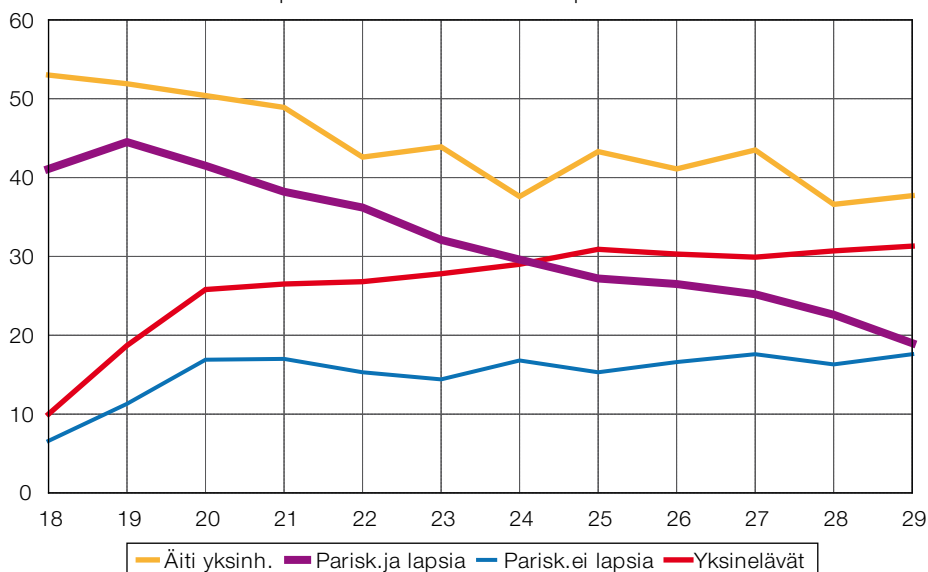

1) 15–29-vuotiaat, vain peruskoulun suorittaneet, pl. hoitovapaalla olevat

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Ulkoimaisten riskit ovat selvästi kotimaisia korkeampia. Maahan muuttajien kotona asuvista lapsista on ulkopuolisina nelinkertainen määrä suomalaisiin verrattuna. Molemmat tai yksikin vanhempi suojaa nuorta ulkopuolisuudelta ja parisuhde suojaa miehiä. Lapsen saaminen liittyy sitä useammin ulkopuolisuuteen tai työttömyyteen, mitä nuoremmista henkilöistä on kyse. Yksinhuoltajaäitien ja lapsiperheiden äitien ulkopuolisuusriski alenee iän karttuessa, mutta yksineläjien ja lapsettomien pariskuntien riski kasvaa.

Syrjään ja työttömäksi jäämisen riski 2008 perhetyypin mukaan, ei lapsiasemassa olevat eikä hoitovapaalla olevat

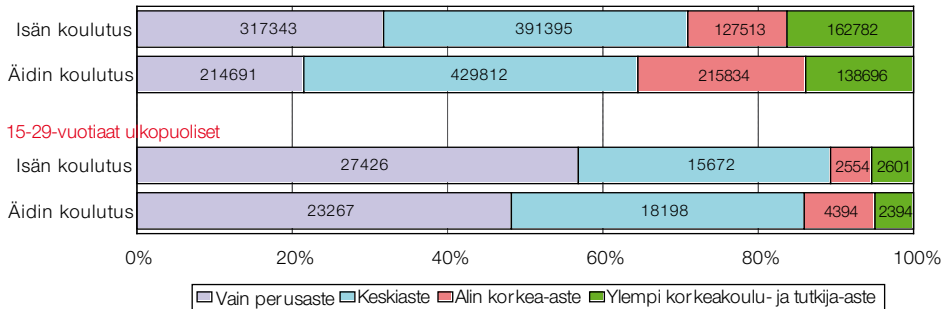

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Ulkopuolisuus ja työttömyys ovat ainakin osittain ominaisuuksia, jotka siirtyvät sukupolvelta seuraavalle. Tässä asiaa on todennettu yhdistämällä selvityksen kohdejoukkona oleville nuorille vanhempien tietoja. Ulkopuolisiksi tai työttömiksi jääneiden nuorten vanhemmilla on paljon keskimääräistä heikompi koulutustaso. Koulutuksen erot koskevat perusastetta, jonka tason koulutus ulkopuolisten vanhemmilla on noin kaksi kertaa useammin kuin kaikkien nuorten vanhemmilla, ja korkea-astetta, jonka osuus on vastaavasti kaksi ja jopa kolme kertaa vähäisempää kuin kaikkien nuorten vanhemmilla.

Ulkopuolisiksi jääneiden ja työttömien, 15–29-vuotiaiden vanhempien koulutustaso verrattuna kaikkien 15–29-vuotiaiden vanhempien koulutustasoon

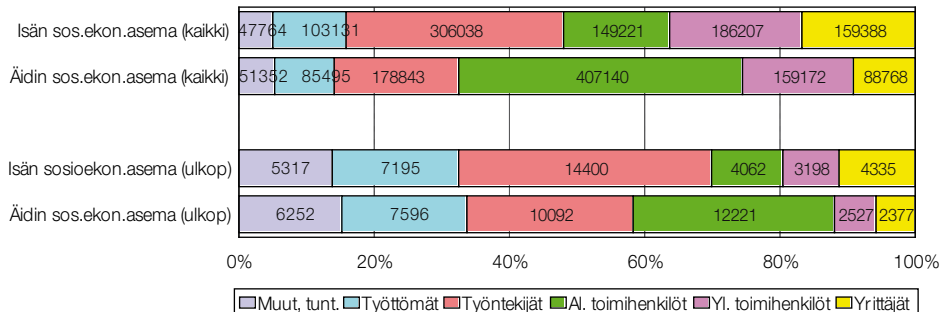
Kaikki 15-29-vuotiaat

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto, väestölaskennat

Ulkopuolella ja työttömänä olevien nuorten vanhemmat ovat muiden nuorten vanhempia useammin ulkopuolella ja työttömänä. Noin 15 prosentilla ulkopuolisista ja työttömistä nuorista äidin ja isän sosioekonominen asema on tuntematon. Se annetaan useimmiten niille henkilöille, jota itsekin ovat ulkopuolisia. Tämän lisäksi noin 20 prosenttia ulkopuolisten vanhemmista on työttömiä. Ylempien toimihenkilöiden ja yrittäjien osuus on vastaavasti selvästi pienempi kuin kaikkien nuorten vanhemmilla.

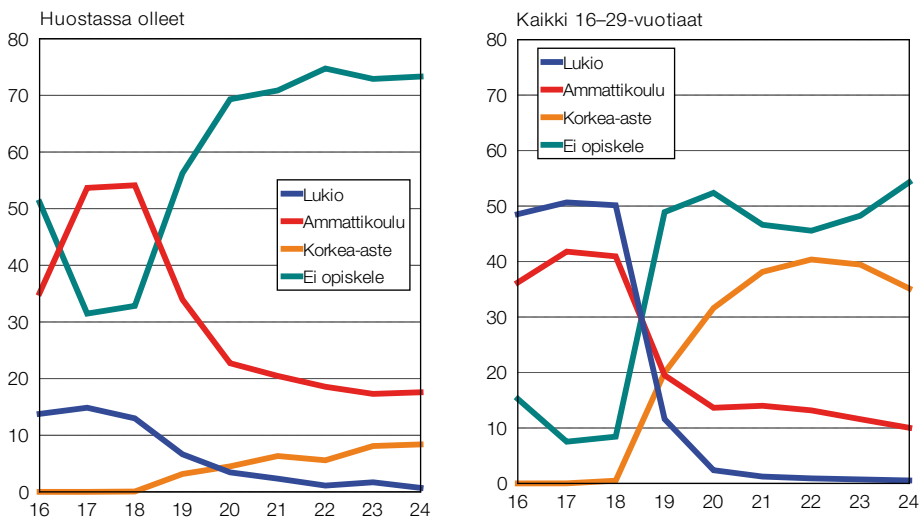
Ulkopuoliset ja työttömät nuoret (15–29-v.) vanhempien sosioekonomisen aseman mukaan verrattuna kaikkiin nuoriin

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto, väestölaskennat

Huostaan otettujen nuorten ja lapsien määrä on jonkin verran kasvanut viimeisten kymmenen vuoden aikana, 16–17-vuotiaitten huostaan otettujen kasvu on kuitenkin ollut nopeaa. Huostassa olleen nuoren todennäköisyys olla työmarkkinoiden tai opiskelun ulkopuolella on 4–5 kertaa suurempi kuin kaikilla 15–24-vuotiailla nuorilla. Tätä selittää jonkin verran se, että huostassa olleista rupeaa äideiksi selvästi useampi kuin koko väestöstä. Huostassa olleiden ulkopuolisuutta kasvattaa myös se, että he ovat paljon vähemmän työssä ja opiskelussa kuin kaikki 15–24-vuotiaat.

Huostassa olleet ja kaikki 16–29-vuotiaat oppilaitostyyppin mukaan 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto, THL:n lastensuojelurekisteri

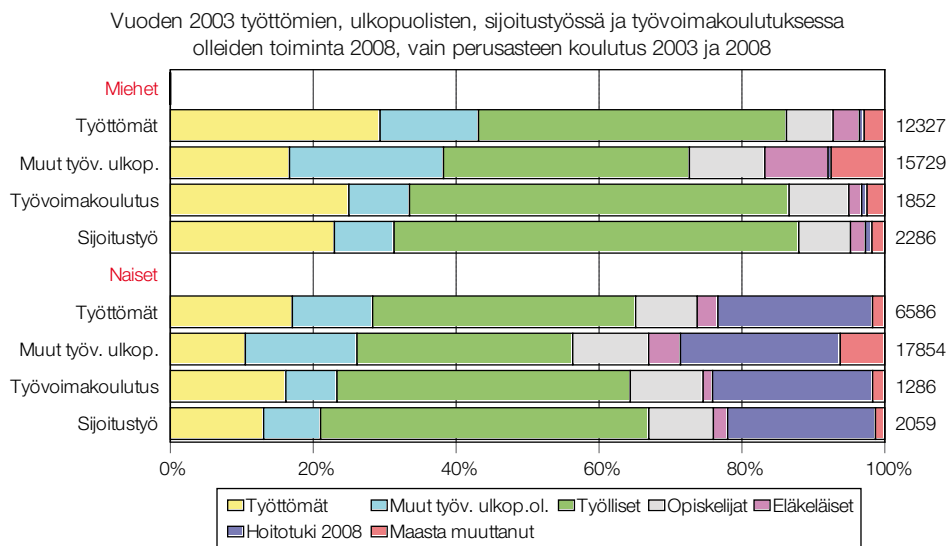
Työvoimapolitiittiset toimenpiteet ehkäisevät nuorten syrjäytymistä

Siirtymä peruskoulusta jatko-opintoihin on nuorten urakehityksen kannalta vaikea tasonvaihtelu, jossa nuoria tuetaan työmarkkinatuen työharjoittelulla ja muilla työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteillä. Niillä nuoret hankkivat työkokemusta, tutustuvat työelämään tai tekevät vielä koulutusvalintojaan. TEM:n seurantaselvitysten mukaan näiden tukitoimien päätyttyä työn tai koulutuksen ulkopuolelle on jäänyt kuitenkin noin puolet pelkän perusasteen suorittaneista nuorista. Toimenpiteissä olleista nuorista jäi vähemmän työttömien ja ulkopuolisten luokkaan kuin työttömistä ja ulkopuolisista sekä miehillä että naisilla. Toimenpiteissä olleista miehistä jopa 60 prosenttia oli töissä. Naisilla työllistyneiden osuus ei ole aivan yhtä suuri, koska pari kymmentä prosenttia naisista on siirtynyt hoitovapaalle.

Pitkittäisseuranta osoitti, että suurelle osalle nuoria työmarkkina-asema vuosien myötä selkiytyy sillä ulkopuolisiksi tai työttömiksi jääneiden osuus laskee noin puolet pienemmäksi kuin lyhyen aikavälin seurannoissa. Toimenpiteissä vuonna

2003 olleista oli viiden vuoden jälkeen ulkopuolisina tai työttöminä kuitenkin vielä 23 %, mutta heidän menestymisensä työmarkkinoilla on ollut selvästi parempi kuin vastaavasti vuoden 2003 työttömillä tai työvoiman ulkopuolisilla nuorilla. Kaikista vuonna 2003 työttömänä olleista oli viisi vuotta myöhemmin edelleen ulkopuolisista tai työttömiä 35 % ja vuoden 2003 ulkopuolisista vastaavasti 32 %. Toimenpiteillä ja sijoitettuna olleet suorittivat enemmän tutkintoja kuin työttömät tai ulkopuoliset. Heistä 27 prosenttia suoritti viiden vuoden aikana tutkinnon, kaikista työttömistä ja ulkopuolisista puolta harvempi. Opiskelu oli vielä vuonna 2008 monella kesken ja jos opiskelu johti tutkintoon, niin tutkinnon suorittaneiden osuus nousee toimenpiteissä olleilla 33:een ja muilla ulkopuolisilla 20 prosenttiin.

Verrattuna peruskoulun varassa oleviin työttömiin ja muihin ulkopuolelle jääneisiin, toimenpiteissä olleet työllistyvät paremmin. Osalla ulkopuolisista onkin kyse ehkä vain väliavuodesta.

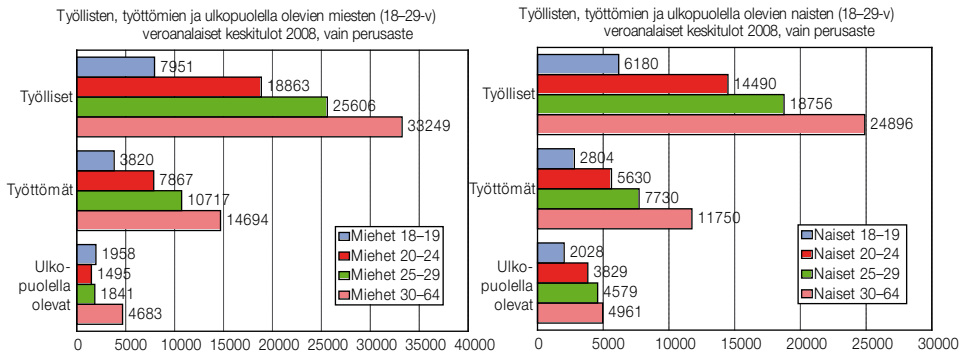

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Ulkopuoliset ja työttömät nuoret köyhyysrajan alapuolella

Kaikkien ryhmien - työllisten, työttömien ja ulkopuolisten - tulot ovat iästä riippuvia. Iän kasvaessa tulotkin kasvavat: 20-24-vuotiaiden veronalaiset keskitulot ovat noin kaksinkertaiset 15-19-vuotiaisiin verrattuna. Seuraavassa nuorten ikäluokassa, 25-29-vuotiailla, ne kasvavat 40 prosenttia, mutta ovat edelleen pienemmät kuin 30-64-vuotiailla keskimäärin. Työttömien verotettavat tulot ovat keskimäärin puolta pienemmät kuin työllisillä ja ulkopuolella olevilla on puolestaan verotettavia tuloja vain kolmannes verrattuna työttömiin. Tulotaso jää matalaksi, koska yhteiskunnan

maksamat työttömyyskorvaukset, päivärahat ja eläkkeet määräytyvät kunkin oman työpanoksen mukaan. Kun työttömillä ja ulkopuolisilla on tuloja enintään vain osan vuotta ja päivärahat ovat suhteessa ansiotuloihin, eivätkä toimeentulotuet ja lapsilisät näy verotuksessa, jäävät verotettavat tulot vähäisiksi.

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Lyhyet työsuhteet ja toistuvat työttömyysjaksot ovat tyypillisiä kouluttamattomilla nuorilla. Vuoden 2008 lopulla työttömänä olleille kertyi koko vuoden aikana keskimäärin 5,1 työttömyyskuukautta, 3,2 työkuukautta ja muissa toiminnoissa he olivat keskimäärin 3,6 kuukautta. Työttömät käyttivät näin jopa suurimman osan vuotta muihin toimintoihin kuin työttömyyteen. Sitä vastoin ulkopuolisuus on työttömyyttä pysyvämpää. Vuoden 2008 lopulla ulkopuolisina olleet olivat vuoden aikana enimmäkseen vain ulkopuolisia: heillä oli keskimäärin vain puoli työkuukautta ja 1,2 työttömyyskuukautta eli loput 10,3 kuukautta vuodesta he olivat muussa toiminnassa. Ryhmien eroa osaltaan selittävät työvoimapolitiittiset tukitoimenpiteet, jotka lisäsivät työttömien työkuukausia verrattuna ulkopuolisiin, joihin ei näitä toimenpiteitä kohdisteta.

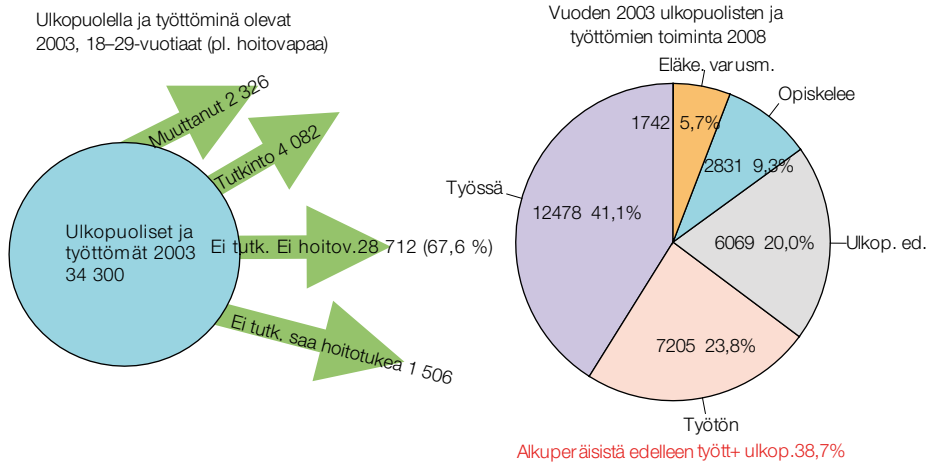
Naisten tulotaso on kaikissa työllisten ja työttömien ikäryhmissä 20-25 prosenttia alempi kuin miehillä. Sitä vastoin ulkopuolisten ryhmässä naisilla on jopa kaksinkertaisia tuloja miehiin verrattuna. Ulkopuolisina olevista naisista osa on äitiyslomalla tai hoitovapaalla, jolloin he saavat ansiotasoon sidottuja päivärahoja useammin kuin miehet. Työttömien miesten tulotaso on naisia korkeampi samassa suhteessa kuin ansiotasokin. Pelkän perusasteen koulutuksen hankkineet työttömänä ja ulkopuolella olevat nuoret jäävät köyhyysrajan alapuolelle.

Osalla ulkopuolisuus ja työttömyys pitkittyvät

Vuoden 2003 kouluttamattomia ulkopuolisia ja työttömiä 18-29-vuotiaita (34 300 nuorta) seurattiin vuoteen 2008 ja katsottiin mihin tiloihin he olivat päätyneet. Toimintamuutoksia tarkasteltiin vain niiden henkilöiden osalta, jotka olivat maassa

sekä vuoden 2003 ja 2008 lopussa. Maasta muuttaneita (tai kuolleita) oli yhteensä 2 300. Eniten muuttivat ulkomaalaistaustaiset.

Viiden vuoden kuluttua 61 prosenttia oli siirtynyt pois ulkopuolisten joukosta, ja enää vähemmistö oli työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Toïssä oli 12 500, tutkinnon oli suorittanut 4 100 ja 2 800 opiskeli edelleen., perhevapaille oli siirtynyt 1 500 ja eläkkeellä tai armeijassa oli 1 700. Samoja nuoria kuin vuonna 2003 oli nyt viittä vuotta vanhempina edelleen työttömänä 7 200 ja ulkopuolisina 6 100 eli yhteensä 39 prosenttia alkuperäisestä joukosta. Niistä työttömistä, jotka eivät olleet suorittaneet tutkintoa, 43 % oli työssä, 29 % oli edelleen työttömänä, 16 % ulkopuolisena ja 8 % opiskelussa. Ulkopuolisena vuonna 2003 olleista 34 % oli työssä ja 17 prosenttia työttömänä. Edelleen ulkopuolella oli 28 % ja opiskelun oli aloittanut 13 %. Työttömät olivat työllistyneet useammin kuin ulkopuoliset, joskin työttömyys on pysyvämpää kuin muu ulkopuolisuus. Ilman tutkintoa jääneistä työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista oli samassa tilassa yhteensä 44 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Joukosta poistuminen oli vilkkainta joukon nuorimmilla ja naisilla se oli todennäköisempää kuin miehillä. Osa nuoria oli ulkopuolisena lyhyen ajan ja he opiskelivat ja suorittivat tutkinnon seurantajaksolla. Voitiin myös nähdä, että jos opiskelua ei aloitettu nuorena, tuli sen aloittaminen myöhemmin yhä epätodennäköisemmäksi.

2 Mitä ulkopuolisuus on, miksi tutkimus tehdään ja miten tutkitaan?

Syrjäytyneisyys ja ulkopuolisuus ovat käsitteitä joilla ei ole tarkkaa sisältöä, jolloin eri tutkimuksissa niillä tarkoitetaan hieman eri asioita. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa nuorilla on subjektiivinen oikeus¹ toisen asteen koulutukseen. Tämän subjektiivisen oikeuden toteuttamiseksi on tukea tarvitseville nuorille etsitty erilaisia keinoja nuorten koulutukseen ohjaamiseksi ja koulutuksen suorittamiseen. Tätä tarkoitusta varten kaikissa kolmessa maassa toteutettiin nuorisotakuu,² joka on verrattavissa suomalaisiin yhteiskunta- ja koulutustakuihin. Järjestelmän seuranta osoitti, että subjektiivisesta oikeudesta ja nuorisotakuusta huolimatta osa nuorista jäi toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle. Tästä virisi ulkopuolisuus-keskustelu ja sitä koskevan käsitteistön luominen. Samalla on kehitetty nuorten elämäntilannetta kuvaavaa tiedonkeruuta ja tilastointia.

Norjassa maan tilastovirasto määritteli hallituksen pyynnöstä ulkopuolisuudelle kuusi osa-aluetta eli

1. sosiaalinen ulkopuolisuus
2. koulutuksellinen ulkopuolisuus
3. työelämän ulkopuolisuus
4. taloudellinen ulkopuolisuus
5. oikeudellinen ulkopuolisuus ja
6. terveydenhoidollinen ulkopuolisuus

Kaikki kuusi ulkopuolisuuden aluetta vaativat henkilön oma-aloitteisuutta ja asiakkaaksi hakeutumista, jotta ulkopuolisuus päättyisi. Sosiaalista ulkopuolisuutta on esim. muuttajilla, kun sosiaalisten kontaktien luominen riippuu henkilön oma-aloitteisuudesta ja vuorovaikutustaidoista. Koulutuksellista ulkopuolisuutta on, kun henkilö ei pääse jatko-opintoihin tai keskeyttää opintonsa. Koulutukseen pääseminen edellyttää oma-aloitteisuutta. Työelämän ulkopuolisuutta on jääminen pois työmarkkinoilta. Avoimille työmarkkinoille pääsyn esteenä voi olla henkilön ammattitaidottomuus tai muuta työkykyä rajoittavat tekijät sekä myös työvoiman kysyntätilanne tai esim. väärä asuinpaikka. Taloudellista ulkopuolisuutta on toimeentulon riittämättömyys. Nuorilla esimerkiksi, ikärajat eri työtehtävissä, tai erilaisten etuuksien maksurajoitukset, aiheuttaa taloudellista ahdinkoa. Oikeudellinen ulkopuolisuus toteutuu silloin kun henkilö ei itse tiedä, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia hänellä on ja miten apua voi saada. Tämä tilanne on tavallinen esim. nuorilla ja maa-

1 Maakohtaista variaatiota subjektiivisten oikeuksien sisältöjen yksityiskohdissa.

2 Maakohtaista variaatiota nuorisotakuun nimessä ja laajuudessa, mutta koulutuksen osalta tavoitteet lähellä toisiaan

han muuttajilla (ks. ”Avuttomuus lainsäädännössä”³). Terveydellistä ulkopuolisuutta on, kun henkilö ei ole minkään säännöllisen terveyden huollon piirissä eikä oma-aloitteisesti hakeudu palveluihin.

Ruotsissa ja Tanskassa ulkopuolisuutta tarkastellaan yleisimmin sosiaalisesta, taloudellisesta, koulutuksellisesta tai työelämän näkökulmista. Suomessa kahta viimeksi mainittua on seurattu ja tilastoitu eniten. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa ulkopuolisuuden katsotaan pitkittyessään lisäävän nuoren riskiä syrjäytymiseen.

Yhteiskunnalliseen elämään osallistumisella tarkoitetaan tässä lähinnä opiskelua ja työssäoloa. Ulkopuolisuuteen yhdistetään ainakin kaikki ne, jotka eivät opiskele tai ole työssä, eläkkeellä, varusmiespalvelussa eivätkä perhevapailta. Nuoret kouluttamattomat työttömät ovat hieman rajatapauksia. Jotta pääsee työttömäksi työnhakijaksi, on osoitettava, että on ainakin yrittänyt päästä opiskelemaan, vaikka se ei ole onnistunut. Työvoimaviranomaiset tekevät työttömäksi hyväksytyille nuorille työllistymissuunnitelmia sekä tarjoavat työvoimakoulutusta ja sijoitustyötä ja lisäksi KELA maksaa mahdollisesti työvoimatukea. Työttömät nuoret eivät ole yhteiskunnan aktiviteettien ulkopuolella ainakaan samassa määrin kuin kokonaan ulkopuoliseksi jääneet.

2.1 Suomen tilanne

Työvoimapolun uhatessa valtiolta on jo pitkään ollut huolestunut työllisten työurien lyhenemisestä. Tosin viime vuosina työurat ovat hitaasti pidentyneet sen vuoksi, että eläkkeelle lähdetään myöhemmin kuin esim. 1990-luvulla. Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä on vielä kaukana 1970-luvun tasosta, varisinkin miehillä. Työuria voidaan pidentää paitsi siirtämällä eläkkeelle lähtemistä myöhemmäksi, vähentämällä sitä väestönosaa joka työiässä on työelämän ulkopuolella eli työttömänä, opiskelussa tai muuten ulkopuolisena. Jokainen työllisen työvoiman ulkopuolella vietetty vuosi lyhentää työuraa, eli työlliselle elinaikanaan kertyvien työvuosien summaa. Tämä koskee tietysti myös nuoria. Kun ulkopuolisuus ja välivuodet siirtävät opiskelun aloittamisen myöhempää, siirtyy myös täysipainoinen työelämässä aloittaminen myöhempään ikään. Toki opiskelijat usein tekevät patkätöitä jo opiskeluaikanaan, mutta ne eivät välttämättä liity varsinaiseen työuraan. On siis työurien kannalta erittäin tärkeitä, ettei perusasteen ja jatko-opintojen eikä tutkinnon ja työelämän välisiin siirtymävaiheisiin jäisi tyhjiä aukkoja. Jokainen välivuosi on poissa työuran kokonaispituudesta ja nuoren kannalta on vielä kohtalokkaampaa, jos jää kokonaan vaille koulutusta ja lisäksi työelämän ulkopuolelle. Yhteiskunta tavallaan odottaa, että kaikki sen jäsenet ottavat osaa ensin koulutukseen ja sen jälkeen lisäarvoa tuottavina kansalaisina työelämää. Useimmat yhteiskunnan maksamat tuet ja korvaukset eli työttömyyskorvaukset, päivärahat ja eläkkeet määräytyvät sen mukaan kuinka suurta työpanosta henkilö on maalle antanut. Ulkopuolisina olevat

3 Avuttomuus lainsäädännössä, Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset tekijät -työryhmä. Raportti I, Stakes Helsinki 2008.

eivät voi tätä työpanosta maalleen antaa, mikä kostautuu myöhemmin pieninä päivärahoina ja pieninä eläkkeinä. Nykyisen eläkesysteemin mukaan eläke tuleva määräytyy kunkin henkilön elinaikanaan ansaitsemien palkkojen kokonaissumman perusteella, joten jokainen ulkopuolisena vietetty vuosi alentaa tulevaa eläkettä.

Syrjään jäämistä ja ulkopuolisuutta on tutkittu Suomessa aika vähän. Muutamisissa tutkimuksissa syrjäytyneisyys ymmärretään jonkinlaisena henkisenä mielen-tilana ja syrjäytyneisyyteen yhdistetään esim. perheiden hajoamisia, huostaanottoja, vararikkoja, asunnottomuutta, mielenterveysongelmia, rikollisuutta ja jopa erilaisia riippuvuuksia. On selvää, ettei sosiaalisesta, terveydenhoidollisesta ja oikeudellisesta ulkopuolisuudesta saada tietoja hallinnollisista aineistoista kuin joissakin tapauksissa ja siksi niiden kartoittamiseen tarvittaisiin haastattelututkimuksia. Tämä tutkimus tehdään pelkästään rekisteripohjaisen työssäkäyntitilaston tietojen pohjalta.

Työssäkäyntitilaston on koko väestön kattava tietosysteemi, jossa kutakin maamme asukasta ja hänen toimintojaan voidaan seurata vuodesta 1987 alkaen. Tietosysteemin tärkeimmät rekisterilähteet ovat väestötietojärjestelmä, työeläkerekisterit, verotusrekisterit, eläkeläisrekisterit, opiskelijarekisterit, työnhakijarekisterit, tutkintorekisteri, varusmies- ja siviilipalvelurekisterit, yritys- ja toimipaikkarekisteri ja eräät muut pienemmät tietojärjestelmät. Työssäkäyntitilasto kattaa vain rekisteröityjä toimintoa eli - työssäolon, työttömyyden, opiskelun eläkkeellä olon ja varusmiespalvelun. Aineistossa on runsaasti jokaista asukasta kuvailevia tietoja eli, demografiset tiedot, ulkomaalaisuustiedot, perhetiedot, koulutustiedot, tulotiedot, linkkitieto vanhempiin ja vanhempien ominaisuuksiin. Lisäksi on tietoja työvoimapolitiittisista toimenpiteistä, asunnottomuudesta ja opiskelujen keskeytymisestä. Tämän tutkimuksen päätavoite on määritellä ja rajata käytettävissä olevilla rekisteritiedoilla ulkopuoliseksi jääneiden ja työttömien ryhmää ja seurata ulkopuolisiin ja työttömiin kuuluvien toiminnoissa tapahtuvia muutoksia.

Syrjässä olevat ovat erossa sellaisista toiminnoista, joita yhteiskunta pitää jäsenilleen tarpeellisina. Tällaisista toiminnoista ehkä tärkein on ansiotyö oman ja mahdollisten huollettavien toimeentulon turvaamiseksi. Toimeentulo käsittää riittävän ravinnon, asunnon ja terveydenhuollon ja lisäksi muita palveluja. Varsinkin nuorilla ihmisillä voi jopa työhön osallistumista tärkeämpää olla osallistuminen opiskelemaan. Erilaisten tutkintojen suorittaminen turvaa riittävät tiedot ja taidot työelämän tehtäviin. Osaa ammateista ei lain mukaan voi edes hoitaa ilman riittävää koulutusta eli hakijan pitää täyttää ammatin pätevyysvaatimukset. Lähes kaikkiin työelämän tehtäviin tarvitaan jotain koulutusta. Tämä näkyy esim. siinä, että työelämässä niiden henkilöiden määrä, joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta, vähenee kaiken aikaa. Sellaisten aputehtävien ja sekatoïden määrä, joissa selviää ilman mitään koulutusta, on tasaisesti vähentynyt ja vähentyy edelleen⁴ (ks. Pekka Myrskylä: Taantuma ja työttömyys, TEM 2010). Yleensä niitä ihmisiä, jotka ovat suorittaneet jon-

4 Pekka Myrskylä: Taantuma ja työttömyys, TEM 2010

kin perusasteen jälkeisen tutkinnon, ei pidetä syrjässä olevina, vaikka heillä ei olisi sikaan työtä. Toisaalta niilläkin ihmisillä, jotka elävät kotonaan (tai asunnottomina) olematta työllisiä, opiskelijoita, eläkeläisiä tai varusmiehiä, voi olla monia järkeviä ja hyödyllisiä toimintoja. He voivat hoitaa omia lapsiaan, omia vanhempiaan tai he voivat itse olla sairaita ilman sairauspäivärahaa tai eläkettä. Lisäksi kaikki eivät hae lakisääteisiä etujaan, kuten sairauspäivärahaa tai työkyvyttömyyseläkettä. Osa ryhmässä ”Muut” olevista nuorista pitää vain ns. välivuotta tai valmentautuu itsenäisesti tuleviin pääsykokeisiin. Syrjässä olevien joukossa on myös sellaisia, jotka eri syiden vuoksi eivät kykene opiskeluun tai työntekoon. Näitä syitä on voinut aiheuttaa esim. pitkään jatkunut työttömyys ja ulkopuolisuus tai muut vastoinkäymiset ja onnettomuudet.

Osa toimintojen ulkopuolella olevista voi olla aktiivisia ns. kolmannella sektorilla tai heillä voi olla toimeentuloa turvaamassa omaa tai perittyä varallisuutta. He voivat olla erilaisten vapaiden ammattien harjoittajia (yrittäjiä, muusikoita, taiteilijoita, kirjailijoita jne.), joilla ei tarkasteluajankohtana ole tuloja toiminnastaan eikä sitä silloin lueta työksi. Harrastuksista ja muusta sosiaalisesta toiminnasta saadaan tietoja vain haastattelututkimuksista esim. noin joka kymmenes vuosi tehtävästä ajankäyttötutkimuksesta.

Yhteistä kaikille näille ”toiminnoille” on se, ettei niitä kirjata hallinnollisiin rekistereihin ja siksi niiden harjoittajat luokitellaan tilastoissa työvoiman, opiskelun ja eläkeläisyyden ulkopuolella oleviksi. Yhteisellä nimellä tätä ryhmää kutsutaan ”Muiksi työvoiman ulkopuolella oleviksi”. Ryhmästä erotetaan ne, jotka eivät ole suorittaneet mitään perusastetta korkeampaa tutkintoa ja heitä käytetään substituutina, kun puhutaan syrjässä olevasta väestön osasta. Usein syrjässä olevat rajataan väestön nuoriin aikuisiin ja lähes aikuisiin. Tässä käytetään alaikärajana yleensä 15 vuotta ja yläikärajana 29 vuotta. Syrjässä olevien ryhmän ulkopuolelle rajataan eri ryhmäksi ne, jotka ovat suorittaneet ylioppilastutkinnon tai jokin muun perusastetta korkeamman tutkinnon ja tietenkin työssäkäyvät sekä eläkkeellä olevat samoin kuin tutkintoa suorittavat opiskelijat. Toisaalta tässä otetaan syrjässä oleviin mukaan ne työttömät, joilla ei ole muuta koulutusta kuin perusaste.

Koulutustaso rajaa selvityksen ulkopuolelle kotona asuvat nuoret ylioppilaat, jotka välivuoden aikana etsivät opiskelupaikkaansa tai lähtevät suorittamaan asevelvollisuuttaan. Ylioppilastutkinto on toisen asteen tutkinto ja siksi he siksi rajautuvat tarkasteluaineiston ulkopuolelle. Sekä syrjässä olevilla, että työttömillä miehillä jatkuu lapsiasemassa olemisen myöhempään ikään kuin naisilla. Osa miehistä saattaa odotella esim. varusmiespalvelun alkamista ja taas varusmiespalvelun jälkeen voi jäädä tyhjää aikaa ennen kuin pääse opiskelemaan tai töihin. Ylioppilaiden ulkopuolisuutta tarkastella jonkin verran ja lisäksi ylioppilaiden myöhemmistä toiminnoista eli työssä olosta ja opiskelusta on tietoja seurantaosassa.

Tutkimuksen päämenetelmä on ulkopuolisuuden rakenteen tutkiminen poikkileikkaustietojen avulla ja eri ryhmien riskiä päätyä ulkopuolisuuteen. Tässä käytetään yleisemmin vuoden 2008 poikkileikkaustietoja. Lisäksi ilmiön kehittymistä

seurataan eri vuosien muodostamasta aikasarjasta. Toinen tutkimustapa on ulkopuolisiksi jääneiden paneelimainen seuranta. Tässä on esimerkiksi otettu vuoden 2003 lopun ulkopuoliset ja tutkittu heidän toimintojaan vuosina 2004–2008. Se auttaa ymmärtämään kuinka pitkäkestoista ja pysyvää ulkopuolisuus on. Paneelimaisesti katsotaan myös mistä edeltävistä toiminnoista vuoden 2008 ulkopuoliset ovat lähtöisin. Kolmas tutkimustapa on ulkopuolelle jääneiden taustatietojen selittäminen eli isien ja äitien ominaisuustietojen selvittäminen. Tarkoituksena on katsoa kuinka suurelta osalta ulkopuolisuus siirtyy sukupolvelta seuraavalle eli mikä vaikutus kotitaustalla on nuoren henkilön koulutustasoon ja ulkopuolisuuteen.

2.2 Muita tutkimuksia

Tämän tutkimuksen kanssa samanlaista asetelmaa on käyttänyt Ilkka Nio vuonna 2009.⁵ Hän tutki niitä nuorten integroitumista työmarkkinoille ja koulutukseen. Tutkimuksessa saadut ulkopuolisten osuudetkin ovat hyvin samaa luokkaa. Nio osoittaa, että koulutusta vaille jääneiden nuorten työttömyys pysyy pitkään, ehkä koko työiän, kaksin, jopa kolminkertaisena verrattuna koulutettuihin nuoriin. Tilastokeskuksen Ritva Kaukosen⁶ näkökulma on hyvin samanlainen kuin tässä selvityksessä, mutta hän rajautuu artikkelissaan hieman nuorempaan ikäryhmään (alle 25-vuotiaisiin) ja hän rajaa kohdejoukon ulkopuolelle sellaiset kouluttamattomat, jotka ovat työttömiä tai perhevapailta. Toisessa tutkimuksessaan Nio selvittää Paula Sardarin⁷ kanssa työvoimapolitiisilla toimenpiteillä olleiden nuorten menestystä myöhemmin työmarkkinoilla. Tutkimuksessa seurataan 150 000 toimenpiteellä olleen myöhempää menestystä työmarkkinoilla ja erikseen toimenpiteillä olleita ulkomaan kansalaisia. Nio ja Sardar osoittavat, että toimenpiteet nostavat selvästi työllistymisen todennäköisyyttä avoimilla markkinoilla ja sama koskee myös maahan muuttaneita.

Matti Sihto⁸ pohtii erilaisia syrjäytymiskriteereitä työmarkkinoiden kannalta. Erik Häggman⁹ on selvityksessään tutkinut ulkopuolisia opintojen keskeytymisen ja sen seuraamusten näkökulmasta. Tarja Heino ja Marianne Johnson¹⁰ pohtivat artikkelissaan: Huostassa olleet lapset nuorina aikuisina huostaanoton vaikutuksia nuorten myöhemmälle ulkopuolisuudelle. Artikkelista saadaan hyvää täydentävää tietoa tälle selvitykselle (ks. Hämäläinen & Kangas (toim.) Perhepiirissä). Teoksessa on toinenkin mielenkiintoinen artikkeli (Saarikallio-Torp, Heino, Hiilamo, Hytti, Rajavaara: Lapset huostassa, vanhemmat ahdingossa)¹¹, jossa kuvataan perhetaustan vaikutuksia huostaanoton yleisyyteen. Selittävinä muuttujina on Stakesin ja Kelan tietoja perheiden saamista toimeentulotukitiedoista, työkyvyttömyyseläkkeistä ja työttömyystuesta.

5 Ilkka Nio: Nuorten integroituminen koulutukseen ja työmarkkinoille. 25.05.2009 TEM/SET/UTE/IN

6 Ritva Kaukonen: Tilastoista syrjäytyneitä nuoria on noin 14 000 Tieto&trendit 7/2007

7 Ilkka Nio, Paula Sardar: Työvoimapolitiisilta toimenpiteitä sijoittuminen vuonna 2008. TEM analyseja 24/2010

8 Matti Sihto: Työmarkkinoilta syrjäytyminen, Työpoliittinen aikakauskirja 1/2000

9 Erik Häggman: NUORET TYÖELÄMÄN JA KOULUTUKSEN ULKOPUOELLA, Pori 2007

10 Ulla Hämäläinen ja Olli Kangas (toim): Perhepiirissä Kela 2010

11 Ulla Hämäläinen ja Olli Kangas (toim): Perhepiirissä Kela 2010

Norjalaisessa marginalisointitutkimuksessa¹² katsotaan osittain ulkopuolisiksi sellaiset nuoret, jotka ovat vähintään vuoden työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella ja kokonaan ulkopuolisiksi sellaiset nuoret aikuiset, joiden ulkopuolisuus on kestänyt ainakin kolme vuotta. Lisäksi tutkimuksessa yritetään ennustaa näiden osajoukkojen määrän kehitystä ja heistä aiheutuvia kustannuksia yhteiskunnalle. Tutkimuksessa on käytössä samoja taustatietoja kuin meidän suunnitelmassa eli työttömyys, perhetausta, koulutustaso ja tulotaso sekä maahanmuuttotausta. Norjalaisitutkimukseen liittyy myös henkilöhaastatteluja, joiden avulla voitiin arvioida henkilöiden omaa kokemusta syrjäytyneisyydestään. Tätä ennustamista on mahdolla soveltaa Suomessakin.

2.3. Käsitteiden määrittelyä ja tutkimusmenettely

2.3.1 Pääasiallinen toiminta

Hallinnolliset aineistoista vuosittain koottava työssäkäyntitilasto pystyy antamaan varsin kattavan kuvan niistä nuorista, jotka jäävät opiskelujen ja työelämän ulkopuolelle ja myös heidän ominaisuuksistaan ja toimeentulostaan. Kun tilastoaineistosta on muodostettu ns. pitkittäistiedosto, voidaan seurata kunkin eri ajankohtina ulkopuolelle jääneen henkilön tilanteen muuttumista vuodesta toiseen.

Usein ulkopuolisuuteen liitetään muitakin toimintojen puuttumisia kuten harrastuksiin ja muihin yhteiskunnallisiin toimintoihin osallistumattomuutta. Myös yhteydenpito sukulaisiin ja tuttaviiin voi olla vähäisiä. Tällaisesta ulkopuolisuudesta ei saada tietoja rekisteriaineistoista. Ulkopuoliseksi jääminen on tavallisimmillaan nuorilla ihmisillä ja se tarkoittaa jäämistä opiskelun ja työelämän ulkopuolelle ilman näkyvää syytä. Osa nuorista on siirtynyt jo 15-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeelle jonkin vamman tai sairauden vuoksi, jolloin heitä ei pidetä ulkopuolella olevina.

Syrjään jäämiseen yhdistyy usein yksin asuminen, jolloin henkilö ei kuulu mihinkään perheeseen vaan muodostaa yksin oman asuntokuntansa. Asuntokunnan muodostavat yhdessä asuvat ihmiset ja edelleen vain yhdessä asuvista henkilöistä muodostetaan perheitä. Esimerkiksi erillään asuva isä ei kuulu entiseen perheeseensä, luonnollisesti hän on voinut muodostaa uuden perheen.

Valtaosa syrjässä olevista onkin perheiden jäseniä, lapsettomia avio- tai avopuolisoita, isiä ja äitejä sekä myös perheiden lapsia. Osa syrjässä olevista on kokonaan vailla vakinaista asuntoa eli he ovat asunnottomia tai ovat asuneet laitoksessa. Yksinasuvat ja asunnottomatkin löydetään rekisteriaineistoista. Eri tietoaaineistoista saadaan hyvin kattavasti tietoja kaikkien henkilöiden toiminnasta ns. tutkimusviikolla, joka tavallisesti on vuoden viimeinen viikko. Kullekin henkilölle toimintatieto muodostetaan seuraavassa prioriteettijärjestyksessä.

12 Ingeborg Rasmussen, Vivian A. Dyb, Nicolai Heldal og Steinar Stroem: Samfunnsøkonomiske konsekvenser av marginalisering bland ungdom, Vista Analyse rapport nr. 2010/07

1. Alle 15-vuotiaat päätellään lapsiksi
2. Yli 74-vuotiaat päätellään eläkeläisiksi
3. Työnhakijarekisterin työttömät työnhakijat päätellään työttömiksi
4. Varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet päätellään palveluksessa oleviksi
5. Työsuhdetietojen mukaan päätellään palkansaajat ja yrittäjät
6. Opiskelijarekisterin ja muiden opiskelutietojen perusteella määritellään opiskelijat
7. Eläketietojen perusteella määritellään eri eläkeläiset
8. Lopuksi jääneeseen residuaaliin kuuluvat ”Muut työvoiman (ja opiskelun) ulkopuolella olevat.

Osa ryhmässä muut olevista naisista on äitiyslomalla tai hoitovapaalla ja jatkossa heitä usein käsitellään erillisenä ryhmänä. Toimintoluokitus on kansainvälisen työjärjestön ILO:n, mukainen hierarkkinen luokitus ja sen päätavoitteena on määrittellä työlliset ja työttömät eli työvoima. Jos henkilöllä on voimassa työsuhde, tulee hänestä aina työllinen, vaikka hän samaan aikaan opiskelisi tai olisi eläkkeellä. Tällöin esim. työssä olevien opiskelijoiden (joita on yli 300 000) opiskelutieto jää tavaltaan piiloon ja opiskelijasta tulee tilastoissa työllinen, kuten muistakin työllisistä. Toisaalta näissä tilastoissa esitetty opiskelijoiden määrä, kuvaakin vain niitä opiskelijoita, jotka eivät ole työssä, työttömänä tai varusmiehenä, eikä todellista opiskelijoiden määrää.

Muut kuin työvoimaluokat ovat vähemmän tärkeitä, eikä niitä kaikissa maissa edes eritellä. Myös päättelyjärjestys etenee yllä olevan hierarkian mukaan ja päätelyssä mukana olevien joukko pienenee joka askeleella. Kun opiskelijoita päätellään, on joukosta poistettu jo lapset, 75+vuotiaat, työttömät ja työlliset. Kun tämän tutkimuksen johdejoukkoa ”Muut työvoiman ja opiskelun ulkopuolella olevat” määritellään, on kohdeväestöstä poistettu kaikki edellä mainitut toiminnot. Lisäksi voidaan verotuksesta saada tietoja niistä ulkopuolelle jäävistä, jotka ovat hoitovapailla. Lisätietoja saadaan myös niistä työttömistä, jotka pyrkivät töihin työvoimaviranomaisten avulla eli työvoimakoulutuksessa olevista ja sijoitustöissä olevista. Sellaisia työtä hakevia nuoria, joilla on vain perusasteen tutkinto tai ylioppilastutkinto, ei yleensä hyväksytä työmarkkinatuen saajiksi, vaan heidät pyritään ohjaamaan koulutukseen.

Työllisyyden määrittely on hieman muuttunut tarkastelukaudella. 1990-luvun alussa alle 18-vuotiaiden nuorten työssä olosta ei ole saatu tietoja, mutta kaudella 1998–2004 niitä saatiin ja taas vuodesta 2005 lähtien niitä ei ole saatu, koska silloin voimaan tulleen lain mukaan ei työnantajien enää tarvitse maksaa 15–17-vuotiaiden nuorten työnteosta eläkevakuutusta. Perhevapailla olevista kertyy työeläkejärjestelmiin tietoja niin kauan kuin heistä maksetaan työeläkettä eli palkallisen äitiysloman ja eläkettä kartuttavan hoitovapaan ajan. Opiskelijoista saadaan hyvin tietoja ns. opiskelijarekistereistä, joihin kerätään tietoja kaikista perusasteen jälkeisistä oppilaitoksista.

2.3.2 Taustatiedot

Tutkimusjoukkoa voidaan kuvata hyvin monipuolisesti eri rekisteritietojen avulla. Tässä käytetään seuraavia taustatietoja:

Ikä,
sukupuoli,
ulkomaalaistausta (määriteltynä äidinkielen mukaan),
koulutusaste,
perheasema,
perhetyyppi,
veronalaiset tulot (ml. äitiyspäivärahan ja hoitotuen saajat),
kotikunta,
vanhempien koulutusaste ja
sosioekonominen asema sekä tietoja kohdejoukon
asunnottomuus ja
huostassa olo ja perhesijoitus.

Ulkopuolisille ja työttömille määritellään myös ns. **perheasema**, joka kuvaa heidän suhdettaan perheväestöön. Niille, jotka kuuluvat perheisiin, muodostetaan heidän taustaperheidensä mukaan **perhetyyppi**. Perheen muodostaminen tapahtuu ulkopuolisille ja työttömille samalla tavalla kuin kaikilla muillakin. Perheitä muodostaan vain asuntoväestöön kuuluville eli **asunnottomista** ja laitoksissa **asuvista** ei edes yritetä muodostaa perheitä. Myöskään **yksinasuvat** eivät kuulu perheväestöön eikä heistä muodosteta perheitä.

Perheaseman määrittelyssä katsotaan kaikilta asuntoväestöön kuuluvilta onko henkilö:

1. Parisuhteessa elävä mies tai nainen (henkilöllä voi olla lapsia tai hän voi olla lapseton)
2. Yksinäinen mies tai nainen ja lapsia
3. Yksinasuva mies tai nainen
4. Henkilö on itse lapsen asemassa.

Lapsen asemassa oleva voi elää molempien vanhempiensa tai vain toisen kanssa. Lapsen asema on tässä suhteessa iästä riippumaton ja jatkuu niin kauan kuin lapsi asuu vanhempiensa luona muodostamatta itse perhettä. Lisäksi lapsiasema voi syntyä uudelleen, jos esim. perheetön tai perheensä jättävä mies/nainen muuttaa takaisin vanhempiensa luokse. Yksin elävälle, lapsettomalle henkilölle ei määritellä perheasemaa vaan he ovat perheettömiä. Varsinkin ulkopuoliset ja työttömät miehet, jotka eivät ole lapsen asemassa, elävät usein yksin eli perheettöminä ”sinkkuina”. Ulkopuolisiksi jääneissä miehissä on ”sinkuilla” selvä enemmistö kaikissa ikäryhmissä. Koko väestössäkin yksineläjien määrä kasvaa kaiken aikaa ja heitä on nykyisin jo yli miljoonaa henkeä. Koko väestön yksineläjistä huomattava osa on iäkkäitä leskiä.

Samassa asunnossa asuvista ihmisistä muodostetaan tilastollisessa päättelyssä perhe tai perheitä eli **perhetyyppejä** seuraavassa järjestyksessä:

1. Yksinasuva henkilö on aina perheetön ja eikä siis kuulu mihinkään perheeseen eli **Perheetön**
2. Kun kaksi tai useampia henkilöitä asuu yhdessä, aloitetaan perheiden muodostaminen asuntokunnan nuorimmista, joille perheviitetietojen avulla yhdistetään samassa asunnossa asuvat vanhemmat tai yksi vanhempi. Vanhemmat voivat olla avio- tai avoliitossa eli **Lapsiperheet ja yksihuoltajaperheet**. Jos asunnossa asuu vielä muita henkilöitä, niin he voivat olla perheettömiä tai muodostaa toisen perheen. Jos asunnossa asuu perheen lisäksi isoäiti, on hän perheetön, mutta jos asunnossa on myös isoisa, muodostavat isovanhemmat toisen perheen. Tässä tapauksessa isovanhemmat ovat lapseton perhe, koska heidän lapsensa on muodostanut oman perheensä. Tärkeätä on pitää mielessä, että vain kotona asuvat lapset otetaan huomioon, kun perheitä muodostetaan.
3. **Lapsettomat avioparit** (vihityt) muodostavat perheen. Samoin perheen muodostavat avoparina yhdessä asuvat mies ja nainen, vaikka heillä ei olisi lapsia, kun heidän ikäeronsa on alle 16 vuotta.
4. Samaa sukupuolta olevat pariskunnat muodostavat perheen vain, jos heidän on **rekisteröity parisuhde**.

Jos asuntokunnassa on useampia henkilöitä, jotka voisivat muodostaa avoperheen (esim. opiskelijoiden kommuuni), niin silloin perheitä ei yritetä muodostaa vaan kaikki ovat perheettömiä. Myöskään asuntoloissa asuvista ei muodosteta perheitä. Perhe on tilastollinen käsite ja siihen liittyy pieni virhemahdollisuus. Kaikki yhdessä asuvat eivät ole avoliitossa, vaikka ovat eri sukupuolta ja ikäero on alle 16 vuotta. Toisaalta avoliitossa voivat olla sellaisetkin yhdessä asuvat, joiden ikäero on 16 vuotta tai enemmän.

Tarkoituksena on käyttää myös isä- ja äitisukupolven ominaisuuksia selitettäessä syrjään jäämisen riskejä. Työssäkäyntitilaston pitkittäisaineistoissa on kaikilla maassa asuvaa väestöön kuuluvilla linkkitieto vanhempiinsa. Tieto on lähes sata prosenttisesti kaikilla alle 60-vuotiailla eli siis miltei kaikilla alle 30-vuotiailla. Tosin aivan kaikkien nuorten isistä ei rekisterissä tietoja ole eli nuori ei ole isänsä tunnustama tai isä on esim. ulkomaalainen, jolloin Suomen rekistereistä ei hänestä saada tietoja.

Lisäksi työssäkäynnin pitkittäisaineiston avulla on mahdollista seurata jokaisen maamme asukkaan toiminnan muuttumista vuodesta toiseen. Tätä mahdollisuutta käytetään hyväksi ja katsotaan muutaman ajankohdan syrjässä olleiden toiminnan ja koulutustason muuttumista seuraavina vuosina. Enemmistö syrjässä olevista tässä tilassa vain muutaman vuoden eli valtaosa jonkin ajankohdan syrjässä olevista löytää pian opiskelupaikan, työpaikan, siirtyy lastenhoitoon tai eläkkeelle. Pitkittäisaineiston avulla voidaan myös tutkia, mistä edeltävistä toiminnoista eri ajankohtien syrjässä olevat ovat lähtöisin. Näillä menetelyillä voidaan erottaa tilapäi-

sesti syrjässä olevista ne, jotka ovat syrjässä vuodesta toiseen. Tähän joukkoon olisi kohdistettava suurin huomio.

2.3.3 Syrjässä olevat väestössä – tutkimusjoukon rajaaminen

Suomen väestössä on 4 016 000 työkäistä eli 15-74-vuotiaista. Heistä on alle 15-29-vuotiaita miljoona, joista vajalla puolella eli 407 000 on vain perusasteen koulutus. Tästä joukosta on ulkopuolisia eli työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella olevia sekä työttömiä 48 300 eli 5 prosenttia kaikista nuorista ja 12 prosenttia vain peruskoulu suorittaneista nuorista. Syrjässä olevien joukon kokoa ja rakennetta kuvataan eri vuosina, sekä seurataan sen muuttumista vuodesta toiseen. Jokaisessa vuosiaineistossa osa työkäisestä väestöstä kuuluu luokkaan ”Muut työvoiman ulkopuolella olevat” ja heidän lukumääränsä vaihtelee 170 000 hengen molemmin puolin. Vuonna 2008 tästä joukosta oli 15-29-vuotiaita 58 000, joista 32 000:lla oli vain perusasteen tutkinto suoritettuna. Lisäksi vuonna 2008 oli perusasteen varassa olvia työttömiä 16 000 tässä 15-29-vuotiaiden ikäluokassa. Näillä rajauksilla tämän tutkimuksen kohdejoukon kooksi muodostuu siis 48 300 nuorta, joista on vieraskielisiä 11 000 ja 7 800 on hoitovapaalla.

Rakenteen selvittämisen lisäksi eri vuosien tutkimusjoukkoa seurataan ajassa eteenpäin eli katsotaan kuinka suuri osa syrjässä olleista poistuu joukosta seuraavina vuosina esim. opiskeluun, työelämään, varusmiehiksi, eläkkeelle jne. Joukosta poistuu suuri joukko syrjässä olleista ja suhteellisesti eniten poistumaa on nuorimmissa ikäryhmissä. Naisilla yksi yleinen poistumissyynä on äitiysloma ja/tai hoitovapaa. Syrjässä olevien joukko saa myös täydennystä, kun siihen tulee vuosittain uusien ikäluokkien nuoria, työstä joutuneita, opintonsa keskeyttäneitä ja työttömyysjaksonsa tai hoitovapaansa päättäneitä nuoria. Kun syrjässä olevien joukkoa seurataan eri vuosina, voi olla, ettei kokonaismäärä muutu kovinkaan paljon, mutta viiden vuoden kuluttua se koostuu miltei kokonaan eri henkilöistä.

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan 2008, 15–74-v.			
	Miehet	Naiset	Yhteensä
Yhteensä	2009331	2006600	4015931
Työttömät	132827	100660	233487
Työlliset	1198379	1178802	2377181
Opiskelijat	199342	206621	405963
Eläkeläiset	410267	419440	829707
Muut työvä.ulkop.	68516	101077	169593
15–29-vuotiaita	511 164	487 869	999 033
Työttömät	31 855	20 095	51 950
Työlliset	249 508	245 873	495 381
Opiskelijat	184 169	182 462	366 631
Eläkeläiset	22 413	4 812	27 225
Muut työvä.ulkop.	23 219	34 627	57 846
Niistä vain perusast.15–29-v.	219 684	187 714	407 398
Työlliset	51 060	34 172	85 232
Opiskelijat	135 942	128 106	264 048
Eläkeläiset, varusm.	6 697	3 168	9 865
Työttömät	10 516	5 335	15 851
Muut työvä.ulkop.	15 469	16 933	32 402
Työttömiä ja ulkopuolisia yht.	25 985	22 268	48 253
Niistä hoitovapaalla	5 791	1 963	7 754
Vieraskielisiä ulkop.+tyött. yht.	2 307	8 604	10 911
Niistä hoitovapaa	2 648	873	3 721

Syrjässä olevia 15–29-vuotiaita nuoria (siis em. rekisteröityjen toimintojen ulkopuolella olevia) on muillakin koulutusasteilla kuten ylioppilaissa, ammattikoulun suorittaneissa ja jopa korkean asteen tutkinnon suorittajissa. Syrjässä olevia on myös kaikilla koulutusasteilla yli 29-vuotiaiden ikäryhmissä aina eläkeikään saakka. Tämä selvityksen pääpaino on kuitenkin syrjässä olevissa 15–29-vuotiaissa, joilla ei ole muuta koulutusta kuin perusaste. Muita koulutusasteita ja ikäryhmiä tarkastellaan hyvin vähän.

Syrjässä olevien ryhmän yhteispiirre on se, että heidän toiminnoistaan ei yleensä jää merkkejä mihinkään hallinnolliseen aineistoon. Syrjässä olevat voivat saada joi-tain veronalaisia tukia, jotka merkitään verotusrekisteriin. Näitä ovat työttömyys-, sairaus-, ja äitiyspäivärahat sekä hoitotuet sekä opinto- ja asumistuet. Toimeentulo-tuet ja lapsilisät eivät ole verotettavaa tukea, eikä niitä saada verotuksesta. Toimeen-tulotukitieto on periaatteessa saatavissa toimeentulotukirekisteristä, mutta koska tuki on asuntokuntaohtainen, voidaan tuen saajaksi merkitä esim. jompikumpi syr-jässä olevan vanhemmista tai syrjässä olevan puoliso, joten sitä on mahdoton yhdis-tää syrjässä olevalle. Verotuksen ulkopuolelle jäävät myös vanhemmille maksetta-vat lapsilisät. Näistä syistä lapsiasemassa ja myös parisuhteessa elävien syrjässä ole-vien tulotiedot jäävät alipeittäviksi, vaikka toimeentulotuella ja lapsilisillä voi olla syrjässä oleville suuri merkitys.

Toiminnan päättelyssä viimeiseksi jäänyttä pientä ryhmää kutsutaan nimellä ”**Muut työvoiman ulkopuolella olevat**”. Tämän selvityksen päämielenkiinto kohdistuu tähän ryhmään ja lisäksi työttömien ryhmään, mutta ei aivan kaikkiin heistä. Kun syrjässä olemista ja työttömyyttä mitataan vuoden vaihteen poikkeikkaustilanteessa, on mahdollista että sekä ulkopuolella olevilla että työttömillä on tutkimusvuoden aikana ollut työ ja työttömyyskuukausia, hoitovapaata tai opiskelua. Kesken vuotta maasta muuttaneet ja kuolleet poistuvat tutkimusjoukosta. Hoitovapaata sekä äitiyslomaa ei saada määritetyksi kuukausina, koska verotuksessa on saatavissa vain maksetut korvaukset, ei niitä kuukausia, jolta maksua on saatu. Tieto on siis hiukan karkea approksimaatio oikeasta hoitovapaalla olevien arvosta.

Seuraavassa ”Muut ryhmää” on kutsuttu ulkopuolella olevien ryhmäksi. He ovat kaikkien ”virallisten toimintojen” ulkopuolella, esim. lastenhoidossa, omaehtoisessa opiskelussa, tulottomia vapaiden ammattien harjoittajia, maailmamatkajia tai välivuoden viettäjiä tms. Osalla voi olla sairauksia tai lievää vammaisuutta, jotka estävät työntekoa tai opiskelua, mutta eivät riitä työkyvyttömyyseläkkeeseen. Lisäksi osalla heistä voi olla riippuvuusongelmia. Syrjässä olevien ryhmään liitetään ne 15–29-vuotiaat **työttömät**, joilla ei ole muuta koulutusta kuin perustaste. Työttömät työnhakijat määritellään työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterin tietojen avulla. Kaikki ulkopuolella olevat ja työttömät kuuluvat kunkin vuoden lopussa **maassa asuvaan väestöön**, ja väestörekisterissä heistä on samat **demografiset tiedot** kuin kaikista muistakin maassa asuvista. Verotuksen aineistoista saadaan tiedot kaikista veronalaisista tuloista, ja kun suurin osa tulonsiirroistakin on veronalaisia, saadaan selville myös tämän joukon saamat tulonsiirrot paitsi toimeentulotuki ja lapsilisät.

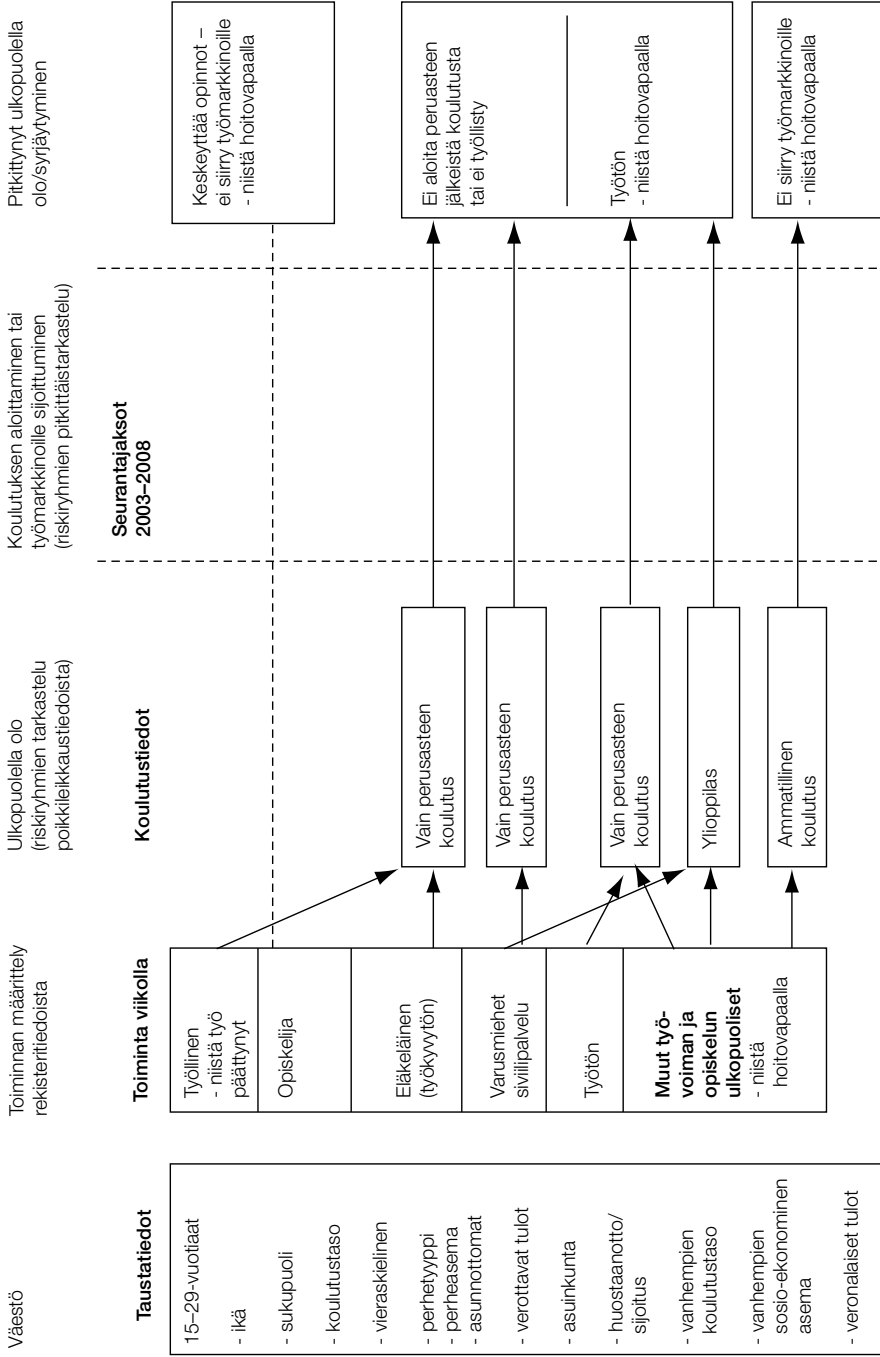
2.3.4 Kohdejoukon rakenne perheaseman mukaan

Kouluttamattomia, 15–29-vuotiaita nuoria on yhteensä 48 300, joista työttömiä 15 900 ja muuten ulkopuolella olevia 32 400. Koko joukosta elää yksin perheiden ulkopuolella 13 400 (28 %), perheissä lapsen asemassa 14 800 (31 %), perheiden miehinä ja naisia 15 800 (33 %) ja asunnottomina (tai laitoksissa) 4 200 (9 %). Ulkopuoliset ja työttömät poikkeavat hieman toisistaan siten, että työttömistä suurempi osan on yksineläjiä ja lapsen asemassa olevia selvästi vähemmän kuin muissa ulkopuolisissa. Vieraskiesistä on pienempi osa lapsen asemassa kuin kotimaisista enemmän perheiden miehiä ja naisia. Kotimaisista 9 ja vieraskielisistä 12 prosenttia on asunnottomia. Perheiden naisista ja miehistä 8 100 saa hoitotukea ja se jakautuu siten, että kotimaisista 56 ja ulkomaista perheisiin kuuluvista miehistä ja naisista 40 prosenttia saa tukea. Hoitotuesta 1 200 menee työttömille ja 6 900 muille työvoiman ulkopuolella oleville, eli työttömät saavat paljon harvemmin hoitotukea.

Työvoiman ulkopuoliset ja työttömät perheaseman mukaan 2008								
15–29-vuotiaat, vain perusasteen tutkinto								
Perheasema	Yht.	%	Työttömät	%	Muut ulkop. olevat	%	Saa hoitot.	Alle 3-v. lapsia
Yhteensä	48 253	100,0	15 851	100,0	32 402	100,0		
Yksinelävä	13 481	27,9	6 308	39,8	7 173	22,1		
Lapsen asemassa	14 808	30,7	3 144	19,8	11 664	36,0		
Päämies/puoliso	15 770	32,7	5 460	34,4	10 310	31,8	8 110	6 950
Asunnoton/laitos	4 194	8,7	939	5,9	3 255	10,0		
Kotimainen								
Yhteensä	37 342	100,0	13 544	100,0	23 798	100,0		
Yksinelävä	10 004	26,8	5 577	41,2	4 427	18,6		
Lapsen asemassa	13 095	35,1	2 839	21,0	10 256	43,1		
Päämies/puoliso	11 384	30,5	4 329	32,0	7 055	29,6	6 336	5 102
Asunnoton/laitos	2 859	7,7	799	5,9	2 060	8,7		
Vieraskieli								
Yhteensä	10 911	100,0	2 307	100,0	8 604	100,0		
Yksinelävä	3 477	31,9	731	31,7	2 746	31,9		
Lapsen asemassa	1 713	15,7	305	13,2	1 408	16,4		
Päämies/puoliso	4 386	40,2	1 131	49,0	3 255	37,8	1 774	1 848
Asunnoton/laitos	1 335	12,2	140	6,1	1 195	13,9		

Hoitotuen käsittelyssä on kaksi ongelmaa, ensinnäkin äitiyspäivärahoja ja sairauspäivärahoja ei voida erotella, joten hoitovapaalla olvein ryhmää tulee myös sairaita. Toiseksi äitiys- ja hoitokorvauksista tiedetään vain maksuvuosi, ei tarkkaa ajankohdtaa, johon ne kohdistuvat. Esimerkiksi vuoden lopussa työttömänä oleva on voinut saada alkuvuonna hoitotukea eli osa 2008 hoitotukea saaneista ei saa sitä enää vuoden lopussa. Toinen tapa määritellä lastenhoidossa olevien määrä olisi katsoa kuin monella on vuoden lopussa alle 3 vuotiaita lapsia samassa perheessä. Taulukossa on mukana myös tämä tilanne eli 8 110 hoitotukea saaneesta 6 950 on alle 3-vuotiaita lapsia vuoden lopussa. Erp 1 150 henkeä eli selittyy lapsilla, jotka ovat saavuttaneet ennen vuoden loppua 3 vuoden iän ja lisäksi 8 100 päivärahasaajassa on mukana jonkin verran sairauspäivärahan saajia.

Kaavio 1. Nuorten syrjään jäämisen tarkastelekehikko

2.3.5 Maahanmuuttajat

Työllisen työvoiman ja opiskelun ulkopuolella on 26 000 miestä ja 22 000 naista eli yhteensä 48 000 nuorta. Tähän laajempaan ulkopuolella olevien käsitteeseen on luettu myös ne työttömät, jotka eivät ole suorittaneet muita tutkintoja kuin perusasteen. On pidettävä mielessä, että tämä on poikkileikkaustilanteen tieto ja se tarkoittaa sitä, että suurin osa kouluttamattomista nuorista suorittaa myöhemmin jonkin tutkinnon.

15–29-vuotiaat iän sukupuolen ja ulkomaalaistaustan mukaan 2008												
					Miehet				Naiset			
	Yhteensä	Koti- maiset	Vieras- kiel.	%	Yhteensä	Koti- maiset	Vieras- kiel.	%	Yhteensä	Koti- maiset	Vieras- kiel.	%
Yht.	999033	947246	51787	5,2	511164	484255	26909	5,3	487869	462991	24878	5,1
15	65805	63644	2161	3,3	33472	32382	1090	3,3	32333	31262	1071	3,3
16	67842	65753	2089	3,1	34660	33594	1066	3,1	33182	32159	1023	3,1
17	66751	64518	2233	3,3	33961	32789	1172	3,5	32790	31729	1061	3,2
18	67345	64924	2421	3,6	34450	33188	1262	3,7	32895	31736	1159	3,5
19	65434	62660	2774	4,2	33418	32015	1403	4,2	32016	30645	1371	4,3
20	65539	62466	3073	4,7	33523	31938	1585	4,7	32016	30528	1488	4,6
21	62336	59097	3239	5,2	31894	30232	1662	5,2	30442	28865	1577	5,2
22	63431	60028	3403	5,4	32491	30735	1756	5,4	30940	29293	1647	5,3
23	65696	61999	3697	5,6	33588	31635	1953	5,8	32108	30364	1744	5,4
24	68438	64346	4092	6,0	34992	32851	2141	6,1	33446	31495	1951	5,8
25	70163	65903	4260	6,1	35951	33725	2226	6,2	34212	32178	2034	5,9
26	69796	65267	4529	6,5	36023	33647	2376	6,6	33773	31620	2153	6,4
27	67169	62569	4600	6,8	34411	32023	2388	6,9	32758	30546	2212	6,8
28	66693	62022	4671	7,0	34316	31840	2476	7,2	32377	30182	2195	6,8
29	66595	62050	4545	6,8	34014	31661	2353	6,9	32581	30389	2192	6,7

Tässä selvityksessä jaetaan ulkopuolella olevat ja työttömät äidinkieli-tiedon perusteella **kotimaisiin ja ulkomaalaistaustaisiin**. Tässä katsotaan, että muita kuin kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvat ovat ulkomaalaistaustaisia. Kieleen perustuva jako toimii hyvin, mutta koulutustietojen puutteet aiheuttavat hieman harhaa. Tilastokeskuksen tutkintorekisteriin saadaan pääsääntöisesti tietoja vain Suomessa suoritetuista tutkinnoista, joten maahan muuttajien ulkomailla suorittamista tutkinnoista on hyvin puutteelliset tiedot. Tästä syystä hyvinkin koulutetulla muuttajilla voi olla tilastotiedoissa tietueellaan ”ei perusasteen jälkeistä koulutusta”. Tulokset siis antavat maahan muuttaneiden koulutuksesta ja syrjässä olemisesta todellisuutta heikomman kuvan. Perusasteen koulutuksen luokassa on mukana myös korkeampia tutkintoja suorittaneita.

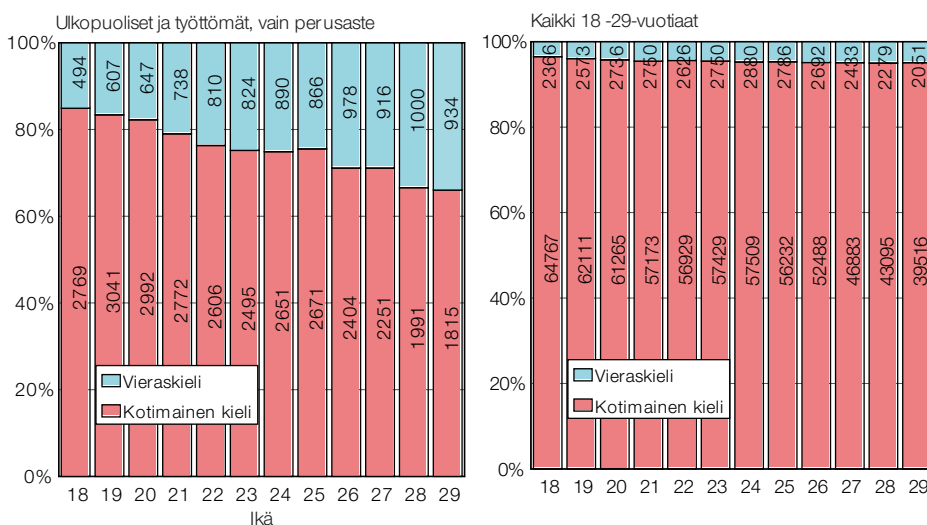
Suomi alkoi 1990-luvun alussa saada siirtolaisuusvoittoa ja koska kouluttamattomilla maahan muuttaneilla on vielä vaikeampaa päästä alkuun opiskelussa ja työmarkkinoilla on heidän osuutensa kaikista nuorista ulkopuolisista ja työttömistä hyvin korkea eli 22,6 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisia on kaikista 15–29-vuotiaista nuorista 52 000, vain 5,2 prosenttia. Tutkintotietona heistä 35 000:lla oli perusaste

tai tuntematon, joka tarkoittaa sitä, että kaikkia koulutustietoja ei ole saatu rekisteriin. Joka viides tai joka neljäs kohdejoukkoon kuuluvista on maahanmuuttaja tai ainakin hänen vanhempansa ovat maahanmuuttajia. Ryhmä siis ansaitsee erikoista huomiota ulkopuolisuuden tutkimisessa.

Ikäluokat 15:stä 29:ään olivat vuonna 2008 kooltaan aika samansuuruisia: 21-vuotiaita oli vähiten eli 62 300 ja 25-vuotiaita eniten 70 200. Maahanmuutto on kasvattanut suomalaisia ikäluokkia 15:stä 29:ään lasta keskimäärin 5,5 prosentilla. Onpa maahanmuutto nostanut 1983 syntyneiden ikäluokan jo yli 70 000 hengen, kun vuonna 1983 Suomessa syntyi vain 66 900 lasta. Tarkasteltavissa ikäluokissa 15-29 näkyy maahanmuuton vaikutus selvästi ja se on osaltaan paikannut Suomen alhaista syntyvyyttä. Suurimmillaan ulkomaalaistaustaisten osuus on 28 vuotiailla miehillä 7,2 prosenttia ja suhteellisesti vähiten ulkomaalaisia on tällä hetkellä 16-vuotiaitten miesten ja naisten ryhmissä 3,1 prosenttia. Jatkuessaan maahanmuutto vielä kasvattaa nykyistä 16-vuotiaiden ikäluokkaa, ehkä suuremmalla osuudella kuin mitä on kasvattanut nykyisten 28 vuotiaiden ikäluokkaa. Maahanmuuttajien suuri enemmistö on 20-30-vuotiaita.

Nuorten työttömien ryhmää pienentää se, että työvoimaviranomaiset ohjaavat ne nuoret työnhakijat, opiskeluun, jos heillä ei ole ammatillista koulutusta. Koulutamattomilla työttömillä nuorilla ei ole oikeutta työttömyystukeen ennen kuin hän voi osoittaa ainakin pyrkineensä johonkin koulutukseen. Vasta, jos työnhakija ei ole päässyt mihinkään koulutuksen, hänelle voidaan maksaa työttömyystukea. Opiskeluun siirtyvät työttömät voivat ilmaantua uudelleen ulkopuolisten tai työttömien joukkoon, jos he keskeyttävät opiskelunsa.

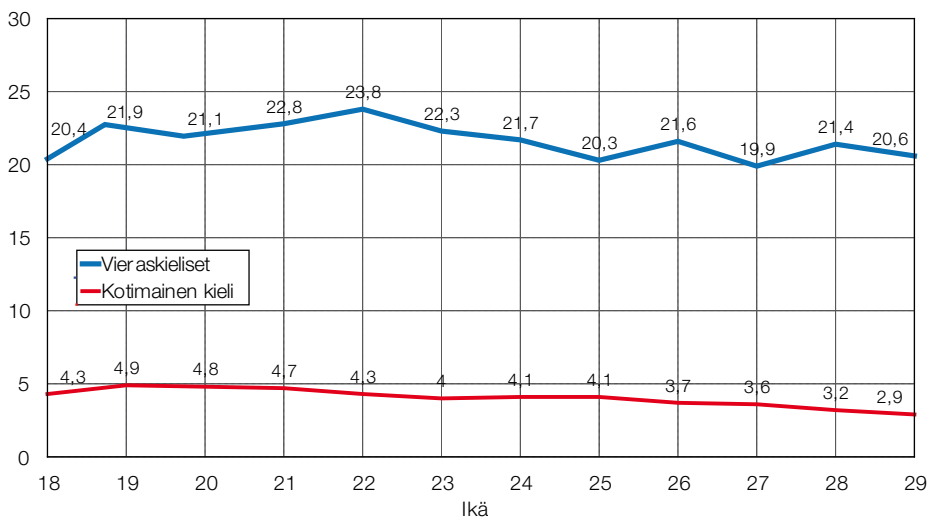
Kuvio 1. Vieraskielisten osuus ulkopuolella olevista ja työttömistä sekä kaihista 18–29-vuotiaista iän mukaan, 2008 vain perusteellisen koulutuksen (pl. hoitovapaa)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Ulkomaalaistaustaisen riski päätyä työvoiman ja opiskelun ulkopuolelle on nelin- viisinkertainen kotimaisiin nuoriin verrattuna. Ulkomaalasten riski vaihtelee 20:stä 24 prosenttiin, kun kotimaisten nuorten riski on korkeimmillaan 20 vuoden iässä viisi ja alimmillaan 29 vuoden iässä 3 prosenttia. Vieraskielisten korkea riski johtaa siihen, että nuorimmissa ulkopuolisten ikäluokissakin 20 prosenttia on vieraskielisiä ja vanhimmissa ikäluokissa jopa kolmannes on ulkomaalaistaustaisia. Ulkomaalaisia oli koko ikäluokasta korkeimmillaan 7 prosenttia eli ulkopuolisessa väestössä heidän yliedustuksena on jopa viisinkertainen. Maahan muuttaneista tai Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista joka viides on ulkopuolinen tai työttön, kotimaisista nuorista korkeintaan joka 20:s.

Kuvio 2. Vieraskielisten ulkopuoliseksi ja työttömäksi joutumisen riski verrattuna kotimaisiin nuoriin vuonna 2008 iän mukaan.

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.4 Syrjässä olevien määrän kehitys eri vuosina

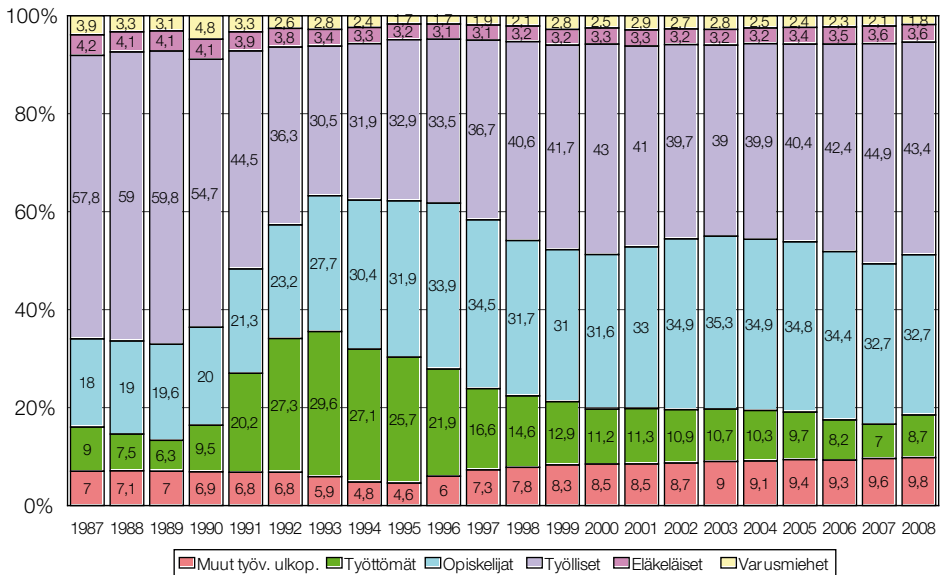
Seuraavat kuvat kattavat jopa kahden vuosikymmenen ajalta 18–29-vuotiaiden kouluttamattomien nuorten toimintaa sukupuolen mukaan. Suuri linja toimintamuutoksissa on se, että vielä 1980-luvun lopulla opiskelu oli paljon nykyistä harvinaisempaa ja vastaavasti työssäolo yleisempää. Vuonna 1987 18–29-vuotiaista miehistä opiskeli 18 prosenttia ja työssä oli 58 prosenttia. Vuonna 2008 opiskelijoita oli 33 prosenttia ja työllisiä 43 prosenttia. Opiskelevien ja työllisten summa on täsmälleen sama 76 prosenttia. Naisista oli vuonna 1987 opiskelemassa 25 ja töissä 52 prosenttia ja 22 vuotta myöhäisemmät luvut ovat 38 ja 38 prosenttia. Naistenkin summa on nyt 76 prosenttia ja 1987 se oli hieman korkeampi eli 77 prosenttia.

Miehillä opiskelevien osuus on kasvanut 15 prosenttiyksikköä ja työssä olevien osuus alentunut samat 15 prosenttiyksikköä. Naisilla työllisten osuus on alentunut 14 ja opiskelijoiden osuus kasvanut 13 prosenttiyksikköä. Miehillä työelämän ja opiskelun ulkopuolella olevien osuus on hiljalleen, mutta keskeytyksittä kasvanut vuodesta 1995, jolloin se oli 4,6 prosenttia ja vuonna 2008 jo 8,7 eli se on kaksinkertaistunut. Syrjässä olevien osuus oli ennen 1990-luvun lamaa 7 prosenttia. Lama-aikana osa syrjässä olleista nuorista miehistä siirtyi työttömäksi, mutta samaa ei tapahtunut naisilla. Naisista oli vuonna 1987 työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella 12,8 prosenttia (siis 18–29-vuotiaat, vain peruskoulun suorittaneet naiset). Lamavaiheessa osuus nousi 15,6 ja vuonna 1999 se oli 16,6, joka jäi tarkastelukauden korkeimmaksi arvoksi. Koko 2000-luvun syrjässä olevien naisten osuus on vaihdellut 15,5 ja 16,0 prosentin välillä.

Ryhmässä ”muut” olevien osuus on pysynyt hyvin vakaana varsinkin naisilla, työttömien osuus sen sijaan vaihtelee taloustilanteen mukaan. Naisilla työttömien osuus ei kuitenkaan ehtinyt nousta vielä vuosina 2007 ja 2008. Miehillä ryhmän ”muut” osuus on ollut hienoisessa nousussa 1990-luvun laman jälkeen. Laman aikana ryhmän osuus hieman aleni ja ilmeisesti osa ulkopuolisista miehistä ilmoittautui työttömäksi tavoitellakseen työttömyysturvaa. Työttömien osuus on pudonnut vuoden 1993 vajaan 30 prosentista seitsemään prosenttiin vuonna 2007 ja noussut sitten 8,7 prosenttiin vuoden 2008 aikana. Työllisten naisten osuus on noin seitsemän prosenttiyksikköä miehiä alempi ja opiskelevien naisten osuus taas viitisen prosenttiyksikköä miehiä korkeampi. Naiset siis opiskelevat miehiä enemmän ja tekevät töitä hieman miehiä vähemmän, eläkeläisiä on molemmilla yhtä paljon, mutta armeijaan naisista menee häviävän pieni osa.

Syrjässä olevien määrä on ollut lähes vakiotasolla miehillä ja naisilla koko 2000-luvun. Kouluttamattomien naisten ulkopuolisuutta selittävät lapset suurelta osalta, joskin äitien osuus näyttäisi vuoden 2004 jälkeen hieman pienentyneen ja muuten ulkopuolella olevien osuus kasvaneen. Ulkopuolella olevista naisista on nyt hieman yli puolet äitejä eli 8,7 prosenttia kaikista naisista ja lapsettomia tai itse lapsia 7,2 prosenttia naisikäryhmästä.

Kuvio 3. Miehet (18–29-vuotiaat) toiminnan mukaan 1987–2008, vain perusaste

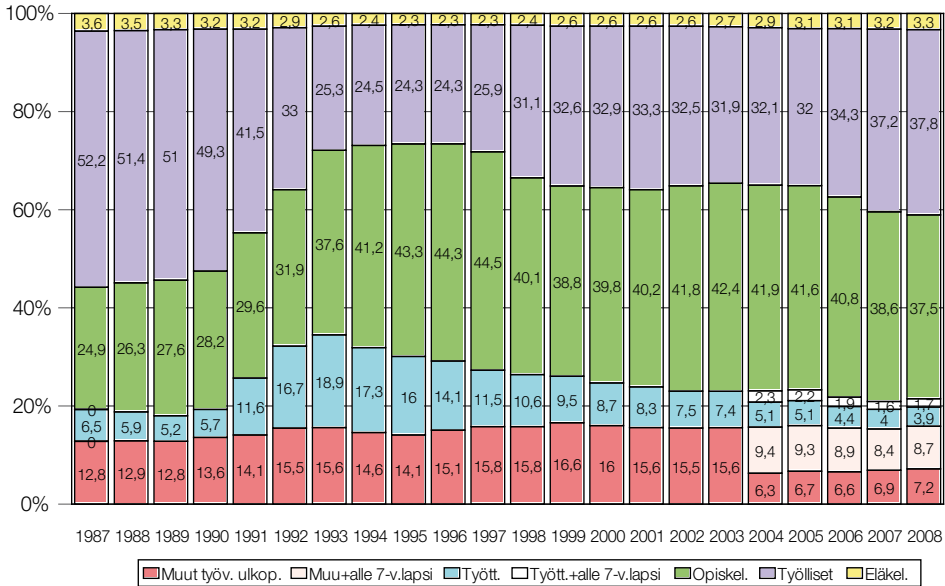

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Työttömyys vaihtelee taloustilanteen mukaan ja 1990-luvun lamavaiheessa työttömien miesten osuus kasvoi 10:sta 30 prosenttiin nuoresta ikäryhmästä. Naisilla työttömyys oli alempaa mutta kasvu oli vielä jyrkempää eli työttömien osuus nousi 5,2:sta 18,9 prosenttiin. 2008 taantumavaiheessa 18–29-vuotiaista kouluttamattomista naisista oli työttömänä 5,6 prosenttia ja miehistä 8,7 prosenttia. Taantuma vaikutti enemmän miesten työttömyyteen kuin naisten. Työllisten miesten osuus oli vuonna 2008 kuitenkin 43,4 prosenttia ja naisten 38 prosenttia eli viiden prosenttiyksikön ero sukupuolten välillä miesten hyväksi. Eläkkeellä ja varusmiehenä molemmista sukupuolista on saman verran eli noin 3 prosenttia. Miehistä on pari prosenttia varusmiespalvelussa, naisia tämä palvelu ei häiritse. 2000-luvulla on 18–29-vuotiaista naisista ollut työmarkkinoiden ulkopuolella 15–16 prosenttia ja miehistä 10 prosenttia. Sen lisäksi työttömien miesten osuus on vaihdellut 7–11 prosenttiin ja naisten 6 ja 9 prosentin välillä.

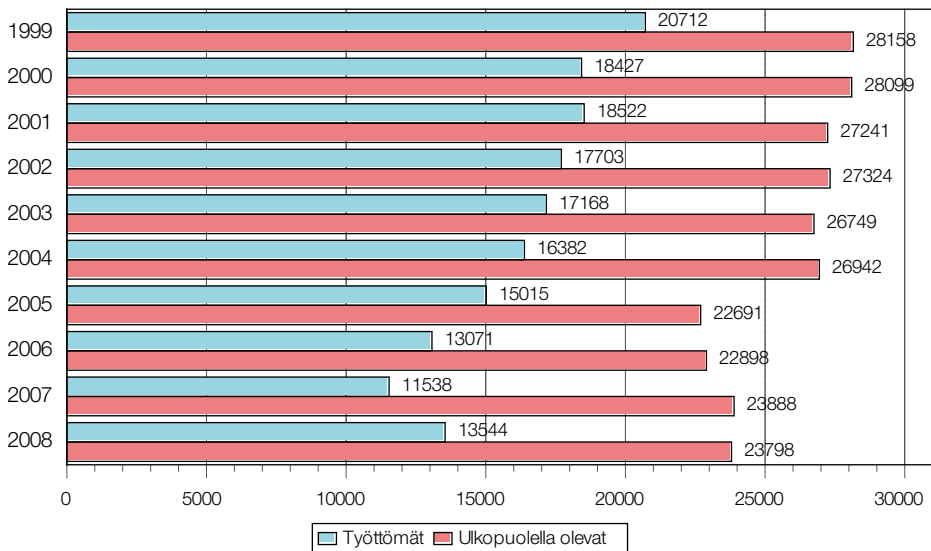
Ulkopuolisten ja työttömien kotimaisten määrä on 2000-luvulla muuttunut hie- man vähentynyt eli ulkopuolisten määrä on vähentynyt 4 500 ja työttömien määrä 7 200. (15–29-vuotiaiden ja vain peruskoulun suorittaneiden ryhmässä). Ulkopuolisten määrä oli alimmillaan vuonna 2005 vain 22 700, mutta on viime vuosina noussut siitä 1 000:lla. Työttömien määrä aleni vuoteen 2007 saakka eli 11 500:aan, mutta kasvoi vuonna 2008 sekin 1 000 hengellä.

Kuvio 4. Naiset (18–29-vuotiaat) toiminnan mukaan 1987–2008, vain perusaste

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

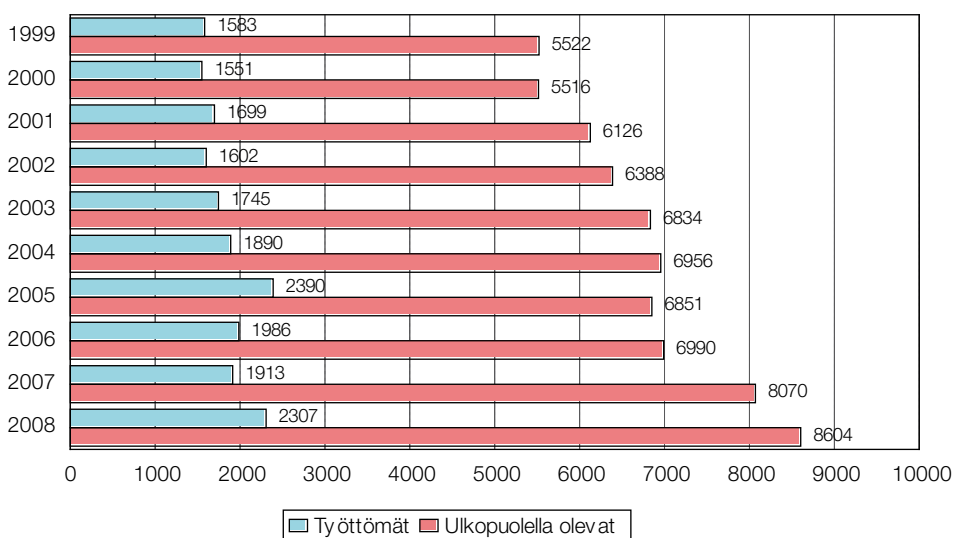
Kuvio 5. Ulkopuolella ja työttömänä olevat hotimaiset 15–29-vuotiaat vuosina 1999–2008, vain perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

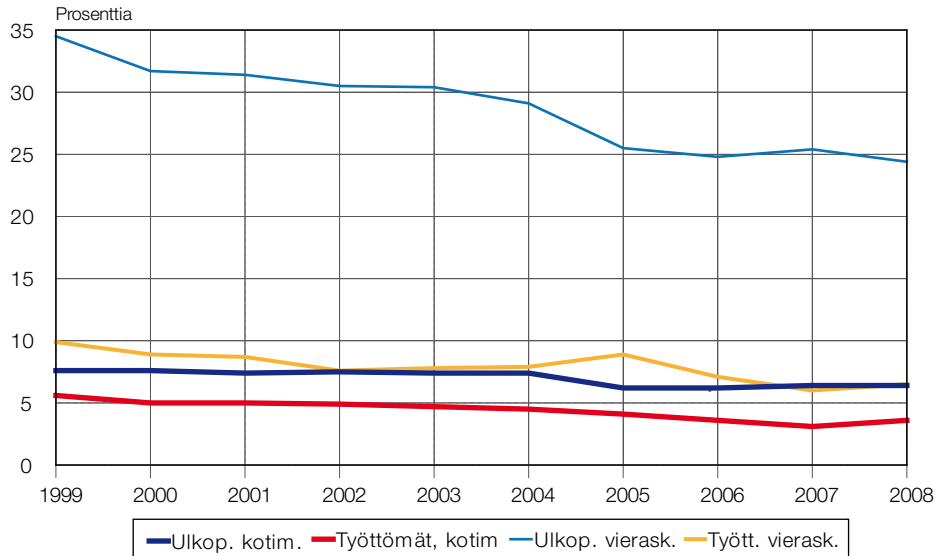
Vieraskielisten työttömien määrä on kasvanut 2000-luvulla hyvin vähän, vaikka kaikkien vieraskielisten, vain peruskoulun suorittaneiden, joukko on kasvanut 120 prosenttia eli 16 000:sta 35 300:aan. Ulkopuolella olevien joukko on kasvanut 55 prosenttia. Vaikka ulkopuolisten määrä on kasvanutkin, on heidän osuutensa pudonnut 34 prosentista 24 prosenttiin kaikista ulkomaalaistaustaisista vain peruskoulun suorittaneista nuorista. Tässäkin on syytä huomauttaa, että maahan muuttaneista suuri osa joutuu aiheettomasti vain peruskoulun suorittaneiden luokkaan, koska maahanmuuttajien koulutustietoja saadaan tietoon hyvin puutteellisesti. Vieraskielisten ulkopuolisten osuus on 3,8-kertainen kotimaisia kieliä puhuviin verrattuna, mutta vuosituhaten alussa se oli 4,6-kertainen. Myös kotimaisia kieliä puhuvien syrjässä olevien ja työttömien osuus kaikista vain peruskoulusuorittaneista nuorista on alentunut. Ulkopuolella olevien osuus on pudonnut 7,6:sta 6,4 prosenttiin ja työttömien osuus 5,6:sta 3,6 prosenttiin. Perusasteen varassa olevien 15–29-vuotiaiden nuorten joukko on kasvanut tänä aikana 388 000:sta 407 000:een eli viidellä prosentilla.

Kuvio 6. Ulkopuolella ja työttömänä olevat vieraskieliset 15–29-vuotiaat vuosina 1999–2008, vain perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 7. Ulkopuolella ja työttömänä olevien osuus koko ikäryhmästä vuosina 1999–2008, 18–29-vuotiaat vain perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.5 Väestö ja erityisesti nuoret

Tässä seurataan iällä rajattua väestönosaa eli 15–29-vuotiaita, joilla peruskoulu on päättynyt, mutta jotka eivät ole siirtyneet jatko-opintoihin, eivätkä työelämään tai eläkkeelle. 30 ikävuoden jälkeen väestön toiminnot keskittyvät pääosin työn tekoon, yli 80 prosenttia ikäluokista on töissä, ja loput ovat joko työttöminä, syrjässä olevia, eläkeläisiä tai opiskelijoita. Noin 50-vuoden iässä alkaa poistuminen työelämästä kasvaa, jolloin eläkeläisten osuus alkaa kohota, samoin työttömien osuus. Vanhimmissa ikäryhmissä työttömyyttä on tähän asti nostanut ns. työttömyysputki, johon osa työllisiä on päätenyt ennen eläkkeen alkamista.

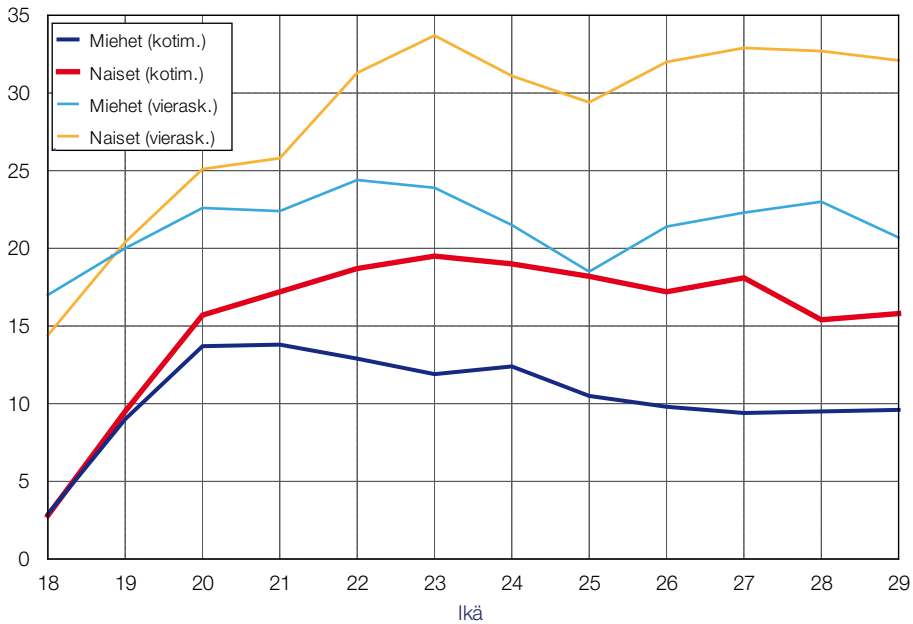
Nuorillakin työssäolo on hyvin yleistä ja se myös alkaa melko varhain. Jo 20-vuotiaista enemmistö, siis yli 50 prosenttia, on ansiotyössä. Noin 30 ikävuoden kohdalla työllisten osuus ylittää 80 prosenttia. Valtaosa alle 25-vuotiaista nuorista on töissä opiskelujensa ohella, jolloin heidät kuitenkin luokitellaan työllisiksi ja opiskelu jää ”piiloon” toiseksi toiminnoksi. Nuoruusvaiheeseen miehillä kuuluu yleensä asevelvollisuus ja sen vuoksi 19–20-vuotiaista miehistä jopa parikymmentä prosenttia on asevelvollisuuttaan suorittamassa. Naisten opiskelua asevelvollisuus ei häiritse juuri lainkaan, mutta sen sijaan aika suuri osa opiskelun ja työelämän ulkopuolella olevista nuorista naisista hoitaa lapsia omassa perheessään.

Ulkopuolella olevien määrä on pudonnut vuoden 1999 arvosta 56 000 lähes 8 000:lla vuoteen 2008 mennessä. Kotimaisilla ulkopuolisilla pudotus on aika nopeaa eli miehillä 20 prosenttia ja naisilla 18 prosenttia. Tarkastelujaksolla (1999–2008) ulkomaalaistaustaisten nuorten määrä on kasvanut 2.2-kertaiseksi ja se on myös lisännyt ulkopuolisiksi jääneiden vieraskielisten määrää, vaikka heilläkin ulkopuolisten osuus koko ikäluokasta on alentunut. Ulkopuolisten määrä on kasvanut 1.5-kertaiseksi ja ulkopuolisten osuus on pudonnut 44 prosentista 31 prosenttiin koko ulkomaalaisikäluokasta. Ulkomaalaisissakin näyttävät naiset sopeutuvat hie- man miehiä paremmin suomalaisen yhteiskuntaan, sillä ulkopuolisiksi jääneiden naisten määrä on kasvanut 37 ja miesten määrä 77 prosenttia. Alkaneen taantu- man vaikutus näkyy siinä, että vuonna 2008 ulkopuolisten kotimaisten määrä kas- voi kuudella prosentilla ja ulkomaalaistaustaisten ulkopuolisten määrä yhdeksällä prosentilla, työmarkkinoille ja opiskeluun pääsy oli vaikeutunut.

Vuoden 2009 ennakkotietojen mukaan työpaikkamäärä väheni koko maassa 100 000, joka aiheutti selvää 5 000 hengen kasvu nuorten työttömien määrässä. Nuorten kokonaismäärä 1 500:lla. Ulkopuolisten määrä lienee myös kasvanut, mutta kun opiskelusta ei saada tarkkoja tietoja, ei ulkopuolisten määrää kyetä arvioimaan. Voidaan sanoa, että työttömyyden ja ulkopuolisuuden vuonna 2008 alkanut kasvu jatkui vuonna 2009. Työvoimatutkimuksen perusteella työttömyyden kasvu pysäh- tyi vuoden 2010 alkupuoliskolla, joten ulkopuolisten määräkään ei liene kasvanut enää vuonna 2009.

Ulkopuolelle jääneiden ja työttömien osuudet vaihtelevat iän mukaan. Tässä lähdetään 18-vuotiaista, koska sitä nuorempien työssäolosta ei saada tietoja. Sekä kotimaisten että vieraskielisten ulkopuolella olevien (siis ulkopuoliset + työttömät) osuudet kasvavat 18 ikävuodesta 21 vuoteen molemmilla sukupuolilla, mutta sen jäl- keen kasvu jatkuu enää naisilla. Syynä tähän on se, että osa koulutuksen ja työelä- män ulkopuolelle jääneistä naisista siirtyy äitiyslomille ja hoitovapaille.

Kuvio 8. 18–29-vuotiaiden ulkopuolelle jäämisen riski iän mukaan vuonna 2008, vain perusasteen koulutus, erikseen kotimaiset ja vieraskieliset (pl. hoitovapaalla olevat)

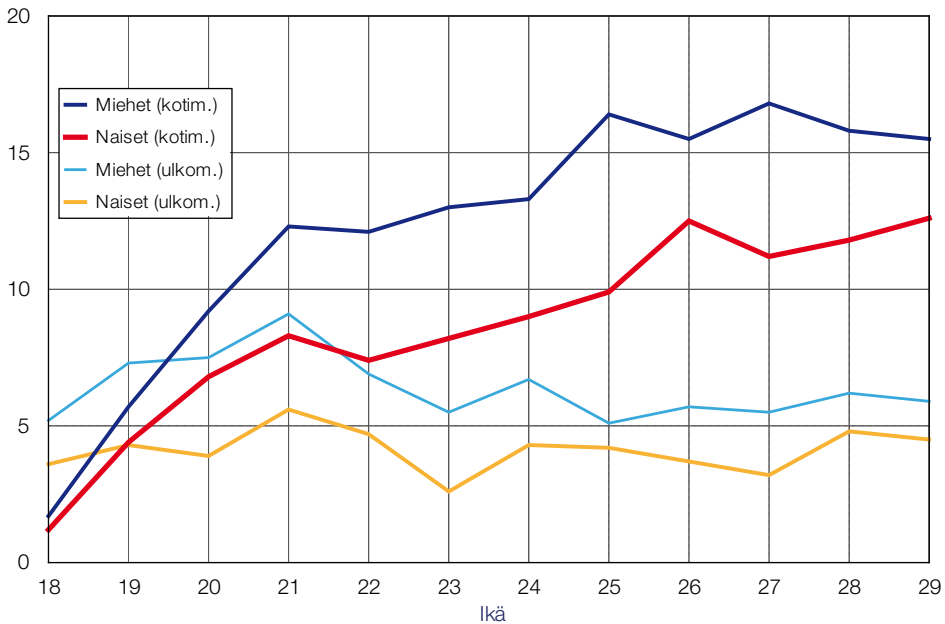

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Miehillä ulkopuolisten osuudet alkavat hienokseltaan laskea 21 ikävuoden jälkeen. Toinen merkittävä ero miesten ja naisten välillä on se, että vieraskieliset naiset ovat selvästi useammin ulkopuolisia kuin kotimaisia kieliä puhuvat naiset. Nuorimmissa ikäluokissa ero naisilla on 15 prosenttiyksikköä ja vanhimmilla jopa 18 prosenttiyksikköä. Alkuvaiheessa miehilläkin on suuri ero, jopa 18 prosenttiyksikköä, mutta noin 24–25 ikävuoden paikkeilla ero putoaa lähes olemattomaksi. Vieraskielisten naisten todennäköisyys päätyä ulkopuoliseksi on selvästi suurempi kuin vieraskielisten miesten, ero on jopa 20–25 prosenttiyksikköä vanhemmissa ikäluokissa. Hoitovapaalla olevien poistaminen pudottaa vieraskielisten naisten ulkopuolisuusriskiä jopa 15 prosenttiyksiköllä ja kotimaisten naisten riski putoaa lähes kymmenellä prosenttiyksiköllä.

Kotimaisia kieliä puhuvien naisen ulkopuolisuusriski nousee miehiä korkeammaksi 20 ikävuoden jälkeen ja ero kasvaa suurimmillaan lähelle kymmentä prosenttiyksikköä. Tämä johtuu siitä, että osa hoitovapaalla olevista äideistä jää työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle. Vieraita kieliä puhuvien naisten jääminen työn ja opiskelun ulkopuolelle on noin 15–20 prosenttiyksikköä korkeampaa kuin suomalaisilla naisilla. Kotimaisten naisten riski vaihtelee 15 ja 20 välillä ja ulkomaalaistaustaisten naisten riski 30 ja 35 välillä. Kotimaaisista miehistä ulkopuolisia on 10–15 prosenttia ulkomaalaisista hieman enemmän.

Kuvio 9. 18–29-vuotiaiden työttömäksi jäämisen riski vuonna 2008, vain perusasteen koulutus, erikseen kotimaiset ja vieraskieliset (pl. hoitovapaalla olevat)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Työttömyysriski on korkein kotimaisilla miehillä ja 15 prosentin molemmin puolin, kotimaisten naisten riski noin viisi prosenttiyksikköä alempi kaikissa ikävaiheissa. Vieraskielisten miesten ja naisten työttömien osuudet ovat noin 10 prosenttiyksikköä alempia sekä miehillä että naisilla. Vieraskieliset kouluttamattomat nuoret ohjataan ilmeisesti erilaisille kursseille koulutukseen vielä useammin kuin kotimaiset nuoret. Osa vieraskielistä, varsinkin naisista, ei hakeudukaan työttömäksi.

2.6 Ulkopuoliset iän, koulutustason ja vanhemmuuden mukaan

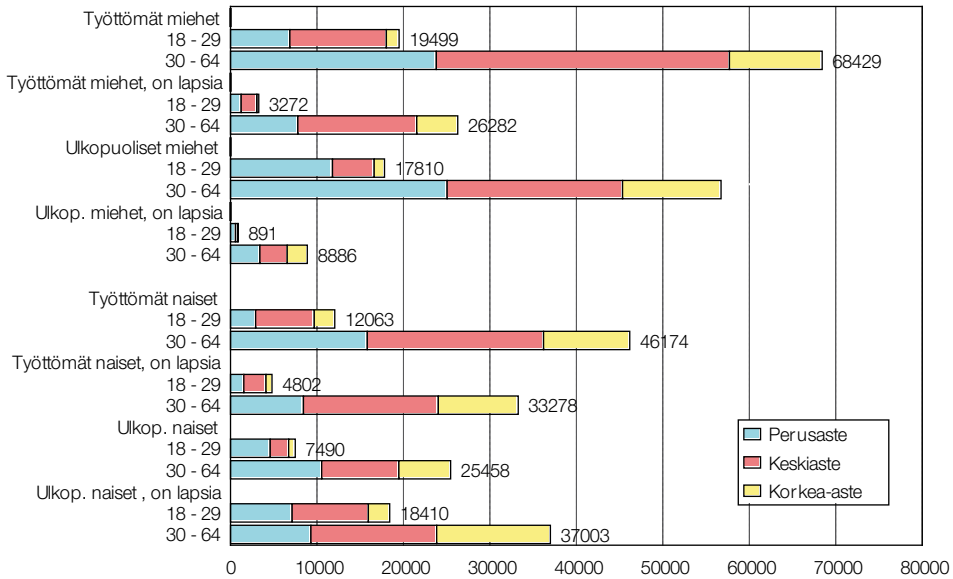
Kaikista työttömistä ja ryhmään ”Muut” kuuluvista naisista ikäryhmässä 15–29-vuotiaat yli 30 prosentilla on lapsia. Ikäryhmän yläpään naisista jopa 72 prosentilla on lapsia. Työttömistä naisista lapsia on eniten 29-vuotiailla eli 68 prosentilla. Työttömistä 15–29-vuotiaista naisista äidit nousevat enemmistöksi 25 ikävuoden jälkeen. Ryhmässä ”muut”, äitienemmistö saavutetaan jo 21 vuoden iässä. Työttömissä miehistä isien osuus on suurimmillaan 29 vuoden iässä, 41 prosenttia, ja muiden ryhmässä isien osuus nousee korkeimmilleen 29 vuoden iässä eli 26 prosenttiin. Syrjässä olevilla äitiys (42 prosenttia) on siis kolme kertaa yleisempää kuin isyys (14 prosenttia).

Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä on kaikissa muissakin ikäryhmissä, kuin vain 15–29-vuotiaissa. Toisaalta kaikilla koulutustasoilla on ryhmään ”muut” kuuluvia sekä työttömiä. Nuorten (15–29-v.) työttömien ryhmässä kokonaan koulutusta vaille jääneitä miehiä on 10 200 ja naisia 5 000. Ryhmässä ”muut” kouluttamattomia miehiä on 11 500 ja naisia 13 400. Työttömiin 18–29-vuotiaisiin kuuluu 19 300 keskiasteen tutkinnon suorittanutta miestä ja 11 400 naista eli runsaasti enemmän kuin peruskoulunkäyneitä. Ryhmään ”muut” kuuluu 7 100 keskiasteen suorittanutta miestä ja 14 000 naista. Lisäksi työttömien ryhmään ja myös ryhmään muut, kuuluu korkeasti koulutettuja nuoria. Koulutus ei siis yksinään pelasta ketään syrjään jäämiseltä, mutta se selvästi pienentää työttömyyden ja syrjään jäämisen todennäköisyyttä ja yleensä sitä enemmän mitä korkeampi koulutustaso on.

Vuonna 2008 lopussa ulkopuolisina olevien naisten määräksi 17 000 ja miesten määräksi 15 500. Työttömien aineistossa on 5 300 naista ja 10 500 miestä, joilla ei ole tutkintoa. Yhteensä tilastotietokannoista voidaan siis löytää 48 300 ulkopuolelle jäänyttä nuorta. Osalla nuoria naisia ja miehiä, jotka ovat ryhmässä ”muut” tai työttömien ryhmässä on omia **alaikäisiä lapsia**. Kaikki, joilla on lapsia samassa perheessä, saadaan luokitelluksi erilleen. Syrjässä olevien aineistossa on äitejä 9 400 eli 42 prosenttia naisista ja isiä on 3 500 eli 14 prosenttia kaikista aineiston miehistä. Syrjässä oleviksi voidaan siis määritellä joko yhteensä sarakkeen keltaisella merkityt ryhmät tai ei-lapsia sarakkeen keltaisella merkityt ryhmät. Yhteensä siis 48 300 syrjässä olevasta ja työttömästä 12 000:lla on lapsia ja 15 000 heistä on itse lapsia. **Kotona olevista äideistä 4 100 on lapsensa takia hoitovapaalla.**

Työttömät ja ryhmä "Muut" sukupuolen, iän ja koulutustasteen mukaan 31.12.2008, erikseen vanhemmat ja lapsettomat													
	Yhteensä			Ei lapsia			On lapsia			On lapsia			
	Yhteensä	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	Yhteensä	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	Yhteensä	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	
Molemmat sukup.	109796	48253	51749	9794	82311	37640	38300	6371	27485	10613	13449	3423	
Tyött. ulkop. yht.													
Työttömät	51950	15851	30672	5427	43877	13065	26299	4513	8073	2786	4373	914	
15-64	233487	73773	118434	41280	177196	58476	90095	28625	56291	15297	28339	12655	
Muut työvoim. ulkop.	57846	32402	21077	4367	38434	24575	12001	1858	19412	7827	9076	2509	
15-64	166688	71868	62044	32776	106585	53295	37272	16018	60103	18573	24772	16758	
Miehet													
Työttömät	31855	10516	19306	2033	28582	9276	17497	1809	3273	1240	1809	224	
15-64	132827	43980	70537	18310	108312	36560	57435	14317	24515	7420	13102	3993	
Muut työvoim.ulkop.	23219	15469	7066	684	22326	14886	6800	640	893	583	266	44	
15-64	67413	34715	23525	9173	59211	31305	20673	7233	8202	3410	2852	1940	
Naiset													
Työttömät	20095	5335	11366	3394	15295	3789	8802	2704	4800	1546	2564	690	
15-64	100660	29793	47897	22970	68884	21916	32660	14308	31776	7877	15237	8662	
Muut työvoim.ulkop.	34627	16933	14011	3683	16108	9689	5201	1218	18519	7244	8810	2465	
15-64	99275	37153	38519	23603	47374	21990	16599	8785	51901	15163	21920	14818	

Kuvio 10. työttömäksi ja ulkopuolelle jääneet iän ja koulutusasteen mukaan vuonna 2008, eivät itse lapsen asemassa

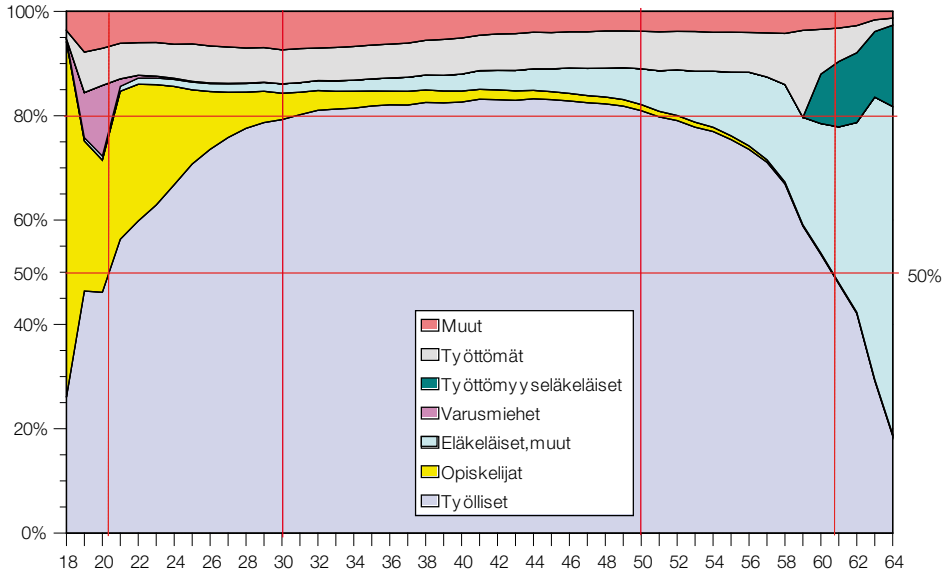

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäynttitilasto

Lisäksi taulukossa ovat mukana myös ne työvoiman ja opiskelun ulkopuolella olevat sekä ne työttömät, jotka ovat suorittaneet keskiasteen tai korkean asteen tutkinnon ja heidän mahdolliset lapsensa. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista 15-29-vuotiaista ulkopuolella olevia on 21 100 ja työttömiä on 30 700. Korkean asteen tutkinnon suorittaneista, on työttömiä 5 400 ja ulkopuolisia 4 400. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista syrjässä olevista 9 000 oli omia lapsia, mutta työttömistä vain 5 000:lla. Korkean asteen koulutuksen saaneita alle 30-vuotiaita naisia ja miehiä on ulkopuolisina ja työttömänä yhteensä 9 800, kolmanneksella heistä on lapsia. Pieni osa korkeasti koulutetuistakin jää ulkopuolisten ja työttömien luokkiin.

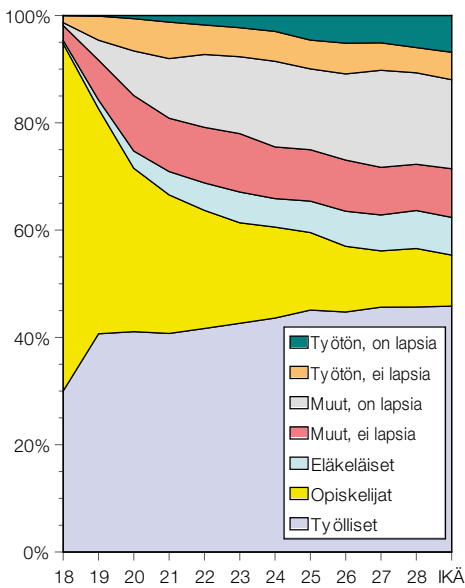
Kuviossa 11 on kuvattu väestön toiminnot 1-vuotisikäryhmittäin 18:stä 64 ikävuoteen saakka. Kuvio osoittaa selvästi se seikan, että syrjässä oleminen keskittyy aikuistumisikään. Syrjässä olemista esiintyy usein siirtymävaiheissa eli peruskoulu ja jatko-opintojen välissä, tutkinnon suorituksen ja työelämässä aloittamisen välissä sekä siirryttäessä hoitovapaille opiskelusta tai työelämästä. Noin 30 ikävuoden tietämällä alkaa työssä olo dominoida kaikkia ikäluokkia ja silloin syrjässä oleminen muuttuu lähes vakioksi. Miltei kaikista ikäluokista viitisen toista prosenttia on joko työttömänä tai muuten poissa työmarkkinoilta ja viitisen prosenttia on eläkkeellä tai jatkaa opiskelujaan. Seuraava käännepointe on noin 50 vuoden iässä, jolloin eläkeläisten osuus alkaa kasvaa. Kolmas vaihe alkaa noin 60 vuoden iässä, kun myös ulkopuolella ja työttömänä olevat alkavat siirtyä eläkkeelle. Eniten toimintojen välisiä siirtymiä on työuran alku- ja päättymisvaiheissa.

Kuvio 11. Väestö pääasiallisen toiminnan ja iän mukaan 2008

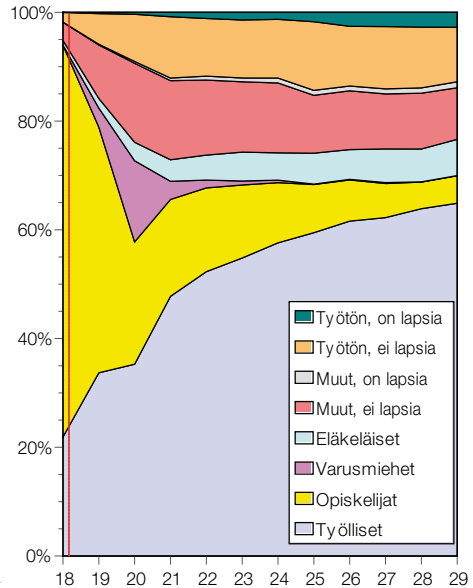
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 12. Naisten päätoiminta iän mukaan 2008, vain perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 13. Miesten päätoiminta iän mukaan 2008, vain perusasteen koulutus

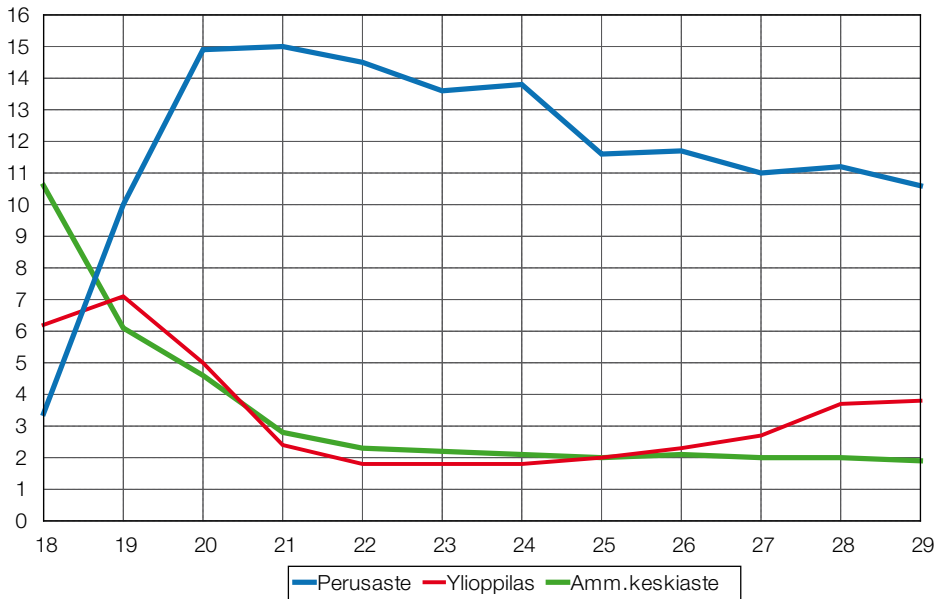

Naisilla ulkopuolella oleminen on hieman erilaista kuin miehillä. Ulkopuolisten luokassa on naisista noin 20,5 prosenttia, mutta puolella tämän ryhmän naisista on alaikäisiä lapsia. Työttömiä naisia on tällä hetkellä vajaat 6 prosenttia 18–29-vuotiaista ja heistäkin miltei kolmasosalla on lapsia. Jos äidit jätetään ryhmän pois tarkastelusta jää naisista ulkopuolisiksi vain 11 prosenttia. Miehistä ulkopuolisiksi jäi lähes 19 prosenttia. Miesten ryhmässä ”muut” lapsia on 5 prosentilla ja työttömistä 12 prosentilla. Vaikka lähes viidennes 18–29-vuotiaista perusasteen varaan jääneistä on joko työttömänä tai ryhmässä ”Muu”, selittää lasten hoito tätä ulkopuolelle jäämistä etenkin naisten osalta. Lähes puolella tähän ryhmään kuuluvista naisista on alaikäisiä lapsia huollettavanaan ja miehistä noin kahdeksalla prosentilla.

2.7 Syrjään jäämisen riski

Seuraavissa kuvioissa puhutaan **ulkopuoliseksi** ja **työttömäksi** jäämisen **riskistä**. Riski on yksinkertaisesti syrjässä tai työttömänä olevien osuus kulloisestakin tarkasteluryhmästä iän mukaan. Ikäryhmänä käytetään joko 18–29-vuotiaiden ryhmää kokonaisuutena tai riskit lasketaan erikseen kaikille ikäluokille välillä 18–29 vuotta. Lisäksi riskejä on laskettu erikseen ulkomaalaistaustaisille, eri perheasemille, opintonsa keskeyttäneille, työvoimatoimenpiteissä olleille jne. Koulutustaso alkaa nuorilla kasvaa oikeastaan vasta 18 vuoden iässä, kun lukion käyneet suorittavat ylioppilastutkinnon ja ensimmäiset saavat kolmivuotisen tutkintonsa valmiiksi. Lähes kaikilla 15–17-vuotiailla on pelkkä perusasteen koulutus. Seuraavassa kuviossa on ensiksi ulkopuolella olevat miehet koulutusasteen mukaan. Perusasteen miesten ulkopuolisuuden riski on korkeimmillaan noin 20 vuoden iässä, jolloin se on jopa 15 prosenttia. Ylioppilastutkinnon suorittaneiden tai keskiasteen suorittaneiden miesten syrjässäoloriski on korkeimmillaan heti tutkinnon suorituksen jälkeen eli 18–19-vuotiaana. Vuonna 2008 oli työmarkkinoille pääsy vaikeutunut eikä jatko-opintojenkaan aloittaminen onnistu heti lähes kaikilta. Perusasteen miesten syrjäsoloriski kuitenkin alkaa aleta hiljalleen 21–22-vuoden iässä. Samassa ikävaiheessa ylioppilaiden riski nousee hieman. Perusasteen tutkinnon suorittaneilla naisilla syrjäsoloriski nousee pidempään eli 23 vuoden ikään saakka ja senkin jälkeen lasku on hyvin hidasta. Tarkastelusta on poistettu hoitovapailta ja äitiyslomilla olevat naiset.

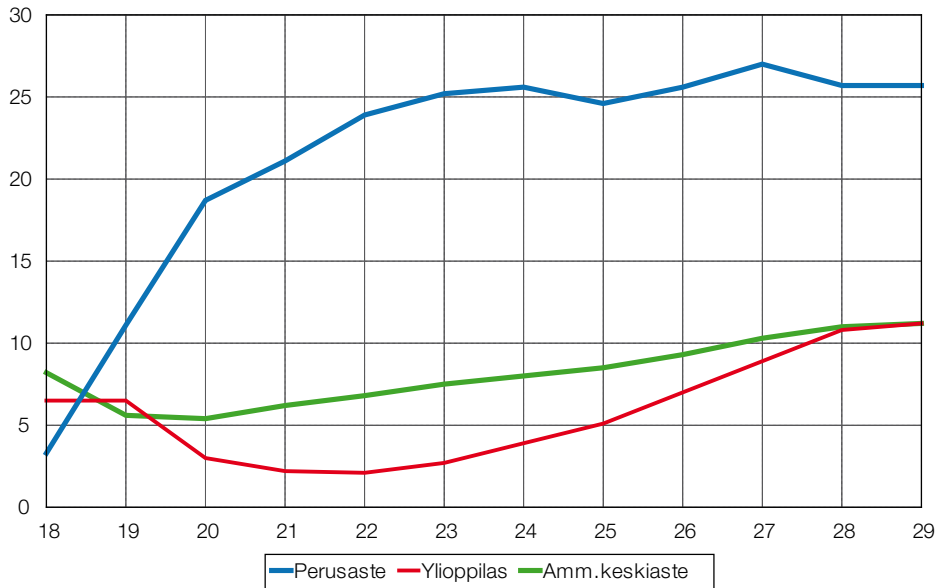
Kuvio 14. Miesten ulkopuoliseksi jäämisen riski (%) vuonna 2008 koulutusasteen mukaan (pl. työttömät)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

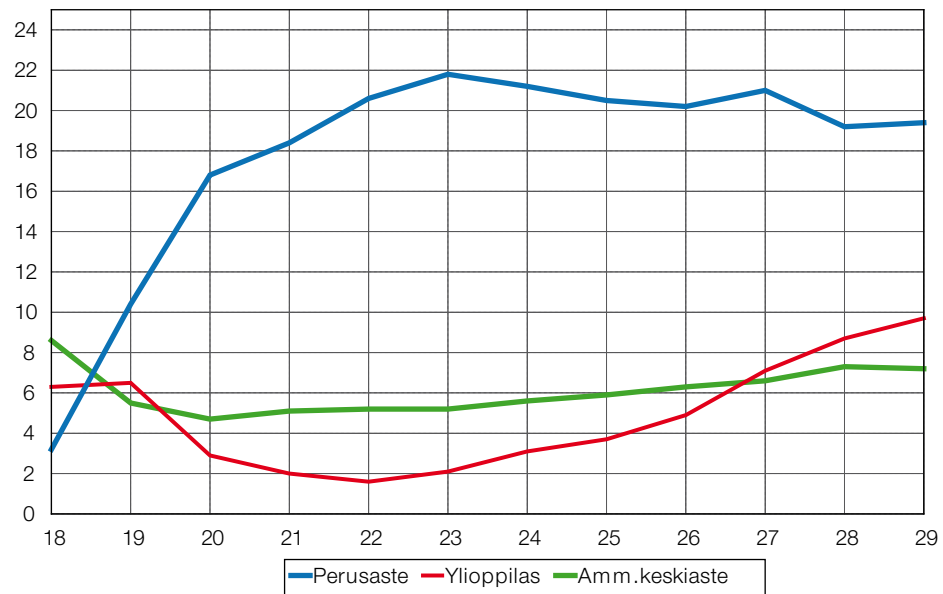
Naiset poikkeavat hieman miehistä siinä suhteessa, että myös ylioppilaiden ja ammattikoulututkinnon suorittaneiden naisten ulkopuolisuusriski nousee koko ajan aina 29-vuoden ikään saakka ja ero peruskoulun käyneisiin kaventuu. Toinen merkittävä ero naisten ja miesten välillä on se, että kun tarkasteluun otetaan vain ne naiset ja miehet, jotka eivät ole hoitovapailla, niin ulkopuolisuudeksi jäävien naisten osuus on kaikissa ikäluokissa ja koulutusasteissa korkeampi kuin miesten. Vain nuorilla ylioppilasnaisilla se hieman alempi kuin miehillä, mutta ammattikoulututkinnon suorittaneilla naisilla se on lähes kaksinkertainen miehiin verrattuna, aivan nuorimpia ikäryhmiä lukuun ottamatta. Nuorille miehille asevelvollisuus aiheuttaa usein väli-vaiheita sekä ennen että jälkeen ja osa ulkopuolisista naisista hoitaa lapsiaan ilman vanhempien vapaita. Perusasteen tutkinnon varaan jääneillä riskit ovat hyvin korkeita, miehillä huipussaan noin 15 prosenttia ja naisilla jopa 22 prosenttia. Perusasteen suorittaneen miehen syrjäin jäämisen riski on 5–7-kertainen ammattikoulututkinnon suorittaneeseen tai ylioppilaaseen verrattuna. Naisilla erot ovat aluksi pienempiä koulutusasteiden välillä, mutta 22–23 vuoden iässä perusasteen suorittaneen ulkopuolisuusriski on kymmenkertainen ylioppilaaseen verrattuna. Sen jälkeen ero pienenee ja on 29 vuoden iässä enää kaksin-kolminkertainen.

Kuvio 15. Naisten ulkopuoliseksi jäämisen riski (%) vuonna 2008 koulutusasteen mukaan (pl. työttömät)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 16. Naisten syrjään jäämisen riski (%) vuonna 2008 koulutusasteen mukaan, ei hoitovapaalla olevat

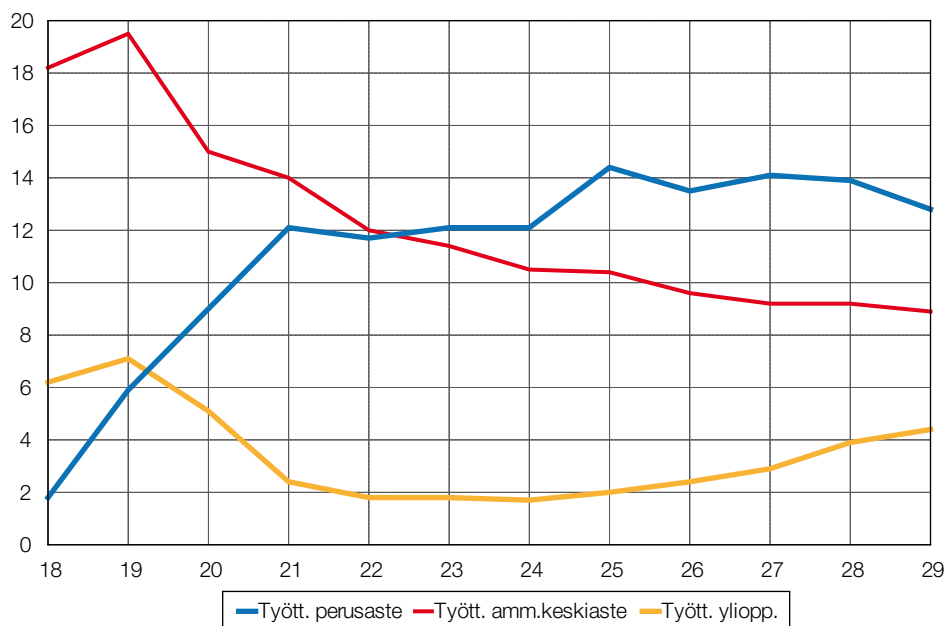

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Työttömyysriski vaihtelee samansuuntaisesti, mutta nuorilla miehillä ammattikoulun jälkeinen työttömyysriski on jopa korkeampi kuin vain perusasteen suorittaneilla miehillä. Tämä johtuu paljolti siitä, ettei vain peruskoulun suorittaneita oteta työttömiksi työnhakijoiksi vaan heidät pyritään ohjaamaan koulutukseen. Ylioppilasmiehen työttömyysriski on selvästi alempi, kuin ammattikoulun tai vain perusasteen suorittaneilla miehillä.

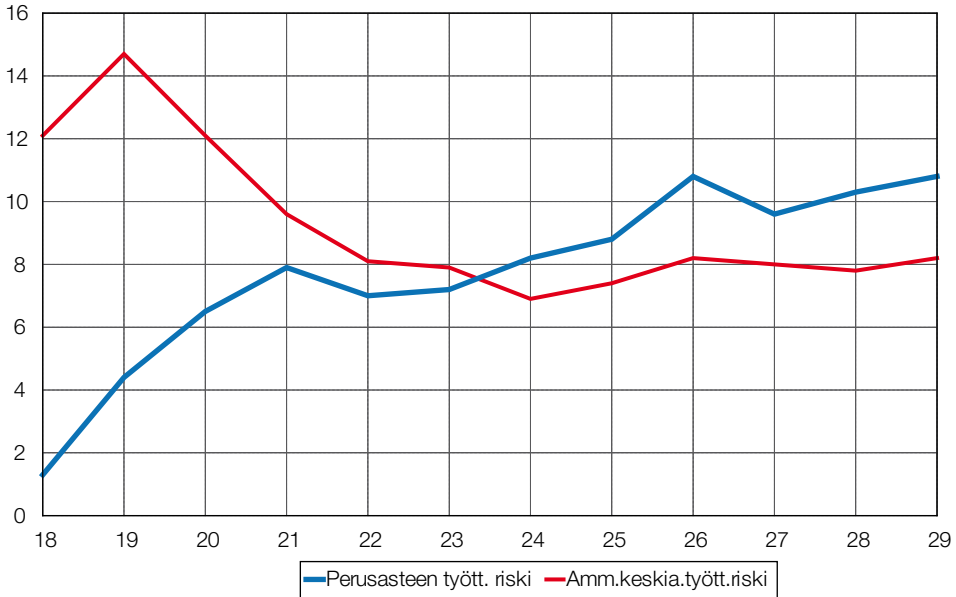
Naisaloilla ammattikoulun tai ylioppilastutkinnon suorittaneiden työttömyysriski on vain noin puolet peruskoulun varaan jääneiden naisten riskistä. Mielenkiintoista on myös se, että ylioppilaan työttömyysriski on molemmilla sukupuolilla alempi kuin ammattikoulututkinnon suorittaneiden työttömyysriski. yksi selitys voisi olla se, että työssä olevista ylioppilaista valtaosa opiskelee työn ohella korkean asteen oppilaitoksissa. Kesken opintojen työttömäksi joutuva ei helposti kelpaa työttömäksi työnhakijaksi, eikä siten näy työttömänä rekisteriaineistossa.

Kuvio 17. Miesten työttömyysriski 2008 koulutusasteen mukaan

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 18. Naisten työttömyysriski 2008 koulutusasteen mukaan, ei hoitopailla olevat

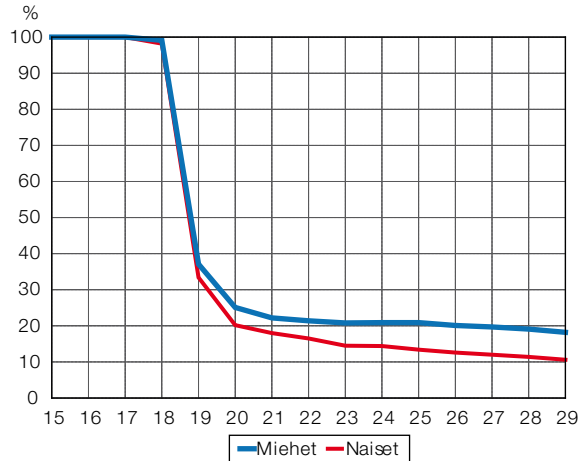
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.8 Ulkopuolelle jäävät ikäryhmittäin

Aluksi kaikilta 15–17-vuotialta puuttuu perusasteen jälkeinen koulutus. Seuraavassa kuviossa näkyy, että lähes koko ikäluokka eli 32 000–35 000 tyttöä ja poikaa on 18 vuoden ikään saakka vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa. Koulutustaso nousee nopeasti yhdessä vuodessa eli 18:sta 19 ikävuoteen. 19-vuotiaista naisista ja miehistä enää kolmannes on vain perusasteen tutkinnon varassa eli 12 000 miestä ja 10 000 naista. Miehillä perusasteen koulutettujen osuus puolittuu ennen 30 vuoden ikää ja naisilla se putoaa kolmannekseen. Miehistä noin 17 prosenttia ja naisista 11 prosenttia on suorittanut vain perusasteen koulutuksen 30 vuoden iässä.

Tästä kouluttamattomien joukosta sitten erottelemme työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle jääneet sekä työttömät. 15-vuotiaista ei vielä kukaan ole ulkopuolinen, koska kaikki 15-vuotiaat katsotaan opiskelijoiksi. 16-vuoden iässä peruskoulu on yleensä päättynyt ja jatko-opintojen vaihe alkanut, osalla tosin jatko-opinnot alkavat jo 15 vuoden iässä. Osa 16-vuotiaista jää opiskelujen ja työelämän ulkopuolelle, mutta 18 vuoden ikään saakka syrjässä olevien osuus on vain 5–6 prosenttia ikäluokasta, vaikka lähes koko ikäluokka on vain perusasteen varassa.

Kuvio 19. 15–29-vuotiaista vain perusasteen tutkinnon suorittaneet 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Nuorimmissa 15–17 vuotiaiden ikäluokissa (joilla on vasta perusasteen koulutus) opiskelijoiden osuus on hyvin korkea, tällä hetkellä jopa 93 prosenttia. Ulkopuolisten ryhmässä heitä on vajaat 13 000 nuorta, joista osa on työssä, vaikka emme sitä enää pysty laskemaan. 2000-luvun alkuvuosina, ennen kuin luovuttiin alle 18-vuotiaiden työsuhdetietojen keruusta, 15–17-vuotiaista oli työssä 20 000 henkeä eli noin 10 prosenttia näistä kolmesta ikäluokasta. Kuten seuraavasta taulukosta näkyy kaikki tähän ikäryhmään kuuluvat ovat vielä perusasteen varassa ja 191 000:sta 160 000 eli 84 prosenttia opiskeli jotain tutkintoa. Myös vuonna 2004 työssä olleista 20 000 enemmistö eli 14 200 opiskeli työnsä ohella ja vajaat 6 000 ei opiskellut. Tämä tarkoittaa sitä, että noin 6 000 työllistä olisi silloin joutunut ulkopuolisten joukkoon, ellei työsuhde tietoja olisi saatu. Voi ajatella, että osuus on likimain sama nytkin eli 32 000 ulkopuolella olevasta ainakin 5 000 on todellisuudessa työssä, mutta heidän työsuhdetietojaan ei saada työeläkejärjestelmästä.

15–17-vuotiaiden toiminta ja koulutusaste 2004			
	Yhteensä	Perusaste	Keskiaste
Yhteensä	191208	191189	19
Työlliset	19598	19597	1
Työttömät	556	555	1
Muut	10615	10611	4
Opiskelijat	160126	160113	13
Eläkeläiset	313	313	0

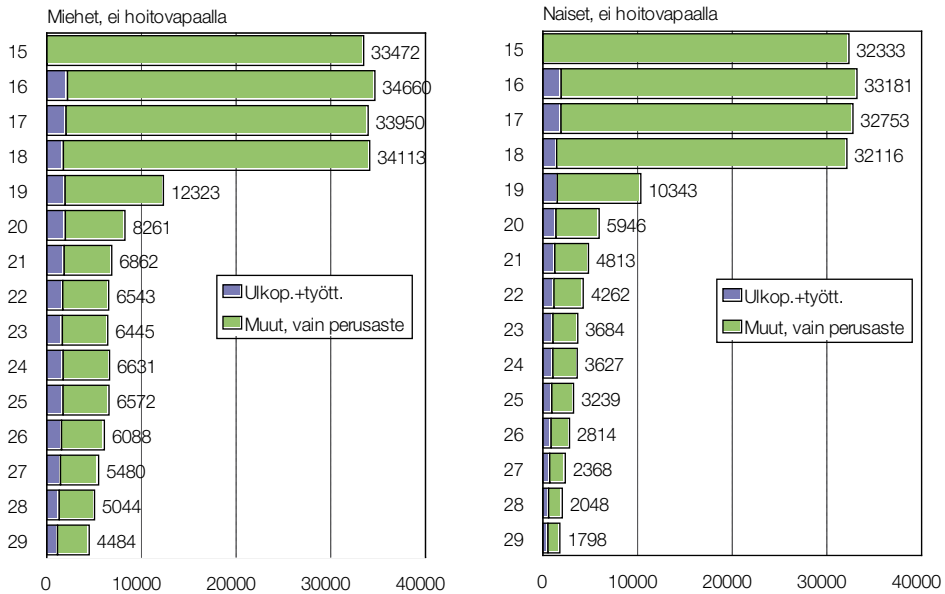
19-20 vuoden iässä kouluttamattomien nuorten määrä supistuu murto-osaa ikäluokasta ja kouluttamattomasta ryhmästäkin vain pieni osa on ulkopuolisena tai työttömänä. Naisista koulutusta vaille jää selvästi harvempi kuin miehistä, mutta miehistä taas selvästi useampi on työssä kuin naisista. 19 vuoden iässä pelkän perusasteen suorittaneiden osuus vähenee nopeasti, mutta samalla ulkopuolelle joutuvien osuus kasvaa. Miehillä se saavuttaa suurimman arvonsa 21 vuoden iässä, jolloin 26 prosentti vain perusasteen suorittaneista on työelämän ja opiskelun ulkopuolella tai työttömänä. Tarkastelussa eivät ole mukana hoitovapailla olevat naiset ja miehet. Naisillakin ulkopuolisten osuus 21-23 vuoden ikään saakka, jolloin se on 23 prosenttia. Jos hoitovapailla olevat laskettaisiin mukaan, niin ulkopuolisten naisten osuus olisi 29 vuoden iässä 38 prosenttia. Hoitovapailla on ulkopuolisista ja työttömistä naisista 6 500 ja miehistä 200 miestä eli 29 prosenttia naisista ja prosentti miehistä. Noin 3 000 naisella on lapsia, mutta ei enää hoitovapaata, miehistä vain 1 600:lla on lapsia hoitovapailla olevien isien lisäksi.

Hoitovapailla olevat ulkopuoliset ja työttömät 2008, 15–29-vuotiaat, vain perusasteen tutkinto		
	Naiset	Miehet
Ulkop. ja tyött. yhteensä	22 268	25 985
On lapsia	8 790	1 823
Niistä hoitovapailla	6 514	159
Osuus	29,3	0,6

Ulkopuolisissa ja työttömissä naisissa on 29 prosenttia hoitovapailla olevia naisia. Vaikka ulkopuolisten ja työttömien naisten osuus perusasteen koulutuksen suorittaneista on miehiä suurempi, niin lukumäärinä naisia on kaikissa ikäluokissa työelämän ja opiskelujen ulkopuolella vähemmän kuin miehiä. Ulkopuolisten naisten määrä vaihtelee 19 ikävuodesta 29 vuoteen 1 700:sta 1 300:aan. Ulkopuolella ja työttömänä olevien miesten määrä vaihtelee 2 000 ja 1 500 välillä. Miehiä on 24 ikävuodesta lähtien enemmän työttömänä kuin muuten ulkopuolella, kun taas ulkopuolella olevia naisia on kaikissa ikäryhmissä vähintään kaksinkertainen määrä työttömiin verrattuna.

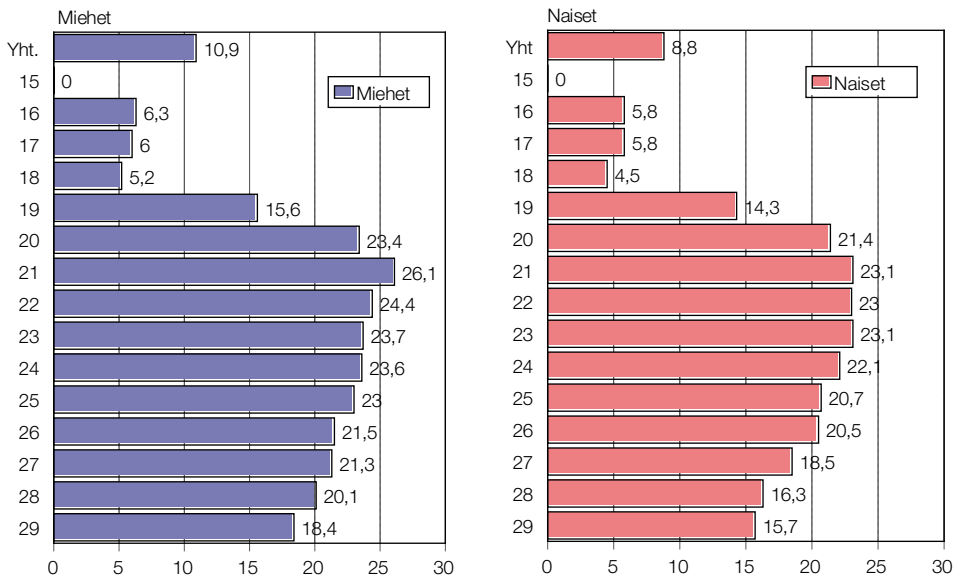
Kuviosta 20 on poistettu ne isät ja äidit, joilla on lapsia. Ajatellaan siis, että äitiysloma, hoitovapaa tai muu lastenhoito keskeyttää myös kouluttamattoman naisen tai miehen syrjässä olemisen. On selvää, että lapset tarvitsevat joko vanhempiansa tai yhteiskunnan tarjoamaa hoivaa ainakin koulun aloittamisvaiheeseen saakka. Kun kouluttamattomien ulkopuolisten miesten ja naisten joukosta poistetaan hoitovapailla olevat, niin miesten määrä putoaa aluksi vain sadoilla ja lähellä 29 vuoden iässä runsaalla tuhannella. Ulkopuolella olevien naisten määrä putoaa nuorissa ikäluokissa sadoilla, mutta 29 vuotiailla se jo puolittuu. Hoitovapailla olevien lisäksi osa ulkopuolisista naisista hoitaa lapsia ilman yhteiskunnan tukea.

Kuvio 20. Ulkopuolisina ja työttöminä olevat miehet ja naiset 2008, vain perusasteen koulutus (pl. hoitovapaalla olevat)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 21. Syrjässä ja työttöminä olevien osuus ikäluokittain perusasteen koulutuksen suorittaneista miehistä ja naisista 2008, (pl. hoitovapaalla olevat)

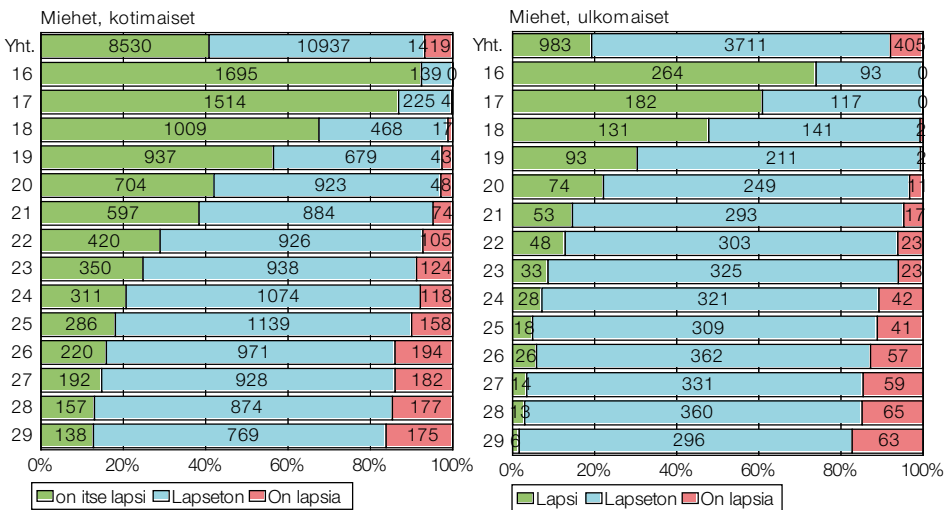
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.9 Ulkopuolisten ja työttömien taustaperheet

2.9.1 Ulkopuoliset ja erikseen vieraskieliset

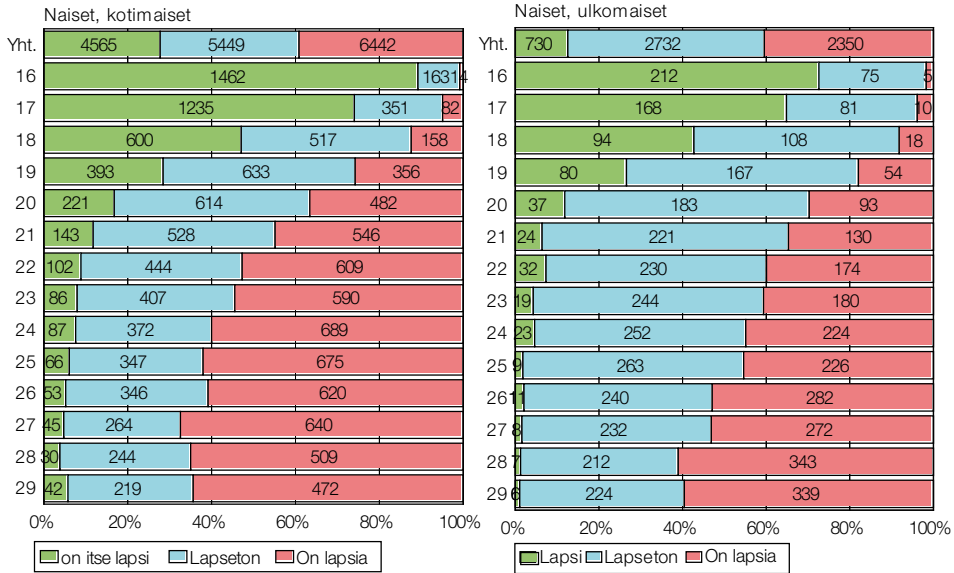
Seuraavassa on tarkasteltu ulkopuolisiksi ja työttömiksi jääneitä miehiä ja naisia iän ja koulutustason mukaan. Lisäksi tarkasteluun on otettu heidän perheasemansa sekä perheessä eläville tämän taustaperheen tyyppi. Tarkasteluissa on erittelyjä myös ulkomaalaistaustan mukaan. Väestö jaetaan perheaseman mukaan perheetömiin, lapsiin ja perheisiin kuuluviin miehiin ja naisiin, joilla siis voi olla lapsia tai ei. Perheisiin kuuluvilla on edelleen määriteltävissä perhetyyppi eli pariskunnat, joilla joko on tai ei ole lapsia, ja sitten yksinhuoltajat. Pariskunnat voivat luonnollisesti olla avio- tai avoliitossa. Ongelmalliseksi tarkastelun tekee se, että syrjäytynyt nuori voi olla näissä kaikissa perheissä joko lapsen asemassa tai perheeseen kuuluvana miehenä tai naisena. Osa perheiden miehistä on isiä ja naisista äitejä. Syrjässä olemisen ehkä erilaista sellaisella, jolla on molemmat vanhemmat tai toinen vanhemmista, kuin jos hän elää yksin tai on asunnoton. Jos lapsiperheen isä on syrjässä ilman koulutusta, niin seurauksia aiheutuu suuremmalle joukolla kuin, jos perheeseen kuuluva poika tai tyttö pitää ns. välivuoden.

Kuvio 22. Ulkopuoliset ja työttömät perheaseman mukaan 2008, vain perustason koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 23. Ulkopuoliset ja työttömät perheaseman mukaan 2008, vain perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Ulkopuolisuuden seuraukset ovat ehkä erilaisia kahden huoltajan perheissä ja yksinhuoltajaperheissä. Lapsiasema on luonnollisesti tavallisin kaikkein nuorimilla syrjäin jääneillä. Syrjässä olevista 15–18-vuotiaista, jopa enemmistö on perheisiin kuuluvia lapsia. Sen jälkeen alkaa lapsettomien aikuisten määrä ja osuus kasvaa ja he säilyvätkin syrjässä olevien enemmistönä miehillä aina 30 vuoden ikään saakka. Samoin käy ulkomaalaistaustaisilla miehillä. Kotimaisilla naisilla äidit nousevat enemmistöksi jo 22 vuoden iässä. Ulkomaalaistaustaisilla naisilla äideistä tulee enemmistö selvästi myöhemmin eli vasta 26 vuoden iässä. Ulkomaalaistaustaisista miehistä ja naisista on vähemmän lapsen asemassa olevia, kuin kotimaisissa miehistä ja naisista kaikissa ikävaiheissa. Ulkomaalaistaustaisissa äitien osuus on kaikissa ikäluokissa pienempi kuin kotimaisten naisten.

Kuviosta 23 näkee selvästi miten suurella osalla ulkopuoliseksi ja työttömiksi luokitelluista naisista on lapsia. Osuus kasvaa ikäluokittain sekä kotimaisilla että ulkomaalaistaustaisilla naisilla ja hieman myös miehillä. Kotimaisista miehistä lapsia on viidellätoista prosentilla vanhimmissa ikäryhmissä, naisilla vastaava osuus nousee jopa yli 60 prosenttiin. Työelämän ja opiskelun ulkopuolella olevien naisten enemmistö onkin lastenhoitotehtävissä. Aikaisemmin todettiin, että 9 700 äidistä 5 800 oli hoitovapaalla ja 2 200 isästä 2 000. Ulkomaalaistaustainen väestö ei sanottavasti poikkea kotimaisesta, mutta isiä ja äitejä sekä lapsen asemassa olevia on vähemmän kuin kotimaisessa väestössä. Maahanmuuttajat ovat useimmiten itsenäisiä nuoria yksineläviä aikuisia. Iän mukaan ulkopuolisten perheasema muuttuu nopeasti, aluksi melkein kaikki nuorimmat ovat lapsen asemassa, sitten alkaa lapsettomien

miesten ja naisten (ml. perheettömät sinkut) osuus kasvaa, ja lopuksi alkaa kasvaa myös isien ja varsinkin äitien osuus.

Ulkopuolisuuden riski kotimaisilla ja vieraskielisillä perheeseen mukaan 2008								
		Yhteensä	%	Ulkopuoliset ja työttömät		Ulkopuolisuuden riski		
				Yht.	%	Yht.	Miehet	Naiset
Kotimaiset	Yhteensä	366973	100,0	32230	100,0	8,8	10,4	6,9
	Yksinäinen	48491	13,2	10004	31,0	20,6	24,5	15,2
	Lapsi	269203	73,4	13095	40,6	4,9	5,8	3,7
	Asunnoton	7548	2,1	2859	8,9	37,9	41,6	31,1
	Parisuhde	41731	11,4	6272	19,5	15	16	14,1
Vieraskieliset	Yhteensä	33752	100,0	9350	100,0	27,7	26,3	29,6
	Yksinäinen	12595	37,3	3477	37,2	27,6	26,9	29,1
	Lapsi	9426	27,9	1713	18,3	18,2	19,2	17
	Asunnoton	2132	6,3	1335	14,3	62,6	58,9	69,1
	Parisuhde	9599	28,4	2825	30,2	29,4	23,2	34,5

1) 15–29-vuotiaat, vain peruskoulun suorittaneet, pl. hoitovapaalla olevat

15-18-vuotiaat, ulkopuolella ja/tai työttöminä olevat vain peruskoulun suorittaneet 2008 perheeseen ja perhetyypin mukaan								
	Perheeseen	Yht.	%	Ei kuulu perh.	Perhetyyppi			
					avio-/avopari ilman lapsia	avio-/avopari ja lapsia	äiti ja lapsia	isä ja lapsia
Yhteensä	Yhteensä	48253	100,0	17675	5154	16641	7516	1267
	Perheeseen kuulumaton	13481	27,9	13481	0	0	0	0
	Perheen mies	4403	9,1	0	2579	1757	0	67
	Perheen nainen	11354	23,5	0	2564	5855	2935	0
	Lapsi	14808	30,7	0	0	9027	4581	1200
	Rekisteröity pari	13	0,0	0	11	2	0	0
	Asunnoton	4194	8,7	4194	0	0	0	0
Miehet	Yhteensä	25985	100,0	12066	2582	7436	2964	937
	Perheeseen kuulumaton	9232	35,5	9232	0	0	0	0
	Perheen mies	4403	16,9	0	2579	1757	0	67
	Perheen nainen	0	0,0	0	0	0	0	0
	Lapsi	9513	36,6	0	0	5679	2964	870
	Rekisteröity pari	3	0,0	0	3	0	0	0
	Asunnoton	2834	10,9	2834	0	0	0	0
Naiset	Yhteensä	22268	100,0	5609	2572	9205	4552	330
	Perheeseen kuulumaton	4249	19,1	4249	0	0	0	0
	Perheen mies	0	0,0	0	0	0	0	0
	Perheen nainen	11354	51,0	0	2564	5855	2935	0
	Lapsi	5295	23,8	0	0	3348	1617	330
	Rekisteröity pari	10	0,0	0	8	2	0	0
	Asunnoton	1360	6,1	1360	0	0	0	0

Kaikista 48 300 ulkopuolella olevasta henkilöstä 17 700 (28 %) elää yksin kuulumatta perheisiin. Heistä 4 200 (9 %) on asunnottomia. Osa asunnottomista elää laitoksissa ja osa on kokonaan vailla asuntoa. Lapsen asemassa – siis yhdessä vanhempiensa tai toisen vanhemman kanssa – elää 14 800 ulkopuolista eli miltei kolmannes (31 %) kaikista ulkopuolisista. Perheisiin kuuluvia miehiä (siis ei lapsen asemassa olevia) on 4 400 (9 %) ja perheisiin kuuluvia naisia 11 400, eli yli puolet (51 %) kaikista ulkopuolisista ja työttömistä naisista. Perheisiin kuuluvista naisista taas 8 800 on äitejä. Perheisiin kuuluvista 4 400 miehestä 2 600 on lapsettomia ja 1 800:lla on isiä. Lapsen asemassa olevista ulkopuolisista 9 000:lla on sekä isä että äiti, ja 4 600:lla vain äiti ja 1 200:lla vain isä. Miehillä perheisiin kuulumattomuus ja asunnottomuus ovat lähes kaksi kertaa yleisempiä kuin naisilla. Rekisteröidyssä parisuhteessa elää vain 13 ulkopuolelle jäänyttä.

Perhetyyppi puolestaan kertoo millainen on ulkopuoliseksi tai työttömäksi jääneen taustaperhe. Ulkopuolelle jääneiden perherakenne poikkeaa aika paljon kaikkien 15–29-vuotiaiden kouluttamattomien perherakenteesta. Lapsettomia on 22 700 ulkopuolisista eli 47 prosenttia ja lapsettomista 17 700 on yksinasuvia ja asunnottomia. Lapsettomissa perheissä elää 11 prosenttia ulkopuolisista, yksinhuoltajaisia ja -äitejä heistä on 18 prosenttia ja kahden vanhemman lapsiperheiden jäseniä 35 prosenttia. Kaikista ulkopuolisista 7 600 elää lapsiperheessä puolisonsa kanssa, lapsettomassa perheessä 5 200 ja yksinhuoltajaperheen aikuisena 9 800.

Miksi sitten niin suuri osa kouluttamattomista äideistä on opiskelun ja työelämän ulkopuolella. Yksi selitys saattaisi olla se, että heidän työllistymismahdollisuutensa ovat heikot ja vaikka äiti työllistyisikin, niin siitä saatava taloudellinen hyöty voi olla vähäinen. Pienipalkkaisen äidin työtulot vähennettynä päivähoitomaksuilla eivät välttämättä paljon ylitä saatavien sosiaalietujen arvoa. Osalla äideistä, saattaa syrjässä oleminen saattaa kestää vain äitiysloma- tai hoitojakson eli heillä voi taustalla olla keskeytynyt opiskelupaikka tai työsuhte, johon he voivat palata hoitovapaan päätyttyä.

2.9.2 Ulkopuolisuuden riski perhetyypin mukaan

Hoitotarpeen pienetessä on luultavaa ja yhteiskunnan kannalta toivottavaa, että vanhemmat hankkiutuvat työmarkkinoille tai opiskeluun. Hoitotilanteen päätyttyä kouluttamaton ja/tai työkokemusta vailla oleva äiti tai isä on yhtä paljon työn ja opiskelun ulkopuolella kuin lapsettomatkin eli ne, jotka eivät työllisty tai aloita opiskelua kuuluvat he ilman muuta tutkittavien joukkoon.

Seuraava taulukko osoittaa kuitenkin, että ulkopuoliseksi jääneiden osuutta nostaa merkittävästi äitiys ja myös isyys, vaikka hoitovapailla olevat jätetään tarkastelun ulkopuolelle. Yksinhuoltajanaisilla on suurin ulkopuolisuuden todennäköisyys eli 43,6 % ilman hoitovapaalla oleviakin. Jos pariskunnalla ei ole lapsia niin naisen todennäköisyys päätyä ulkopuolisten luokkaan on vain kolmannes yksinhuoltajan todennäköisyydestä eli 12,5 ja miehellä 15,9 prosenttia. Lapsiperheiden äideillä se

on toiseksi korkein eli 39,4 ja isilläkin 19,4 prosenttia. Yksinhuoltajaisien todennäköisyys on myös korkea, 41 prosenttia. Heidän määränsä ei ole kuin 114 henkeä, kun yksinhuoltaja äitejä ulkopuolisten ryhmässä oli 4 600. Lapsiperheiden isistä vain 19 oli ulkopuolisia, kun äideistä heitä oli 39 prosenttia. "Sinkkumiehistä" 27 prosenttia on ulkopuolisia eli 11 prosenttiyksikköä enemmän kuin naisista.

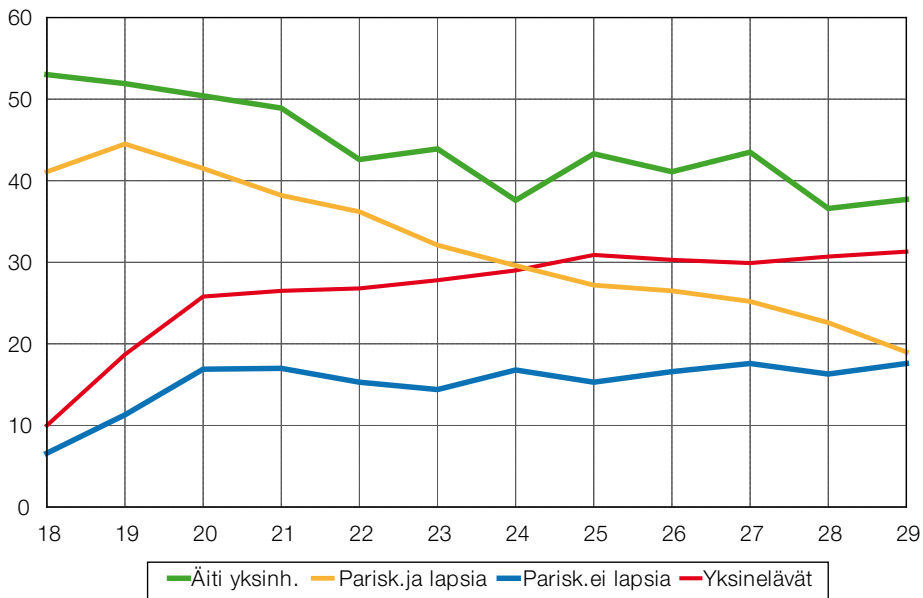
Perheisiin kuulumattomista naisista 16,3 ja miehistä 26,6 prosenttia on työelämän ja opiskelun ulkopuolella. Vieraskielisten naisten asema on hieman parempi kuin lapsiperheiden äideillä, sillä heistä 33,7 ja miehistä 29,4 prosenttia on ulkopuolisia ja työttömiä. Ulkopuolisuus riski on yleensä korkein nuorimmilla perheisiin kuuluvilla ja laskee hieman iän kasvaessa. laskua ei ole kuitenkaan vieraskielisillä, joiden riski on koko ajan noin 30 prosenttia. Yksinelävillä kotimaisilla ulkopuolisuusriski nousee aluksi 18 vuoden jälkeen, mutta pysyy 24 vuoden iästä eteenpäin samassa 30 prosentissa kuin kaikilla vieraskielisilläkin.

Lapsen asemassa on ulkopuolelle jääneistä 14 800 eli 31 prosenttia, kun kaikista 15-29-vuotiaista (vain peruskoulun suorittaneista) on lapsen asemassa yli kaksinkertainen määrä eli 68 prosenttia. Ulkomaalaistaustaista on lapsen asemassa olevia vieläkin vähemmän eli 16 prosenttia, mutta yksinasuvia 44 prosenttia. Tarkastelussa ovat mukana vain ne jotka eivät ole hoitovapailla eivätkä itse lapsen asemassa. Onkin yllättävää, kuin suuri osa niistä naisista, jotka eivät enää saa hoitotukea, jatkaa kotona lasten hoitamista, eikä aloita opiskelua tai työntekoa.

Työttömäksi ja ulkopuoliseksi jäämisen riski 2008 perhetyypin mukaan (ei lapsen asemassa olevat eikä hoitovapaalla olevat)																					
Kotimainen			Äiti ja lapsia			Isä ja lapsia			Pariskunta ja lapsia			Pariskunta ilman lapsia			Perheisiin kuulumaton			Vieraskielinen			
Vain perusa	Tyött.+ ulkop.	%	Yht.	Tyött.+ ulkop.	%	Yht.	Tyött.+ ulkop.	%	Yht.	Tyött.+ ulkop.	%	Yht.	Tyött.+ ulkop.	%	Yht.	Tyött.+ ulkop.	%	Vain perusa	Tyött.+ ulkop.	%	
Yht.	90169	20305	22,5	4589	2001	43,6	114	47	41,2	10192	3074	30,2	20608	2950	14,3	54666	12233	22,4	17804	5516	31,0
18	11144	1139	10,2	115	61	53,0	0	0		246	101	41,1	3077	203	6,6	7706	774	10,0	844	245	29,0
19	8487	1631	19,2	270	140	51,9	2	1	50,0	465	207	44,5	2255	256	11,4	5495	1027	18,7	1127	341	30,3
20	7369	1914	26,0	373	188	50,4	2	2	100,0	574	238	41,5	1909	323	16,9	4511	1163	25,8	1291	407	31,5
21	6885	1835	26,7	425	208	48,9	5	4	80,0	702	268	38,2	1790	305	17,0	3963	1050	26,5	1431	464	32,4
22	6932	1811	26,1	493	210	42,6	7	2	28,6	856	310	36,2	1784	273	15,3	3792	1016	26,8	1439	467	32,5
23	6720	1758	26,2	458	201	43,9	13	7	53,8	941	302	32,1	1711	247	14,4	3597	1001	27,8	1522	488	32,1
24	6938	1862	26,8	526	198	37,6	11	3	27,3	1089	322	29,6	1657	279	16,8	3655	1060	29,0	1667	501	30,1
25	6745	1849	27,4	460	199	43,3	9	4	44,4	1101	300	27,2	1633	250	15,3	3542	1096	30,9	1696	460	27,1
26	6078	1643	27,0	428	176	41,1	18	3	16,7	1112	295	26,5	1474	245	16,6	3046	924	30,3	1676	487	29,1
27	5455	1486	27,2	377	164	43,5	19	10	52,6	1045	263	25,2	1236	217	17,6	2778	832	29,9	1497	446	29,8
28	4919	1281	26,0	303	111	36,6	9	1	11,1	1025	232	22,6	1124	183	16,3	2458	754	30,7	1428	449	31,4
29	4303	1122	26,1	281	106	37,7	19	10	52,6	943	179	19,0	958	169	17,6	2102	658	31,3	1302	384	29,5
Miehet yht.	48228	11322	23,5				114	47	41,2	4715	917	19,4	10970	1743	15,9	32429	8615	26,6	11120	3264	29,4
Naiset yht.	41941	8983	21,4	4589	2001	43,6				5477	2157	39,4	9638	1207	12,5	22237	3618	16,3	6684	2252	33,7

Kun otetaan mukaan kaikki miehet ja naiset, siis myös lapsen asemassa olevat ja hoitovapailla olevat, voidaan verrata syrjään jäämisen todennäköisyyttä ulkomaalaistaustan mukaan eri perhetyypeissä. Kaikista miehistä on ulkopuolelle jääneitä 11,8 prosenttia ja naisista 11,9. Ulkomaalaistaustaisista miehistä 26,3 prosenttia ja naisista 36,4 prosenttia. Tässä on pidettävä mielessä se, että ulkomaalaistausten koulutuksesta on hyvin heikot tiedot, jonka vuoksi kaikki ne ulkomaalaiset, joiden koulutuksesta ei ole tietoja ovat kouluttamattomien eli syrjässä olevien ryhmässä. Perhetausta mukaan ulkomaalaistaustaisten todennäköisyys päätyä ulkopuoliseksi tai työttömäksi on ainakin kaksin- tai jopa kolminkertainen koko väestöön verrattuna.

Kuvio 24. Syrjään ja työttömäksi jäämisen riski 2008 perhetyyppin mukaan, pl. lapsen asemassa olevat ja hoitovapailla olevat

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Vieraskielisten perheiden äideistä jopa 40 prosenttia on työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella, isistä 25 prosenttia. Vieraskielisten lasten ulkopuolisuuden riski on kolmin tai nelinkertainen koko väestöön verrattuna. Perheettömien ja lapsettomien riskit ovat yleensä 30:stä 60 prosenttiin korkeampia kuin koko väestöllä. Lapsen asemassa olevia on 15–29-vuotiaiden kotimaisten miesten ja naisten ryhmässä selvä enemmistö ja heidän syrjäytyneisyytensä on paljon alempaa kuin itsenäisten ja perheellisten aikuisten. Lapsista syrjäytyneitä on vain 4–9 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisten lasten riski vaihtelee 18:sta 26 prosenttiin.

Tämä kertoo siitä, että on ainakin maahanmuuttajien on paljon vaikeampaa integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan eli työhön ja opiskeluun kuin suomalaisten. Eriyisesti tämä koskee maahanmuuttajien lapsia, joista syrjäytyneitä on moninkertainen määrä suomalaisiin lapsiin verrattuna. Lasten syrjäytyneisyyttä ei koulutustietojenkaan puute nosta samassa määrin kuin aikuisten, koska suurempi osa heistä on suorittanut tutkintoja Suomessa. Liitetaulussa on kuvattu yksityiskohtaisemmin ulkopuoliseksi jäämisen todennäköisyys taustaperheen mukaan.

2.9.3 Syrjään jääneistä hoitovapailta olevat

Kotimaisista 6 400 perusasteen suorittaneesta syrjässä olevista äidistä 2 300 sai äitiysrahaa tai hoitotukea eli joka kolmas. 1 400 miehestä vain 500 sai hoitotukea. Vieraskielisiä, ulkopuolisia äitejä on 2 400, joista 1 900 sai hoitotukea. Vieraskielisiä isä oli 400, joista 320 oli verotuksessa hoitotukitietoja. Verotusaineistossa on äitiyspäivärahat ja sairausvakuutuspäivärahat yhdistetty ja mutta hoitotuki erillään, joten osa korvauksia saavista naisista ja miehistä saa sairauspäivärahaa.

Ulkopuolisista isistä ja äideistä, joita on yhteensä 28 915 henkeä, saa hoitotukea 12 759 henkeä eli 44 prosenttia. Vieraskieliset saavat hoitotukea¹³ noin kaksi kertaa useammin kuin kotimaiset, mutta vieraskielisten isien ja äitien ulkopuolisuusosuuskin on kaikista perusasteen koulutuksen saaneista lähes 50 prosenttia korkeampi kuin kotimaisten isien ja äitien¹⁴. Kotimaisista ulkopuolisista äideistä, joita on 6 445, noin kolmannes saa hoitotukea. Isä on vain neljännes äitien määrästä eli 1 419 ja myös heistä kolmannes saa hoitotukea. Sekä vieraskielisistä isistä että äideistä 80 prosenttia saa hoitotukea.

Hoitovapailta olevien vanhempien osuus 2008 kaikista ulkopuolisista vain perusasteen koulutus						
	Isät yht.	Ulkop	Ulkop. %	Äidit yht.	Ulkop	Ulkop. %
Kotim.perheet	8051	1419	17,6	15380	6442	41,9
Saa tukea	3222	455	14,1	5314	2284	43,0
Tukea saavia %	40,0	32,1		34,6	35,5	
Vierask. perheet	1626	405	24,9	3858	2350	60,9
Saa tukea	1233	322	26,1	2990	1885	63,0
Tukea saavia %	75,8	79,5		77,5	80,2	

Niillä kotimaisilla miehillä, jotka saavat hoitotukea tai sairauspäivärahaa, on pienempi syrjään jäämisen riski, kuin niillä miehillä, jotka eivät saa korvauksia. Naisilla lasten kotihoito on nostaa hieman todennäköisyyttä jäädä pois työmarkkinoiden ja opiskelujen ulkopuolelle. Korvauksia saavan kotimaisen äidin ulkopuolisuusriski on 42 ja korvauksia saamattoman 39 prosenttia. Yksinäisen naisen riski 14 pro-

13 Koska äitiyspäivärahoja ja sairauspäivärahoja ei ole eritelty, sisältyy hoitotukea saaneiden joukkoon myös sairauspäivärahan saaja

14 (Vertaa aikaisempaan huomautukseen siitä, että vieraskielisten perusjoukkoon tulee myös koulutettuja, koska heidän koulutustietonsa puuttuvat).

senttia ja lapsettomien parisuhteessa elävien naisten 17 prosenttia eli hoitokorvaus kaksinkertaa ulkopuolelle jäämisen todennäköisyyden.

Ei- lapsen asemassa olevat		Ulkopuolelle jääneet 2008, erikseen äitiyspäivärahaa tai hoitotukea saavat ja ylioppilastutkinnon suorittaneet													
		Vain perusasteen tutkinto						Vain ylioppilastutkinto							
		Miehet yht.		Ulkop.+tyött.		Naiset yht.		Ulkop.+tyött.		Miehet yht.		Naiset yht.		Ulkop.+tyött.	
		yht.	% 3)	yht.	% 3)	yht.	% 3)	yht.	% 3)	yht.	% 3)	yht.	% 3)	yht.	% 3)
Koti- maiset	Pari ja yhteensä	7900	1360	17,2	9792	3988	40,7	3811	148	3,9	6785	1252	18,5		
	Ei saa 2008 1)	4715	917	19,4	5477	2157	39,4	1643	75	4,6	2895	454	15,7		
	Saa 2008 2)	3185	443	13,9	4315	1831	42,4	2168	73	3,4	3890	798	20,5		
Yksin huoltaja-	Yhteensä	151	59	39,1	5588	2454	43,9	36	3	8,3	1387	261	18,8		
	Ei saa 2008	114	47	41,2	4589	2001	43,6	23	0	0,0	1049	191	18,2		
	Saa 2008	37	12	32,4	999	453	45,3	13	3	23,1	338	70	20,7		
Vieras- kieliset	Pari ja yhteensä	1603	397	24,8	2992	1869	62,5	195	46	23,6	359	157	43,7		
	Ei saa 2008	383	80	20,9	426	230	54,0	43	8	18,6	51	16	31,4		
	Saa 2008	1220	317	26,0	2566	1639	63,9	152	38	25,0	308	141	45,8		
Yksin huoltaja-	Yhteensä	23	8	34,8	866	481	55,5	1	0	0,0	98	29	29,6		
	Ei saa 2008	10	3	30,0	442	235	53,2	1	0	0,0	56	20	35,7		
	Saa 2008	13	5	38,5	424	246	58,0	0	0		42	9	21,4		

1) Ei saa äitiyspäivärahaa eikä hoitotukea

2) Saa äitiyspäivärahaa ja hoitotukea

3) Synnään jäämisen riski

Perheenäitien riski jäädä ulkopuoliseksi hoitotyön vuoksi, on yli kaksinkertainen perheiden isiin verrattuna. Isillä ei hoitotuki nosta ulkopuolelle jääneiden osuutta. Yksinhuoltajamiehiä on murto-osa yksinhuoltaja naisten määrästä, joten riskejä on hyödytöntä vertailla. Yksinhuoltajaäitien ulkopuolelle jäämisosuus on vain hieman korkeampi, kuin pariskuntien äitien. Perheisiin kuulumattomilla korvaukset eivät voi olla hoitokorvauksia, eikä myöskään lapsettomat lapsettomilla pariskunnilla, joten heidät on jätetty taulukosta pois. Ylioppilastutkinnon suorittaneita ulkopuolisia äitejä on yhteensä 1 500, joista lähes 900 on hoitovapaalla. Ylioppilaisista on ulkopuolisia 150 ja heistä puolet saa hoitotukea.

2.9.4 Lapsiasemassa olevat

Lapsen asemassa oleva voi elää molempien vanhempiansa tai vain äidin tai isän kanssa ja osa alle 18-vuotiaista lapsista elää huostaan otettuna sijaisperheessä tai lastenkodeissa, mutta he eivät ole lapsen asemassa. Lapsiasema on iästä riippumaton ja jatkuu niin kauan kuin lapsi asuu vanhempiansa luona muodostamatta itse perhettään. Lisäksi lapsiasema voi syntyä uudelleen, jos esim. perheetön mies tai nainen muuttaa takaisin vanhempiansa luokse. Hän on voinut olla jopa avioliitossa. Yksin elävälle, lapsettomalle henkilölle ei määritellä perheasemaa vaan yksinasuvat ovat aina perheettömiä, samoin laitoksissa asuvat alle 18-vuotiaatkin. Varsinkin ulkopuoliseksi ja työttömiksi jääneet miehet, jotka eivät ole lapsen asemassa, elävät usein yksin eli perheettöminä ”sinkkuina”. Ulkopuoliseksi jääneissä miehistä on näillä ”sinkuilla” selvä enemmistö kaikissa ikäryhmissä. Koko väestössäkin yksineläjien määrä on kasvanut tasaisesti ja ylitti jo muutama vuosi sitten miljoonaa hengen rajan. Koko väestön yksineläjistä kuitenkin huomattava osa on iäkkäitä leskiä.

Taustaperheeltään lapsen asemassa olevat 13 600 jakautuvat siten, että 9 000:lla heistä on molemmat vanhemmat ja 4 600 on yksinhuoltajien lapsia. 3 000 poikaa asuu yksinhuoltajaäidin kanssa, 900 isän kanssa. Yksinhuoltajaäideillä on 1 600 tytärtä ja isillä 300 tytärtä, jotka ovat opiskelun ulkopuolella tai työttöminä. Lapsen asemassa olevat keskittyvät nuoriin ikäluokkiin. 61 prosenttia syrjässä olevista lapsen asemassa olevista miehistä on alle 20-vuotiaita ja naisista jopa 80 prosenttia. Lapsen asemassa olevien määrä vähenee nopeasti iän kasvaessa. Poikien syrjään ja työttömäksi jäämisen riski on kaikissa perhetyypeissä korkeampi kuin tyttöjen. Pojista korkein riski on yksinhuoltajaäitien pojilla eli 7,2 % prosenttia. Yksinhuoltajaisien perheissä poikien riski on hieman alempi eli 6,6 prosenttia. Vain parissa poikaikäluokassa ulkopuolelle jäämisen riski on yksinhuoltajaisien perheissä korkeampi kuin yksinhuoltajaäitien perheissä. Yksinhuoltajaperheiden tytöillä on keskimäärin alempi riski jäädä syrjään kuin pojilla. Tyttöjen riski on hieman korkeampi niissä perheissä, joissa huoltaja on isä eikä äiti. Vanhemmissa ikäryhmissä on tyttöjä niin vähän, että riskiluvut vaihtelevat satunnaisesti.

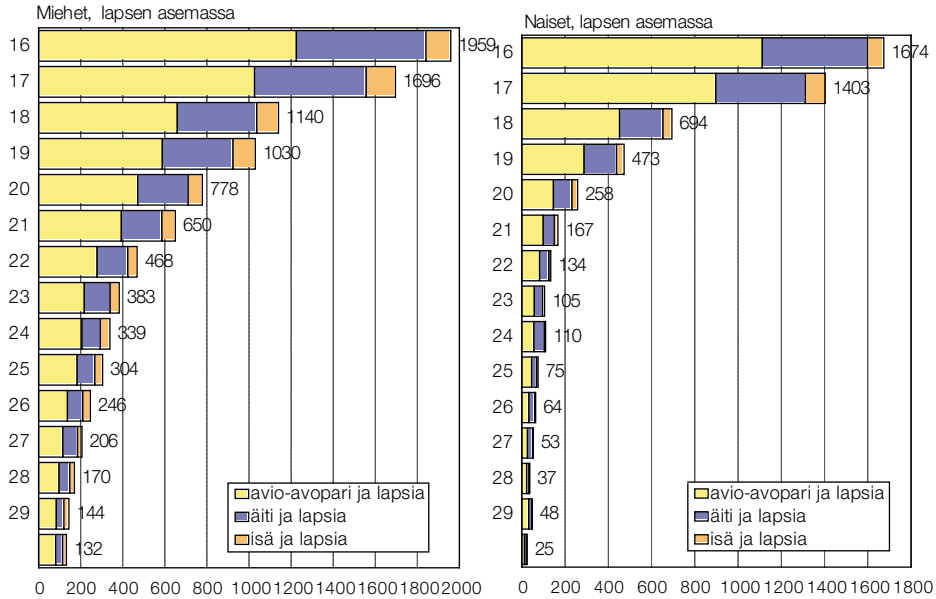
Lapsen asemassa olevien todennäköisyys päätyä ulkopuoliseksi perhetyyppiin mukaan, erikseen vieraskieliset 2008								
	Taustaperheen tyyppi 2008							
	avio-/avo- pari ja lapsia	Ulko- puol. osuus	äiti ja lapsia	Ulko- puol. osuus	isä ja lapsia	Ulko- puol. osuus	Yht.	Ulko- puol. osuus
Kotimaiset "lapset"	205141		52091		12582		269814	
%	76,0		19,3		4,7		100,0	
Kotimaiset ulkop.1) lapset	8012	3,9	4092	7,9	1138	9,0	13242	4,9
%	60,5		30,9		8,6		100,0	
Ulkomaiset lapset	6322		2806		322		9450	
%	66,9		29,7		3,4		100,0	
Ulkomaiset ulkopuoliset	1108	17,5	531	18,9	84	26,1	1723	18,2
%	64,3		30,8		4,9		100,0	

1) Ulkopuoliset sisältävät myös työttömät

Lapsia on sitä suuremmalla osalla ulkopuolisia naisia ja miehiä, mitä lähemmäs 30 vuoden ikää saavutaan. Samalla niiden kouluttamattomien 15–29-vuotiaiden, jotka ovat lapsen asemassa ja samalla työmarkkinoiden ja opiskelujen ulkopuolilla, määrä vähenee. Naisilla se putoaa muutamaa kymmeneen henkeen ja miehillä runsaaseen sataan henkeen. Lapsiasemassa olevien osuus ulkopuolisista keskittyy voimakkaasti alle 20 vuoden ikään, siis siihen ikään, jolloin lapset vielä tavallisesti asuvat vanhempiensa luona kotona.

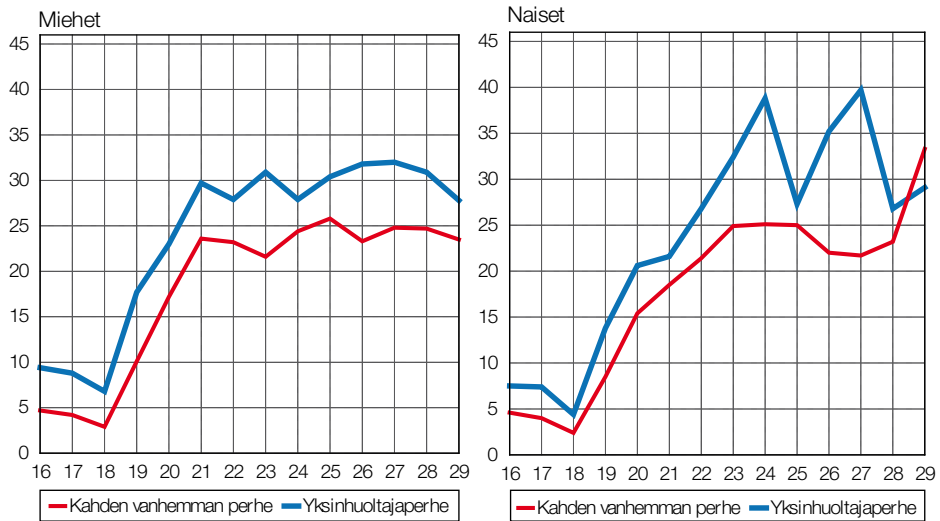
Vanhempiensa kanssa elää yhteensä noin 400 000 lapsen asemassa olevaa 15–29-vuotiasta. Heistä 280 000 on toistaiseksi vain perusasteen koulutus, joista edelleen noin 15 000 on opiskelujen ja työmarkkinoiden ulkopuolella eli heillä ei ole opiskelupaikka tai työtä. Nämä ulkopuoliset elävät siis kotonaan lapsen asemassa yhdessä vanhempiensa tai ainoan vanhempansa kanssa. Noin kolmannes kaikista ulkopuolisista ja työttömistä nuorista on lapsen asemassa. Ulkopuolisiksi määritellyistä naisista usealla on omia lapsia, jolloin he ovat perheasemaltaan äitejä joko parisuhteessa tai yksinhuoltajina. Ulkopuolisista ja kouluttamattomista naisista enemmistö äitejä ikävuodesta 22 alkaen. Miehistä on isiä enimmillään vain neljännes eli 26 prosenttia ja tämän arvon he saavuttavat 29 vuoden iässä. Ulkopuoliset miehet ovat hieman useammin lapsen asemassa kuin naiset.

Kuvio 25. Ulkopuolella ja työttömänä lapsen asemassa olevat taustaperheen mukaan 2008, vain perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 26. Lapsen asemassa olevien syrjään jäämisen riski iän ja perhetyypin mukaan 2008

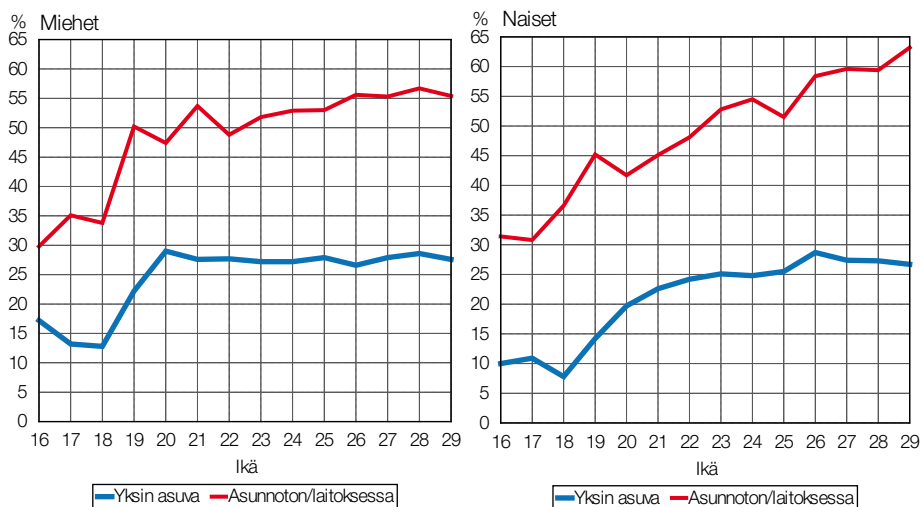
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Pääsiallisen toiminnan luokituksen mukaan 15-vuotiaista ei kukaan ole vielä ulkopuolisen syrjässä, koska kaikki 15-vuotiaat määritellään koululaisiksi sillä perusteella, että oppivelvollisuusikä jatkuu 16 vuoden ikään saakka. Laitoksissa heistä asuu 817. Asunnottomien ryhmään kuuluu myös niitä, joiden huostaanotto tai sijoitus on täysi-ikäisyyden jälkeen päättynyt. Huostassa olleilla ei välttämättä enää ole sellaista kotia, johon voisi palata, eikä heillä myöskään ole riittäviä resursseja vakinaisen asunnon hankkimiseen. Alle 18-vuotiaat asunnottomat ovat vielä laitoksissa tai sijoitettuna. Lapsia joutuu lähtemään tai lähtee lapsuuskodeistaan heti täysi-ikäistyttyään, varsinkin pojilla asunnottomien määrä alkaa kasvaa noin 20 ikävuoden paikkeilla. Ulkopuoliseksi jäämisen riski on hyvin korkea, pojista yli puolet on syrjässä jo 20 vuoden iässä, kun tytöillä 50 prosentin raja rikkoutuu vasta 23 vuoden iässä.

2.9.5 Yksin elävät ja asunnottomat

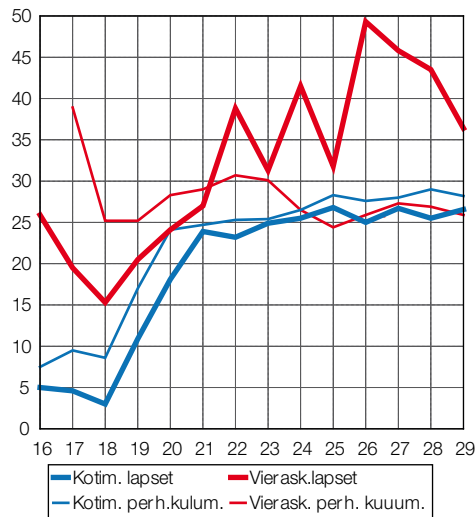
Ulkopuolisten yksin ja lapsen asemassa elävät poikkeavat tosistaan äidinkielen suhteen. Kotimaisia kieliä puhuvista perusasteen suorittaneista lapsista on syrjässä nuorimmissa ikäluokissa vain viitisen prosenttia ja iäkkäimmissä ikäluokissa noin 25 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisten lasten ulkopuolisuus on nuoremmissa kaksin-kolmin-kertainen ja 10–20 prosenttiyksikköä korkeampi. Kotimaisten ”sinkkujen” ulkopuolisuus on vain vähän korkeammalla kuin lapsen asemassa olevilla, mutta ulkomaalaistaustaisten yksineläjien aikuistumisvuodet selvästi hankalampia kuin kotimaisilla. Ulkopuolisten riski on aluksi moninkertainen suomalaisiin verrattuna, mutta noin 24 ikävuoden paikkeilla ero katoaa. Vain ulkomaalaistaustaiset lasten mahdollisuudet päästä työhön tai opiskeluun ovat paljon kotimaisia lapsia heikommät.

Kuvio 27. Perheeseen kuulumattomien ja asunnottomien syrjään jäämisen riski iän mukaan 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 28. Vieraskielisten lasten ja perheisiin kuulumattomien ulkopuolisuusriski (ml. työttömät) 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Yksinelävät ja asunnottomat ovat aina perheiden ulkopuolelle eikä heillä voi siten olla myöskään lapsia eikä hoitovapaita. Asunnottomien tilanne on kaikkein vaikein. Hieman yli 4 000 asunnottomasta yli puolet on ulkopuolisia ja työttömiä. Miehet saavuttavat 50 prosentin ulkopuolisuuden jo 19 vuoden iässä, naisilla se ylittyy 22 vuoden iässä. Miehillä ulkopuolisuus näyttää tasoittuvan 55 prosentin tasolle ennen 29 vuoden ikää, mutta naisilla nousu jatkuu yli 60 prosentin, eikä käännettä näyttäisi tulevan lainkaan. Asunnottomuudesta on siis erittäin hankala ponnistaa työelämään tai opiskeluihin.

Perheisiin kuulumattomien ”sinkkujen” tilanne on hieman valoisampi. Ulkopuolisten miesten osuus nousee 25–30 prosentin välille 20 vuoden iässä ja pysyy samalla tasolla. Naisten osuus nousee 25 prosenttiin kolme vuotta vanhempana, mutta sekään ei ylitä 30 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisia asunnottomissa ei juuri ole, mutta yksineläjiä on enemmistö. Vieraskielisten ”sinkkujen” ulkopuolisuus on hyvin samalla tasolla kuin kotimaisten sinkkujen. Lapsen asemassa olevia, iäkkäämpi vieraskielisiä on vähän, mutta heistä jopa yli kolmannes on vailla opiskelupaikkaa tai työpaikkaa.

2.10 Syrjään jäämisen riski iän ja koulutuksen mukaan

Seuraavissa tarkasteluissa käytetään työllisyyden ulkopuolelle jäävien alaikärajana 18 vuotta, koska nuorempien ikäluokkien työllisyydestä ei saada tietoja, eikä

työllisiä sen vuoksi saada erotetuksi ulkopuolella olevien ryhmistä. Pelkän perusasteen koulutuksen varaan jääneistä 18–29-vuotiaista miehistä on työttömänä tai työmarkkinoiden ulkopuolella yhteensä 19 prosenttia ja naisista 21 prosenttia. Kaikista tämän ryhmän äideistä (naisista, joilla on samassa taloudessa lapsia) työttömiä tai ulkopuolella olevia on 46 prosenttia. Ulkopuolella olevien naisten osuutta kaikista vain perusasteen suorittaneista naisista, lasten olemassaolo nostaa 8:sta 37 prosenttiin eli lähes viisinkertaiseksi. Työttömien osuuden lasten olemassaolo nostaa vain kaksinkertaiseksi eli 5:stä 9 prosenttiin. Miehillä isyys, siis lasten asuminen samassa taloudessa, ei nosta ulkopuolelle jäävien osuutta, mutta työttömillä miehillä se nostaa syrjässä olemisen osuuden 8:sta 16 prosenttiin.

Ulkopuolisina on 11 500 18–29-vuotiaista miestä, joista lapsettomia 10 200. Ulkopuolella olevista 13 400 naisesta lapsettomia on 5 800. Työttömistä 10 200 miehestä lapsettomia on 8 000 ja 5 100 naisesta oli lapsettomia 3 300. Kaikilla on vain perusasteen koulutus. Äitiys vaikuttaa siis edelleenkin hyvin paljon naisten vetäytymiseen kotiin työmarkkinoilta ja opiskelusta. Erityisen paljon se vaikuttaa silloin kun naisella ei ole koulusta, koska kouluttamattomien asema työmarkkinoilla on heikko.

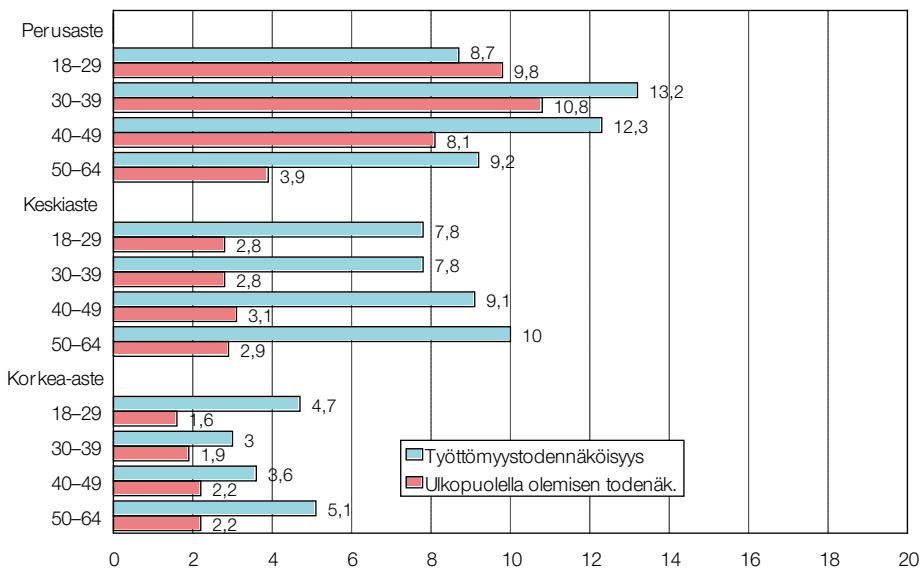
Työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella olevat 18–29-vuotiaat 2008, koulutusasteen ja vanhemmuuden mukaan												
	Kaikki 18–29-vuotiaat			Työttömät + ulkopuolella olevat			Työttömät			Muut työv.ulkop. olevat		
	Perus-aste	Keski-aste	Korkea-aste	Perus-aste	Keski-aste	Korkea-aste	Perus-aste	Keski-aste	Korkea-aste	Perus-aste	Keski-aste	Korkea-aste
Miehet yht.	117 601	248 066	43 404	21 752	26 368	2 717	10 219	19 305	2 033	11 533	7 063	684
Ei lapsia	107 949	221 834	35 639	19 933	24 293	2 449	8 980	17 496	1 809	10 953	6 797	640
On lapsia	9 652	26 232	7 765	1 819	2 075	268	1 239	1 809	224	580	266	44
Naiset yht.	89 425	219 529	80 610	18 410	25 370	7 077	5 051	11 361	3 394	13 359	14 009	3 683
Ei lapsia	70 376	176 433	62 342	9 731	13 997	3 922	3 505	8 797	2 704	6 226	5 200	1 218
On lapsia	19 049	43 096	18 268	8 679	11 373	3 155	1 546	2 564	690	7 133	8 809	2 465
Miehet yht.	100,0	100,0	100,0	18,5	10,6	6,3	8,7	7,8	4,7	9,8	2,8	1,6
Ei lapsia	100,0	100,0	100,0	18,5	11,0	6,9	8,3	7,9	5,1	10,1	3,1	1,8
On lapsia	100,0	100,0	100,0	18,8	7,9	3,5	12,8	6,9	2,9	6,0	1,0	0,6
Naiset yht.	100,0	100,0	100,0	20,6	11,6	8,8	5,6	5,2	4,2	14,9	6,4	4,6
Ei lapsia	100,0	100,0	100,0	13,8	7,9	6,3	5,0	5,0	4,3	8,8	2,9	2,0
On lapsia	100,0	100,0	100,0	45,6	26,4	17,3	8,1	5,9	3,8	37,4	20,4	13,5

Keskiasteen koulutuksen (sisältää tässä ylioppilaat) saaneissa miehissä ja naisissa on absoluuttisesti enemmän ulkopuolella ja työttöminä olevia, mutta näiden osuus koko koulutusryhmästä on selvästi alempi eli ulkopuolisten osuus on vain puolet perusasteen tasosta. Korkean asteen koulutuksen saaneilla, ulkopuolelle jäävien osuus on vieläkin alempi. Miehillä se putoaa kolmannekseen eli perusasteen 19 prosentista 6:een ja naisilla 21:stä 9 prosenttiin. Koulutustason nousu alentaa ulkopuolelle jäämisen todennäköisyyttä voimakkaasti. Lapset taas nostavat äitien ulkopuolelle jäämisen todennäköisyyden jopa kolminkertaiseksi kaikilla koulutusasteilla.

Isillä ulkopuolelle jäämisen todennäköisyys nousee vain perusasteella, mutta keskiasteella ja korkealla asteella isien todennäköisyys jäädä työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle vain pienenee lasten syntymän jälkeen.

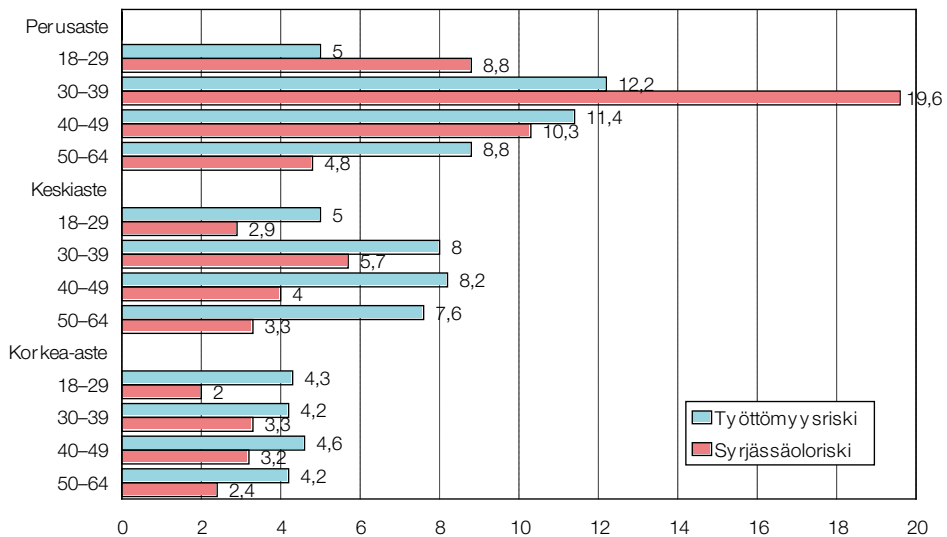
Koulutusta vaille jäävien miesten ja naisten riski päätyä työttömäksi on yleensä korkeampi kuin keski- tai korkean asteen tutkinnoissa. 18-29-vuotiaista kouluttamattomista miehistä on hieman suurempi osa ulkopuolisina kuin työttöminä. Perusasteen varassa oleva lapseton nainen on kaikissa ikäryhmissä tavallisemmin muuten ulkopuolisena kuin työttömänä, mutta keski- ja korkean asteen koulutuksen saaneilla lapsettomilla naisilla työttömyys on yleisempää kuin muu syrjässä oleminen. Työttömäksi joutumisen todennäköisyys alenee koulutusasteen noustessa molemmilla sukupuolilla. Työttömyyden riski kasvaa koulutetuilla miehillä 30 ikävuoden jälkeen ja samoin tapahtuu koulutetuilla naisilla. Muuten työmarkkinoiden ulkopuolella olevilla koulutetuilla eri ulkopuolisena olemisen todennäköisyys juuri kasvaa yli 29-vuotiaiden ikäryhmissä.

Kuvio 29. Miesten (ei lapsia) ulkopuolelle jäämisen riski iän ja koulutusasteen mukaan 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 30. Naisten (ei lapsia) ulkopuolelle jäämisen riski iän ja koulutusasteen mukaan 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuviot 32 ja 33 käsittelevät koulutusasteen ja iän mukaan laskettuja ulkopuolisuusriskejä myös vanhemmissa ikäluokissa. Perusasteen miesten ulkopuolisuus kasvaa vielä 30-39-vuotiaana ja alkaa sitten aleta. Riski ei kuitenkaan kasva keskiasteen ja korkeanasteen koulutusluokissa. Työttömyysriski on suurin perusasteella ja se kasvaa vielä 30-29-vuotiailla. Keskiasteella miesten työttömyysriski kasvaa aina eläkeikään saakka. Korkean asteen riski on vain puolet tai kolmannes alempien koulutustason riskistä, mutta riski kasvaa vanhemmissa ikäluokissa. Naisilla riski käyttäytyvät pääpiirteissään samalla tavalla, mutta naisten työttömyysriskit ovat alempia kuin miesten. 30-40-vuotiailla perusasteen naisilla ulkopuolisuutta olemisen riski on lähes kaksinkertainen miehiin verrattuna. Sama koskee myös keskiastetta.

Naisten riskit on laskettu vain lapsettomille naisille, jolloin lastenhoidon ei pitäisi vaikuttaa naisten ulkopuolisuuteen ja työttömyyteen. Siitä huolimatta, ettei naisilla ole lapsia niin perusasteen koulutuksen saaneiden naisten ulkopuolisuus on paljon yleisempää kuin miesten nuorinta ikäluokkaa lukuun ottamatta. Samoin on tilanne keskiasteen koulutuksen ja myös korkean asteen koulutuksen luokissa, naiset ovat selvästi useammin ulkopuolisia kuin miehet. Työttömyysriski taa naisilla on kaikilla koulutustasoilla ja kaikissa ikäryhmissä alempi kuin miesten Poikkeuksena ovat korkean asteen tutkinnon suorittaneet, yli 30-49-vuotiaat naiset, joilla työttömyyttä on hieman enemmän kuin korkean asteen miehillä.

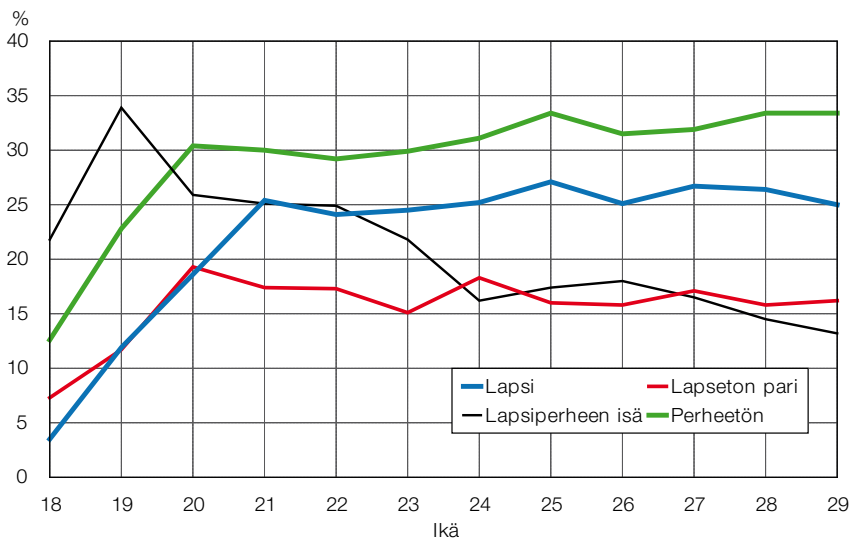
2.11 Syrjään jäämisen riski perhetyypin mukaan 2008

Todennäköisyys sille, ettei pääse työmarkkinoille tai opiskeluun vaihtelee henkilön oman perheaseman mukaan. Seuraavissa kuvioissa on laskettu syrjään jääneiden osuuksia perheaseman ja iän mukaan kotimaisille miehille ja naisille sekä erikseen vieraskielisille. Kuvioita tarkasteltaessa on pidettävä mielessä se, että maahanmuuttajien koulutustiedot puuttuvat suurimmalta osaltaan ja siksi, tässä tarkasteltuun kouluttamattomien luokkaan tulee sellaisiakin maahanmuuttajia, joilla tosiasiaassa on enemmän koulutusta kuin perusaste, sitä ei vaan tiedetä.

Kuviossa 35 näkyy, miten korkein riski jäädä ulkopuoliseksi, on yksinäisillä miehillä ja sen jälkeen lapsen asemassa olevilla. Ulkopuolisten osuus vaihtelee molemmilla 30 ja 40 prosenttien välillä. Pienin syrjään jäämisen riski on perheen isän tai lapsettomaan perheeseen kuuluvalla miehellä.

Naisilla syrjään jäämisen todennäköisyys on aina hieman korkeampi kuin miehillä, sen vuoksi, että osa äideistä jää työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle hoitamaan lapsiaan. Kuviossa 36 näkyy tämä ja se, että suurin riski jäädä ulkopuolelle on yksinhuoltajaäideillä. Ulkopuolisten osuus vaihtelee 40 ja 45 prosenttien välillä ja lähes yhtä korkea riski on lapsiperheiden äideillä. Miehillä pienin riski oli lapsiperheiden isillä. Naisilla pieni riski on lapsettomien pariskuntien naisilla ja yksinäisillä naisilla. Lapsen asemassa olevien naisten riski on samalla tasolla kuin yksinäisten naisten. Kuvien perusteella näyttää siltä, että naisten ulkopuolelle jäämisen riskin vaihteluväli on hieman suurempi kuin miehillä.

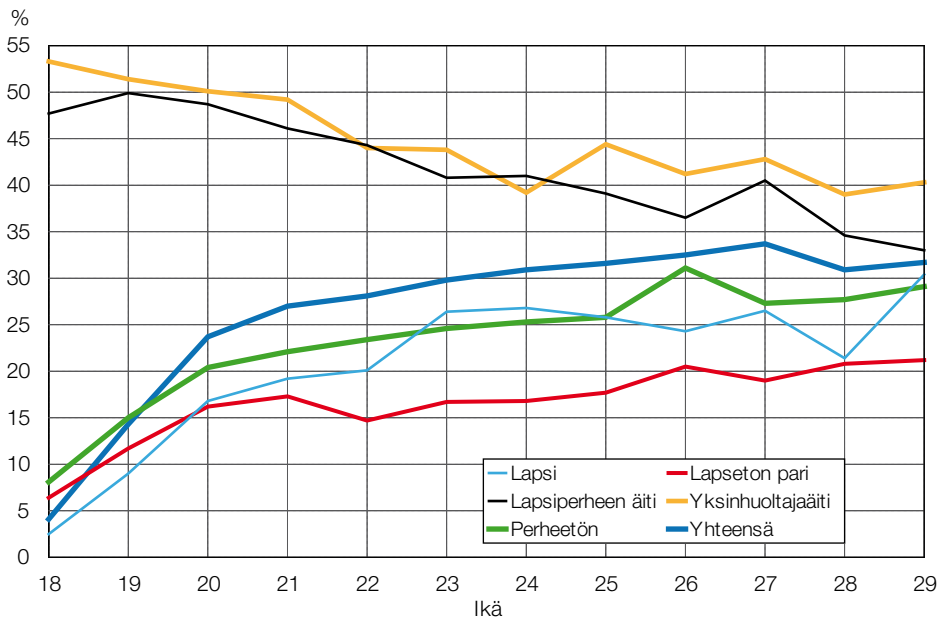
Kuvio 31. Miesten (kotimaiset) ulkopuolelle jäämisen riski perhetyypin mukaan 2008, 18–29-vuotiaat, perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

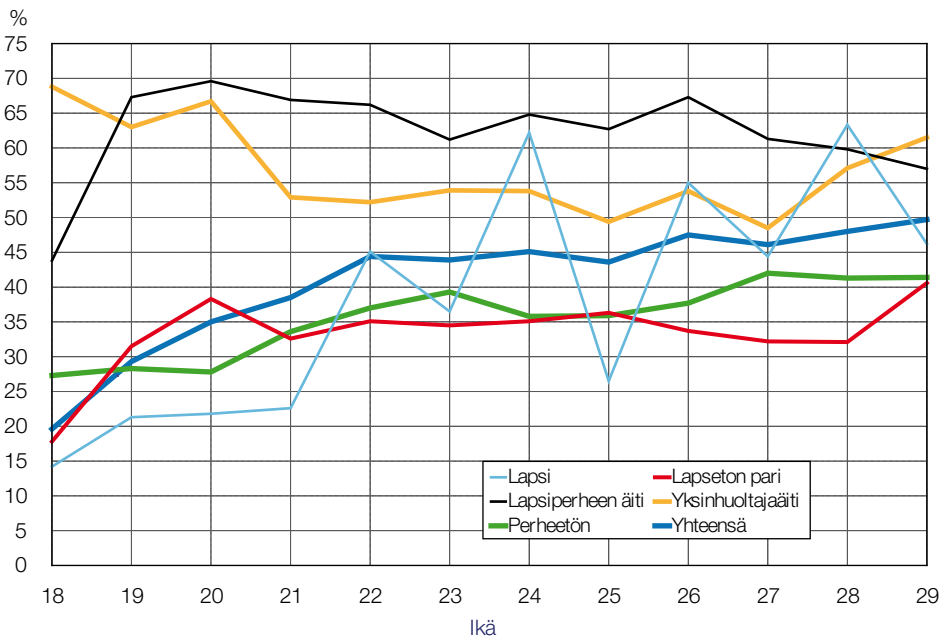
Ulkomaalaistaustaisilla miehillä korkein syrjän jäämisen riski on lapsiasemassa olevilla ja alin parisuhteessa olevilla lapsettomilla miehillä ja lähes samaa luokkaa perheiden isillä. Vieraskielisten naisten ulkopuolisiksi jäämisen riski on kauttaaltaan korkeampi kuin kotimaisten naisten. Kotimaisten yksinhuoltajanaisten syrjään jäämisen riski on 29-vuotiaana noin 40 prosenttia, mikä on 29-vuotiaiden naisten korkein arvo. 29-vuotiaana ulkomaalaistaustaisen lapsettoman naisen syrjään jäämisen riski on 40 prosenttia ja korkein arvo yksinhuoltajaäidillä lähes 65 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisten keskimääräinen riski on korkeimmillaan juuri 29-vuoden iässä, kun kotimaisilla naisilla korkein arvo on vähän aikaisemmin eli 27 vuoden iässä.

Kuvio 32. Naisten (kotimaiset) ulkopuolelle jäämisen riski perhetyypin mukaan 2008, 18–29-vuotiaat, perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 33. Vieraskielisten naisten ulkopuolelle jäämisen riski perhetyypin mukaan 2008, 18–29-vuotiaat, perusasteen koulutus

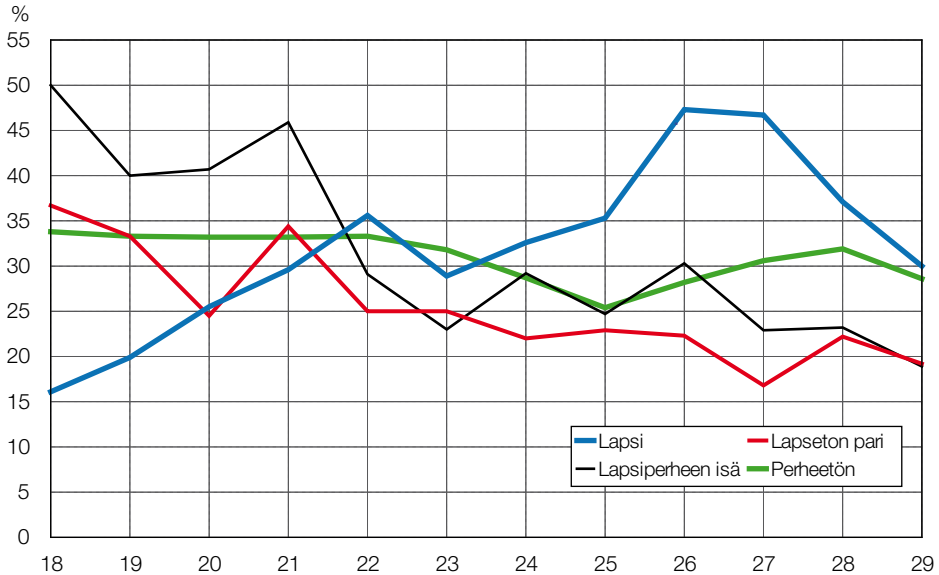

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Jo aiemmissa kuvissa on käynyt selväksi, että varsinkin kouluttamattomista naisista huomattava osa hoitaa kotona omia lapsiaan ja on siten työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Äitiys alkaa nosta koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien osuutta jo alle 20 vuotiailla, kotimaisia kieliä puhuvilla äideillä 30 ja 40 prosentin välille. Ulkomaisia kieliä puhuvilla äitiys nostaa osuuden jopa 50 prosenttiin ja se pysyy tällä tasolla 21 ikävuoden jälkeenkin. Vieraskielisten isien syrjässä olemisen todennäköisyys on 5–10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kotimaisten isien. Lapsettomana avio- tai avosuhteessa eläminen alentaa syrjään jäämisen riskiä sekä suomalaisilla, että ulkomaalaistaustaisilla. Ulkomaalaisilla riski putoaa noin neljänneksellä ja kotimaisilla lähes puoleen.

Myös lapsettomilla maahanmuuttajilla on hyvin korkea riski päätyä työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle. Kun suomalaisten riski peruskoulun jälkeen on 10–15 prosenttia niin vieraskielisillä se 65–75 prosenttia. Osuus kuitenkin nopeasti alenee, eli maahanmuuttajatkin aloittavat opiskelun tai työntöön. Kotimaisten lapsettomien ulkopuolisuus sen sijaan kasvaa noin 20 vuoden ikään saakka, jolloin se vaihtelee 20 ja 25 prosentin välillä. Ulkomaalaistaustaisten miesten ulkopuolisuus putoaa 25 ikävuoden paikkeilla samalle tasolle kuin suomalaisilla miehillä ja naisilla. Vieraskielisillä naisilla ulkopuolisten osuus pysyy kymmenisen prosenttiyksikköä korkeammalla tasolla aina 29 vuoden ikään saakka.

Kuvio 34. Vieraskielisten miesten ulkopuolelle jäämisen riski perhetyypin mukaan 2008, 18–29-vuotiaat, perusasteen koulutus

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.12 Vain ylioppilastutkinnon suorittaneiden syrjään jääminen 2008

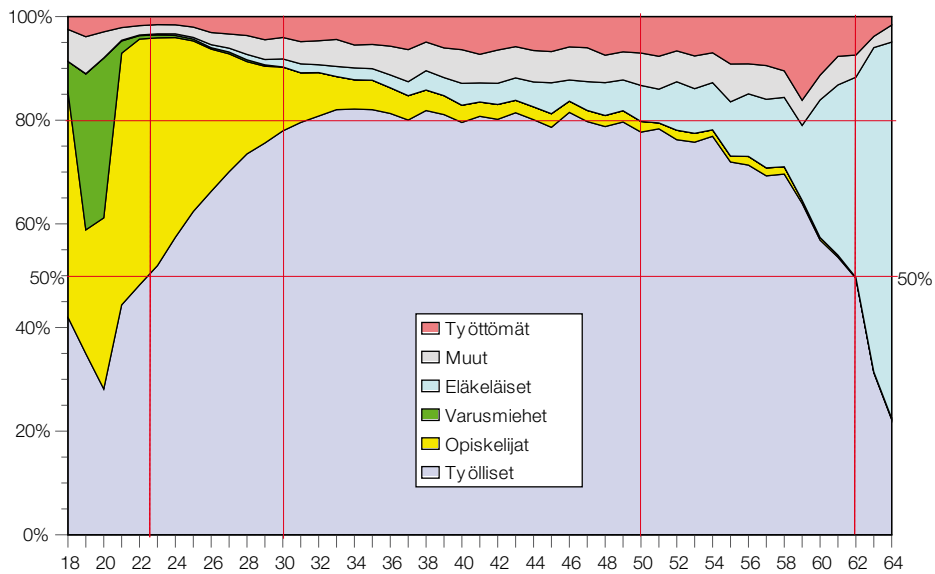
Ylioppilastutkinto luetaan jo keskiasteen tutkinnoksi eli ammattikoulun kanssa rinnasteiseksi. Nuorista, jotka ovat suorittaneet vain ylioppilastutkinnon, puolet on töissä 23 vuoden iässä ja noin 30–40 prosenttia on päätoimisia opiskelijoita ja loput ovat työttömiä tai muuten työmarkkinoiden ulkopuolella. Lisäksi miehistä jopa 20 prosenttia on varusmiespalvelustaan suorittamassa 20 ikävuoden molemmin puolin. Naisia asevelvollisuus ei häiritse ja siksi ylioppilasnaisista on enemmistö töissä jo ennen 20 vuoden ikää. Ylioppilasmiesten työllisyysaste saavuttaa 80 prosentin huipunsa 30 ikävuoden jälkeen ja pysyy tällä tasolla 50 vuoden ikään saakka. Lastenhoidon takia ylioppilasnaisten työllisyys ei nuorena nouse yhtä korkealle kuin miesten eikä se saavuta miesten tasoa myöhemminkään. Tästä syystä naisilla ryhmä ”Muut” pysyy miehiä suurempana 40 vuoden iän yläpuolelle saakka. Jatko-opintoja naiset kyllä harjoittavat yleisemmin kuin miehet. Ylioppilasnaiset siirtyvät eläkkeelle hie- man miehiä varhemmin.

Alle 30-vuotiaiden ryhmässä on ulkopuolisiksi jääneitä naisylioppilaita 6 700 ja miesylioppilaita 5 900 eli kumpiakkin noin 6 prosenttia kaikista ylioppilastut- kinnon varaan jääneistä tässä ikäryhmässä. Ulkopuolisten osuus on korkeimmil- laan, 11 prosentissa, heti ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeen, ennen kuin

jatko-opiskelupaikka tai työpaikka on löytynyt. Uudelleen se nousee yli kymmenen prosentin naisylioppilailla, kun he lähestyvät 30 vuoden ikää ja silloin ulkopuolisuu- den syynä on lasten vuoksi kotiin jääminen.

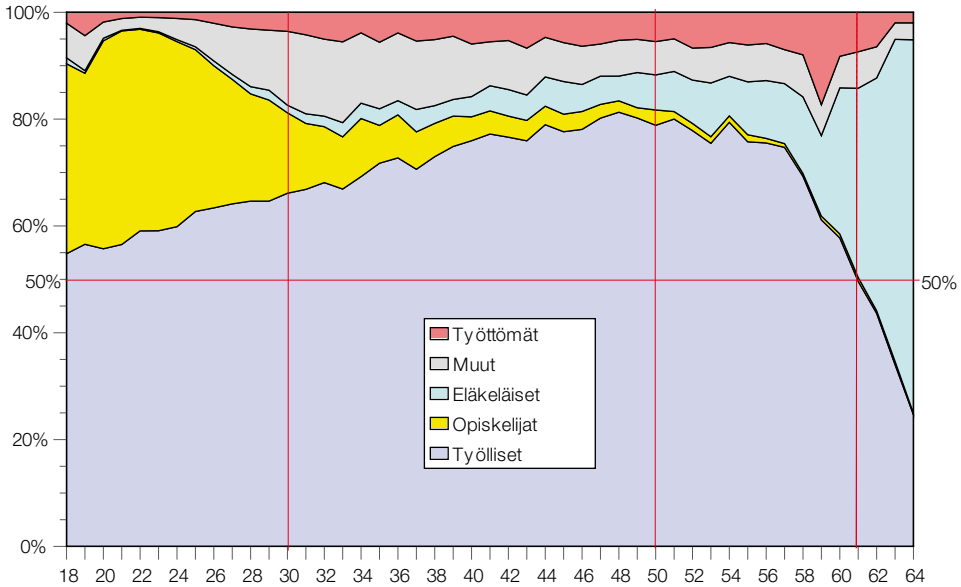
Ylioppilastutkinnon varassa on 29 vuoden iässä enää 4 200 miestä ja 2 800 naista, joista työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella on 410 miestä (8 %) ja 350 naista (15 %). Syrjään jääminen on siis huomattavasti vähäisempää, kun pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneilla. 29 vuotiaista perusasteen koulutuksen saaneista miehistä on ulkopuolisena 23 prosenttia ja naisista 38 prosenttia eli miehistä kolmin- kertainen määrä ja naista kaksi ja puolikertainen määrä. Ylioppilastutkinto siis joh- taa työmarkkinoille edelleen selvästi paremmin kuin pelkkä perusasteen tutkinto. 29 vuotiaan miesylioppilaan työllisyysaste on 76 ja naisylioppilaan 65 prosenttia, kun perusasteen miehellä se on 65 ja naisella 46 prosenttia.

Kuvio 35. Miesten päätoiminta iän mukaan 2008, vain ylioppilastutkinto

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 36. Naisten päätoiminta iän mukaan 2008, vain ylioppilastutkinto

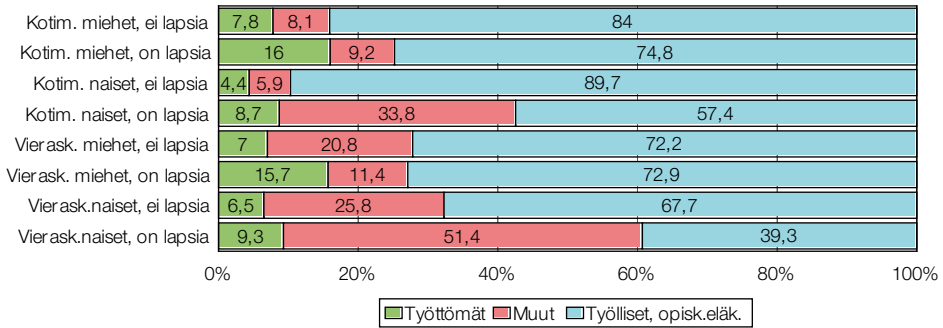
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.13 Nuoret kouluttamattomat toiminnan mukaan 2008

Lapsettomat, vieraskieliset miehet ovat yhtä paljon työttöminä kuin kotimaiset miehet, mutta syrjässä olevien luokassa heitä on kotimaisiin miehiin verrattuna kaksinkertainen määrä. Vieraskielisiä naisia on syrjässä olevien luokassa selvästi enemmän kuin kotimaisia naisia riippumatta siitä onko heillä lapsia vai ei. Vieraskielisillä, kouluttamattomilla naisilla on selvästi todennäköisempää olla ”kotiäitinä” työmarkkinoiden ulkopuolella kuin kotimaisilla naisilla. Työttömien osuus ei juuri poikkea kotimaisista naisista.

Alle 30-vuotiaita vain ylioppilastutkinnon suorittaneita naisia on syrjässä olevien ja työttömien aineistossa 6 800 ja miehiä 5 900 eli 6 prosenttia kaikista ylioppilasmiehistä ja naisista. Osuus on alimmillaan eli kolmessa prosentissa 21-23-vuoden iässä. Sen jälkeen naisilla osuus alkaa kasvaa äitiyslomien ja hoitovapaiden takia. Jopa 15 prosenttia 29-vuotiaista ylioppilasnaisista on syrjässä tai työttömänä.

Kuvio 37. Kouluttamattomien 15–29-vuotiaiden toiminta äidinkielen mukaan 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.14 Ulkopuolisten ja työttömien työ- ja työttömyyskuukaudet

Ulkopuolisten ryhmään kuuluvista 17 000 naisesta lähes 12 600 ei ole ollut lainkaan työttömyyttä ja samaan ryhmään kuuluneista 15 400 miehestä 10 200:lla ei ollut työttömyyskuukausia vuonna 2008. Työttömien ryhmään kuului 5 300 naista ja 10 500 miestä, joilla kaikilla on määritelmän mukaan täytynytkin olla työttömyyttä. Työttömistä naisista yli puolella työttömyyttä on ollut 4 kuukautta tai enemmän, 10 500 miehestä 6 300 on vähintään 4 työttömyyskuukautta. Varsinaisia pitkäaikaistyöttömiä, jolloin työttömyys on kestänyt 12 kuukautta, on aika vähän eli 300 naista ja 700 miestä.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on se, että muuten ulkopuolella olevien ryhmässä on 450 naista ja 800 miestä, joiden työttömyys on kestänyt ainakin puoli vuotta. Heillä työttömyysjakso on päättynyt ja he ovat joutuneet korvauksien ja työvoimatoimenpiteiden ulkopuolelle. Syrjässä olevien ja työttömien ryhmien välillä on siirtymisiä koko vuoden, mutta vuoden vaihteen tilanne ratkaisee, kumpaan ryhmään kouluttamaton nuori luokitellaan. Kun työttömien ryhmästä siirtyy ryhmään muut, on saattanut käydä niin, että henkilö ei enää täytä työttömän työnhakijan kriteereitä tai hänet on pantu karenssiin tai ohjattu opiskeluun, mutta opintojen aloittaminen ei ole onnistunut. Työttömänä pidempään olleiden osuus kasvaa, kun siirrytään ikäluokissa ylemmäs, 25–29-vuotiaista miehistä jopa 40–50 prosenttia on ollut ainakin puoli vuotta työttömänä. Tämä kertoo siitä, että heikoimmin koulutetuilla työttömyys helpoimmin pitkittyy.

Ulkopuolisten ja työttömien työttömyyskuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus												
	Työttömät						Muut työv. ulkop. ol.					
	Yht.	Ei tyött. kk.	-3 kk	4-6 kk	7-11 kk	12 kk	Yht.	Ei tyött. kk.	-3 kk	4-6 kk	7-11 kk	12 kk
Yht.	15851	0	6610	4111	4130	1000	32402	22817	6097	2240	1231	17
	100	0	41,7	25,9	26,1	6,3	100,0	70,4	18,8	6,9	3,8	0,1
Miehet	10516	0	4246	2750	2823	697	15469	10202	3175	1301	781	10
	100	0	40,4	26,2	26,8	6,6	100,0	66,0	20,5	8,4	5,0	0,1
Naiset	5335	0	2364	1361	1307	303	16933	12615	2922	939	450	7
	100	0	44,3	25,5	24,5	5,7	100,0	74,5	17,3	5,5	2,7	0,0

Ulkopuolisten ja työttömien työkuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus										
	Työttömät					Muut työvoiman ulkopuolella olevat				
	Yht.	Ei työkk.	-3 kk	4-6 kk	7-12 kk	Yht.	Ei työkk.	-3 kk	4-6 kk	7-12 kk
Yht.	15270	7537	2360	1671	3702	24892	20643	3007	805	437
	100	49,4	15,5	10,9	24,2	100,0	82,9	12,1	3,2	1,8
Miehet	10219	4705	1531	1181	2802	11533	9209	1708	424	192
	100	46,0	15,0	11,6	27,4	100,0	79,8	14,8	3,7	1,7
Naiset	5051	2832	829	490	900	13359	11434	1299	381	245
	100	56,1	16,4	9,7	17,8	100,0	85,6	9,7	2,9	1,8

Osalla ulkopuolisia ja työttömiä on ollut myös työkuukausia vuonna 2008. Työttömistä miehistä yli puolella on ollut ainakin jonkin verran työtä ja muuten ulkopuolisista 20 prosenttia on ollut myös työssä. Työttömistä naisista 44 ja ulkopuolisista 15 prosentilla on ollut työtä vuoden 2008 aikana. Ulkopuolisista miehistä 35 ja naisista 25 prosentilla on ollut työttömyyskuukausia vuoden 2008 aikana. Työttömyyskuukaudet tarkoittavat sitä että työttömistä siirtyy väkeä ulkopuolisiin ja myös päinvastoin ja että myös työn ja ulkopuolisuuden välillä on siirtymiä ja ne ovat suurempia kuin työttömyyden ja työn välillä. Vuonna 2008 taantuma alkoi, ja varsin moni nuori, ehkä vielä pätkätyöläinen menetti työpaikkansa ja päätyi sitten joko työttömäksi tai muuten työmarkkinoiden ulkopuolelle. Myös opiskelusta siirtyy keskeyttäneitä työttömien ja ulkopuolisten ryhmään. Työ- ja työttömyyskuukaudet paljastavat sen, että sekä työttömien että ulkopuolisten ryhmät ovat yhden poikkileikkaushetken varantoja, jotka ovat muuttuvat jo samankin vuoden aikana ja jatkavat muustaan seuraavina vuosina.

Työttömillä oli vuoden 2008 aikana keskimäärin 5,1 työttömyyskuukautta, 3,2 työkuukautta ja muissa toiminnoissa he olivat keskimäärin 3,6 kuukautta. Työttömien sijoitustyöstä kertyy työluukausia normaaliin tapaan ja työvoimakoulutus taas luetaan opiskeluksi, kuten muukin opiskelu. Muut toiminnot tässä ovat ulkopuolisuutta, mutta myös opiskelua ja varusmiespalvelua. keskimääräiset kuukaudet kuvaavat kuitenkin, että jopa suurin osa vuotta 2008 käytettiin muihin toimintoihin kuin työttömyyteen. Ulkopuoliset ovat selvästi enemmän vain ulkopuolisia: heillä oli keskimäärin

vain puoli työkuukautta ja 1,2 työttömyyskuukautta eli loput 10,3 kuukautta vuodesta he olivat muussa toiminnassa. Toki heilläkin muu toiminta voi olla myös opiskelua tai varusmiespalvelua. Ehkä juuri työvoimatoimenpiteen lisäävät työttömien työ- ja muita kuukausia verrattu ulkopuolisiin, joihin ei näitä toimenpiteitä kohdisteta.

Työttömien ja ulkopuolisten keskimääräiset työ- ja työttömyyskuukaudet 2008			
	Työkuukausia	Työttömyyskuukausia	Muita kuukausia
Työttömät	3,2	5,1	3,6
Ulkopuoliset	0,5	1,2	10,3
Vain perusasteen koulutus, ikä 18 -29-v.			

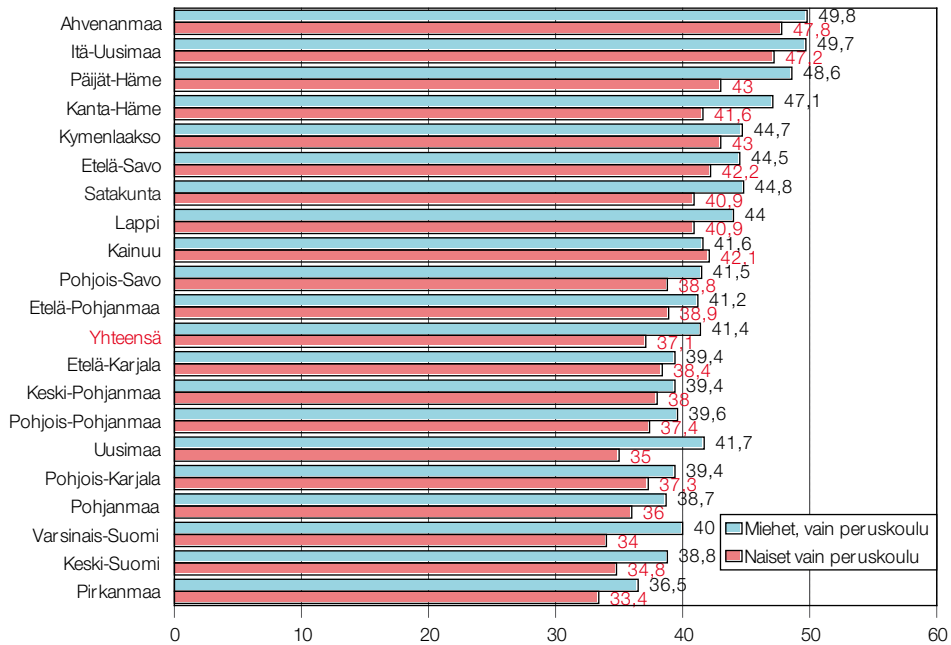
Taulukko osoittaa sen, että vuoden aikanakaan ei ole vain yhdenlaista toimintaa, vaan siirtymiä on eri toimintoluokkien välillä kaiken aikaa.

2.15 Syrjään jääminen maakunnittain

Nuorten koulutusasteessa on alueittaisia eroja, mutta lopullisten erojen selvittäminen on hankalaa sen vuoksi, että nuorilta koulutus on vielä kesken vielä 29-vuotiaankin ja se täydentyy vuosien mittaan. Juuri kukaan 15-17-vuotias ei vielä ole ehtinyt suorittaa muuta kuin perusasteen tutkinnon. Ahvenanmaa poikkeaa muista maakunnista siinä suhteessa, että huomattava osa maakunnan nuorista opiskelee ulkomailla, lähinnä Ruotsissa ja osa ulkomailla suoritetuista tutkinnoista jää Suomen tutkintorekisterin ulkopuolelle. Myös maahanmuuttajien tutkintotiedot jäävät suurimmalta osin tuntemattomiksi. Hiukan yllättäen, vähiten suoritettua tutkintoja on Uudenmaan ympärysmakunnissa: Itä-Uudellamaalla, Päijät-Hämeessä, Kanta-Hämeessä ja Kymenlaaksoissa. Tähän voisi ehkä olla se selitys, että koulusta saaneet nuoret muuttavat näistä maakunnista ja maakuntiin jää jäljelle kouluttamattomia nuoria. Erot ovat samansuuntaisia miehillä ja naisilla. Alue-erot ovat suuria, sillä ääripäissä (Ahvenanmaata lukuun ottamatta) Pirkanmaalla noin kolmannes 15-29-vuotiaista miehistä ja naisista on vaille perusasteen jälkeistä tutkintoa, kun Itä-Uudellamaalla noin puolelta miehistä ja naisista puuttuu perusasteen jälkeinen tutkinto.

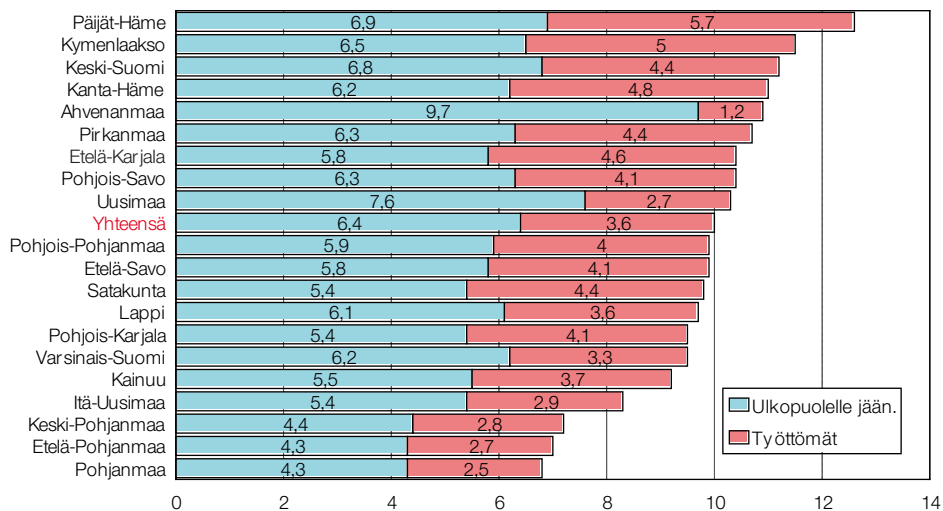
Maahan muuttaneiden tiedossa oleva koulutus on vähäisempää, miehistä 72 prosentilla ei ole tai ei ainakaan ole rekisteröitynä mitään perusasteen jälkeistä koulutusta. Naisista 64 prosentilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta ainakaan tiedossa, kun kotimaisten nuorten vastaavat luvut ovat miehillä 41 ja naisilla 37 prosenttia. Kuvioissa 42-44 on esitetty kuinka suuri osa kouluttamattomista nuorista on työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella eri maakunnissa. Kotimaisista nuorista 6 prosenttia on ulkopuolella ja 4 prosenttia työttömänä. Ulkopuolella olevien osuus vaihtelee Pohjanmaan 4:stä Päijät-Hämeen 7 prosenttiin ja työttömien osuus Pohjanmaan kolmesta Päijät-Hämeen 5 prosenttiin. Yhteensä Päijät-Hämeessä on kaksinkertainen määrä ulkopuolisia ja työttömiä Pohjanmaahan verrattuna. Työttömyys vaihtelee alueittain vielä enemmän kuin muu ulkopuolisuus.

Kuvio 38. Vain perusasteen suorittaneiden (hotimaiset) osuus 15–29-vuoti-
aista (%).

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

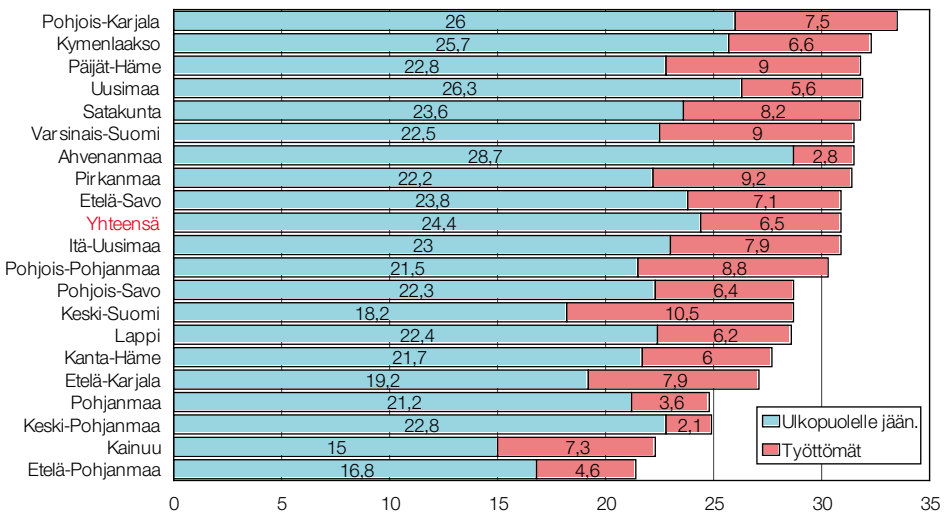
Kuvio 39. Syrjässäoloriski (%) maakunnittain 2008, 15–29-vuotiaat vain
peruskoulun suorittaneet, hotimaiset

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Ulkomaalaistaustaisten ulkopuolisuus on koko maan tasolla noin nelinkertaista kotimaisiin verrattuna ja alueittaiset erot vielä suurempia kuin kotimaisilla. Pohjois-Karjalassa työttömiä ja ulkopuolisia on noin kolmannes ja Etelä-Pohjanmaalla viidenes. Luvut ovatkin alhaisimpia Pohjanmaan maakunnissa, Kainuussa ja Etelä-Karjalassa. Korkeimmat luvut ovat Pohjois-Karjalassa, Kymenlaaksossa, Päijät-Hämeessä. On vaikeata selittää mikä eroja aiheuttaa, ehkä maahan muuttaneiden työmarkkinat ovat keskimääräistä paremmat Pohjanmaan maataloudessa ja Etelä-Karjalan kaupan toimialalla. Työttömyydessä on tietenkin alueittaisia eroja, jotka näkyvät ja lisäksi korkean ulkopuolisuuden alueilla saattaa olla vastaanottokeskuksia, joihin saapuvat nuoret voivat olla pitkään työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella.

Kuvio 39b. Syrjässäoloriski (%) maakunnittain 2008 (15–29-vuotiaat) vain peruskoulun suorittaneet, vieraskieliset.

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

2.16 Huostassa olleiden ulkopuolisuus

Seuraava tarkastelu huostassa olleista nuorista perustuu Tarja Heinin ja Marianne Johnsonin selvitykseen huostassa olleista nuorista¹⁵. Tässä kiinnitetään huomiota erityisesti huostassa olleiden jäämisen työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle. Huostassa olleet ovat osittain mukana tämän selvityksen ulkopuolisissa ja työttömissä, koska heilläkin koulutus jää enemmistöllä pelkkään perusasteeseen. Vuosien 1991 ja 2008 välillä on huostaan otettuna ollut 12 700 nuorta, joista poikia 6 500 ja tyttöjä 6 200. Huostassa olleita ei saada erotetuksi kohdejoukosta ja siksi heitä tar-

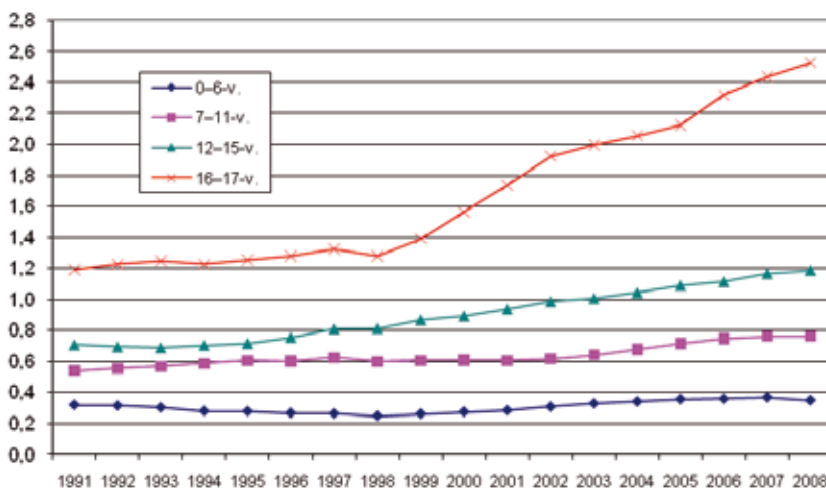
15 Tarja Heino ja Marianne Johnson: Huostassa olleet lapset nuorina aikuisina huostaanoton vaikutuksia nuorten myöhemmälle ulkopuolisuudelle teoksessa Ulla Hämäläinen ja Olli Kangas (toim): Perhepirissä Kela 2010,

kastellaan lyhyesti erikseen. Huostassa olleiden mahdollisuudet opiskelu- ja/tai työpaikan saantiin näyttävät heikolta. Heinin ja Johnsonin käyttämä yläikäraja on 24 vuotta, kun tässä tarkastelussa käytetään 29 vuoden ikärajaa.

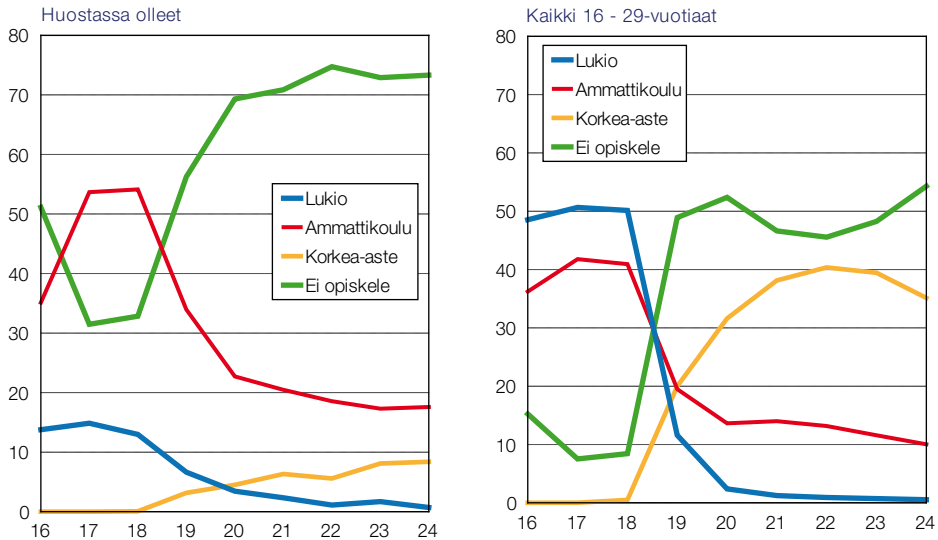
Huostassa olleiden vuosittaiset määrät ovat koko tarkastelukauden kasvaneet ja tällä hetkellä esim. 16–17-vuotiaista on huostassa jopa 2,5 prosenttia. Heino ja Johnson ovat artikkelissaan selvittäneet näiden nuorten pääsyä opiskeluun ja/tai työelämään ikävälillä 16–24 vuotta. Huostassa olleista miehistä 64 prosenttia jää perusasteen tutkinnon varaan ja naisista 47 prosenttia. Koko väestön miehistä 20 ja naisista 13 prosentilla on pelkkä perusasteen tutkinto 24-vuoden iässä. Huostassa olleiden koulutustaso jää paljon keskimääräistä heikommaksi.

Huostassa olleet opiskelevat 17–18-vuotiaina ammattikouluissa lähes yhtä yleisesti kuin koko väestökin, mutta lukioissa paljon harvemmin. Heistä vain 15 prosenttia käy lukioita, kun koko väestöstä lukiota käy noin puolet. Opiskelu ei myöskään jatku myöhemmällä iällä, sillä 20 vuotta täyttäneistä huostassa olleista yli 70 prosenttia ei enää opiskellut. Koko väestön yli 19-vuotiaista opiskelee vielä puolet. Huostassa olleista vain pieni osa suorittaa jatko-opintoja ja sen vuoksi enemmistöllä miehistä ja naisistakin miltei puolella koulutus jää pelkkään peruskouluun. Peruskoulun varassa olevien osuus on sekä miehillä että naisilla kolminkertainen verrattuna koko väestöön. Huostassa olleiden asema työmarkkinoilla jää jatkossakin heikoksi. Seuraavassa taulukossa on ulkopuolisiksi laskettu työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella olevat, työttömät ja omaa lastaan hoitavat. Jo 19-vuotiaina 34 prosenttia huostassa olleista on ulkopuolelle jääneitä ja osuus kasvaa 39 prosenttiin 22 vuoden iässä. Kaikista 15–24-vuotiaista on ulkopuolisia suurimmillaan 9 prosenttia 19-vuoden iässä. Huostassa olleiden ulkopuoliseksi jäämisen todennäköisyys on 4–5-kertainen koko ikäryhmään verrattuna. Tässä vertailussa ovat kaikki 15–24-vuotiaat, eikä joukkoa ole rajattu vain perusasteen tutkinnon suorittaneisiin.

Kuvio 40. Huostassa olleiden osuus ikäluokista 2008.

Kuvio 41. Huostassa olleet ja kaikki 16–29-vuotiaat opiskelijat oppilaitostyy-
pin mukaan 2008.

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto, THL:n lastensuojelurekisteri

Huostassa olleet poikkeavat koko väestöstä myös siinä, että heillä on paljon aikaisemmin lapsia. Vanhempien – tässä lähinnä äitien – osuus on huostassa olleilla jopa monikertainen koko väestöön verrattuna. 20-vuotiaista huostassa olleista 5,7 prosentilla on lapsia, kun koko väestöstä lapsia on samassa iässä vasta 1,5 prosentilla. 24-vuotiaina huostassa olleista 7,3 prosentilla on lapsia ja koko väestöstä 2,8 prosentilla. Varhainen vanhemmuus on selvästi yleisempää huostassa olleilla kuin saman ikäisillä yleensä.

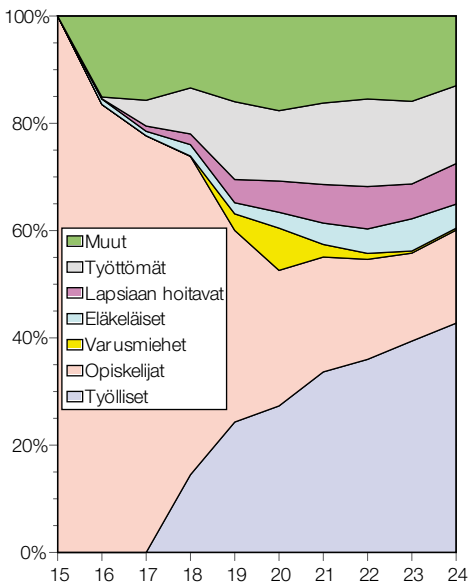
Huostassa olleiden perheasemaa leimaa suuri yksineläjien osuus: 18-vuotiaista 63 prosenttia elää yksin. Osa yksineläjistä on myös laitoksessa. Vielä 24-vuoden iässäkin yksineläjiä on miltei puolet eli 47 prosenttia. Kaikista 18 vuotiaista elää yksin vain viidesosa huostassa olleiden osuudesta eli 12 prosenttia. Koko väestölläkin yksinelävien osuus kasvaa nuoruusvuosina ja 24-vuotiaista asuu yksin 38 prosenttia, kun huostassa olleista asuu 9 prosenttiyksikköä enemmän yksin. Perheasemassa näkyy myös huostassa olleiden varhaisempi vanhemmuus, kun äitien ja isien osuus nousee 24-vuoden iässä 26 prosenttiin eli 11 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin koko väestöllä. Huostassa olleista vain pieni osa palaa lapsen asemaan. 18 vuoden iässä heistä on 24 prosenttia lapsen asemassa kuin kaikista 18-vuotiaista on lapsen asemassa 82 prosenttia. Huostassa olleet joutuvat itse vastaamaan omista tulevaisuuden suunnitelmistaan paljon nuorempi kuin nuoret yleensä.

Huostaan otettujen toiminnoissa ikävälillä 15–24 on suuria eroja verrattuna kaikkiin nuoriin. Ulkopuolisina olevia on huostaan otetuista noin 15 prosenttia kaikissa ikävaiheissa. Kun 18 vuoden iästä alkaen myös työttömiä on viitisentoista prosenttia,

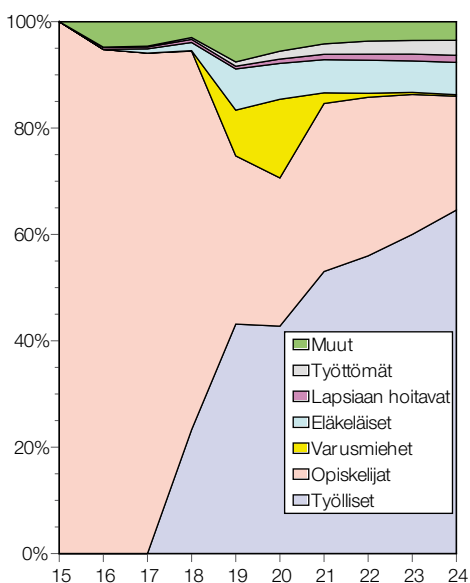
niin yhteensä ulkopuolisia on yli 35 prosenttia, laitoshoidossa olleista miehistä jopa 52 ja laitoshoidossa olleista naisista 28 prosenttia. Kaikista nuorista ulkopuolella ja työttömän on vain 5-6 prosenttia eli huostassa olleella on 4-5-kertainen todennäköisyys päätyä työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle kuin kaikilla nuorilla. Huostaan otettujen ulkopuolella olemista alentaa jonkin verran se, että heistä rupeaa äideiksi selvästi useampi kuin koko väestöstä. 24-vuotiaana huostaan otetuista jopa 8 prosenttia hoiti omaa lastaan, kun koko väestöstä heitä on vain yksi prosentti. Huostassa olleista naisista noin 15 ja kaikista naisista 2 prosenttia on äitejä tuossa iässä. Huostassa olleiden ulkopuolisuutta kasvattaa myös se, että he ovat paljon vähemmän työssä ja opiskelussa kuin kaikki 15-24-vuotiaat.

Huostassa ole merkitsee siis hyvin pitkään jatkuvia seuraamuksia nuorten elämässä. Suurimmalta osalta menevät jatkokoulutusmahdollisuudet, kun lukio on jäänyt suorittamatta. Jatkokoulutuksen puute tarkoittaa myöhemmin hyvin heikkoja työllistymismahdollisuuksia verrattuna koulutettuihin.

Kuvio 42. Huostassa olleiden päätoiminta iän mukaan 2008

Kuvio 43. Kaikkien 15-29-vuotiaiden päätoiminta iän mukaan 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

3 Paneeliseuranta

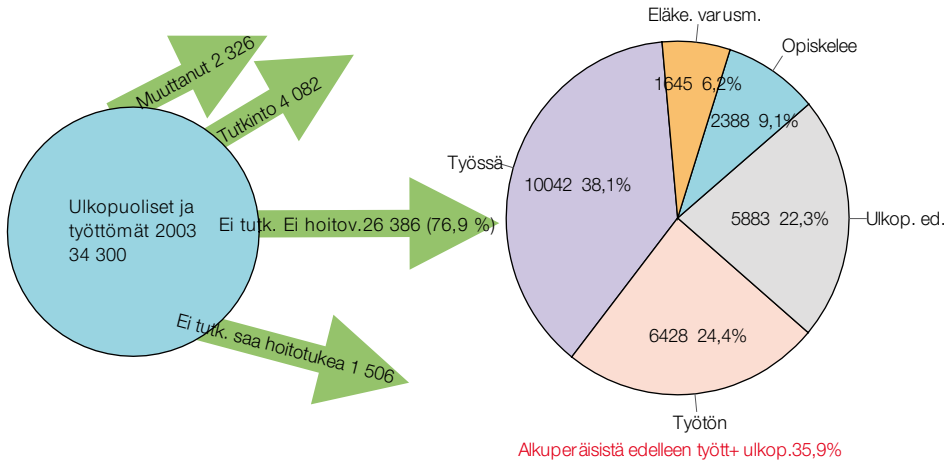
3.1 Ulkopuolisten ja työttömien seuranta 2003–2008

Tässä osassa seurataan vuoden 2003 kouluttamattomia työttömiä ja muuten ulkopuolella olevia vuoteen 2008 ja katsotaan mitä muutoksia heidän tilanteessaan on tapahtunut. Osa on opiskellut ja suorittanut tutkinnon, osa opiskelee edelleen, osa on töissä, osa muuttanut maasta, osa siirtynyt eläkkeelle ja osa on perhevapailla viiden vuoden kuluttua. Viisi vuotta on niin pitkä aika, että sen sisälläkin on voinut tapahtua useita muutoksia esim. työttömyys- ja työjaksoja voi olla monia. Myös opiskelu on voinut keskeytyä jopa useita kertoja. Vuonna 2003 tutkimusjoukko on muodostettu aivan samalla tavalla kuin vuonna 2008 eli on poimittu kaikki vailla tutkintoa olevat 15–29-vuotiaat työttömät ja työelämän ja opiskelun ulkopuolella olevat, joita oli 52 500 henkilöä. Vuoden 2008 aineistossa heitä oli 4 000 vähemmän.

Kuvion pääviesti on se, että viiden vuoden seurantajakson jälkeen enää vähemmistö, runsas kolmannes, alkuperäisistä ulkopuolisista on viiden vuoden kuluttua-kin työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Tämän vähemmistön suuruus vaihtelee hieman naisten ja miesten välillä sekä eri ikäluokissa. Ulkopuolisena ja työttömänä pysyminen on todennäköisempää iäkkäämmillä kuin nuorimmilla, vaikka työttömien ja syrjässä olevien lukumäärä on suurempi nuorissa ikäluokissa. Nuorimmista suurempi osa suorittaa seuranta-aikana tutkinnon tai aloittaa opiskelun kuin vanhemmista. Ulkopuolisten ja työttömien joukko supistuu muutenkin, sillä osa oli muuttanut maasta (tai kuollut) viiden vuoden seuranta-aikana. Eniten muuttaneita oli lähtenyt ryhmän ”muut työvoiman ulkopuolella olevat” vanhimmista ikäryhmistä. Muuttaneista noin puolet oli ulkomaalaistaustaisia.

Kuvio 44. Ulkopuolella ja työttöminä olevat 2003, 18–29-vuotiaat (pl. hoitovapaa)

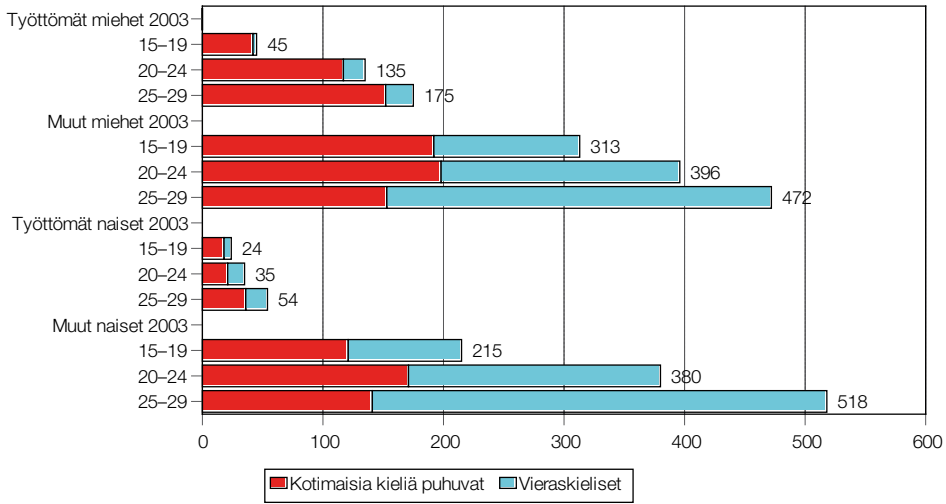
Vuoden 2003 jäljellä olevien ulkopuolisten ja työttömien toiminta 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Toimintamuutoksia tarkastellaan vain niiden henkilöiden osalta, jotka olivat maassa sekä vuoden 2003 ja 2008 lopussa. Vuoden 2003 kouluttamattomia, 18–29-vuotiaita ulkopuolisia ja työttömiä (34 300) seurataan vuoteen 2008 ja katsotaan mihin tiloihin he ovat päätyneet. Hoitovapaalla olevat eivät ole mukana tarkastelussa. Ikä on määritelty vuonna 2003, joten vuonna 2008 kaikki ovat viittä vuotta vanhempia. Tutkinnon suoritti 4 100 ja 2 800 opiskelee edelleen. Maasta muuttaneita (tai kuolleita) on 2 300, perhevapaille on siirtynyt 1 500, töissä on 10 000 sekä eläkkeellä tai armeijassa 1 600. Työttömiä on 6 500 ja ulkopuolisia 5 900 eli yhteensä 36 prosenttia alkuperäisestä joukosta. Toisaalta 64 prosenttia ei enää ole ulkopuolisten ja työttömien joukossa. Joukosta poistuminen on vilkkainta nuoremmilla ja naisilla todennäköisempää kuin miehillä. Nuorimmat suorittavat eniten tutkintoja ja myös opiskelevat eniten. Maasta muuttavista enemmistö muista ulkopuolisista on enemmistö ulkomaalaistaustaisia kaikissa nais- ja miesikäryhmissä 15–19-vuotiaita lukuun ottamatta. Työttömänä olleista muuttajista ulkomaalaistaustaiset ovat vähemmistönä.

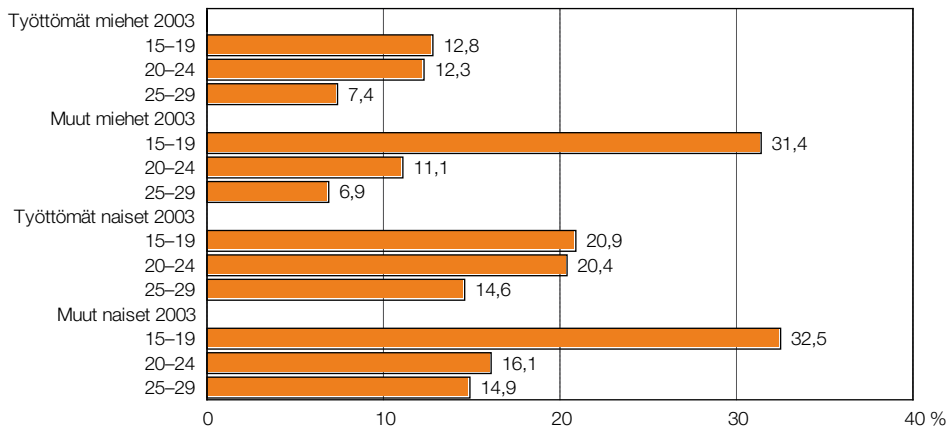
Kuvio 45. Vuonna 2003 työttömiin ja ryhmään ”Muut” kuuluvista eivät enää 2008 tutkimusjoukossa (maasta muuttaneet, kuolleet)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Opiskelu ja tutkinnon suorittaminen vähenee ulkopuolisilla ja työttömillä nopeasti iän karttuessa. Kuviossa 49, on laskettu tutkinnon suorittaneiden osuuksia iän ja sukupuolen mukaan erikseen työttömänä ja ulkopuolisena olleille nuorille, joilla alussa ei ollut kuin perusasteen koulutus. Ulkopuolelle ja työttömiksi joutuneet naiset ovat viiden seurantavuoden aikana suorittaneet paljon enemmän tutkintoja kuin miehet. Työttömissä tutkinnonsuorittajanaisia on 8 prosenttiyksikköä enemmän kuin miehissä ja ryhmässä ”muut”, naisilla on eroa miehiin 1–8 prosenttiyksikköä. Eniten eroa on vanhimmissa ikäryhmissä.

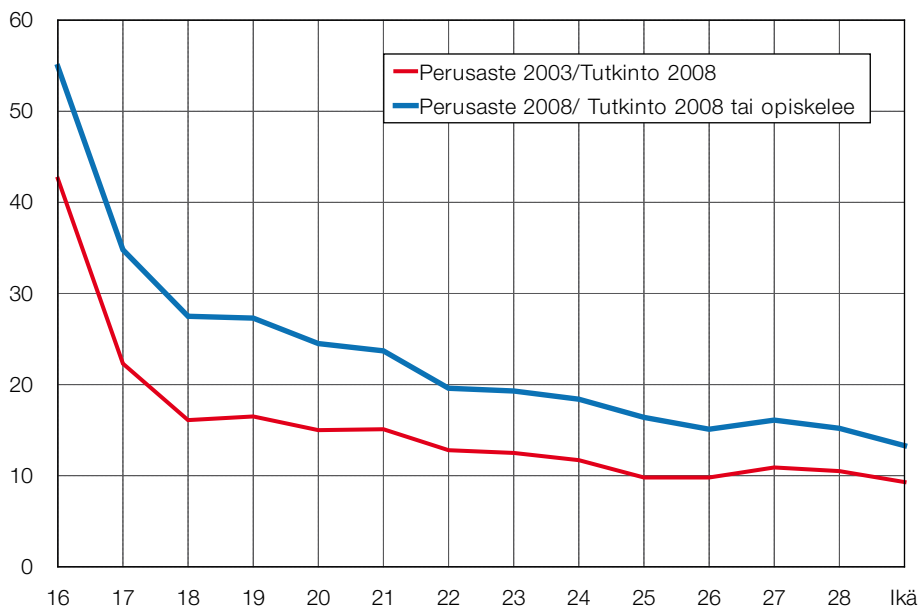
Kuvio 46. Vuonna 2003 työttömiin ja ryhmään ”Muut” kuuluvista tutkinnon suorittaneet vuoden 2008 loppuun mennessä.

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Myös opiskeluun hakeutumisen vähenee nopeasti iän karttuessa. 16-vuotiaista ulkopuolisista yli puolet on suorittanut tutkinnon tai jatkaa opintojaan 21-vuotiaana, 22-vuotiaista vain 20 prosentilla on tutkinto tai opiskelupaikka viiden vuoden kuluttua ja 28 vuotiaista enää 15 prosentilla. Niistä ulkopuolisista, joilla ei 25-vuotiaana ole perusasteen jälkeistä tutkintoa tai kesken olevia opintoja näyttää 90 prosenttia jäävän vaille jatkokoulutusta. Jos opiskelua ei aloiteta nuorena, tulee sen aloittaminen myöhemmin yhä epätodennäköisemmäksi. Jo 16-vuotiaana yksi ulkopuolinen vuosi pudottaa myöhemmän koulutustason paljon keskimääräistä alemmas. Jos ulkopuolisuus kestää pidempään, niin 80–90 prosenttia nuorista jää vaille koulutusta. Olisi parasta, jos kaikki pääsisivät perusasteen jälkeen heti jatko-opintoihin.

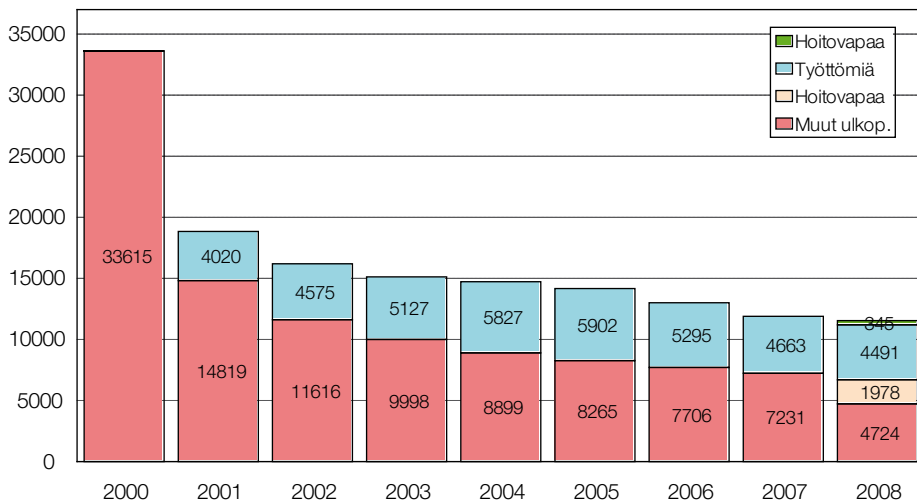
Kuvio 47. Vuoden 2003 perusasteen tutkinnon suorittaneista ulkopuolisista ja työttömistä on vuonna 2008 suorittanut jonkin perusasteen jälkeisen tutkinnon tai yhä opiskelee

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

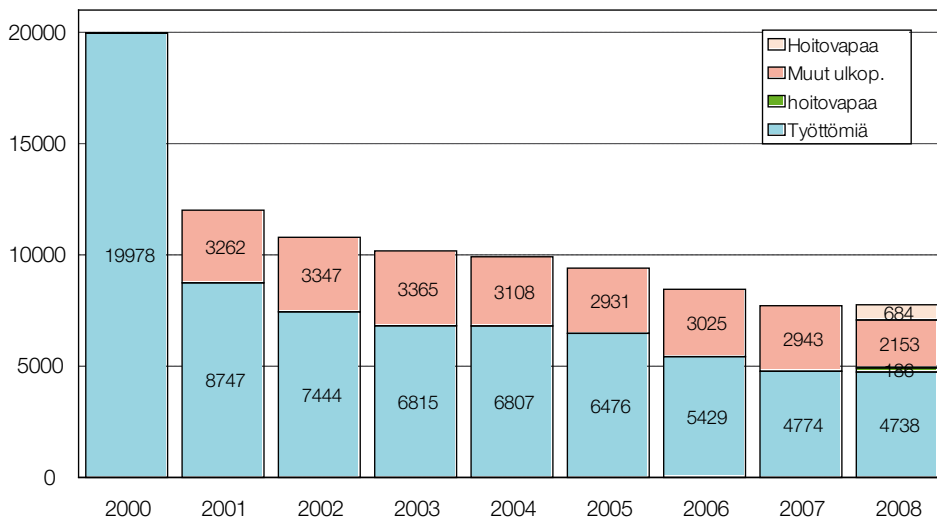
Työttömillä kuvio on hyvin samanlainen. Vuoden 2000 lopun 20 000 nuoresta työttömästä on 12 000 työttömänä tai ulkopuolisena seuraavan vuoden lopussa (60 %). Ensimmäisen poistumisvuoden jälkeen kato putoaa ensin 1 200 sitten, sitten 600 ja 200:aan. Työttömistä vielä pienempi osa kuin ulkopuolisista lähtee hoitovapaalle. Lähtijöistä valtaosa lähtee heti parina ensimmäisen vuotena ja sen jälkeen poistumavirta tyrehtyy miltei kokonaan. Työttömistä on kahdeksan vuoden jälkeenkin työttömänä tai ulkopuolisena 8 000 eli lähes 40 prosenttia. Kun ulkopuolisia ja työttömiä autetaan koulutukseen ja työelämään niin toimien pitää tapahtua nopeasti.

Kuvio 48a. Vuoden 2000 ulkopuolisista pysynyt ulkopuolisten ja työttömien luokissa vuosina 2001–2008 (vuonna 2000 15–29-vuotiaat, vain perusasteen houlutus)

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 48b. Vuoden 2000 työttömistä pysynyt työttömien ja ulkopuolisten luokissa vuosina 2001–2008 (vuonna 2000 15–29-vuotiaat, vain perusasteen houlutus)

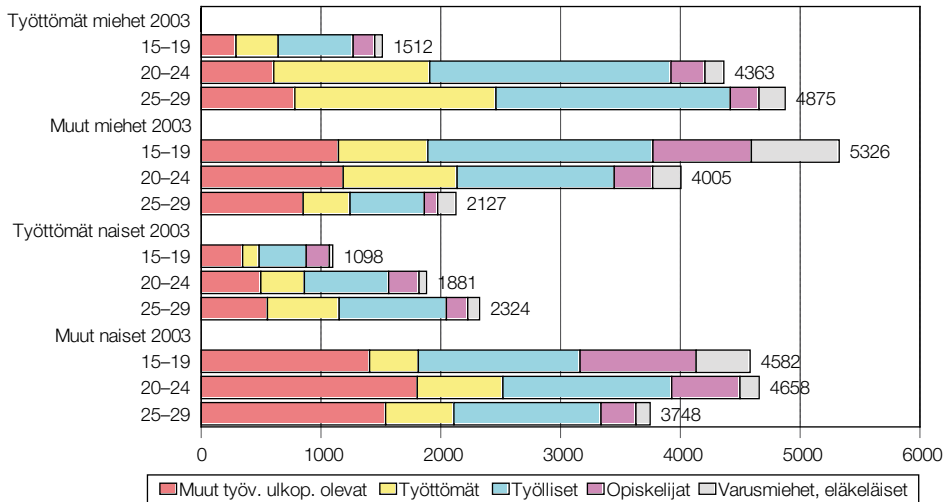
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Niistä työttömistä, jotka eivät suorittaneet tutkintoa, oli 29 prosenttia edelleen työttömänä ja 16 prosenttia muuten ulkopuolisena. Työssä oli 43 prosenttia ja opiskelussa 8 prosenttia. Muista ulkopuolisista 17 prosenttia oli työttömänä, edelleen ulkopuolella 28, työssä 34 ja opiskelemassa 13. "Muut"-ryhmään kuuluneet suorittavat enemmän tutkintoja kuin työttömät ja opiskelevat useammin. Työttömät olivat useammin töissä kuin ulkopuoliset. Ilman tutkintoa 45 prosenttia työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista on samassa tilassa, 55 prosenttia on töissä, opiskelemassa tai varusmiehinä. Työttömyys on molemmilla sukupuolilla pysyvämpää kuin muu ulkopuolisuus. Naisilla hoitovapaille siirtyy jopa 10–15 prosenttia ulkopuolisista ja työttömistä. "Muut"-ryhmän miehistä yli 10 prosenttia on armeijassa viittä vuotta myöhemmin. Osa nuoria on ulkopuolisena vain jonkin aikaa ja he aloittavat opintonsa ja suorittavat tutkinnon seurantajaksolla. Jos opiskelua ei aloiteta nuorena, tulee aloittaminen myöhemmin vielä epätodennäköisemmäksi.

Kaikista nuorista miehistä, jotka eivät olleet suorittaneet tutkintoa, hiukan vaille puolet 46–47 prosenttia oli edelleen työttöminä tai ulkopuolisina. Naisilla osuus oli 47–50 prosenttia, mutta varsinkin "Muut"-ryhmän naisista suuri osa, noin kolmannes, on hoitovapaalla. Ulkopuolisista ja työttömistä miehistä 22 200 oli viittä vuotta myöhemminkin vielä pelkän perusasteen varassa ja 18 300. Miehistä 4 300 oli suorittanut keskiasteen tutkinnon ja naisista 4 200. Lisäksi 1 500 miestä ja 1 200 naista oli poistunut maasta. Maasta poistuneista oli 700 vieraskielistä miestä ja 700 naista. Tutkintoja suorittavat innokkaimmin ryhmään "Muut" kuuluneet nuoret. Ryhmän 15–19 vuotiaista miehistä ja naisista lähes kolmannes sai tutkinnon suoritetuksi 5 vuoden seuranta-aikana. 15–19-vuotiaat työttömänä olleet suorittavat tutkintoja vähemmän kuin ryhmän "Muut" nuoret, mutta 20–29-vuotiaiden ryhmissä yhtä paljon. Varsinkin työttömät naiset suorittivat tutkintoja enemmän kuin työttömät miehet.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että noin 40–50 prosenttia työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista miehistä ja naisista pysyy tässä samassa tilassa, jos eivät suorita tutkintoa. 50–60 prosenttia on muissa toiminnoissa eli töissä, opiskelemassa, varusmiehinä tai eläkeläisinä ja 5–15 prosenttiin heistä on muuttanut maasta. Osalle nuoria ulkopuolisuus on vain välivaihe ja he aloittavat opintonsa ja suorittavat tutkinnon tässä viiden vuoden seurantajaksolla. Tutkinnon suorittaneiden osuus putoaa jyrkästi, jopa puoleen "Muut"-ryhmän 20–24 ja 25–29-vuotiaissa (Kuvio 50).

Kuvio 49. Vuonna 2003 työttömiin ja ryhmään ”Muut” kuuluvien, joilla edelleen vain perusasteen koulutus, toiminta 2008 (pl. hoitovapaalla olevat)

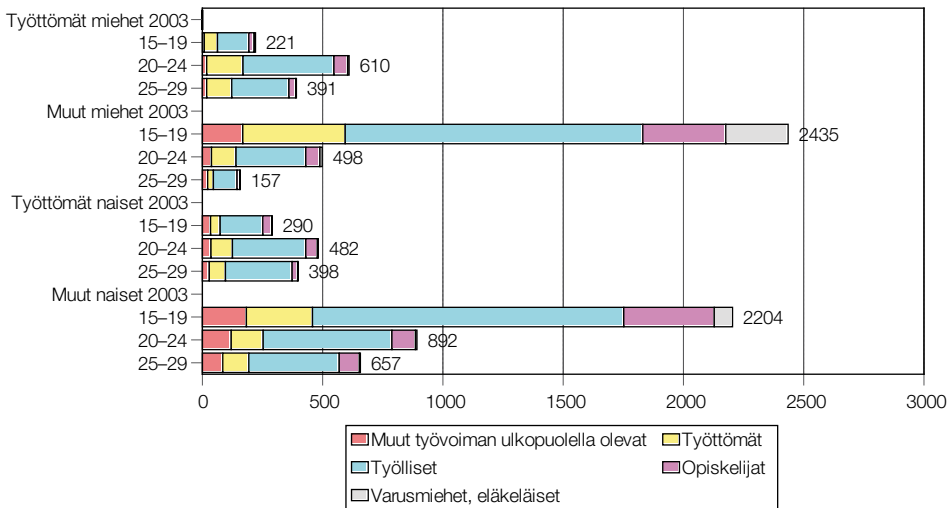

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Miehillä pudotus on vielä naisiakin jyrkempi. Jos opiskelua ei aloiteta nuorena, niin on epätodennäköistä aloittaa sitä enää myöhemminkään. 25-29-vuotiaista ulkopuolisista naista viitisentoista ja miehistä kymmenisen prosenttia on suorittanut tutkinnon. Työttömien opiskelu ja tutkinnon suorittaminen on paljon vähäisempää kuin ”Muut” ryhmään kuuluvilla. Työttömistä nuorista naisista 20 ja miehistä 13 prosenttia on suorittanut tutkinnon viiden vuoden aikana.

Kaikista niistä, jotka ovat saaneet tutkinnon suoritetuksi, enemmistö on myös töissä. ”Muut”-ryhmän nuorista, keskiasteen tutkinnon suorittaneista miehistä on jopa 17 työttömänä ja naisistakin 12 prosenttia. Nuorten työmarkkinoiden kiristymisen saattoi alkaa heidän osaltaan jo vuonna 2008.

Kuvio 50. Vuonna 2003 työttömiin ja ryhmään ”Muut” kuuluvien, jotka suorittaneet keskiasteen tutkinnon vuoden 2003 jälkeen, toiminta 2008

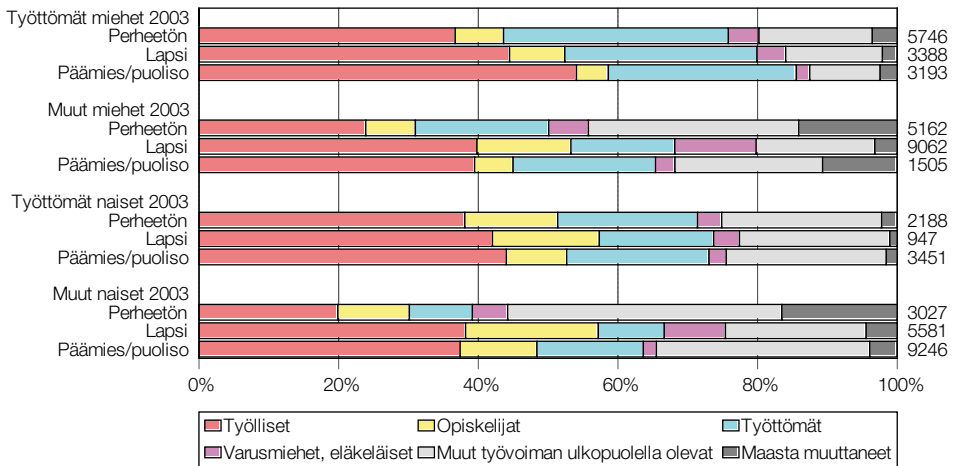

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Perheasemalla on suuri vaikutus ulkopuolelle jääneen nuoren jatkumahdollisuuksiin. Kaikkein heikoimmilla ovat perheettömät (ja asunnottomat) miehet, joista lähes puolet on vielä viiden vuoden kuluttuakin työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella, perheettömistä naisista ulkopuolisia on hieman vähemmän. Parhaiten menestyvät ne nuoret, jotka asuvat vanhempiensa kanssa ns. lapsen asemassa. Heistä on viiden vuoden jälkeen enää noin kolmannes ulkopuolisena tai työttömänä. Perheiden aikuisista työttömistä miehistä jopa 50 prosenttia on työllistynyt. Työttömistä perheisiin kuuluvista naisista työllistyy hieman miehiä vähemmän, mutta naisia siirtyy suurempi osa hoitovapaalle. Myös lapsiasemassa olleista ulkopuolisista naisista osa on nyt hoitovapaalla.

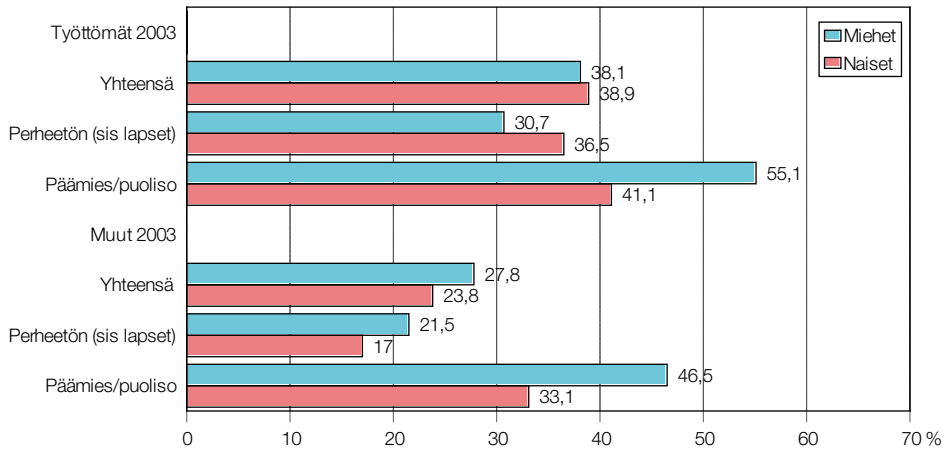
Perheasemassa tapahtuvat muutokset auttavat varsinkin miehiä työllistymään. Kuviossa 52 on seurattu vuoden 2003 perheettömiä miehiä ja naisia ja katsottu kuinka parisuhteen solmiminen on vaikuttanut työllistyneiden osuuteen. Tutkintoja suorittaneet ovat tarkastelussa mukana ja tulevat työllisiksi, jos ovat töissä. Parisuhteen solmineista, työttömistä miehistä jopa 55 prosenttia oli töissä vuonna 2008, perheettöminä pysyneistä 31 prosenttia. ”Muut”-ryhmään kuuluneista perheettömistä miehistä oli työllistynyt 47 prosenttia parisuhteensolmimisen jälkeen, kun perheettöminä pysyneistä työllistyi vain 22 prosenttia. Miehellä parisuhteen solminen nostaa työllistymistodennäköisyyden jopa kaksinkertaiseksi. Perheettömyydestä parisuhteeseen siirtyvillä naisilla työllisyys ei nouse aivan yhtä paljon kuin miehillä, koska naisista aika suuri osa siirtyy hoitovapaalle. Naiset aloittavat myös opiskelun hieman useammin kuin miehet.

Kuvio 51. Vuonna 2003 työttömiin ja ryhmään "Muut" kuuluvien toiminta 2008 vuoden 2003 perheeseaman mukaan

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 52. Vuonna 2003 työttömät ja ryhmän "Muut" perheettömät vuoden 2008 perheeseaman ja työllisyyden mukaan

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

3.2 Työvoimakoulutuksessa ja sijoitustöissä olleet

Osa työttömistä ohjautuu työvoimakoulutukseen ja sijoitustyöhön. Näiden työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteiden tarkoituksena on auttaa nuoria avoimille työmarkkinoille ja avoimeen koulutukseen. Pelkän perusasteen suorittaneille nuorille kohdennetaan pääosin joko työmarkkinatuen työharjoittelua tai valmentavaa työvoimakoulutusta, joiden avulla ja aikana nuoret hankkivat työkokemusta, valmentautuvat työelämään tai tekevät vielä koulutusvalintojaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteiden seuranta-selvitykset ovat osoittaneet, että siirtymä peruskoulusta jatkoon on nuorten urakehityksen erityisen vaikea ongelmakohta, jota aktiivitoimenpiteet eivät ole kyenneet kyllin tukemaan. Toimenpiteiden päätyttyä työn tai koulutuksen ulkopuolelle jää paljon nuoria, jotka jäävät joko työttömiksi tai eivät palaa TE-toimistoon työnhakuun. Vuonna 2008 kaikista jonkin aktiivitoimenpiteiden päättäneistä pelkän peruskoulun suorittaneista nuorista 24,3 % oli kolmen kuukauden kuluttua uudelleen työttömänä ja 26,3 % oli toimenpiteen jälkeen ”kadonneita” syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. (Nio ja Sardar)

Seuraavassa tätä kuvaa on pyritty tarkentamaan katsomalla miten toimenpiteiden piirissä olleille kouluttamattomille nuorille käy pitemmällä aikavälillä, jääkö syrjäytyvien osuus näin suureksi vai paraneeko työmarkkina-asema myöhemmin. Seurantaan otettiin vuoden 2003 lopussa työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteissä olleet 7 000 pelkän perusasteen suorittanutta nuorta ja katsottiin millainen heidän tilanteensa oli vuoden 2008 lopussa. Seuranta paljastaa, että työttömänä tai ulkopuolisina olleiden osuus oli liki puolet pienempi kuin kolme kuukautta toimenpiteen jälkeen, mutta kuitenkin edelleen huomattavan suuri. Nuorista miehistä korkeimmillaan 30 prosenttia pysyi työttömänä tai ulkopuolisena ja naisista jonkin verran vähemmän. Miehillä selvästi suurin poistumistie oli töihin meneminen samoin naisilla, mutta naisista 10 prosenttia siirtyi hoitovapaille. Tutkinnon suoritti parikymmentä 20–25 prosenttia miehistä ja naisista noin 30 prosenttia. Opiskelu oli vielä (vuonna 2008) kesken vajaalla kymmenellä prosentilla nuorista. Jos tämä kesken oleva opiskelu johtaa vielä tutkintoon niin miehistä yli kolmannes ja naisista noin 40 prosenttia suorittaisi tutkinnon.

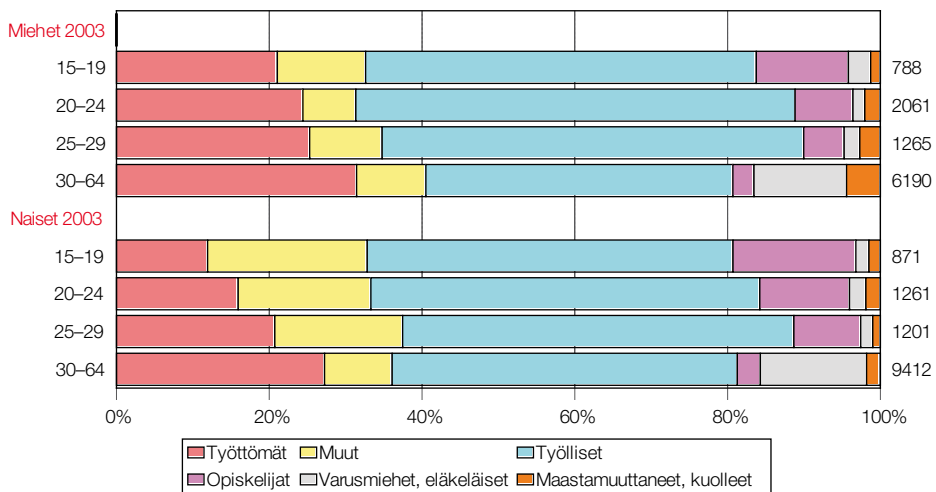
Työvoimakoulutuksessa ja sijoitustyössä olleiden seuranta 2003–2008 (18–29-v. vuonna 2003)																		
	Yht. 2003	Maastam. kuolleet	Ei suoritettua tutkintoa 2008												Tutkinto 2008			
			Ei hoitovapaalla 2008												Hoitovapaa			
			Yht.	%	Ulkop. +tyött	Työtömät	%	Muut ulkop.	Työlliset	%	Opiskelijat	%	Varusm. eläkel.	2008	%			
Toimenpiteet yhteensä																		
Yht.	6983	128	4667	66,8	1568	22,5	1159	16,6	409	2458	35,2	515	7,4	126	325	4,7	1863	26,7
Miehet	3943	84	2898	73,5	1059	26,9	772	19,6	287	1527	38,7	238	6,0	74	10	0,3	951	24,1
Naiset	3040	44	1769	58,2	509	16,7	387	12,7	122	931	30,6	277	9,1	52	315	10,4	912	30,0
Sijoituksessa 2003																		
Yht.	3939	64	2739	69,5	865	22,0	634	16,1	231	1505	38,2	290	7,4	79	187	4,7	949	24,1
Miehet	2132	39	1628	76,4	570	26,7	415	19,5	155	895	42,0	121	5,7	42	6	0,3	459	21,5
Naiset	1807	25	1111	61,5	295	16,3	219	12,1	76	610	33,8	169	9,4	37	181	10,0	490	27,1
Työvoimakoulutuksessa 2003																		
Yht.	3044	64	1928	63,3	703	23,1	525	17,2	178	953	31,3	225	7,4	47	138	4,5	914	30,0
Miehet	1811	45	1270	70,1	489	27,0	357	19,7	132	632	34,9	117	6,5	32	4	0,2	492	27,2
Naiset	1233	19	658	53,4	214	17,4	168	13,6	46	321	26,0	108	8,8	15	134	10,9	422	34,2

Vuoden 2003 työttömien ja ryhmän "Muut" (18–29-vuotiaat, vain perusasteen suorittaneet) seuranta 2003–2008																			
	Yht. 2003	Maastam. kuolleet	Ei suoritettua tutkintoa 2008											Tutkinto 2008					
			Ei hoitovapaalla 2008											Hoitovapaa					
			Yht.	%	Ulkop. yht.	%	Työtömät	%	Muut ulkop.	Työlliset	%	Opiskelijat	%	Varusm. eiäkel.	2008	%			
Työttömät																			
Yhteensä	18324	456	15165	82,8	6423	35,1	4357	23,8	2066	6418	35,0	1258	6,9	610	884	4,8	2275	12,4	
Miehet	12043	349	10805	89,7	4852	40,3	3280	27,2	1572	4503	37,4	675	5,6	426	56	0,5	1182	9,8	
Naiset	6281	107	4360	69,4	1571	25,0	1077	17,1	494	1915	30,5	583	9,3	184	828	13,2	1093	17,4	
Muut työvoiman ulkopuolella olevat																			
Yhteensä	23378	1992	18134	77,6	7376	31,6	3100	13,3	4276	5800	24,8	1816	7,8	1150	2215	9,5	3029	13,0	
Miehet	10120	994	9093	89,9	4106	40,6	1645	16,3	2461	2670	26,4	650	6,4	673	37	0,4	990	9,8	
Naiset	13258	998	9041	68,2	3270	24,7	1455	11,0	1815	3130	23,6	1166	8,8	477	2178	16,4	2039	15,4	

Työvoimatoimenpiteisiin osallistuneista on viisi vuotta myöhemmin ulkopuolisena tai työttömänä miehistä noin 25 ja naisista 17 prosenttia. Miehistä on töissä noin 40 ja naisista 30 prosenttia ja tutkinnon suoritti miehistä reilut 30 prosenttia ja naisista 40 prosenttia. Tutkinnon suorittajista enemmistö on töissä jo vuonna 2008. Toimenpiteissä olleiden menestys työmarkkinoilla on selvästi parempi kuin vuoden 2003 lopun työttömillä ja työvoiman ulkopuolisilla. Toimenpiteissä olleista on viiden vuoden jälkeen ulkopuolisena tai työttömänä 23 prosenttia, kaikista työttömistä 35 ja ulkopuolisista 32 prosenttia. Toimenpiteissä olleista 27 prosenttia on suorittanut tutkinnon, työttömistä 12 ja ulkopuolisista 13 eli vain puolet toimenpiteissä olleiden määrästä. Toimenpiteissä olleista on töissä 35 prosenttia, työttömistä myös 35 ja muista ulkopuolisista 25. Jopa hoitovapaille toimenpiteissä olleet lähtevät vähemmän eli naisista 10 prosenttia on hoitovapilla, kun työttömistä naisista heitä 13 ja ulkopuolisista naisista 16 prosenttia.

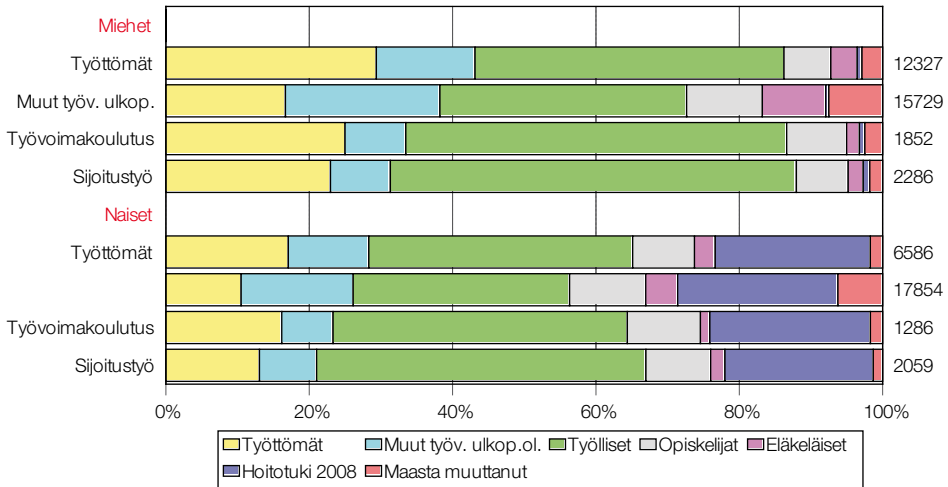
Opiskelu oli vielä kesken yhtä suurelta osalta toimenpiteissä olleista kuin työttömistä ja ulkopuolisista. Jos molempien ryhmien opiskelu johtaa tutkintoon niin tutkinnon suorittaneiden osuus nousee samaksi eli toimenpiteissä olleilla 33 ja muilla noin 20 prosenttiin. Toimenpiteillä näyttäisi siis olevan selvää etua työttömille ja muuten työvoima ulkopuolella oleville. Ne auttavat työllistymään ja ne edistävät opiskeluun suuntautumista ja tutkinnon suorittamista. Hyöty kohdistuu hieman voimakkaammin naisiin kuin miehiin varsinkin toimenpiteet hyödyttävät enemmän naisia kuin miehiä. Samoin työttömistä ja ulkopuolisista naisista jää edelleen työttömäksi tai ulkopuoliseksi noin 10 prosenttiyksikköä kuin miehistä. Naisista suorittaa tutkinnon 6–7 prosenttiyksikköä useampi kuin miehistä. Lisäksi naisista hieman useammalla olivat opinnot vielä vuonna 2008 kesken kuin miehistä eli tutkinnon suorittaneissa ero miesten ja naisten välillä vielä kasvaa.

Kuvio 53. Vuonna 2003 sijoitustyössä ja työvoimakoulutuksessa olleiden toiminta 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäynttitilasto

Kuvio 54. Vuoden 2003 työttömien, ulkopuolisten, sijoitustyössä ja työvoimakoulutuksessa olleiden toiminta 2008

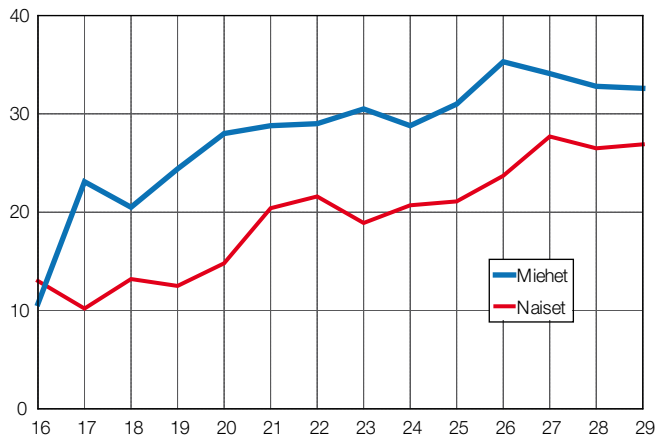

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuviossa 54 on verrattu toimenpiteissä olleiden menestystä työmarkkinoilla nuorten työttömien ja ulkopuolisten menestykseen. Molemmilla sukupuolilla on toimenpiteissä olleilla työttömyyttä ja ulkopuolisuutta vähemmän, mutta työtä enemmän kuin työttömillä ja ulkopuolisilla. Miehet ovat paremmin töissä kuin naiset, mutta eron selittää se, että naisista noin 20 prosenttia on hoitovapaalla. Sijoitustyö näyttäisi tuottavan hieman paremman työllisyysasteen sekä miehille että naisille kuin koulutus. Miehillä työttömyys ja ulkopuolisuutta on pysyvämpää kuin naisilla. Nuorimmista naisista selvästi harvempi pysyy samassa tilassa kuin miehistä.

Pysyvyys on myös iästä riippuvaa, sillä työttöminä pysyneiden naisten osuus nousee 20:stä lähes 30 prosenttiin ikävälillä 25–29 vuotta ja miehillä se vaihtelee 30 ja 35 prosentin välillä. Keskimäärin siis pari kymmentä prosentti naisista ja kolmisen kymmentä prosenttia miehistä pysyy työttömänä tämän viiden vuoden seurantajakson. On mahdollista, että tämän tilansa säilyttäneet ovat olleet töissä, opiskelemassa tai varusmiespalveluksessa tämän seurantajakson aikana.

Kuvio 55. Vuonna 2003 työttömistä edelleen samassatilassa vuonna 2008, iän mukaan vain perusasteen tutkinto

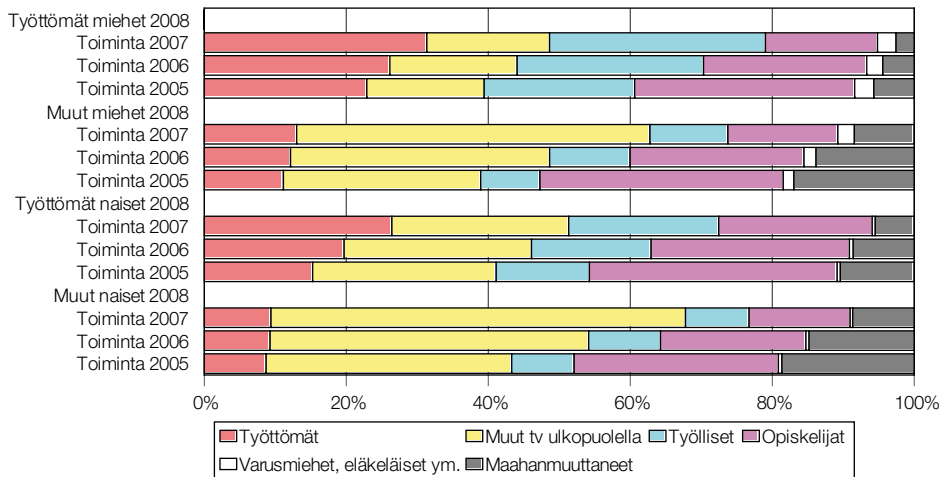
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

3.3 Tulovirta ulkopuolella oleviin ja työttömiin

Aikaisemmin on monin tavoin kuvattu sitä kuinka työttömien ja ulkopuolisten ryhmät siirtyvät pois tästä tilasta opiskeluun työhön ja tutkinnon suorittaneisiin. On myös kiinnostavaa tietää mistä edeltävistä tiloista ulkopuolelle ja työttömiksi jääneet ovat lähtöisin. Sitä varten on tutkittu vuoden 2008 työttömien ja ulkopuolisten ryhmissä olleiden kouluttamattomien ja 18 - 29-vuotiaiden miesten ja naisten toimintaa edeltävinä vuosina eli 2007, 2006 ja 2005.

Ulkopuolisuus on pysyvämpää kuin työttömyys ja siksi ulkopuolisissa miehissä ja naisissa enemmistö on ollut samassa tilassa jo edellisenä vuotena ja noin 40 prosenttia kaksi vuotta aikaisemmin ja kolmannes kolme vuotta aikaisemmin. Ulkopuolisten ryhmä saa eniten täydennystä opiskelusta ja toiseksi eniten työttömien ryhmästä. Ulkopuolisiin miehiin tulee enemmän työttömiä ja opiskelijoita kuin ulkopuolisiin naisiin. Vuosittainen tulovirta työttömyydestä pysyy koko ajan samana, mutta tulovirta opiskelijoista kasvaa. Vuoden 2008 ryhmän ”Muut” miehistä ja naisista on yli 30 prosenttia ollut opiskelemissa kolme vuotta aikaisemmin. Myös maahan muuttajat ovat vahvasti edustettuina ryhmässä ”muut”. Lähes 20 prosenttia ryhmään muut kuuluvista on aikaisemmin elänyt vielä maan rajojen ulkopuolella.

Kuvio 56. Vuonna 2008 työttömiin ja ryhmään ”Muut” kuuluvien toiminta edeltävinä vuosina

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäynttitilasto

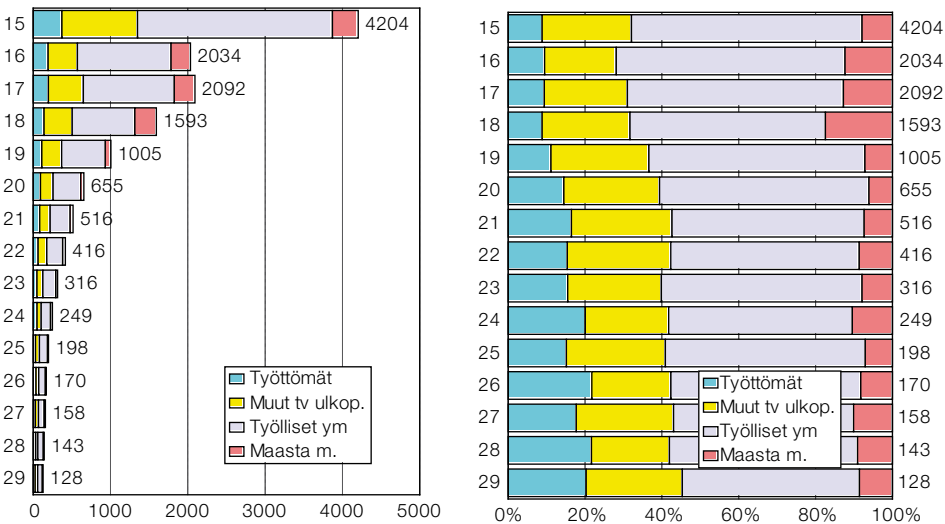
Työttömillä (siis vuoden 2008 18–29-vuotiaat työttömät, joilla vain perusasteen koulutus) on tavallisimmin taustalla jo edeltävä työttömyyskausi eli noin 30 prosentilla Päättynyt työsuhde on takanaan noin 30 miehistä ja 20 prosentilla naisista. Lisäksi työttömiksi tulee uusia henkilöitä opiskelusta ja ulkopuolisten ryhmästä suunnilleen yhtä paljon. Naisia jää työttömiksi opiskelun jälkeen suurempi osa kuin miehiä. Työttömistä naisista lähes 40 prosenttia on ollut opiskelijana kolme vuotta aikaisemmin ja työttömistä miehistä runsas 30 prosenttia. Myös työttömiin naisiin tulee enemmän ulkomailta muuttavia kuin työttömiin miehiin.

3.4 Opintojen keskeytymisen seuraukset

Vain 10–15 prosenttia nuorista jää vaille perusasteen jälkeistä tutkintoa ja näistä ilman tutkintoa jääneistä suuri osa aloittaa jatko-opintonsa, mutta ne keskeytyvät jostain syystä. Seuraavassa seurataan vuonna 2002 opiskelemissa olleita nuoria, jotka ovat kuuden vuoden seuranta-aikana keskeyttäneet opintonsa saamatta tutkintoaan valmiiksi. Seuranta tehdään erikseen perusasteen jälkeistä tutkintoa opiskelleille ja ylioppilastutkinnon jälkeen opiskelleille. Opiskelu on päättynyt 35 000 perusasteen tutkinnon suorittaneelta, joista 3 000 on lähtenyt maasta, eikä sen vuoksi tiedetä jatkuvatko heidän opintonsa ehkä ulkomailla. Vuoden 2003 ylioppilaspohjalta opiskelleista 21 000 on keskeyttänyt, mutta heistäkin 2 000 on poistunut maasta. Vuoden 2003 peruskoulun suorittaneista ja myöhemmin opiskelunsa keskeyttäneistä asui Suomessa 32 000. Vuoden 2003 jälkeen opiskelunsa keskeyttäneistä ylioppilaista asui 19 000 Suomessa.

Seuraavassa tutkitaan heidän toimintojaan vuonna 2008 ja erityisesti heidän ulkopuolisuuttaan ja työttömyyttään. Toiminnot on määritelty miehille ja naisille erikseen 1-vuotisikäluokittain. Sekä perusasteen että lukion suorittaneilla suurin osa keskeytyksistä tapahtuu heti opiskelujen alkuvaiheessa eli peruskoulunkäyneillä 15–18 vuoden iässä ja ylioppilailla alkaen 19 vuoden iästä pitkälle yli 20 vuoden ikään. Miesten keskeyttäminen on selvästi yleisempää kuin naisten molempien koulutusryhmien keskeyttäneistä on 61 prosenttia miehiä ja naisia 39 prosenttia. perusasteen keskeyttäjäistä lähes kolme neljännestä on keskeyttänyt ennen 19 vuoden ikää ja keskeyttäneistä ylioppilaista keskeytys tapahtuu ennen 25 vuoden ikää, jolloin keskeytyksiä on tapahtunut yli 80 prosenttia. Eniten keskeytyksiä tapahtuu naisilla 20 ja miehillä 21-vuotiaina.

Kuvio 57. Opintonsa keskeyttäneet naiset, vain perusaste 2003 ja 2008 ja toiminta 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

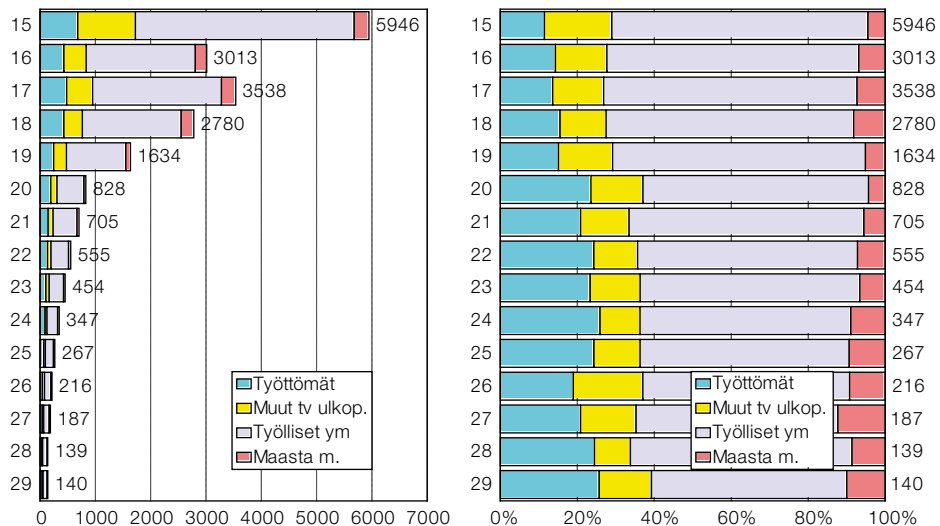
Kuvioissa 57 on keskeyttäneiden toimintarakenne viisi vuotta myöhemmin eli kuvion 58 viisitoistavuotiaana keskeyttäneiden 4 200 naisen toiminta 20-vuotiaana vuonna 2008. Yli puolet eli 2 500 heistä on töissä, 1 000 ulkopuolisena ja 400 työttömänä ja yli 300 on muuttanut maasta tai kuollut. Osuudet muuttuvat hieman iän kasvaessa, vaikka siis keskeyttäneiden määrät vähenevät. Niistä peruskoulun suorittaneista, jotka ovat keskeyttäneet opintonsa yli 20-vuotiaana, suurempi osa on työttömänä eli naisista jopa 20 prosenttia ja miehistä yli 20 prosenttia. Sen lisäksi naisista 20 prosenttia on ulkopuolisena ja miehistä hieman vähemmän eli runsaat 10 prosenttia. Kaikista vain peruskoulun käyneistä keskeyttäneistä miesikäluokista yli 60 ja jopa 70 prosenttia on töissä, naisista 50:stä 60 prosenttiin. Naisilla työllisten osuutta

alentavat hoitovapaalla olevat, jotka kuuluvat ryhmään "Muut". Ulkomaille on viiden vuoden aikana muuttanut keskeyttäneistä miehistä 7 ja naisista 12 prosenttia. Työttömät ja ulkopuoliset ovat täysin varmasti keskeyttäneet opintonsa, sillä jos he olisivat edelleen kirjoilla jossain oppilaitoksessa, heidät myös määriteltäisiin opiskelijoiksi. Osalla työssä olevista saattaa olla vielä viiden vuoden jälkeenkin opiskelu kesken ja olla myös opiskeluoikeus voimassa. Tämä koskee pääasiassa ylioppilaita, koska keskiasteen opinnot harvoin kestävät viittä vuotta. Tässä aineistossa ei saada työssä olevista erotelluiksi niitä, joilla olisi vielä mahdollista.

Tavallisin syy keskeyttämiseen on miehillä ja naisilla töihin meno ja peruskoulun käyneet miehet saavuttavat lähes keskimääräisen työllisyysasteet ja naisetkaan eivät naisten keskimääräisen tason alapuolelle. Nuorissa ikäluokissa naisten työllisyysasteet ovat juuri perhevapaiden vuoksi alempia kuin miesten.

Opintonsa keskeyttäneillä ylioppilailla poikkeavat toimintorakenteen enemmän sukupuolien välillä. Eroa on myös siinä, että miesylioppilaat keskeyttävät opintonsa useammin kuin naisylioppilaat. Keskeyttäneistä naisista jopa 20 prosenttia muuttaa maasta, miehistä vain kymmenisen prosenttia. Tässä ei ole eritelty, kuinka suuri osa maasta muuttaneista ylioppilaista on maahanmuuttajataustaisia, kuin suuri osa kotimaisia.

Kuvio 58. Opintonsa keskeyttäneet miehet, vain perusaste 2003 ja 2008, toiminta 2008

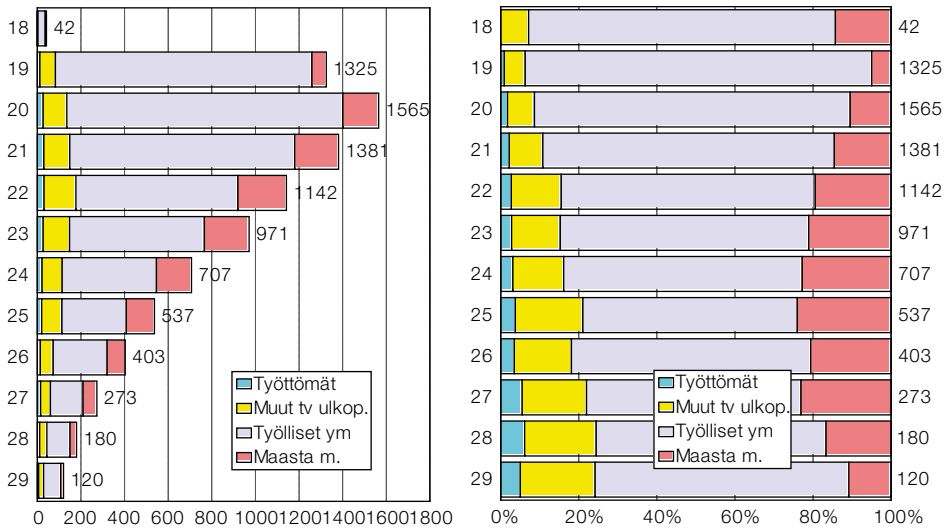

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Ylioppilailla on selvä ero perusasteen jälkeisistä opinnoista keskeyttäneisiin se, että ylioppilaista vain hyvin harva päätyy työttömäksi, naisista vielä harvempi kuin miehistä. Työssä olevien osuus vaihtelee miehillä 80:stä 90 prosenttiin ja naisilla 70:stä

90 prosenttiin. Työllisten osuus on korkein nuorimmilla ja alhaisin vanhimmissa keskeyttäjäillä. Naisilla muuten ulkopuolella olevien osuus on jopa 20 prosentti vanhemmissa ja kymmenen prosenttia nuorimmissa ikäluokissa. Tätä osuutta nostavat perhevapailta olevat naiset.

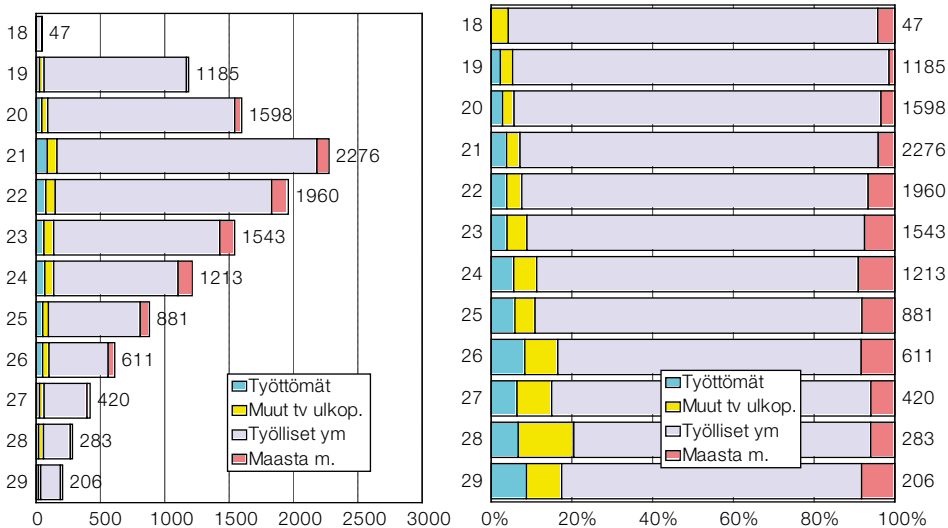
Kuvio 59. Opintonsa keskeyttäneet naiset, ylioppilas 2003–2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Yleisesti voidaan sanoa, että hyvin pieni osa opintonsa keskeyttäneistä ja pysyvästi työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolelle. Ulkopuolisia ja työttömiä on korkeimmilla 100–200 miestä ja naista muutamia satoja ikäluokasta eli viiden vuoden kuluessa suuri enemmistö on siirtynyt työmarkkinoille.

Kuvio 60. Opintonsa keskeyttäneet miehet, ylioppilas 2003–2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

3.5 Lapsen asemassa olleiden seuranta

Vuonna 2003 ulkopuolisista miehistä oli itse lapsen asemassa (asui siis vanhempiensa kanssa kotona) 6 500 ja työttömistä 3 000. Naisista lapsen asemassa oli 3 700 ulkopuolista ja 700 työtöntä. Yhteensä siis 13 900 vuoden 2003 kaikkiaan 43 300 ulkopuolisesta oli lapsen asemassa eli runsas kolmannes. Lapsettomia kaikista ulkopuolella olevista on yli puolet (kun itse lapsen asemassa olevia ei katsota lapsettomiksi).

Vuonna 2003 syrjässä olleista lapsista enemmistö eli miehistä 63 ja naisista 65 prosenttia oli poistunut ulkopuolisten luokasta viiden seurantavuoden aikana. ”Ei enää ulkopuolella”-luokassa olevista miehistä 32 prosenttia ja naisista 48 prosenttia oli suorittanut jonkin perusasteen jälkeisen tutkinnon. Miehistä 11 ja naisista 19 prosenttia opiskeli edelleen. Viiden vuoden seuranta-aikana on mahdollista suorittaa esim. ammattikoulututkinto tai lukion tutkinto. Naisten 25–29-vuotiaiden ikäryhmässä kiinnittää huomiota, että 22 prosenttia ulkopuolisina olleista naisista on muuttanut maasta (tai kuollut). Toisin lukumäärä on aika pieni eli vain 55 poistunutta kaikista 249 naisesta. Miehiäkin on poistunut 65, mutta miehiä oli ikäluokassa 1 210, joten poistuneiden osuus miehillä oli vain 5 prosenttia. Ilman tutkintoa työssä olevia, on miehistä 3 600 eli 37 prosenttia ja naisista 1 300 eli 29 prosenttia. Ulkopuolisina pysyvien osuus riippuu voimakkaasti iästä. Vuonna 2003 ulkopuolisena olleista (lapsen asema ja perusaste) 15–19-vuotiaista miehistä oli viisi vuotta myöhemmin ulkopuolisina 32 prosenttia ja saman ikäisistä naisista 33 prosenttia. 25–29-vuotiaista miehistä oli edelleen ulkopuolisena, vailla tutkintoa 49 ja naisista samoin 49 prosenttia. Sukupuolella ei näytä olevan merkitystä, varsinkaan lapsiasemassa olleiden menestykseen

työmarkkinoilla. Tosin naisia oli heti lähtötilanteessa, vuonna 2003, ulkopuolisena lapsen asemassa vain 4 400 ja miehiä kaksinkertainen määrä eli 9 500.

Kuviossa 52 on verrattu perheettömien ja perheiden miesten ja naisten sekä lapsen asemassa olleiden poistumista ulkopuolisten ja työttömien ryhmistä ja todettu, että perheissä elävillä lapsen asemassa olevilla on selvästi paremmat mahdollisuudet päästä opiskeluun ja työelämään kuin perheettömällä ja jopa perheisiin kuuluvilla aikuisilla. Vanhempien antamalla tuella on suuri vaikutus ja erityisesti se näyttää vaikuttavan kouluttautumiseen.

Vuonna 2003 lapsen asemassa olleiden seuranta vuonna 2008														
		Tilanne vuonna 2008												
Vuoden 2003 ulkopuoliset lapsen asemassa	Vain perusaste ja lapsi	On tutkinto			Ei tutkintoa									
			%		Työllinen	Työtön	Ulkop.	yht. %	Eläk.	Opiskelija	%	Varusm.	Siirtol.	%
Ulkopuoliset yht. 1)														
Yhteensä	Yhteensä	13871	5107	36,8	4846	2118	2974	36,7	1269	1931	13,9	112	621	4,5
	15–19	8791	4405	50,1	3014	1065	1773	32,3	963	1554	17,7	110	312	3,5
	20–24	3621	599	16,5	1378	721	817	42,5	217	297	8,2	2	189	5,2
	25–29	1459	103	7,1	454	332	384	49,1	89	80	5,5	0	120	8,2
Miehet	Yhteensä	9456	2994	31,7	3552	1719	1812	37,3	816	1082	11,4	112	363	3,8
	15–19	5388	2446	45,4	1976	769	957	32,0	581	805	14,9	110	190	3,5
	20–24	2858	464	16,2	1169	644	566	42,3	160	209	7,3	2	108	3,8
	25–29	1210	84	6,9	407	306	289	49,2	75	68	5,6	0	65	5,4
Naiset	Yhteensä	4415	2113	47,9	1294	399	1162	35,4	453	849	19,2	0	258	5,8
	15–19	3403	1959	57,6	1038	296	816	32,7	382	749	22,0	0	122	3,6
	20–24	763	135	17,7	209	77	251	43,0	57	88	11,5	0	81	10,6
	25–29	249	19	7,6	47	26	95	48,6	14	12	4,8	0	55	22,1
Työttömät														
Yhteensä	Yhteensä	3715	620	16,7	1545	939	637	42,4	154	350	9,4	8	82	2,2
	15–19	1397	291	20,8	571	264	286	39,4	51	192	13,7	7	26	1,9
	20–24	1496	259	17,3	669	410	217	41,9	61	112	7,5	1	26	1,7
	25–29	822	70	8,5	305	265	134	48,5	42	46	5,6	0	30	3,6
Miehet	Yhteensä	2992	396	13,2	1283	827	452	42,7	121	229	7,7	8	72	2,4
	15–19	963	148	15,4	414	213	168	39,6	35	105	10,9	7	21	2,2
	20–24	1275	192	15,1	591	366	161	41,3	48	83	6,5	1	25	2,0
	25–29	754	56	7,4	278	248	123	49,2	38	41	5,4	0	26	3,4
Naiset	Yhteensä	723	224	31,0	262	112	185	41,1	33	121	16,7	0	10	1,4
	15–19	434	143	32,9	157	51	118	38,9	16	87	20,0	0	5	1,2
	20–24	221	67	30,3	78	44	56	45,2	13	29	13,1	0	1	0,5
	25–29	68	14	20,6	27	17	11	41,2	4	5	7,4	0	4	5,9
Ulkopuoliset														
Yhteensä	Yhteensä	10156	4487	44,2	3301	1179	2337	34,6	1115	1581	15,6	104	539	5,3
	15–19	7394	4114	55,6	2443	801	1487	30,9	912	1362	18,4	103	286	3,9
	20–24	2125	340	16,0	709	311	600	42,9	156	185	8,7	1	163	7,7
	25–29	637	33	5,2	149	67	250	49,8	47	34	5,3	0	90	14,1
Miehet	Yhteensä	6464	2598	40,2	2269	892	1360	34,8	695	853	13,2	104	291	4,5
	15–19	4425	2298	51,9	1562	556	789	30,4	546	700	15,8	103	169	3,8
	20–24	1583	272	17,2	578	278	405	43,1	112	126	8,0	1	83	5,2
	25–29	456	28	6,1	129	58	166	49,1	37	27	5,9	0	39	8,6
Naiset	Yhteensä	3692	1889	51,2	1032	287	977	34,2	420	728	19,7	0	248	6,7
	15–19	2969	1816	61,2	881	245	698	31,8	366	662	22,3	0	117	3,9
	20–24	542	68	12,5	131	33	195	42,1	44	59	10,9	0	80	14,8
	25–29	181	5	2,8	20	9	84	51,4	10	7	3,9	0	51	28,2

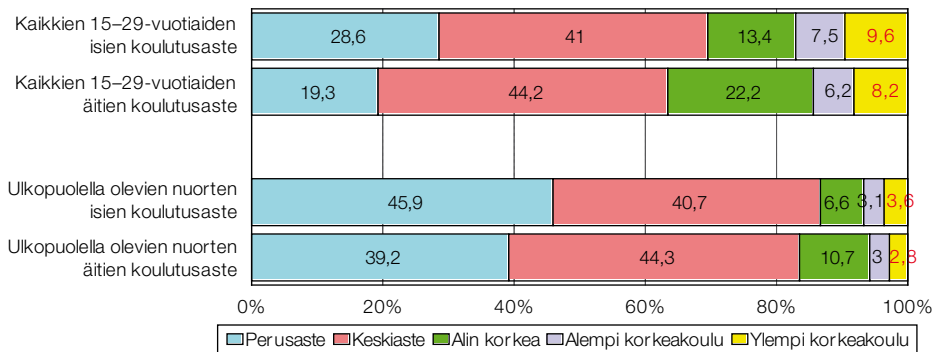
1) Perusasteen tutkinto, lapsen asema ja ulkopuolinen tai työtön

3.6 Ulkopuolisiksi jääneiden vanhempien sosioekonominen asema ja koulutustaso

Ulkopuolisuus ja työttömyyskin ovat ainakin osittain ominaisuuksia, jotka siirtyvät sukupolvelta seuraavalle. Tässä asiaa on todennettu yhdistämällä selvityksen kohdejoukkona oleville nuorille vanhempien tietoja. Kun käyttämillämme kriteereillä ulkopuolisiksi määritetty 48 300 nuorta, niin 39 500:lle heistä löydetään Tilastokeskuksen pitkittäistiedostoista isän henkilötunnus ja äidin henkilötunnus saadaan 41 100:lle. Linkkitieto äitiin tai isään puuttuu tavallisimmin maahan muuttaneilta, mutta joissain tapauksissa linkki isään puuttuu myös kotimaisilta lapsilta. Vanhempien henkilötunnusten avulla voidaan selvityksen kohdejoukolle yhdistää vanhempien ominaisuustietoja. Tässä nuorille on yhdistetty vanhempien koulutustaso ja sosioekonominen asema selittävinä muuttujina. Tarkastelussa on verrattu 15–29-vuotiaiden kouluttamattomien ja ulkopuolisiksi jääneiden nuorten vanhempien koulutustasoa kaikkien 15–29-vuotiaiden nuorten vanhempien koulutustasoon.

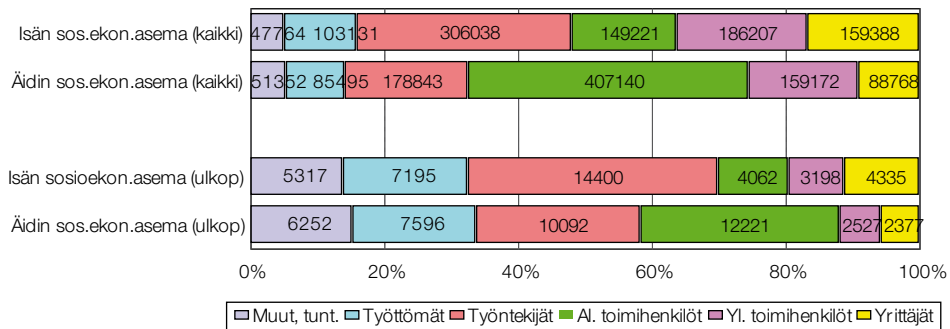
Kun kaikkien nuorten isistä 30 prosentilla on joku perusasteen koulutus, niin ulkopuolisiksi jääneiden isistä noin 57 prosentilla on vain perusasteen koulutus ja vain 11 prosentilla on keskiastetta parempi koulutus. Kaikkien nuorten isistä 27 prosentilla on korkean asteen koulutus. Naisten koulutustaso on yleensä miesten koulutustasoa korkeampi, joten kaikkien nuorten äideistä 36 prosentilla on korkean asteen koulutus, mutta ulkopuolisten nuorten äideistä vain 14 prosentilla on korkean asteen koulutus. Ulkopuolisten äideistä 48 prosentilla ei ole muuta kuin perusasteen koulutus ja kaikkien nuorten ja äideistä 22 prosentilla. Ulkopuolisiksi jääneiden nuorten vanhemmilla on paljon keskimääräistä heikompi koulutustaso. Keskiasteen koulutusta ulkopuolisien vanhemmilla on saman verran kuin kaikkien nuorten vanhemmillakin. Erot ovat siis perusasteessa, jota ulkopuolisten vanhemmilla on noin kaksikertainen osuus kaikkiin nuoriin verrattuna ja korkeassa asteessa, jonka osuus on vastaavasti kaksin- ja jopa kolminkertainen ulkopuolisiin verrattuna.

Kuvio 61. Ulkopuolella olevien ja työttömien nuorten vanhempien koulutustaso verrattuna kaikkiin nuoriin.

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuvio 62. Ulkopuoliset ja kaikki nuoret (15–29-v.) vanhempien sosioekonomisen aseman mukaan

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto, väestölaskennat

Koulutustaso ja sosioekonominen asema korreloivat keskenään, ja siksi onkin jo edellisen pohjalta selvää, että kun ulkopuolisiksi ja työttömiksi jääneiden vanhemmilla on keskimääräistä heikompi koulutustaso, niin myös keskimääräistä suurempi osa vanhemmista kuuluu alimpiin sosioekonomisiin luokkiin. Noin 15 prosentilla ulkopuolisista ja työttömistä nuorista äidin ja isän sosioekonominen asema on tuntematon. Se annetaan useimmiten niille henkilöille, jota itsekin ovat ulkopuolisia. Tämän lisäksi noin 20 prosenttia ulkopuolisten vanhemmista on työttömiä. 37 prosentilla ulkopuolisista nuorista isä on työntekijöitä ja vain kolmanneksella isä on toimihenkilö tai yrittäjä. Äideistä työntekijöitä on neljännes, alempia toimihenkilöitä noin kolmannes ja ylempiä toimihenkilöitä ja yrittäjiä noin kymmenellä prosentilla. Kaikkien 15–29-vuotiaiden nuorten vanhemmista vain viidellä prosentilla sosioekonominen asema on tuntematon (ulkopuolisista 15 %) ja työttömiä on 11 prosenttia isistä ja 9 prosenttia äideistä (ulkopuolisista 20 ja 19 %). Työntekijöitä on kaikkien nuorten isistä 32 ja äideistä 18 prosenttia (ulkopuolisista 37 ja 25 %). Ulkopuolisten ja työttömien sosioekonominen asema heijastelee siis hyvin pitkälti heidän vanhempiensa sosioekonomista asemaa.

3.7 Työttömien ja ulkopuolisten tulotaso

Lyhyet työsuhteet ja toistuvat työttömyysjaksot ovat tyypillisiä kouluttamattomilla nuorilla. Vuoden 2008 lopulla työttömänä olleille kertyi koko vuoden aikana keskimäärin 5,1 työttömyyskuukautta, 3,2 työkuukautta ja muissa toiminnoissa he olivat keskimäärin 3,6 kuukautta. Työttömät käyttivät näin jopa suurimman osan vuotta muihin toimintoihin kuin työttömyyteen. Sitä vastoin ulkopuolisuus on työttömyyttä pysyvämpää. Vuoden 2008 lopulla ulkopuolisina olleet olivat vuoden aikana enimmäkseen vain ulkopuolisia: heillä oli keskimäärin vain puoli työkuukautta ja 1,2

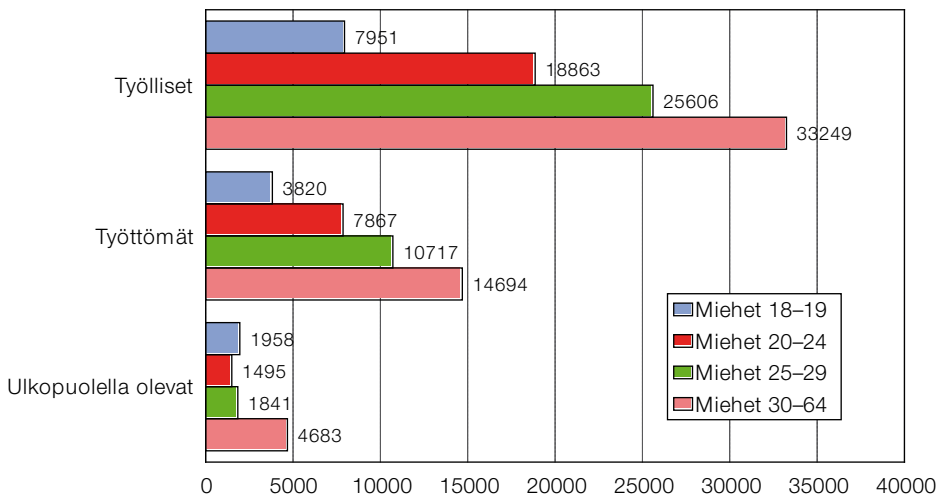
työttömyyskuukautta eli loput 10,3 kuukautta vuodesta he olivat muussa toiminassa. Ryhmien eroa osaltaan selittävät työvoimapoliittiset tukitoimenpiteet, jotka lisäsivät työttömien työkuukausia verrattuna ulkopuolisiin, joihin ei näitä toimenpiteitä kohdisteta.

Työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella olevilla ei yleensä ole palkkatuloja ja jos onkin niin vain osalta vuotta. Työttömyyskorvaukset ovat parhaimmillaan vain osa ansiotuloista, samoin äitiyspäivärahat ja sairausvakuutuksen päivärahat. Tulotasosta riippumattomia ovat mm. asumistuki, toimeentulotuki ja lapsilisät, joilla voi olla suurikin merkitys työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella oleville. Lisäksi toimeentulotuki ja lapsilisät eivät ole veronalaista tuloa eivätkä siksi näy valtionveronalaisissa tuloissa.

Tässä on laskettu eri väestöryhmille keskituloja eri ikäluokissa käyttäen hyväksi valtionveronalaisia tuloja. Naisten tulotaso on kaikissa työllisten ja työttömien ikäryhmissä 20–25 prosenttia alempi kuin miehillä. Sitä vastoin ulkopuolisten ryhmässä naisilla on jopa kaksinkertaisia tuloja miehiin verrattuna. Ulkopuolisina olevista naisista osa on äitiyslomalla tai hoitovapaalla, jolloin he saavat ansiotasoon sidottuja päivärahoja useammin kuin miehet. Työttömien miesten tulotaso on naisia korkeampi samassa suhteessa kuin ansiotasokin. Pelkän perusasteen koulutuksen hankineet työttömänä ja ulkopuolella olevat nuoret jäävät köyhyysrajan alapuolelle (alle 60 prosenttia työvoiman keskituloista). Myös kaikki alle 30-vuotiaat työlliset naiset jäävät 19 300 euron köyhyysrajan alapuolelle.

Kuten kuvioista 63–65 näkyy kaikkien tarkasteltujen ryhmien eli työllisten, työttömien ja ulkopuolella olevien tulot ovat selvästi iästä riippuvia. Nuorimmilla työttömillä ja ulkopuolisilla on hyvin vähän palkkatuloja, jolloin heidän mahdolliset päivärahansakin ovat minimitasoa. Suurin tulotason muutos tapahtuu 15–19-vuotiaasta 20–24-vuotiaisiin jolloin ainakin miehillä työllisten ja työttömien veronalaiset keskitulot kaksinkertaistuvat, seuraavassa luokassa kasvua on enää 40 prosenttia. Kuvioissa on vertailun vuoksi otettu mukaan ikäryhmä 30–64-vuotiaat, jossa keskitulot ovat toimintaryhmissä ja kaikissa ikäluokissa selvästi korkeammat kuin nuoremilla ikäryhmillä. Ulkopuolisten tulot eivät ole samassa määrin riippuvia ansiotasosta, mutta niissäkin on selvää kasvua iän mukaan. Naisilla tulotaso kehittyi aivan samalla tavalla kuin miehillä.

Kuvio 63. Työllisten, työttömien ja ulkopuolella olevien miesten (18–29-v) veronalaiset keskitulot 2008

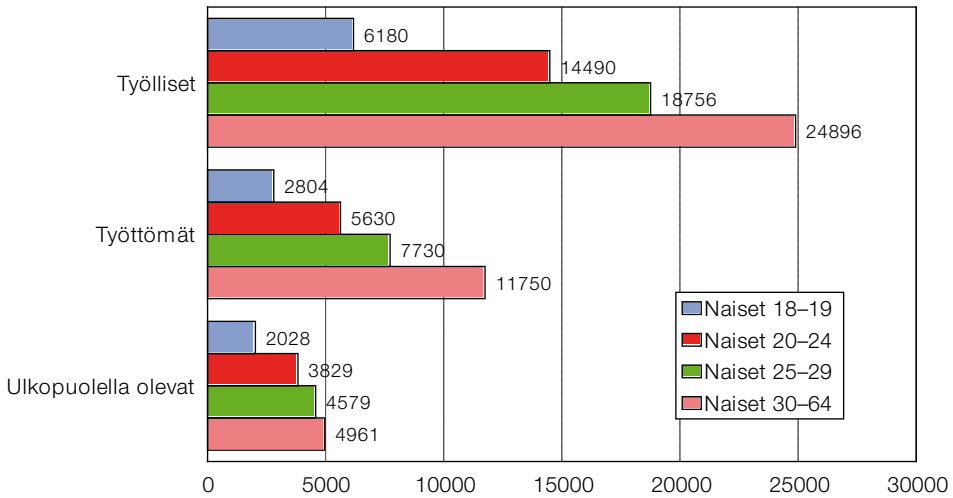

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Naisten tulotaso on työllisillä ja työttömillä kaikissa ikäryhmissä 20–25 prosenttia alempi kuin miehillä. Ainoa poikkeus on ulkopuolisten ryhmä, jossa naisilla on jopa kaksinkertaisia tuloja miehiin verrattuna. Tämä johtuu siitä, että ulkopuolella olevista naisista suuri osa on äitiyslomalla tai hoitovapaalla ja saa silloin useammin ansiotasoon sidottuja päivärahoja kuin miehet. Työttömyyskorvauksissa miesten tulotaso on naisia korkeampi samassa suhteessa kuin ansiotasokin.

Vieraskieliset ovat vähemmän ansiotyössä ja heikommin palkatuissa töissä kuin kotimaiset ja siksi työllistenkin ansiotaso on heikompi kuin kotimaisten miesten. Vain nuorimmassa, 15–19-vuotiaiden ikäluokassa vieraskieliset miehet ovat samalla tasolla kuin kotimaiset miehet. 20–24-vuotiasissa ja 25–29-vuotiaissa heidän tulotasonsa on lähes 20 prosenttia alempi kuin kotimaisten miesten. Vieraskieliset työttömät ovat kotimaisista työttömistä perässä nuorimmassa ikäryhmässä 7 ja ylimmässä ikäryhmässä 29 prosenttia. Ulkopuolisissa ero 34 prosentista 61 prosenttiin. Naisilla erot ovat samansuuntaisia eli 15–19-vuotiaissa vieraskielisten tulot ovat pari kymmentä prosenttia paremmat kuin kotimaisten naisten.

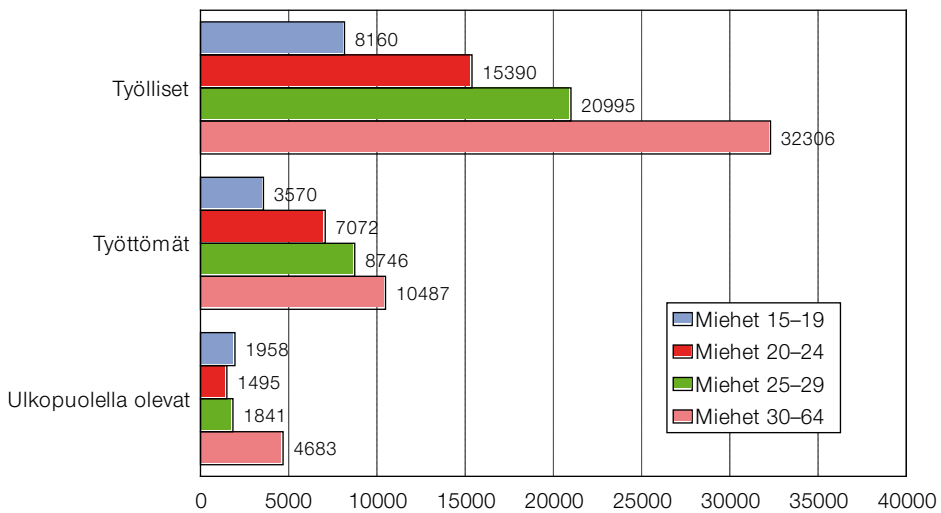
Kuvio 64. Työllisten, työttömien ja ulkopuolella olevien naisten (18–29-v) veronalaiset keskitulot 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Työttömät vieraskieliset naiset saavat tuloja 15–35 prosenttia vähemmän kuin kotimaiset naiset ja ulkopuolisilla naisilla ero kotimaisiin on vielä suurempi 50 prosentista 75 prosenttiin. Vieraskieliset naiset ovat harvemmin töissä ja siten harvoin oikeutettuja esim. ansiosidonnaisiin päivärahoihin, joita suuri osa kotimaisista perhevapailta olevista naisista saa. Taulukossa on viimeisenä pieni yksityiskohta, jossa vieraskielisten naisten tulotaso on suhteutettu vieraskielisiin miehiin.

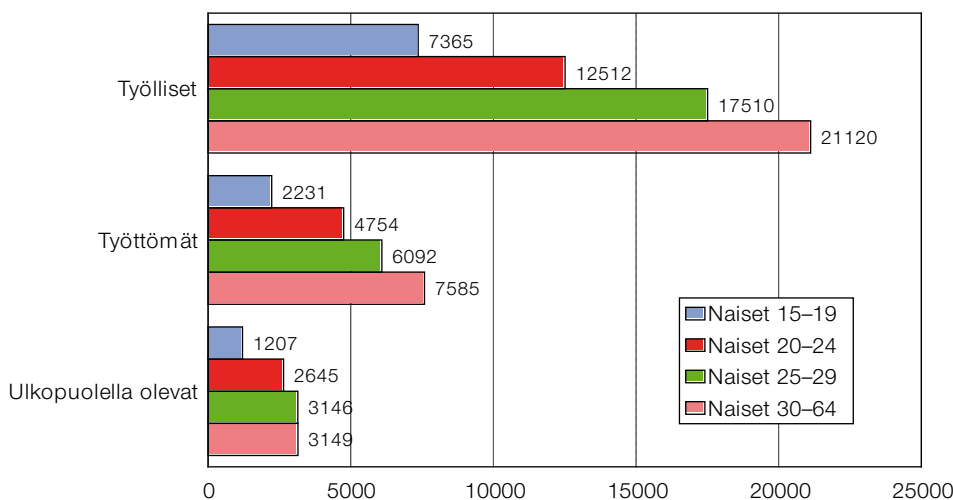
Kuvio 65. Työllisten, työttömien ja ulkopuolella olevien vieraskielisten miesten (18–29-v) veronalaiset keskitulot 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Työssä olevien vieraskielisten naisten tulotaso eri ikäluokissa on 10–35 prosenttia alempi kuin vieraskielisten miesten. Työttömät naiset ovat 28–38 prosenttia pienemmillä tuloilla kuin miehet, mutta ulkopuolisten vieraskielisten naisten tulotaso on 15 prosentista jopa 187 prosenttiin korkeampi kuin ulkopuolisten vieraskielisten miesten. Vaikka siis vieraskielisten naisten ulkopuolisten luokassa olivat korkeintaan puolet kotimaisten naisten tuloista, niin heidän saamansa tulonsiirrot ovat kuitenkin selvästi parempia kuin vieraskielisten miesten. Lisäksi kannattaa pitää mielessä, että näissä tuloissa eivät ole mukana toimeentulotuet ja lapsilisät, jotka saattaisivat muuttaa vertailua vielä edullisemmaksi vieraskielisille naisille.

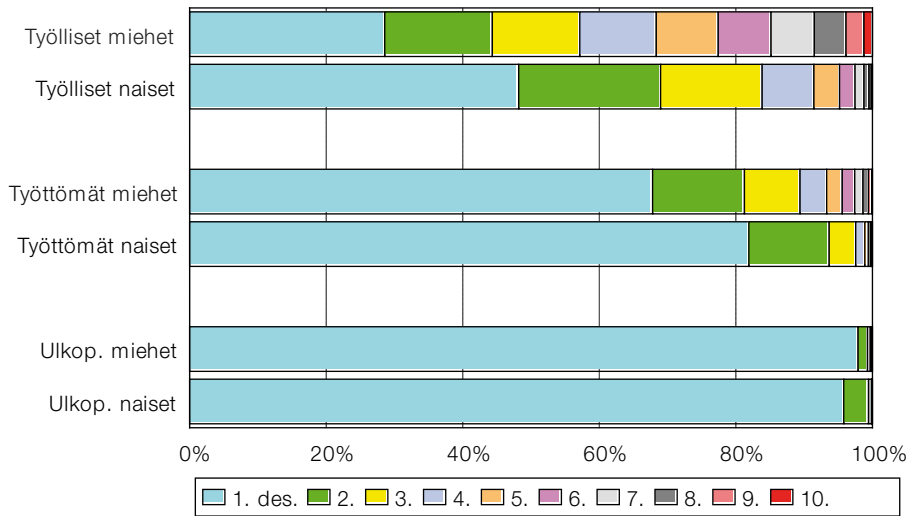
Kuvio 66. Työllisten, työttömien ja ulkopuolella olevien vieraskielisten naisten (18–29-v) veronalaiset keskitulot 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Seuraavassa taulukossa on sama ajatus kuin naisten euron suhde miesten euroon. Suhde on aina laskettu vain vertaamalla veronalaisia tuloja, eikä ole otettu huomioon eroja työkuukausissa tai työajoissa. Ensinnä verrataan vieraskielisten ja kotimaisten miesten tuloja. Nuorimmassa ryhmässä 15–19-vuotiaat, vieraskieliset ansaitsevat hieman enemmän kuin kotimaiset miehet, muissa ikäryhmissä työllisten vieraskielisten miesten euro on 81 tai 82 senttiä. Työttömien eurot ovat iästä riippuen 93:sta 82 senttiin ja ulkopuolisilla vain 53:sta 64 senttiin. Vieraskielisiä naisia on kotimaisiin naisiin ja työllisillä euron arvo vaihtelee 81:stä 93 senttiin, työttömillä 80:stä 85:een ja ulkopuolisilla 52:sta 64 senttiin. Vieraskielisten naisten euro verrattuna vieraskielisiin miehiin vaihtelee työllisillä 90:stä 81 senttiin, työttömillä 62:sta 70 senttiin. Vieraskieliset naiset ovat usein hoitovapailla ja siksi heidän saamansa tulot ovat kaikissa ikäryhmissä korkeammat kuin vieraskielisten miesten ja ero on suuri, heidän euronsa on jopa 1,7–1,9-kertainen vieraskielisiin miehiin verrattuna.

Kuvio 67. Työllisten, työttömien ja syrjäytyneiden (18–29-vuotiaat, vain perusasteen koulutus) kuuluminen tulodesiileihin sukupuolen mukaan 2008

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Tässä käytetyt tulodesiilit on muodostettu työvoiman (siis työttömien ja työllisten) valtionveronalaisten tulojen perusteella. Työlliset, työttömät ja ulkopuoliset sijoittuvat tulodesiileihin hyvin eri tavalla. Ensinnäkin naisista suurempi osa sijoittuu sekä työllisissä, että työttömissä alimpiin desiileihin kuin miehistä. Työttömistä miehistä runsas 50 ja naisista 60 prosenttia on alimmassa tulodesiilissä. Työllistä miehistä tässä desiilissä on 15 ja naisista runsas 20 prosenttia. Ulkopuolisina olevissa naisissa on pieni poikkeus, sillä heistä hieman suurempi osa, 10 prosenttia, kuin miehistä pääsee toiseen tulodesiiliin vain 1,5 prosenttia. Naisista suurempi osa on ansioidonnaisilla päivärahoilla kuin miehistä.

Liite 1

Nuoret Toiminnan 1999–2008, erikseen kotimaiset ja vieraskieliset

15 - 29-vuotiaat toiminnan mukaan 1999 - 2009*, vain perusasteen koulutus										
	Yhteensä				Miehet			Naiset		
	Yht.	Ulkop. yht.	%	Työllis., opisk.	Yht.	Ulkop. yht.	Työllis., opisk.	Yht.	Ulkop. yht.	Työllis., opisk.
Yhteensä										
1999	388759	55975	14,4	332784	208597	28961	179636	180162	27014	153148
2000	387227	53593	13,8	333634	208150	27496	180654	179077	26097	152980
2001	386503	53588	13,9	332915	208375	28048	180327	178128	25540	152588
2002	385122	53017	13,8	332105	208459	28290	180169	176663	24727	151936
2003	386011	52496	13,6	333515	208781	28059	180722	177230	24437	152793
2004	386515	52170	13,5	334345	209286	27734	181552	177229	24436	152793
2005	391727	46947	12,0	344780	211890	24265	187625	179837	22682	157155
2006	396122	44945	11,3	351177	213882	23088	190794	182240	21857	160383
2007	402714	45409	11,3	357305	217441	23356	194085	185273	22053	163220
2008	407398	48253	11,8	359145	219684	25985	193699	187714	22268	165446
2009*	408766		0,0	347879	219638		185263		26512	162616
1999-2008	104,8	86,2		107,9	105,3	89,7	107,8	104,2	82,4	108,0
Kotimaiset kielet										
1999	372743	48870	13,1	323873	200706	26087	174619	172037	22783	149254
2000	369820	46526	12,6	323294	199486	24665	174821	170334	21861	148473
2001	366964	45763	12,5	321201	198574	24872	173702	168390	20891	147499
2002	364158	45027	12,4	319131	197861	24933	172928	166297	20094	146203
2003	363556	43917	12,1	319639	197434	24359	173075	166122	19558	146564
2004	362623	43324	11,9	319299	197124	23918	173206	165499	19406	146093
2005	364869	37706	10,3	327163	198116	20355	177761	166753	17351	149402
2006	367968	35969	9,8	331999	199085	19198	179887	168883	16771	152112
2007	370986	35426	9,5	335560	200389	18928	181461	170597	16498	154099
2008	372085	37342	10,0	334743	200324	20886	179438	171761	16456	155305
2009*	371120		0,0	324032	199091		171570	172029		152462
1999-2008	99,8	76,4		103,4	99,8	80,1	102,8	99,8	72,2	104,1
Vieraskieliset										
1999	16016	7105	44,4	8911	7891	2874	5017	8125	4231	3894
2000	17407	7067	40,6	10340	8664	2831	5833	8743	4236	4507
2001	19539	7825	40,0	11714	9801	3176	6625	9738	4649	5089
2002	20964	7990	38,1	12974	10598	3357	7241	10366	4633	5733
2003	22455	8579	38,2	13876	11347	3700	7647	11108	4879	6229
2004	23892	8846	37,0	15046	12162	3816	8346	11730	5030	6700
2005	26858	9241	34,4	17617	13774	3910	9864	13084	5331	7753
2006	28154	8976	31,9	19178	14797	3890	10907	13357	5086	8271
2007	31728	9983	31,5	21745	17052	4428	12624	14676	5555	9121
2008	35313	10911	30,9	24402	19360	5099	14261	15953	5812	10141
2009*	37646		0,0	23847	20547		13693	17099		10154
1999-2008	220,5	153,6		273,8	245,3	177,4	284,3	196,3	137,4	260,4

2009*=ennakkotieto

Liite 2

Ulkopuolella olevat ja työttömät iän ja äidinkielen mukaan 2008

Ulkopuolella olevat ja työttömät äidinkielen mukaan 2008, vain perusasteen koulutus													
	Perusaste				Perusaste				Perusaste				
	Yhteensä				Naiset				Miehet				
	Yht.	Suomi	Ruotsi	Vieras kieli	Yht.	Suomi	Ruotsi	Vieras kieli	Yht.	Suomi	Ruotsi	Vieras kieli	
Ulkopuolella	100	70,2	3,3	26,6	100,0	68,4	3,1	28,5	100,0	72,2	3,4	24,4	
olevat Yht.	32402	22744	1054	8604	16933	11580	527	4826	15469	11164	527	3778	
16	4087	3239	200	648	1912	1516	105	291	2175	1723	95	357	
17	3423	2785	149	489	1662	1356	85	221	1761	1429	64	268	
18	2222	1760	79	383	1067	858	36	173	1155	902	43	210	
19	2428	1888	78	462	1192	922	32	238	1236	966	46	224	
20	2454	1862	81	511	1204	907	36	261	1250	955	45	250	
21	2216	1592	81	543	1153	818	34	301	1063	774	47	242	
22	2231	1545	56	630	1221	829	28	364	1010	716	28	266	
23	2121	1406	46	669	1170	765	21	384	951	641	25	285	
24	2243	1493	65	685	1235	795	32	408	1008	698	33	277	
25	2000	1289	47	664	1130	699	22	409	870	590	25	255	
26	1937	1126	45	766	1089	612	26	451	848	514	19	315	
27	1810	1056	48	706	1060	616	26	418	750	440	22	288	
28	1686	901	39	746	950	470	24	456	736	431	15	290	
29	1544	802	40	702	888	417	20	451	656	385	20	251	
Työttömät	100	83,7	1,8	14,6	100,0	80,2	1,3	18,5	100,0	85,5	2,0	12,6	
Yht.	15851	13264	280	2307	5335	4277	72	986	10516	8987	208	1321	
16	35	31	3	1	19	17	1	1	16	14	2	0	
17	546	470	7	69	265	225	2	38	281	245	5	31	
18	1041	911	19	111	428	376	5	47	613	535	14	64	
19	1220	1060	15	145	491	424	4	63	729	636	11	82	
20	1185	1029	20	136	426	369	5	52	759	660	15	84	
21	1294	1081	18	195	439	358	7	74	855	723	11	121	
22	1185	984	21	180	370	292	6	72	815	692	15	108	
23	1198	1014	29	155	356	292	5	59	842	722	24	96	
24	1298	1074	19	205	412	316	5	91	886	758	14	114	
25	1537	1307	28	202	456	364	3	89	1081	943	25	113	
26	1445	1205	28	212	463	375	6	82	982	830	22	130	
27	1357	1120	27	210	401	297	10	94	956	823	17	116	
28	1305	1031	20	254	395	285	4	106	910	746	16	148	
29	1205	947	26	232	414	287	9	118	791	660	17	114	

Liite 3

Ulkopuolisuuden ja työttömyyden riskit maakunnittain
2008

Ulkopuolisuusriski maakunnittain 2008, 15 - 29-v. perusaste, opiskelun ja työmarkk. ulkopuolella												
	Yhteensä				Naiset				Miehet			
	Yht.	Ulkop. olevat	Työttömät	Muut	Yht.	Ulkop. olevat	Työttömät	Muut	Yht.	Ulkop. olevat	Työttömät	Muut
Yhteensä	407398	32402	15851	359145	187714	16933	5335	165446	219684	15469	10516	193699
Uusimaa	118138	12582	3716	101840	54502	6427	1320	46755	63636	6155	2396	55085
Varsinais-Suomi	33246	2579	1265	29402	15225	1336	418	13471	18021	1243	847	15931
Kanta-Häme	13116	902	635	11579	5971	485	196	5290	7145	417	439	6289
Päijät-Häme	15887	1225	926	13736	7273	657	284	6332	8614	568	642	7404
Kymenlaakso	13156	1033	670	11453	6035	554	225	5256	7121	479	445	6197
Etelä-Karjala	9135	622	439	8074	4118	284	137	3697	5017	338	302	4377
Itä-Uusimaa	7128	452	223	6453	3349	254	80	3015	3779	198	143	3438
Satakunta	16473	970	734	14769	7483	555	235	6693	8990	415	499	8076
Pirkanmaa	34094	2541	1618	29935	15825	1352	562	13911	18269	1189	1056	16024
Keski-Suomi	19794	1457	934	17403	9133	764	321	8048	10661	693	613	9355
Etelä-Pohjanmaa	14052	657	392	13003	6454	370	128	5956	7598	287	264	7047
Pohjanmaa	13332	822	346	12164	6004	441	120	5443	7328	381	226	6721
Etelä-Savo	10704	695	447	9562	4937	365	146	4426	5767	330	301	5136
Pohjois-Savo	18119	1232	753	16134	8502	665	247	7590	9617	567	506	8544
Pohjois-Karjala	11704	736	499	10469	5385	354	179	4852	6319	382	320	5617
Kainuu	5920	349	226	5345	2749	186	73	2490	3171	163	153	2855
Keski-Pohjanmaa	5156	281	143	4732	2412	152	51	2209	2744	129	92	2523
Pohj.-Pohjanmaa	31306	2005	1312	27989	14521	1086	415	13020	16785	919	897	14969
Lappi	14632	997	541	13094	6761	519	190	6052	7871	478	351	7042
Ahvenanmaa	2306	265	32	2009	1075	127	8	940	1231	138	24	1069
Prosentti												
Yhteensä	100,0	8,0	3,9	88,2	100,0	9,0	2,8	88,1	100,0	7,0	4,8	88,2
Uusimaa	100,0	10,7	3,1	86,2	100,0	11,8	2,4	85,8	100,0	9,7	3,8	86,6
Varsinais-Suomi	100,0	7,8	3,8	88,4	100,0	8,8	2,8	88,5	100,0	6,9	4,7	88,4
Kanta-Häme	100,0	6,9	4,8	88,3	100,0	8,1	3,3	88,6	100,0	5,8	6,1	88,0
Päijät-Häme	100,0	7,7	5,8	86,5	100,0	9,0	3,9	87,1	100,0	6,6	7,5	86,0
Kymenlaakso	100,0	7,8	5,1	87,1	100,0	9,2	3,7	87,1	100,0	6,7	6,2	87,0
Etelä-Karjala	100,0	6,8	4,8	88,4	100,0	6,9	3,3	89,8	100,0	6,7	6,0	87,2
Itä-Uusimaa	100,0	6,3	3,1	90,5	100,0	7,6	2,4	90,0	100,0	5,2	3,8	91,0
Satakunta	100,0	5,9	4,5	89,7	100,0	7,4	3,1	89,4	100,0	4,6	5,5	89,8
Pirkanmaa	100,0	7,5	4,8	87,8	100,0	8,5	3,5	87,9	100,0	6,5	5,8	87,7
Keski-Suomi	100,0	7,4	4,7	87,9	100,0	8,4	3,5	88,1	100,0	6,5	5,8	87,8
Etelä-Pohjanmaa	100,0	4,7	2,8	92,5	100,0	5,7	2,0	92,3	100,0	3,8	3,5	92,8
Pohjanmaa	100,0	6,2	2,6	91,2	100,0	7,3	2,0	90,7	100,0	5,2	3,1	91,7
Etelä-Savo	100,0	6,5	4,2	89,3	100,0	7,4	3,0	89,7	100,0	5,7	5,2	89,1
Pohjois-Savo	100,0	6,8	4,2	89,0	100,0	7,8	2,9	89,3	100,0	5,9	5,3	88,8
Pohjois-Karjala	100,0	6,3	4,3	89,5	100,0	6,6	3,3	90,1	100,0	6,0	5,1	88,9
Kainuu	100,0	5,9	3,8	90,3	100,0	6,8	2,7	90,6	100,0	5,1	4,8	90,0
Keski-Pohjanmaa	100,0	5,5	2,8	91,8	100,0	6,3	2,1	91,6	100,0	4,7	3,4	92,0
Pohj.-Pohjanmaa	100,0	6,4	4,2	89,4	100,0	7,5	2,9	89,7	100,0	5,5	5,3	89,2
Lappi	100,0	6,8	3,7	89,5	100,0	7,7	2,8	89,5	100,0	6,1	4,5	89,5
Ahvenanmaa	100,0	11,5	1,4	87,1	100,0	11,8	0,7	87,4	100,0	11,2	1,9	86,8

Liite 4

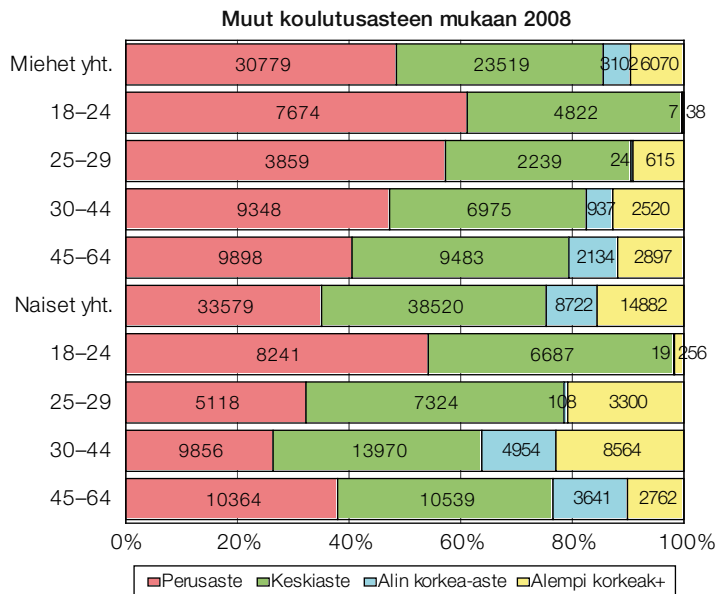
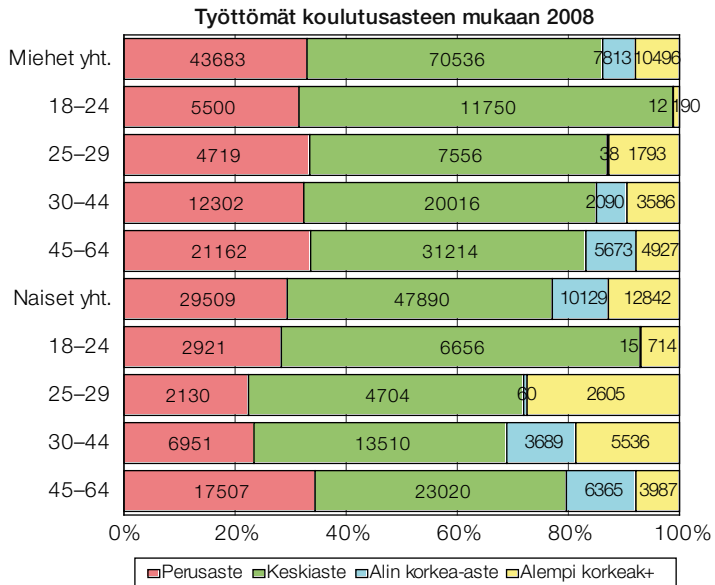
Ulkopuoliset ja työttömät perhetyypin ja äidinkielen mukaan 2008

Ulkopuoliset ja työttömät äidinkielen ja perhetyypin mukaan 2008, 15 -29-v.vain perusaste								
	Yhteensä	Ulkop. +tyött.	Työttömät	Opiskelijat	Ulkop.	Työlliset +muut	Ulkop. +tyött. %	Ulkop. %
Miehet								
Yhteensä								
Yhteensä	219684	25985	10516	135942	15469	57757	11,8	7,0
Perheetön	43131	12066	5368	10446	6698	20619	28,0	15,5
Lapseton pari	15084	2582	1555	1957	1027	10545	17,1	6,8
Lapsettomat yht	58215	14648	6923	12403	7725	31164	25,2	13,3
Lapsiperheen äiti/isä	9503	1757	1201	587	556	7159	18,5	5,9
Yksinhuoltaja	174	67	39	10	28	97	38,5	16,1
Lapsi	151792	9513	2353	122942	7160	19337	6,3	4,7
Kotimaiset								
Yhteensä	200324	20886	9195	130209	11691	49229	10,4	5,8
Perheetön	33206	8962	4694	8566	4268	15678	27,0	12,9
Lapseton pari	12408	1975	1334	1615	641	8818	15,9	5,2
Lapsettomat yht	45614	10937	6028	10181	4909	24496	24,0	10,8
Lapsiperheen äiti/isä	7900	1360	972	428	388	6112	17,2	4,9
Yksinhuoltaja	151	59	35	9	24	83	39,1	15,9
Lapsi	146659	8530	2160	119591	6370	18538	5,8	4,3
Ulkomaiset								
Yhteensä	19360	5099	1321	5733	3778	8528	26,3	19,5
Perheetön	9925	3104	674	1880	2430	4941	31,3	24,5
Lapseton pari	2676	607	221	342	386	1727	22,7	14,4
Lapsettomat yht	12601	3711	895	2222	2816	6668	29,5	22,3
Lapsiperheen äiti/isä	1603	397	229	159	168	1047	24,8	10,5
Yksinhuoltaja	23	8	4	1	4	14	34,8	17,4
Lapsi	5133	983	193	3351	790	799	19,2	15,4
Naiset								
Yhteensä								
Yhteensä	187714	22268	5335	128106	16933	37340	11,9	9,0
Perheetön	27635	5609	1879	11372	3730	10654	20,3	13,5
Lapseton pari	14004	2572	1119	3787	1453	7645	18,4	10,4
Lapsettomat yht	41639	8181	2998	15159	5183	18299	19,6	12,4
Lapsiperheen äiti/isä	12784	5857	815	1938	5042	4989	45,8	39,4
Yksinhuoltaja	6454	2935	731	1431	2204	2088	45,5	34,1
Lapsi	126837	5295	791	109578	4504	11964	4,2	3,6
Kotimaiset								
Yhteensä	171761	16456	4349	122680	12107	32625	9,6	7,0
Perheetön	22833	3901	1682	10082	2219	8850	17,1	9,7
Lapseton pari	11004	1548	806	3198	742	6258	14,1	6,7
Lapsettomat yht	33837	5449	2488	13280	2961	15108	16,1	8,8
Lapsiperheen äiti/isä	9792	3988	569	1555	3419	4249	40,7	34,9
Yksinhuoltaja	5588	2454	613	1291	1841	1843	43,9	32,9
Lapsi	122544	4565	679	106554	3886	11425	3,7	3,2
Ulkomaiset								
Yhteensä	15953	5812	986	5426	4826	4715	36,4	30,3
Perheetön	4802	1708	197	1290	1511	1804	35,6	31,5
Lapseton pari	3000	1024	313	589	711	1387	34,1	23,7
Lapsettomat yht	7802	2732	510	1879	2222	3191	35,0	28,5
Lapsiperheen äiti/isä	2992	1869	246	383	1623	740	62,5	54,2
Yksinhuoltaja	866	481	118	140	363	245	55,5	41,9
Lapsi	4293	730	112	3024	618	539	17,0	14,4

Ulkopuoliset ja työttömät iän, koulutusasteen ja lasten lukumäärän mukaan 2008

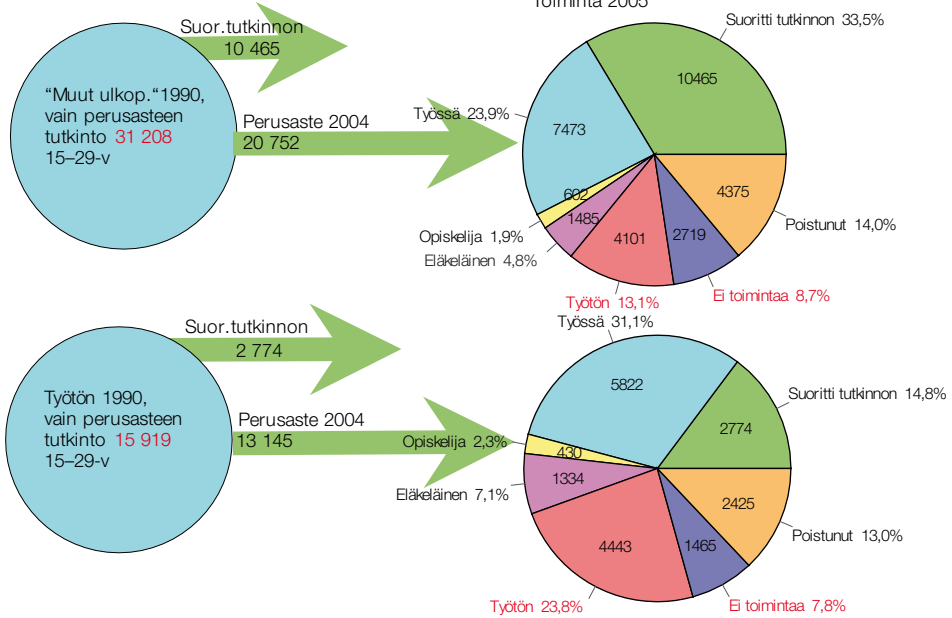
Työmarkkinoiden ulkopuolella olevat ja työttömät 2008, koulutusasteen, lapsiluvun ja iän mukaan													
		Perusaste			Keskiaste			Korkea-aste			Yhteensä		
		Yht.	Ei lapsia	1 +	Yht.	Ei lapsia	1 +	Yht.	Ei lapsia	1 +	Yht.	Ei lapsia	1 +
Muut työvoiman työvoiman ulkop. olevat													
Naiset	Yhteensä	37153	23785	13368	38519	19614	18905	23603	10878	12725	99275	54277	44998
	15–29	16933	9100	7833	14011	5122	8889	3683	1204	2479	34627	15426	19201
	30–44	9856	4666	5190	13969	4385	9584	13518	3607	9911	37343	12658	24685
	45–64	10364	10019	345	10539	10107	432	6402	6067	335	27305	26193	1112
Miehet	Yhteensä	34715	31594	3121	23525	21813	1712	9173	8127	1046	67413	61534	5879
	15–29	15469	14078	1391	7066	6673	393	684	638	46	23219	21389	1830
	30–44	9348	8002	1346	6976	5974	1002	3457	2718	739	19781	16694	3087
	45–64	9898	9514	384	9483	9166	317	5032	4771	261	24413	23451	962
Yht./muut	Yhteensä	71868	55379	16489	62044	41427	20617	32776	19005	13771	166688	115811	50877
	15–29	32402	23178	9224	21077	11795	9282	4367	1842	2525	57846	36815	21031
	30–44	19204	12668	6536	20945	10359	10586	16975	6325	10650	57124	29352	27772
	45–64	20262	19533	729	20022	19273	749	11434	10838	596	51718	49644	2074
Työttömät													
Naiset	Yhteensä	29793	25969	3824	47897	40746	7151	22970	18400	4570	100660	85115	15545
	15–29	5335	3840	1495	11366	8897	2469	3394	2722	672	20095	15459	4636
	30–44	6951	4876	2075	13511	9242	4269	9224	5582	3642	29686	19700	9986
	45–64	17507	17253	254	23020	22607	413	10352	10096	256	50879	49956	923
Miehe	Yhteensä	43980	39639	4341	70537	63457	7080	18310	16259	2051	132827	119355	13472
	15–29	10516	9121	1395	19306	17320	1986	2033	1810	223	31855	28251	3604
	30–44	12302	9914	2388	20016	15862	4154	5677	4236	1441	37995	30012	7983
	45–64	21162	20604	558	31215	30275	940	10600	10213	387	62977	61092	1885
Yht./tyött.	Yhteensä	73773	65608	8165	118434	104203	14231	41280	34659	6621	233487	204470	29017
	15–29	15851	12961	2890	30672	26217	4455	5427	4532	895	51950	43710	8240
	30–44	19253	14790	4463	33527	25104	8423	14901	9818	5083	67681	49712	17969
	45–64	38669	37857	812	54235	52882	1353	20952	20309	643	113856	111048	2808
Muut työvoiman työvoiman ulkop. olevat													
Yht./muut	Yhteensä	100,0	77,1	22,9	100,0	66,8	33,2	100,0	58,0	42,0	100,0	69,5	30,5
	15–29	100,0	71,5	28,5	100,0	56,0	44,0	100,0	42,2	57,8	100,0	63,6	36,4
	30–44	100,0	66,0	34,0	100,0	49,5	50,5	100,0	37,3	62,7	100,0	51,4	48,6
	45–64	100,0	96,4	3,6	100,0	96,3	3,7	100,0	94,8	5,2	100,0	96,0	4,0
Työttömät													
Yht./tyött.	Yhteensä	100,0	88,9	11,1	100,0	88,0	12,0	100,0	84,0	16,0	100,0	87,6	12,4
	15–29	100,0	81,8	18,2	100,0	85,5	14,5	100,0	83,5	16,5	100,0	84,1	15,9
	30–44	100,0	76,8	23,2	100,0	74,9	25,1	100,0	65,9	34,1	100,0	73,5	26,5
	45–64	100,0	97,9	2,1	100,0	97,5	2,5	100,0	96,9	3,1	100,0	97,5	2,5

Ulkopuoliset ja työttömät koulutusasteen ja iän mukaan 2008

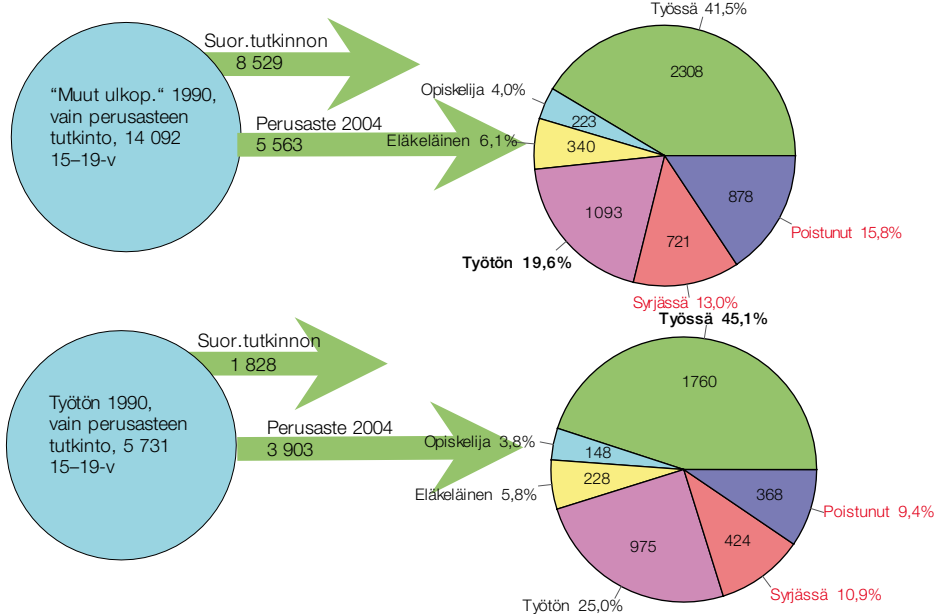

Vuonna 1990 ulkopuolisena ja työttömänä olleiden toiminta 2005

Naiset 1990

Miehet 1990

Liite 8

18–29-vuotiaat toiminnan ja iän mukaan 2008, erikseen on/ei ole lapsia

18-29-vuotiaat sukupuolen, iän ja pääasiallisen toiminnan mukaan 31.12.2008, erikseen on/ei lapsia		Vain perusaste												
		Yht.	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
Mol. sp	Yhteensä	207026	66435	23112	14861	12550	12049	11618	12155	12116	11504	10722	10251	9653
	Työtön ja lapsia	2785	15	41	68	124	168	203	237	340	405	378	399	407
	Työtön, ei lapsia	12485	1026	1179	1117	1170	1017	995	1061	1197	1040	979	906	798
	Muut ja lapsia	7713	180	414	565	643	743	714	836	760	747	774	695	642
	Muut, ei lapsia	17179	2042	2014	1889	1573	1488	1407	1407	1240	1190	1036	991	902
	Eläkeläiset	7112	494	396	493	518	580	637	624	698	675	684	658	655
	Opiskelijat, koululaiset	72354	45502	10091	3856	2673	2194	1806	1629	1329	1070	837	725	642
	Varusmiehet	2166	4	444	1256	240	100	55	35	5	9	12	3	3
	Työlliset	85232	17172	8533	5617	5609	5759	5801	6326	6547	6368	6022	5874	5604
	Miehet	Yhteensä	117601	34141	12413	8406	7074	6949	6975	7328	7531	7249	6792	6550
Työtön ja lapsia		1239	11	29	30	57	78	98	94	130	186	178	178	170
Työtön, ei lapsia		8980	602	700	729	798	737	744	792	951	796	778	732	621
Muut ja lapsia		580	8	16	29	34	50	49	66	69	64	63	64	68
Muut, ei lapsia		10953	1147	1220	1221	1029	960	902	942	801	784	687	672	588
Eläkeläiset		4191	291	221	286	280	319	371	368	429	397	421	396	412
Opiskelijat, koululaiset		38450	24599	5607	1890	1260	1071	937	811	667	549	425	321	313
Varusmiehet		2148	4	436	1255	237	100	51	34	5	8	12	3	3
Työlliset		51060	7479	4184	2966	3379	3634	3823	4221	4479	4465	4228	4184	4018
Naiset		Yhteensä	89425	32294	10699	6455	5476	5100	4643	4827	4585	4255	3930	3701
	Työtön ja lapsia	1546	4	12	38	67	90	105	143	210	219	200	221	237
	Työtön, ei lapsia	3505	424	479	388	372	280	251	269	246	244	201	174	177
	Muut ja lapsia	7133	172	398	536	609	693	665	770	691	683	711	631	574
	Muut, ei lapsia	6226	895	794	668	544	528	505	465	439	406	349	319	314
	Eläkeläiset	2921	203	175	207	238	261	266	256	269	278	263	262	243
	Opiskelijat, koululaiset	33904	20903	4484	1966	1413	1123	869	818	662	521	412	404	329
	Varusmiehet	18	0	8	1	3	0	4	1	0	1	0	0	0
	Työlliset	34172	9693	4349	2651	2230	2125	1978	2105	2068	1903	1794	1690	1586
	Mol. sp	Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Työtön ja lapsia		1,3	0,0	0,2	0,5	1,0	1,4	1,7	1,9	2,8	3,5	3,5	3,9	4,2
Työtön, ei lapsia		6,0	1,5	5,1	7,5	9,3	8,4	8,6	8,7	9,9	9,0	9,1	8,8	8,3
Muut ja lapsia		3,7	0,3	1,8	3,8	5,1	6,2	6,1	6,9	6,3	6,5	7,2	6,8	6,7
Muut, ei lapsia		8,3	3,1	8,7	12,7	12,5	12,3	12,1	11,6	10,2	10,3	9,7	9,7	9,3
Eläkeläiset		3,4	0,7	1,7	3,3	4,1	4,8	5,5	5,1	5,8	5,9	6,4	6,4	6,8
Opiskelijat, koululaiset		34,9	68,5	43,7	25,9	21,3	18,2	15,5	13,4	11,0	9,3	7,8	7,1	6,7
Varusmiehet		1,0	0,0	1,9	8,5	1,9	0,8	0,5	0,3	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Työlliset		41,2	25,8	36,9	37,8	44,7	47,8	49,9	52,0	54,0	55,4	56,2	57,3	58,1
Miehet		Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Työtön ja lapsia	1,1	0,0	0,2	0,4	0,8	1,1	1,4	1,3	1,7	2,6	2,6	2,7	2,7
	Työtön, ei lapsia	7,6	1,8	5,6	8,7	11,3	10,6	10,7	10,8	12,6	11,0	11,5	11,2	10,0
	Muut ja lapsia	0,5	0,0	0,1	0,3	0,5	0,7	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1
	Muut, ei lapsia	9,3	3,4	9,8	14,5	14,5	13,8	12,9	12,9	10,6	10,8	10,1	10,3	9,5
	Eläkeläiset	3,6	0,9	1,8	3,4	4,0	4,6	5,3	5,0	5,7	5,5	6,2	6,0	6,7
	Opiskelijat, koululaiset	32,7	72,1	45,2	22,5	17,8	15,4	13,4	11,1	8,9	7,6	6,3	4,9	5,1
	Varusmiehet	1,8	0,0	3,5	14,9	3,4	1,4	0,7	0,5	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0
	Työlliset	43,4	21,9	33,7	35,3	47,8	52,3	54,8	57,6	59,5	61,6	62,2	63,9	64,9
	Naiset	Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Työtön ja lapsia		1,7	0,0	0,1	0,6	1,2	1,8	2,3	3,0	4,6	5,1	5,1	6,0	6,8
Työtön, ei lapsia		3,9	1,3	4,5	6,0	6,8	5,5	5,4	5,6	5,4	5,7	5,1	4,7	5,1
Muut ja lapsia		8,0	0,5	3,7	8,3	11,1	13,6	14,3	16,0	15,1	16,1	18,1	17,0	16,6
Muut, ei lapsia		7,0	2,8	7,4	10,3	9,9	10,4	10,9	9,6	9,6	9,5	8,9	8,6	9,1
Eläkeläiset		3,3	0,6	1,6	3,2	4,3	5,1	5,7	5,3	5,9	6,5	6,7	7,1	7,0
Opiskelijat, koululaiset		37,9	64,7	41,9	30,5	25,8	22,0	18,7	16,9	14,4	12,2	10,5	10,9	9,5
Varusmiehet		0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Työlliset		38,2	30,0	40,6	41,1	40,7	41,7	42,6	43,6	45,1	44,7	45,6	45,7	45,8

Liite 9

Työttömien ja ulkopuolisten tulodesiilit ja veronalaiset vuositulot 2008

(desiilit muodostettu koko työvoiman veronalaisista tuloista)

Tulodesiilit 2008											
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Yht
Työlliset miehet	37802	39215	30540	27830	25757	25196	24234	20463	13365	5108	249510
Työlliset naiset	53088	57984	44558	30103	21330	15520	11152	6931	3657	1548	245871
Työttömät miehet	16997	5423	3338	2104	1379	996	758	506	310	45	31856
Työttömät naiset	12245	4423	1985	720	345	200	98	45	27	6	20094
Ulkop. olevat miehet	22615	356	95	27	21	20	16	20	14	33	23217
Ulkop. olevat naiset	30349	3512	602	67	32	21	13	7	10	16	34629
Työlliset miehet	15,2	15,7	12,2	11,2	10,3	10,1	9,7	8,2	5,4	2,0	100,0
Työlliset naiset	21,6	23,6	18,1	12,2	8,7	6,3	4,5	2,8	1,5	0,6	100,0
Työttömät miehet	53,4	17,0	10,5	6,6	4,3	3,1	2,4	1,6	1,0	0,1	100,0
Työttömät naiset	60,9	22,0	9,9	3,6	1,7	1,0	0,5	0,2	0,1	0,0	100,0
Ulkop. olevat miehet	97,4	1,5	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	100,0
Ulkop. olevat naiset	87,6	10,1	1,7	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0

Veronalaiset vuositulot, ulkopuoliset ja työttömät iän mukaan 2008

Ulkopuolisten ja työttömien veronalaiset tulot 2008						Verotettavat vuositulot, euroa			
		Perusaste				Perusaste			
		Yht.	Naiset	Miehet			Yhteensä	Naiset	Miehet
Ulkopuol.	Ikä	32402	16933	15469	Yht.	2641	3435	1771	
	15	0	0	0	15				
	16	4087	1912	2175	16	1053	909	1180	
	17	3423	1662	1761	17	2819	2493	3127	
	18	2222	1067	1155	18	2147	2504	1818	
	19	2428	1192	1236	19	2261	2748	1792	
	20	2454	1204	1250	20	2439	3279	1629	
	21	2216	1153	1063	21	2551	3614	1397	
	22	2231	1221	1010	22	2767	4005	1269	
	23	2121	1170	951	23	2731	3976	1199	
	24	2243	1235	1008	24	3214	4255	1938	
	25	2000	1130	870	25	3025	4170	1538	
	26	1937	1089	848	26	3319	4527	1767	
	27	1810	1060	750	27	3617	4878	1836	
	28	1686	950	736	28	3688	4946	2063	
	29	1544	888	656	29	3428	4411	2096	
Työttömät	Yhteensä	15851	5335	10516	Yhteensä	7612	5831	8515	
	15	0	0	0	15				
	16	35	19	16	16	938	635	1299	
	17	546	265	281	17	1925	1678	2159	
	18	1041	428	613	18	3485	2736	4007	
	19	1220	491	729	19	4034	3554	4358	
	20	1185	426	759	20	4849	4600	4988	
	21	1294	439	855	21	6525	5202	7204	
	22	1185	370	815	22	7355	5579	8162	
	23	1198	356	842	23	8348	6300	9214	
	24	1298	412	886	24	8532	6617	9423	
	25	1537	456	1081	25	8586	6553	9443	
	26	1445	463	982	26	9742	7644	10731	
	27	1357	401	956	27	10275	8226	11135	
	28	1305	395	910	28	10129	7985	11060	
	29	1205	414	791	29	10460	8401	11538	

Vain ylioppilastutkinnon suorittaneiden toiminta iän mukaan 2008

Erikseen ulkopuolisina ja työttöminä olevat

Ylioppilastutkinnon suorittaneista ulkopuolisina ja työttöminä 2008									
	Yhteensä	Työlliset	Opiskelijat	Varusm.	Eläkeläiset	Syrjässä	Työttömät	Syrj+tyött	%
Naiset									
18	540	296	192	4	2	35	11	46	8,5
19	15396	8710	4930	70	5	1008	673	1681	10,9
20	17517	9764	6817	77	10	530	319	849	4,8
21	16397	9270	6555	8	14	360	190	550	3,4
22	14706	8688	5550	2	24	308	134	442	3,0
23	12216	7220	4524	5	23	324	120	444	3,6
24	9363	5605	3244	1	35	371	107	478	5,1
25	6945	4355	2105	1	36	353	95	448	6,5
26	5192	3291	1382	2	45	366	106	472	9,1
27	3976	2550	927	0	37	353	109	462	11,6
28	3177	2054	638	2	41	343	99	442	13,9
29	2806	1814	531	0	52	315	94	409	14,6
Yht.	108231	63617	37395	172	324	4666	2057	6723	6,2
Miehet									
18	243	102	106	14	0	15	6	21	8,6
19	11374	3976	2717	3421	7	811	442	1253	11,0
20	12936	3641	4271	3987	5	651	381	1032	8,0
21	12665	5619	6151	298	19	308	270	578	4,6
22	12684	6114	6018	86	15	230	221	451	3,6
23	11949	6207	5252	66	25	214	185	399	3,3
24	10723	6157	4131	45	32	187	171	358	3,3
25	8713	5436	2867	31	29	173	177	350	4,0
26	7010	4646	1924	19	41	164	216	380	5,4
27	5674	3975	1291	20	42	155	191	346	6,1
28	4627	3401	824	16	48	169	169	338	7,3
29	4227	3196	626	11	44	161	189	350	8,3
Yht.	102825	52470	36178	8014	307	3238	2618	5856	5,7

Liite 11

**15–29-v. asunnottomien ulkopuolisuuden riski 2008,
vain perusasteen koulutus**

Asunnottomien ulkopuolisuusriski iän mukaann						
	Miehet			Naiset		
	Yhteensä	Ulkop.		Yhteensä	Ulkop.	
Yhteensä	6247	2834	45,4	3433	1360	39,6
15	434	0	0,0	383	0	0,0
16	426	127	29,8	417	131	31,4
17	465	163	35,1	441	136	30,8
18	352	119	33,8	279	102	36,6
19	275	138	50,2	250	113	45,2
20	352	167	47,4	206	86	41,7
21	382	205	53,7	182	82	45,1
22	381	186	48,8	160	77	48,1
23	440	228	51,8	180	95	52,8
24	465	246	52,9	167	91	54,5
25	511	271	53,0	169	87	51,5
26	473	263	55,6	178	104	58,4
27	423	234	55,3	141	84	59,6
28	462	262	56,7	128	76	59,4
29	406	225	55,4	152	96	63,2

Liite 12

Huostassa olleiden toiminnat iän mukaan 2008 *)

Huostassa olleet iän mukaan 2008										
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Työlliset	0	0	0	211	315	333	388	419	394	362
Opiskelijat	1409	1322	1197	864	463	308	247	217	164	147
Varusmiehet	0	0	0	1	40	96	27	13	4	3
Työttömät	0	5	74	125	188	160	175	190	154	123
Eläkeläiset	0	16	13	31	27	36	46	53	60	38
Lapsiaan kotona hoitavat	0	1	15	29	56	71	83	92	65	64
Muut	0	239	242	195	207	215	187	180	159	110
Yht.	1409	1583	1541	1456	1296	1219	1153	1164	1000	847
Kaikki 15–24-vuotiaat 2008										
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Työlliset	0	0	0	15163	26629	26782	34298	37585	41377	44291
Opiskelijat	66483	63507	61185	46325	19512	17456	20423	20026	18139	14668
Varusmiehet	0	0	0	64	5308	9265	1301	504	275	197
Lapsiaan kotona hoitavat	0	20	110	232	497	926	1261	1652	1769	1933
Työttömät	0	38	516	997	4778	4221	4032	4174	4073	4170
Eläkeläiset	0	248	227	379	320	508	655	761	894	909
Muut	0	3206	2992	1938	4673	3481	2708	2454	2432	2404
Yht.	66483	67019	65030	65098	61717	62639	64678	67156	68959	68572

*) Tarja Heino ja Marianne Johnson: Huostassa olleet lapset nuorina aikuisina huostaanoton vaikutuksia nuorten myöhemmälle ulkopuolisuudelle teoksessa Ulla Hämäläinen ja Olli Kangas (toim): Perhepiirissä Kela 2010,

Ulkopuolisten ja työttömien työttömyyskuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus

Ulkopuolisten ja työttömien työttömyyskuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus																			
	Työttömät					Muut työv. ulkop. ol.					Yhteensä								
	Yht.	Ei tyött. kk.	- 3 kk	4 - 6 kk	7 - 11 kk	12 kk	Yht.	Ei tyött. kk.	- 3 kk	4 - 6 kk	7 - 11 kk	12 kk	Yht.	Ei tyött. kk.	- 3 kk	4 - 6 kk	7 - 11 kk	12 kk	
Yht.	15851	0	6610	4111	4130	1000	32402	22817	6097	2240	1231	17	48253	22817	12707	6351	5361	1017	
15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
16	35	0	25	10	0	0	4087	4055	31	1	0	0	4122	4055	56	11	0	0	
17	546	0	460	74	12	0	3423	2678	703	40	2	0	3969	2678	1163	114	14	0	
18	1041	0	656	273	106	6	2222	1314	696	165	46	1	3263	1314	1352	438	152	7	
19	1220	0	616	327	256	21	2428	1399	731	215	83	0	3648	1399	1347	542	339	21	
20	1185	0	552	344	265	24	2454	1462	663	248	81	0	3639	1462	1215	592	346	24	
21	1294	0	599	370	296	29	2216	1320	557	234	105	0	3510	1320	1156	604	401	29	
22	1185	0	489	359	298	39	2231	1403	514	203	111	0	3416	1403	1003	562	409	39	
23	1198	0	521	323	315	39	2121	1397	446	177	101	0	3319	1397	967	500	416	39	
24	1298	0	531	360	355	52	2243	1505	422	197	119	0	3541	1505	953	557	474	52	
25	1537	0	532	418	500	87	2000	1365	340	186	106	3	3537	1365	872	604	606	90	
26	1445	0	460	359	469	157	1937	1350	291	170	124	2	3382	1350	751	529	593	159	
27	1357	0	426	308	428	195	1810	1309	237	137	124	3	3167	1309	663	445	552	198	
28	1305	0	373	288	452	192	1686	1174	247	131	129	5	2991	1174	620	419	581	197	
29	1205	0	370	298	378	159	1544	1086	219	136	100	3	2749	1086	589	434	478	162	
Miehet																			
Yht.	10516	0	4246	2750	2823	697	15469	10202	3175	1301	781	10	25985	10202	7421	4051	3604	707	
15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
16	16	0	13	3	0	0	2175	2161	13	1	0	0	2191	2161	26	4	0	0	
17	281	0	236	38	7	0	1761	1392	349	19	1	0	2042	1392	585	57	8	0	
18	613	0	390	161	57	5	1155	654	378	95	28	0	1768	654	768	256	85	5	
19	729	0	352	210	154	13	1236	646	411	139	40	0	1965	646	763	349	194	13	
20	759	0	344	227	175	13	1250	680	376	144	50	0	2009	680	720	371	225	13	
21	855	0	395	247	192	21	1063	561	297	134	71	0	1918	561	692	381	263	21	
22	815	0	338	250	200	27	1010	561	250	126	73	0	1825	561	588	376	273	27	
23	842	0	368	225	224	25	951	549	226	112	64	0	1793	549	594	337	288	25	
24	886	0	344	260	251	31	1008	582	216	126	84	0	1894	582	560	386	335	31	
25	1081	0	357	293	369	62	870	520	171	105	71	3	1951	520	528	398	440	65	

26	982	0	307	253	314	108	848	532	136	94	85	1	1830	532	443	347	399	109	
27	956	0	300	207	310	139	750	494	112	65	77	2	1706	494	412	272	387	141	
28	910	0	254	195	323	138	736	454	140	66	74	2	1646	454	394	261	397	140	
29	791	0	248	181	247	115	656	416	100	75	63	2	1447	416	348	256	310	117	
Naiset																			
Yht.	5335	0	2364	1361	1307	303	16933	12615	2922	939	450	7	22268	12615	5286	2300	1757	310	
15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
16	19	0	12	7	0	0	1912	1894	18	0	0	0	1931	1894	30	7	0	0	
17	265	0	224	36	5	0	1662	1286	354	21	1	0	1927	1286	578	57	6	0	
18	428	0	266	112	49	1	1067	660	318	70	18	1	1495	660	584	182	67	2	
19	491	0	264	117	102	8	1192	753	320	76	43	0	1683	753	584	193	145	8	
20	426	0	208	117	90	11	1204	782	287	104	31	0	1630	782	495	221	121	11	
21	439	0	204	123	104	8	1153	759	260	100	34	0	1592	759	464	223	138	8	
22	370	0	151	109	98	12	1221	842	264	77	38	0	1591	842	415	186	136	12	
23	356	0	153	98	91	14	1170	848	220	65	37	0	1526	848	373	163	128	14	
24	412	0	187	100	104	21	1235	923	206	71	35	0	1647	923	393	171	139	21	
25	456	0	175	125	131	25	1130	845	169	81	35	0	1586	845	344	206	166	25	
26	463	0	153	106	155	49	1089	818	155	76	39	1	1552	818	308	182	194	50	
27	401	0	126	101	118	56	1060	815	125	72	47	1	1461	815	251	173	165	57	
28	395	0	119	93	129	54	950	720	107	65	55	3	1345	720	226	158	184	57	
29	414	0	122	117	131	44	888	670	119	61	37	1	1302	670	241	178	168	45	

Ulkopuolisten ja työttömien työkuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus

Ulkopuolisten ja työttömien työkuukaudet 2008, vain perusasteen koulutus															
	Työttömät					Muut työvoiman ulkopuolella olevat					Yhteensä				
	Yht.	Ei työkk.	- 3 kk	4 - 6 kk	7 - 12 kk	Yht.	Ei työkk.	- 3 kk	4 - 6 kk	7 - 12 kk	Yht.	Ei työkk.	- 3 kk	4 - 6 kk	7 - 12 kk
Yht.															
Yht.	15270	7537	2360	1671	3702	24892	20643	3007	805	437	40162	28180	5367	2476	4139
18	1041	700	186	106	49	2222	1886	291	44	1	3263	2586	477	150	50
19	1220	621	259	132	208	2428	1796	473	121	38	3648	2417	732	253	246
20	1185	602	214	132	237	2454	1949	375	99	31	3639	2551	589	231	268
21	1294	588	223	140	343	2216	1768	311	83	54	3510	2356	534	223	397
22	1185	519	202	143	321	2231	1823	285	85	38	3416	2342	487	228	359
23	1198	535	185	111	367	2121	1779	214	86	42	3319	2314	399	197	409
24	1298	586	180	160	372	2243	1885	240	79	39	3541	2471	420	239	411
25	1537	754	196	178	409	2000	1737	191	46	26	3537	2491	387	224	435
26	1445	685	196	163	401	1937	1668	185	48	36	3382	2353	381	211	437
27	1357	677	177	142	361	1810	1546	166	47	51	3167	2223	343	189	412
28	1305	659	184	134	328	1686	1452	144	36	54	2991	2111	328	170	382
29	1205	611	158	130	306	1544	1354	132	31	27	2749	1965	290	161	333
Miehet															
Yht.	10219	4705	1531	1181	2802	11533	9209	1708	424	192	21752	13914	3239	1605	2994
18	613	400	113	65	35	1155	965	167	22	1	1768	1365	280	87	36
19	729	372	146	79	132	1236	855	286	76	19	1965	1227	432	155	151
20	759	373	140	93	153	1250	956	224	54	16	2009	1329	364	147	169
21	855	358	152	98	247	1063	799	194	43	27	1918	1157	346	141	274
22	815	335	122	109	249	1010	783	170	45	12	1825	1118	292	154	261
23	842	342	130	82	288	951	778	116	39	18	1793	1120	246	121	306
24	886	377	111	116	282	1008	821	130	39	18	1894	1198	241	155	300
25	1081	487	132	135	327	870	738	96	24	12	1951	1225	228	159	339
26	982	428	132	121	301	848	701	100	27	20	1830	1129	232	148	321
27	956	437	128	100	291	750	624	82	26	18	1706	1061	210	126	309
28	910	421	131	100	258	736	626	73	15	22	1646	1047	204	115	280
29	791	375	94	83	239	656	563	70	14	9	1447	938	164	97	248
Naiset															
Yht.	5051	2832	829	490	900	13359	11434	1299	381	245	18410	14266	2128	871	1145
18	428	300	73	41	14	1067	921	124	22	0	1495	1221	197	63	14
19	491	249	113	53	76	1192	941	187	45	19	1683	1190	300	98	95
20	426	229	74	39	84	1204	993	151	45	15	1630	1222	225	84	99
21	439	230	71	42	96	1153	969	117	40	27	1592	1199	188	82	123
22	370	184	80	34	72	1221	1040	115	40	26	1591	1224	195	74	98
23	356	193	55	29	79	1170	1001	98	47	24	1526	1194	153	76	103
24	412	209	69	44	90	1235	1064	110	40	21	1647	1273	179	84	111
25	456	267	64	43	82	1130	999	95	22	14	1586	1266	159	65	96
26	463	257	64	42	100	1089	967	85	21	16	1552	1224	149	63	116
27	401	240	49	42	70	1060	922	84	21	33	1461	1162	133	63	103
28	395	238	53	34	70	950	826	71	21	32	1345	1064	124	55	102
29	414	236	64	47	67	888	791	62	17	18	1302	1027	126	64	85

Ulkopuoliset ja työttömät perheeseaman ja perhetyypin mukaan 2008

(vain perusasteen koulutus ja ikä 15-29-vuotiaat)

Syrjässä olevat perheeseaman ja perhetyypin mukaan 2008, vain perusasteen koulutus ja ikä 15-29-vuotiaa	Kaiikki 15-29-v.										Miehet										Naiset																			
	jolla vain perusaste					Syrjässä olevat yhteensä					Yht.					Työttömät					Syrjässä					Yht.					Työttömät					Syrjässä				
	% 1)	Tyött.+ syj.	% 1)	% 2)	Syrjässä	% 1)	Tyött.+ syj.	% 1)	% 2)	Syrjässä	Yht.	Tyött.+ syj.	% 2)	Syrjässä	Yht.	Tyött.+ syj.	% 2)	Syrjässä	Yht.	Tyött.+ syj.	% 2)	Syrjässä	Yht.	Tyött.+ syj.	% 2)	Syrjässä	Yht.	Tyött.+ syj.	% 2)	Syrjässä										
Yhteensä	407398	100,0	48253	100,0	11,8	15851	32402	219684	25985	11,8	10516	15469	187714	22268	11,9	5395	16933	29088	7,1	5154	10,7	2674	2480	15084	2582	17,1	1555	1027	14004	2572	18,4	1119	1453							
Pariskunta ei lapsia	233342	57,3	16641	34,5	7,1	3796	12845	123754	7436	6,0	2542	4894	109588	9205	8,4	1254	7951	61186	15,0	7516	15,6	1778	5738	29312	2964	10,1	755	2209	31874	4552	14,3	1023	3529							
Äiti ja lapsia	13016	3,2	1267	2,6	9,7	366	911	8403	937	11,2	296	641	4613	330	7,2	60	270	70766	17,4	17675	36,6	7247	10428	43131	12066	28,0	5368	6698	27635	5609	20,3	1879	3730							
Lapsia	278629	100,0	14808	100,0	5,3	3144	11664	151792	9513	6,3	2363	7160	126837	5295	4,2	791	4504	211055	75,7	9027	61,0	4,3	1780	7247	114251	5679	5,0	1341	4338	96804	3348	3,5	439	2909						
Pariskunta ja lapsia	54732	19,6	4581	30,9	8,4	1047	3534	29312	2964	10,1	755	2209	25420	1617	6,4	292	1325	12842	4,6	1200	8,1	9,3	317	883	8229	870	10,6	257	613	4613	330	7,2	60	270						
Perheen mies/nainen	58003	100,0	15770	100,0	27,2	5460	10310	24761	4406	17,8	2795	1611	33242	11364	34,2	2685	8699	29088	50,1	5154	32,7	17,7	2674	2480	15084	2582	17,1	1555	1027	14004	2572	18,4	1119	1453						
Yhteensä	22287	38,4	7614	48,3	34,2	2016	5598	9503	1757	18,5	1201	556	12784	5857	45,8	815	5042	6454	11,1	2935	18,6	45,5	731	2204	6454	2935	45,5	731	2204	6454	2935	45,5	731	2204						
Ulkomaista	174	0,3	67	0,4	38,5	39	28	174	67	38,5	39	28	174	67	38,5	39	28	35313	100,0	10911	100,0	30,9	8604	19360	5099	26,3	1321	3778	15953	5812	36,4	986	4826							
Yhteensä	5676	16,1	1631	14,9	28,7	534	1097	2676	607	22,7	221	386	3000	1024	34,1	313	711	10904	30,9	3370	30,9	30,9	663	2717	5069	1034	341	693	5895	2336	40,0	312	2024							
Pariskunta ja lapsia	3663	10,4	1008	9,2	27,5	231	777	1473	303	20,6	70	233	2190	705	32,2	161	544	343	1,0	90	0,8	26,2	18	72	217	51	23,5	15	36	126	39	31,0	3	36						
Yhteensä	14727	41,7	4812	44,1	32,7	871	3941	9925	3104	31,3	674	2430	4802	1708	35,6	197	1511	14727	41,7	4812	44,1	32,7	871	3941	9925	3104	31,3	674	2430	4802	1708	35,6	197	1511						

Lapsia																										
Yhteensä	9426	100,0	1713	100,0	18,2	305	1408	5133	983	19,2	193	790	4293	730	17,0	112	618									
Pariskunta ja lapsia	6309	66,9	1104	64,4	17,5	178	926	3466	637	18,4	112	525	2843	467	16,4	66	401									
Äiti ja lapsia	2797	29,7	527	30,8	18,8	113	414	1473	303	20,6	70	233	1324	224	16,9	43	181									
Isä ja lapsia	320	3,4	82	4,8	25,6	14	68	194	43	22,2	11	32	126	39	31,0	3	36									
Perheen mies/ nainen																										
Yhteensä	11160	100	4386	100,0	39,3	1131	3255	4302	1012	23,5	454	558	6858	3374	49,2	677	2697									
Pariskunta ei lapsia	5676	50,86	1631	37,2	28,7	534	1097	2676	607	22,7	221	386	3000	1024	34,1	313	711									
Pariskunta ja lapsia	4595	41,17	2266	51,7	49,3	475	1791	1603	397	24,8	229	168	2992	1869	62,5	246	1623									
Äiti ja lapsia	866	7,76	481	11,0	55,5	118	363						866	481	55,5	118	363									
Isä ja lapsia	23	0,206	8	0,2	34,8	4	4	23	8	34,8	4	4														

1) Rakenne perheeseen ja perhetyypin mukaan

2) Syrjässä oleminen riski perheeseen ja perhetyypin mukaan

Tekijät Författare Authors Pekka Myrskylä	Julkaisu-aika Publiceringstid Date Mars 2011	
	Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	
	Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment 12.7.2010	
Julkaisun nimi Titel Title Ungdomar utanför arbete och studier		
Tiivistelmä Referat Abstract <p>I undersökningen har uppgifter insamlats om ungdomar i åldern 15–29 år utan examen efter grundnivån, som varken står till arbetsmarknadens förfogande eller studerar. Granskningen omfattar också unga arbetslösa. Unga vårdlediga behandlas för sig. Granskningen görs med hjälp av sysselsättningsstatistikens longitudinella fil. Den omfattar uppgifter som under mer än 20 år ackumulerats om den finländska befolkningen gällande verksamhet, utbildning, familj, inkomster, boningsort o.d. Med hjälp av filen beskriver man strukturen för dem som hamnat utanför, söker riskgrupper och följer upp dem som lämnar gruppen. De mest centrala bakgrundsuppgifterna är familjeförhållanden, hemlöshet, utlänningsbakgrund, inkomster och utbildning. Dessutom har grupperna kombinerats med uppgifter som beskriver föräldrarnas utbildning och socioekonomiska ställning. År 2008 var antalet utanförstående och arbetslösa ungdomar totalt 48 300, av vilka 11 000 hade utländsk bakgrund och 7 700 var vårdlediga. Riskerna att hamna utanför arbete och studier är störst bland ungdomar med ett främmande språk som modersmål och hemlösa ungdomar. Minst är risken bland ungdomar som bor med sina föräldrar. Ungdomar med ett främmande språk som modersmål löper en mångdubbel risk att hamna utanför arbete och studier jämfört med inhemska ungdomar. Merparten av de utanförstående och arbetslösa ungdomarna lever under fattigdomsgränsen.</p> <p>Ungdomar som hamnat utanför eller blivit arbetslösa följdes från år 2003 till år 2008. Det framgick av undersökningen att bara 19 procent av de utbildade ungdomarna avlade en examen inom fem år eller studerade fortfarande, 4 procent hade blivit vårdlediga, 7 procent hade flyttat utomlands, 30 procent var i arbetslivet och 36 procent hade en oförändrad situation, dvs. stod fortfarande utanför eller var arbetslösa. Den återstående delen av gruppen var invalidpensionärer eller beväringar. Av personerna med utlänningsbakgrund hade rentav 20 procent lämnat landet. Av de utanförstående och arbetslösa avlade något under en femtedel examen. Bland utanförstående ungdomar minskar studierna snabbt med ökad ålder. Av 16-åringarna avlade hälften examen under den femåriga uppföljningstiden, av 25-åringarna under 15 procent. Över 80 procent av de ungdomar som står utanför eller är arbetslösa avlägger aldrig examen högre än grundnivån. Det skulle löna sig att studera, eftersom upp till 60 procent av dem som avlagt examen blir sysselsatta. Inkomstnivån bland utanförstående ungdomar är mycket svag. År 2008 var arbetskraftens medelinkomster 32 200 euro. Medelinkomsterna för unga arbetslösa finländska män var 11 900 euro, för män och kvinnor med främmande språk som modersmål 9 400 resp. 5 800 euro. Inkomstnivån för de arbetslösa var omkring hälften av arbetskraftens inkomstnivå och de på annat sätt utanförstående ungdomarnas inkomstnivå åter hälften av inkomstnivån för de arbetslösa. Hembakgrunden påverkar i hög grad hur inledningen ser ut för unga på väg in i vuxenlivet. Även föräldrarna till ungdomar som hamnat utanför studier och som blivit arbetslösa har ringa utbildning och hör till de lägre socioekonomiska grupperna. En tredjedel av föräldrarna hade också varit arbetslösa eller utanför arbetsmarknaden.</p> <p>Kontaktpersoner: Arbets- och näringsministeriet/Matti Sihto, tfn 050 396 0092 Undervisnings- och kulturministeriet/Jaana Walldén, tfn (09) 1607 7228</p>		
Asiasanat Nyckelord Key words Ungdomar utanför arbete och studier, struktur, risker och uppföljning		
ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-508-0	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 137	Kieli Språk Language Suomi, finska, finnish	Hinta Pris Price 20 €
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy		Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd

Tekijät Författare Authors Pekka Myrskylä	Julkaisu-aika Publiceringstid Date March 2011 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment 12 July 2010	
Julkaisun nimi Titel Title Young people outside the labour market and studies		
Tiivistelmä Referat Abstract <p>The survey comprises collected data on young people aged 15 to 29 who have no any post-comprehensive school level qualifications and are not on the labour market or studying. The examination also concerns young unemployed people. Young people on care leave are treated separately. The examination is made by means of the longitudinal file of Statistics Finland's employment statistics. It comprises data on activity, education, family, income and place of residence collected on Finnish residents over a period of over 20 years. The data file is used to describe the structure of those remaining outside, search for risk groups and follow those leaving the group. The key background data are family conditions, homelessness, immigrant background, income and education. Data describing parents' education and socio-economic group are also combined to the groups.</p> <p>In 2008, the number of young people remaining outside or unemployed was 48,300, of whom 11,000 had immigrant background and 7,700 were on care leave. The risks of being left outside studies and the labour market were biggest for foreign-language speakers and homeless people, lowest for young people living with their parents. Among foreign-language speakers, the risk of being left outside working life and studies is multifold compared with Finnish young people. The majority of the outsiders and unemployed are living below the poverty line.</p> <p>Young people remaining outside or unemployed were followed from 2003 to 2008. It revealed that only 19 per cent of the untrained youth completed a qualification during the five years or continued studies, four per cent were on care leave, seven per cent had moved out of the country, 30 per cent were working and 36 per cent were still in the same situation, that is, outsiders or unemployed. The rest of the group were on a disability pension or in military service. As many as 20 per cent of those with immigrant background had left the country. Nearly one fifth of the outsiders or unemployed had completed a qualification.</p> <p>Studying by outsiders decreases fast with age: One half of 16-year-olds passed a qualification during the five follow-up years, among 25-year-olds under 15 per cent. Over 80 per cent of young outsiders or unemployed never complete a post-comprehensive school qualification. Studying would be worth their while, because as many as 60 per cent of those with qualifications find employment. The income level of these young outsiders is very low. In 2008 the average income of the labour force was EUR 32,200. The average income of unemployed Finnish men was EUR 11,900, that of foreign-language speaking men EUR 9,400 and of women EUR 5,800. The income level of unemployed people was around one half of that of the labour force and the income level of otherwise outsiders was one half of that of the unemployed. Home background has much impact on the early stages of a growing up youth. Parents of young people remaining outside studying or unemployed had also received little education and belonged to the lowest socio-economic groups. One third of the parents had also been unemployed or outsiders.</p> <p>Contact persons: Ministry of Employment and the Economy/Matti Sihto, tel. +358 50 396 0092 and the Ministry of Education and Culture/Jaana Waldén, tel. +358 9 1607 7228</p>		
Asiasanat Nyckelord Key words Outsideness of young people from the labour market and studying and unemployment, structure, risks and follow-up		
ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-508-0	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 137	Kieli Språk Language Suomi, finska, finnish	Hinta Pris Price 20 €
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella

Tilastotutkimuksessa on kerätty tietoja 15–29-vuotiaista nuorista, jotka eivät ole suorittaneet perusasteen jälkeistä tutkintoa ja jotka eivät myöskään ole työmarkkinoilla tai opiskelemassa. Tarkastelussa ovat mukana myös nuoret työttömät, joilla ei ole muuta kuin perusasteen tutkinto.

Tutkimustiedosto käsittää yli 20 vuoden ajalta kaikille Suomessa asuneille kertyneet toiminta-, koulutus-, perhe-, tulo-, asuinpaikka jne. tiedot sekä ryhmään kuuluvien vanhempien koulutusta ja sosiaalista asemaan kuvaavat tiedot. Tutkimuksessa kuvataan ulkopuolelle jääneiden rakennetta, lasketaan mukana olevien ryhmien riskejä joutua ulkopuolisiksi sekä seurataan ryhmään kuuluvien pääsyä opiskeluun tai työmarkkinoille.

Edita Publishing Oy
PL 800, 00043 Edita
Vaihde 020 450 00

Edita asiakaspalvelu
Puhelin 020 450 05
Faksi 020 450 2380

Edita-kirjakauppa Helsingissä
Kustantajien Kirjahuoma
Sanomatalo, Elielinaukio 1
Puhelin 020 450 2566

Painettu
ISSN 1797-3554
ISBN 978-952-227-507-3

Verkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-227-508-0

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY